

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2018 R.

Podsumowanie działalności Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w roku 2018
wykonane na podstawie art. 34a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie
województwa
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 512)

Opracowanie:
Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Spis treści

I. Wprowadzenie	4
1. Podstawa prawna	4
2. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych działalności Zarządu Województwa w 2018 r.	6
3. Podstawowa charakterystyka stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego w przededniu analizowanego okresu	9
II. Opis realizacji strategii, programów, polityk	12
1. Informacja o realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ oraz o programach rozwoju służących realizacji ustaleń Strategii	13
2. Informacja o realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	15
3. Informacja o realizacji Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	19
4. Informacja o realizacji Kontraktu Terytorialnego	22
III. Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu	23
1. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Gospodarka i miejsca pracy	25
2. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Dostępność i spójność	42
3. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi	47
4. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Innowacyjność	64
5. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Nowoczesny sektor rolno-spożywczy	66
6. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Bezpieczeństwo	72
7. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Sprawne zarządzanie	75
8. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Tożsamość i dziedzictwo	86
IV. Podsumowanie.....	106
V. Załączniki.....	
Załącznik nr 1. Działalność Zarządu Województwa w zakresie wykonywania uchwał Sejmiku Województwa	107
Załącznik nr 2. Uchwały Zarządu Województwa w zakresie wykonywania pozostałych zadań .	113

I. Wprowadzenie

1. Podstawa prawna

Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2018 r. (dalej: *Raport o stanie województwa* lub *Raport*) jest nowym rodzajem opracowania. Wymóg jego sporządzenia wynika z art. 34a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, który został wprowadzony ustawą z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. poz. 130 z późn. zm.). Zgodnie z w/w ustawą „Zarząd województwa co roku do dnia 31 maja przedstawia sejmikowi województwa raport o stanie województwa”. Ustawa w sposób następujący określa zakres raportu: „Raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa i budżetu obywatelskiego.” Jednocześnie ustawa fakultatywnie umożliwia określenie szczegółowych wymogów dotyczących raportu przez sejmik województwa w drodze uchwały. W przypadku niniejszego *Raportu*, sporządzanego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego i obejmującego działalność Zarządu Województwa w roku 2018, szczegółowy zakres określiła uchwała nr III/74/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 lutego 2019 r. w sprawie określenia szczegółowych wymogów dotyczących raportu o stanie województwa kujawsko-pomorskiego. Zakres niniejszego raportu wyczerpuje zakres określony w powyższej uchwale Sejmiku Województwa.

Raport o stanie województwa przedstawia podsumowanie działalności Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2018 r., w szczególności realizację polityk, programów, strategii, uchwał sejmiku województwa i budżetu obywatelskiego,¹ służących szeroko rozumianemu rozwojowi województwa i realizowanych w określonym kontekście społeczno-gospodarczym. Przez realizację ww. polityk, programów, strategii i uchwał sejmiku województwa rozumie się:

- polityki² – poza założeniami polityki terytorialnej,³ województwo kujawsko-pomorskie nie ma określonych w sposób formalny innych polityk. Działania realizowane są w oparciu o założenia wynikające z głównego dokumentu strategicznego regionu tj. *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* (dalej: *Strategia*). Opracowanie to określa kierunki działania w takich obszarach jak: gospodarka i rynek pracy, infrastruktura techniczna i społeczna, finanse, kapitał społeczny, ochrona i kształtowanie środowiska, nauka i innowacje, dziedzictwo kulturowe, promocja województwa, czy integracja społeczna, zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o samorządzie województwa, określającym elementy składowe polityki rozwoju województwa,
- strategie i programy – województwo posiada 55 strategii/programów/planów będących narzędziami realizacji ww. polityki rozwoju województwa. Przy czym należy wskazać, że podstawowym dokumentem jest *Strategia*, realizowana głównie przez programy, w tym *Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* (dalej: RPO WK-P 2014-2020),
- uchwały sejmiku województwa – uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W tym miejscu należy wyjaśnić, że nazwa opracowania „raport o stanie województwa”, określona w ust. 1 art. 34a ustawy o samorządzie województwa nie jest adekwatna do zakresu opracowania, określonego w ust. 2 tego samego artykułu, który wskazuje, że raport o stanie województwa „obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim”. Pomimo więc, że nazwa opracowania „raport o stanie województwa” zastosowana w ustawie sugeruje, że dokument powinien odnosić się do stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa w roku poprzednim, to określenie zakresu opracowania jako „podsumowanie działalności zarządu

¹ W 2018 r. do ustawy o samorządzie województwa wprowadzono możliwość przygotowywania budżetu obywatelskiego na poziomie regionalnym. Należy w tym miejscu wskazać, że w związku z tym iż w województwie kujawsko-pomorskim nie przyjęto budżetu obywatelskiego na 2018 r. *Raport o stanie województwa* nie zawiera w tym zakresie informacji.

² W ustawodawstwie brak definicji polityk. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju zdefiniowano jedynie ogólnie rozumianą „politykę rozwoju” oraz „politykę miejską”. Warto wskazać, że przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej.

³ Jedyną formalnie zdefiniowaną polityką w regionie są *Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*, które zostały przyjęte uchwałą nr 43/1605/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 października 2013 r. i podlegały kilku zmianom (więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w rozdziale 2).

województwa” jednoznacznie wskazuje na jego zakres merytoryczny, czyli przedstawienie realizacji zadań zarządu województwa w roku poprzednim.

Kompetencje Zarządu Województwa są określone w artykule 41 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Wynika z niego następujący zakres zadań:

- Art. 41. 1. Zarząd województwa wykonuje zadania należące do samorządu województwa, niezastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.
2. Do zadań zarządu województwa należy w szczególności:
- 1) wykonywanie uchwał sejmiku województwa;
 - 2) gospodarowanie mieniem województwa, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez województwo;
 - 3) przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa;
 - 4) przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa i innych strategii rozwoju, planu zagospodarowania przestrzennego, regionalnych programów operacyjnych, programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności oraz ich wykonywanie;
 - 4a) monitorowanie i analizowanie procesów rozwojowych w układzie przestrzennym oraz strategii rozwoju województwa, regionalnych programów operacyjnych, programów rozwoju i programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności oraz kontraktu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
 - 5) organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi;
 - 6) kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym zatrudnianie i zwalnianie kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych;
 - 7) uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu marszałkowskiego.
3. Zasady i tryb działania zarządu województwa określa statut województwa.

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego V kadencji w 2018 r. odbył 44 posiedzenia (ostatnie posiedzenie w dniu 16 listopada 2018 r.), na których podjął łącznie 2132 uchwały. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, który rozpoczął swoją pracę w dniu 21 listopada 2018 r. odbył 6 posiedzeń, na których podjął łącznie 263 uchwały. Przyjęte przez ww. organ uchwały wynikały z zakresu zadań zarządu województwa, który określony został w art. 41 ustawy o samorządzie województwa oraz Statucie Województwa Kujawsko-Pomorskiego⁴. W niniejszym raporcie w rozdziale „III. Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu” przedstawiono szczegółowe informacje o działalności Zarządu Województwa w roku 2018 usystematyzowane w układzie celów strategicznych *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*. Tak zagregowana informacja z jednej strony ma popularną formę i jest łatwo dostępna dla niespecjalistycznego odbiorcy, a jednocześnie pozwala na ocenę działań ukierunkowanych na realizację poszczególnych celów *Strategii*.

Dodatkowo w Załącznikach nr 1 i nr 2 scharakteryzowano uchwały Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Odpowiednio skupiono się na: uchwałach Zarządu Województwa będących efektem wykonywania uchwał Sejmiku Województwa – jest to ściśle i bezpośrednio nawiązanie do zakresu określonego w art. 41 ust. 2, pkt. 1 ustawy o samorządzie województwa oraz na działaniach innych, niż wykonywanie uchwał Sejmiku Województwa. Dotyczy to uchwał odnoszących się do zadań Zarządu Województwa, w odniesieniu do zakresów określonych w art. 41 ust. 2, pkt 2-7 ustawy o samorządzie województwa oraz do zadań określonych w Statucie Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a także działań wynikających z innych podstaw prawnych. Podkreślić należy, że pomimo iż działania, o których informacje przedstawiono w Załącznikach nr 1 i nr 2 są z założenia rozłączne, to w nielicznych przypadkach nie uniknięto powtórzenia informacji, gdyż było to spowodowane specyfiką problematyki, której dotyczy.

⁴ Tekst jednolity Statutu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ogłoszony obwieszczeniem nr III/1/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18.02.2019 r.

Raport o stanie województwa został przygotowany w oparciu o:

- dane z departamentów i jednostek organizacyjnych⁵ Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu (dalej: UMWKP) oraz pełnomocników Marszałka i Zarządu Województwa,
- Sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2018 rok
- dane od partnerów zewnętrznych: jednostek samorządu terytorialnego, instytucji, organizacji i innych podmiotów uczestniczących w rozwoju województwa,
- dane Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju,
- uchwały Sejmiku i Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- dane z Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014,
- dane z Generatora Wniosków o Dofinansowanie (GWD).

Podsumowując, należy podkreślić precedensowy charakter niniejszego *Raportu*. Jest to rodzaj opracowania, dla którego nie formułuje się w drodze rozporządzenia szczegółowego zakresu merytorycznego (jednoznacznie określającego zawartość opracowania i metodykę jego sporządzenia), a jednocześnie fakultatywnie stwarza się możliwość, by to sejmik województwa w drodze uchwały ten zakres precyzował. Pozwala to na modyfikacje zakresu raportu w kolejnych latach na bazie doświadczeń uzyskiwanych przy sporządzaniu kolejnych edycji tego opracowania, a jednocześnie pozwala województwom na elastyczne podejście, uwypuklające w raporcie zagadnienia specyficzne lub szczególnie istotne dla polityki rozwoju danego województwa w roku, za który sporządza się raport.

2. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych działalności Zarządu Województwa w 2018 r.

Rozwój województwa kujawsko-pomorskiego, podobnie jak wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, kształtowany i realizowany jest w określonym kontekście społeczno-gospodarczym, wyznaczanym przez procesy o charakterze krajowym, europejskim i globalnym. Są one uwarunkowaniami zewnętrznymi programowania polityki rozwoju i jej realizacji (bieżącego zarządzania). Mają zróżnicowany charakter co do wektora oddziaływania (sprzyjają lub nie sprzyjają rozwojowi danej jednostki), co do zasięgu oddziaływania (mają charakter powszechny lub tylko w sposób specyficzny dotyczą wybranych jednostek), co do trwałości oddziaływania (mogą wpływać na zmianę charakteru rozwoju tylko przez krótki okres – a więc na działania bieżące, mogą być na tyle trwałe, że wymuszają zmiany w programowaniu średniookresowym lub też mogą oddziaływać trwale – zmieniając pewne fundamentalne założenia rozwoju). Są to czynniki, na które brak jest możliwości wpływu z poziomu regionalnego lub lokalnego – możliwe jest jedynie ich adaptowanie w bieżących lub długofalowych działaniach samorządów.

Wśród najważniejszych uwarunkowań, które w 2018 roku określały kontekst, swoiste tło społeczno-gospodarczo-polityczne funkcjonowania województwa kujawsko-pomorskiego, wymienić należy:

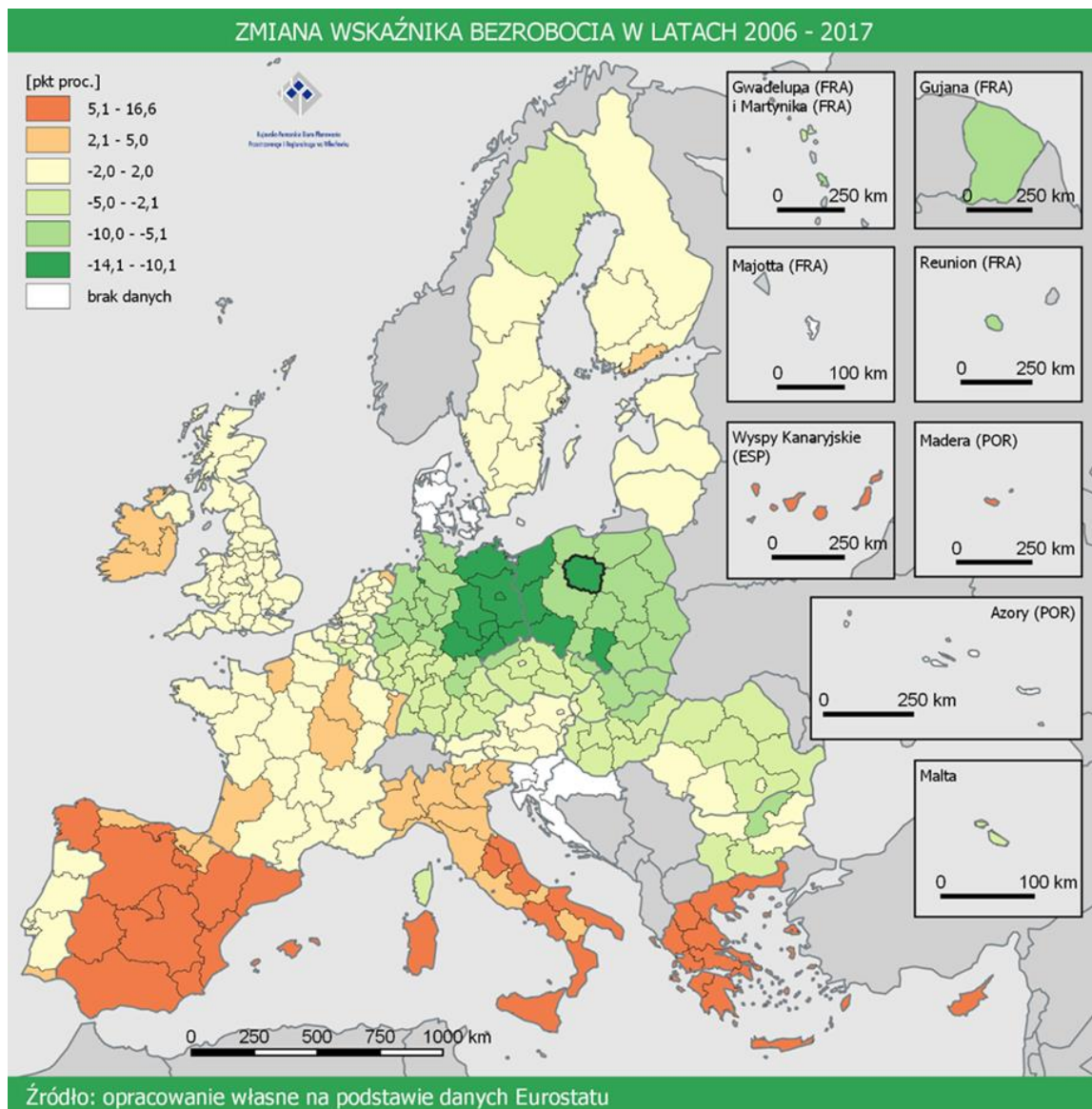
- ogólnie dobrą koniunkturę gospodarczą w Europie, w tym zwłaszcza w Polsce, co skutkowało poprawą sytuacji materialnej ludności, związaną z korzystną sytuacją na rynku pracy (także w Kujawsko-Pomorskiem odnotowano bardzo dużą poprawę wskaźników bezrobocia i korzystających z pomocy społecznej). Poziom bezrobocia w Polsce osiągnął wartości zbliżone do stopy bezrobocia naturalnego (jest jednym z najniższych w UE), ale pośrednim tego efektem są problemy ze znalezieniem pracowników w różnych dziedzinach przedsiębiorczości. Obiektywnie dobra sytuacja gospodarcza w połączeniu z systemem świadczeń socjalnych, którymi objęta jest znaczna część społeczeństwa, powoduje wzrost aspiracji mieszkańców w zakresie konsumpcji dóbr i usług. Jednocześnie w wymiarze globalnym gospodarki zwraca się uwagę na coraz większe znaczenie gospodarek krajów pozaeuropejskich – w zakresie wartości produkcji, konsumpcji, tworzenia i implementacji rozwiązań innowacyjnych i kreowania trendów rozwojowych;

⁵ W *Raporcie* przyjęto nazwy departamentów i jednostek organizacyjnych oraz ich zakresy kompetencji zgodnie z *Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu*, stanowiącym załącznik do uchwały nr 2/32/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 listopada 2018 r. w sprawie zmiany *Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu*.

- niestabilność sytuacji społeczno-gospodarczo-politycznej Unii Europejskiej. Jest ona powodowana czynnikami ekonomicznymi i ideologicznymi. Obserwuje się duże różnice polityczne krajów członkowskich w zakresie trwającego już od kilku lat kryzysu migracyjnego (pośrednim efektem jest wzrost zainteresowania w debacie publicznej w Polsce kwestiami uchodźców politycznych i migrantów ekonomicznych – między innymi w kontekście tożsamości kulturowej, humanitaryzmu, ale także poszukiwania pracowników dla rozwijającej się gospodarki). Coraz większa jest niepewność warunków funkcjonowania UE w sytuacji brexitu (dotyczy to przede wszystkim kwestii przyszłego budżetu UE oraz kształtowania relacji gospodarczych, ale także powiązań społecznych – szczególnie ważnych dla Polski, gdzie znaczna część mieszkańców powiązana jest rodzinnie z Polakami zamieszkującymi na terenie Zjednoczonego Królestwa). Widoczna jest rosnąca dywersyfikacja sytuacji gospodarczej krajów północnych i południowych UE (wyrażana między innymi w bardzo dużych różnicach stopy bezrobocia i pogarszającej się względnej jakości życia w wielu południowych regionach UE). Obserwuje się znaczące różnice w zakresie kształtowania relacji politycznych i ekonomicznych z Rosją. W debacie publicznej powracają dyskusje na temat relacji pomiędzy narodowym, a zunifikowanym charakterem krajów członkowskich. Znajdują one odzwierciedlenie także w sytuacji politycznej poszczególnych państw. Wszystkie te uwarunkowania mogą prowadzić do zmiany istotnych założeń funkcjonowania UE, co będzie miało wpływ na zmiany relacji pomiędzy państwami członkowskimi, a więc także wpłynie – w sposób niemożliwy do prognozowania – na warunki funkcjonowania poszczególnych regionów;
- nadawanie coraz większej roli zagadnieniom szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Oprócz wcześniej poruszonych zagadnień bezpieczeństwa w sferze ekonomicznej (realnie lub względnie pogarszająca się jakość życia części społeczności tzw. „starej UE” – znajduje to odzwierciedlenie w niepokojach społecznych), podkreślić należy bezpieczeństwo militarne związane z konfliktami mającymi miejsce w sąsiedztwie granic UE lub w które zaangażowane są militarnie lub politycznie kraje UE. Wyrazem jest tu aktywność NATO w kierunku zwiększenia budżetów obronnych krajów członkowskich, a w wymiarze krajowym – modernizacja wyposażenia oraz dążenie do zwiększenia obecności wojsk NATO na terenie Polski oraz bezpieczeństwo energetyczne (w tym brak jednolitej polityki państw UE). W Europie obserwuje się także wzrost zagrożeń terrorystycznych, związanych z nasileniem różnego rodzaju ekstremizmów oraz rosnącą wagą cyberbezpieczeństwa (zarówno w aspekcie sprawnego funkcjonowania organów administracji, jak i w wymiarze osób prywatnych, związanym głównie z ochroną prywatności);
- postępujące zmiany demograficzne w kierunku starzenia się społeczeństwa. Proces jest typowy dla zdecydowanej większości krajów UE, choć jego stan zaawansowania w różnych krajach jest inny – na przykład Polska (na tle której kujawsko-pomorskie lokuje się pośrodku stawki regionów) należy do krajów znajdujących się obecnie w fazie początkowej procesu, a więc struktury wieku są wciąż jeszcze relatywnie korzystne. Zmiany demograficzne zdefiniują politykę społeczną – sukcesywnie wzrastać będzie zapotrzebowanie na świadczenia i usługi adresowane do osób najstarszych. Pomimo już podejmowanych, (także przez Kujawsko-Pomorskie) działań na rzecz tej grupy, w kolejnych latach skala potrzeb – i co do rodzajów interwencji i co do natężenia tej interwencji – będzie coraz większa wobec czego zasadne jest kompleksowe, wyprzedzające programowanie działań;
- zmiany na rynku pracy;
- rosnącą świadomość społeczną i coraz większą presję w kierunku poprawy stanu czystości powietrza. Wyrażane to było między innymi przez wzrost zainteresowania mediów, w tym regularne publikowanie danych na temat stanu powietrza w serwisach informacyjnych oraz rosnący brak przyzwolenia społecznego na spalanie odpadów i niskiej jakości opału w przydomowych paleniskach. Na arenie międzynarodowej wyrazem zainteresowania problematyką była zorganizowana w Polsce globalna konferencja klimatyczna ONZ – COP24, w której uczestniczyło prawie 200 państw. Brak jakichkolwiek przesłanek dla stwierdzenia, że Kujawsko-Pomorskie wyróżnia się w tym zakresie negatywnie na tle kraju, jednak także w Kujawsko-Pomorskiem uwarunkowanie to wpływa na kształtowanie jakości życia i bezpieczeństwa zdrowotnego, stąd niezbędne będzie prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu czystości powietrza;
- coraz większe znaczenie skutków zmian klimatycznych – przejawiających się zarówno przez postępujące procesy ocieplania klimatu jak i coraz częściej występujące zjawiska ekstremalne. Przykładem pierwszego rodzaju uwarunkowań jest zmaganie się południowej części województwa z problemem długotrwałej suszy rolniczej (problem ten w coraz większym wymiarze wykracza już poza obszar Kujaw). W kontekście drugiej grupy – należy wspomnieć, że rok 2018 był okresem odbudowywania strat po huraganie, który miał miejsce w sierpniu 2017 roku i w skali kraju w istotnym stopniu dotknął województwo kujawsko-

pomorskie, w którym z kolei największe straty miały miejsce w jego zachodniej części. Skutki są wciąż odczuwalne, a w zakresie gospodarki leśnej ich likwidacja może potrwać kilkadziesiąt lat;

- odnosząc się do uwarunkowań krajowych, należy podkreślić obchody setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Pomimo natężenia uroczystości w listopadzie, obchody trwały przez cały rok 2018, miały charakter powszechny zarówno w kontekście zaangażowania wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej, jak też uczestnictwa społeczeństwa. Wydarzenia te bez wątpienia przyczyniły się umocnienia tożsamości narodowej, postaw patriotycznych i propaństwowych;

Rysunek 1. Ilustracja zmian społeczno-gospodarczych zachodzących w Unii Europejskiej w okresie wieloletnim, wyrażana przez zmiany wskaźnika bezrobocia. Szczególnie istotne jest, że w tej dziedzinie nie uwidacznia się już podział na kraje „starej” i „nowej” Unii, a w okresie wieloletnim redukcja bezrobocia dla jednostek NUTS2 (wyrażona w zmianie wskaźnika w punktach procentowych) w Kujawsko-Pomorskiem należała do największych w UE. *Mówiąc innymi słowy Kujawsko-Pomorskie należało do regionów Europy najlepiej radzących sobie ze zjawiskiem bezrobocia.*

Źródło: Mapa pochodzi z opracowania „Raport o stanie rozwoju społeczno-gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2012-2017”

- wybory samorządowe w listopadzie 2018 r. były istotnym wydarzeniem, które zwłaszcza w tych jednostkach samorządu terytorialnego, w których doszło do zmiany władzy, mogą skutkować redefinicją celów i/lub priorytetów rozwoju, a więc bezpośrednio lub pośrednio wpłynąć na zmiany w zakresie kształtowania jakości życia i konkurencyjności gospodarki;

- przyjęcie nowego *Systemu zarządzania rozwojem Polski*. Na kształtowanie rozwoju nie tylko na poziomie krajowym, ale regionalnym oraz lokalnym mogą wpłynąć także decyzje Rady Ministrów, która w październiku 2018 r. przyjęła uchwałą *System zarządzania rozwojem Polski*. Konsekwencją tego działania ma być zintegrowanie planowania strategicznego i przestrzennego oraz zmiana zasad prowadzenia polityki regionalnej przez administrację rządową, czemu służy także trwająca aktualizacja tzw. strategii sektorowych. Ubiegły rok był okresem prowadzenia prac w tym zakresie, ale jak dotąd nie zostały one zakończone;
- wprowadzenie licznych zmian przepisów w różnych dziedzinach. W 2018 r. Sejm uchwalił 273 ustawy, a łączna liczba opublikowanych aktów prawnych wyniosła ok. 2500. Wśród nich znalazła się ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. 2018. 130), która do ustawy o samorządzie województwa wprowadziła art. 34a i tym samym nałożyła obowiązek sporządzania niniejszego, corocznego raportu o stanie województwa.

3. Podstawowa charakterystyka stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego w przededniu analizowanego okresu

W niniejszym rozdziale przedstawiono podstawowe informacje o stanie rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego w końcu roku 2017, a więc w przededniu okresu, za który sporządzany jest niniejszy *Raport*.

Podkreślić należy, że system funkcjonowania i publikowania danych statystyki publicznej (GUS) uniemożliwia przedstawienie, w momencie sporządzania niniejszego dokumentu, danych aktualnych za rok, który obejmuje opracowanie (zgodnie z wymogami ustawowymi, raport musi zostać sporządzony wiosną, podczas gdy większość danych statystycznych za rok poprzedni, publikowanych jest dopiero jesienią). Wśród bardzo nielicznych danych udostępnianych wcześniej, są wybrane dane o sytuacji na rynku pracy i one zostały zamieszczone w dalszej części *Raportu* wg stanu za rok 2018. Jednocześnie taka dostępność danych statystycznych powoduje, że niniejszy rozdział ukazuje potencjał społeczno-gospodarczy województwa w momencie rozpoczynania przez Zarząd Województwa działalności w roku 2018.

Województwo kujawsko-pomorskie położone jest w północnej części centralnej Polski, zajmuje obszar 17 972 km² (5,7 % powierzchni kraju), który zamieszkuje 2 082 944 osób (5,4% ludności kraju). Zarówno pod względem powierzchni jak i liczby ludności należy do województw średniej wielkości. Kujawsko-Pomorskie powstało w wyniku wprowadzenia z dniem 1 stycznia 1999 r. zmian w podziale administracyjnym Polski. Jest jednym z dwóch województw, obok Lubuskiego, w którym wskazano dwie lokalizacje głównych organów – administracji rządowej (wojewody) w Bydgoszczy i samorządowej (sejmiku województwa) w Toruniu.

Województwo podzielone zostało na 19 powiatów i 4 miasta na prawach powiatu oraz na 144 gminy. Kujawsko-pomorskie graniczy z pięcioma województwami: łódzkim, mazowieckim, pomorskim, warmińsko-mazurskim oraz wielkopolskim. Skomplikowana przeszłość historyczna i związane z nią wielokrotne zmiany podziału administracyjnego Polski sprawiły, że województwo nie posiada spójnego, wyrazistego wizerunku na arenie krajowej. Województwo przecina największa z Polskich rzek, Wisła. Na jej brzegach położone są cztery główne miasta regionu. Dwa największe z nich, Bydgoszcz i Toruń, są ważnymi ośrodkami w kraju, posiadają wysoki potencjał naukowy, kulturalny, społeczny i gospodarczy. Istotną rolę w regionie odgrywają również nadwiślańskie miasta: Włocławek i Grudziądz, koncentrujące szereg funkcji uzupełniających potencjał stolic województwa, silnie oddziaływujące na otaczające je powiaty. Walorem województwa są dość równomiernie rozmieszczone miasta powiatowe, stanowiące główne ośrodki pracy, nauki i usług dla mieszkańców sąsiednich gmin.

Sieć osadniczą województwa tworzą 52 miasta oraz 3419 zamieszkiwanych miejscowości wiejskich. Gmina o najmniejszej liczbie miejscowości notuje ich 4, a o największej – 70, ale przeciętnie gmina liczy od kilkunastu do dwudziestu kilku miejscowości, a liczbę miejscowości przekraczającą 30 należy już uznać za bardzo dużą.

Przestrzeń województwa jest dość mocno zróżnicowana pod względem warunków fizyczno-geograficznych, co sprzyja rozwojowi różnych funkcji społeczno-gospodarczych. Wizytówką kujawsko-pomorskiego jest bardzo

dobrze rozwinięte rolnictwo, stanowiące bazę dla rozwoju przemysłu spożywczego. Województwo jest ważnym w skali kraju dostawcą żywności. Jest również czołowym producentem papieru i wyrobów z papieru oraz znaczącym producentem chemikaliów i wyrobów chemicznych, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, metali i mebli, produktów przemysłu elektromaszynowego i środków transportu. Występują tu również bogate zasoby soli kamiennej oraz wapieni i margli, w wydobyciu których województwo zajmuje czołowe miejsca w kraju.

Kujawsko-Pomorskie charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi i bogactwem kulturowym, co stwarza warunki dla rozwoju usług turystycznych. Dzięki wykorzystaniu występujących tu zasobów wód leczniczych zmineralizowanych województwo jest drugim największym ośrodkiem lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce (Ciechocinek i Inowrocław należą natomiast do największych uzdrowisk w kraju).

Województwo położone jest w sieci korytarzy TEN-T, krzyżują się tu ważne ciągi komunikacyjne relacji północ – południe i wschód – zachód, funkcjonuje port lotniczy, co sprawia, że jest dostępne w relacjach międzyregionalnych, jak również międzynarodowych (aczkolwiek jest to dostępność słabsza, niż wielu innych regionów – co wynika z mniejszej długości i liczby dróg ekspresowych oraz relatywnie niskich prędkości na sieciach kolejowych, co skutkuje brakiem połączeń typu premium). Ważnym elementem w przestrzeni województwa jest Wisła, której potencjał jako drogi wodnej, ale również jako źródła energii odnawialnej, nie jest w pełni wykorzystany – niemniej jednak województwo od kilkunastu lat prowadzi działania na rzecz rozwoju transportu wodnego.

W ostatnich latach obserwuje się nieznaczny, ale sukcesywny spadek liczby mieszkańców województwa, przeciętnie o około 2-3 tys. osób rocznie. Dostrzega się też prawidłowość polegającą na zwiększaniu liczby ludności zamieszkującej tereny wiejskie, przy malejącej liczbie ludności miast. Skala zmian wynosi tu kilkadziesiąt tysięcy – w roku 2005 udział ludności miejskiej wynosił 61,5%, w 2017 – 59,3%. Należy jednak podkreślić, że za ubytek ludności miejskiej odpowiadają przede wszystkim miasta największe, w pozostałych obserwuje się niewielkie spadki, stagnację, a nawet wzrosty. Za wzrost liczby ludności wiejskiej odpowiadają prawie wyłącznie obszary podmiejskie Bydgoszczy i Torunia, gdzie w ciągu 10 lat nastąpił wzrost liczby mieszkańców o 30 tys., a kilka gmin zanotowało wzrost zaludnienia o ponad 20% (maksymalny wyniósł 53%). Pozostałe obszary województwa cechują niewielkie zmiany, a notowane wzrosty lub spadki są na tyle nieznaczne, że nie wpływają na ich sytuację społeczno-gospodarczą – aż 54 gminy w okresie ostatnich 10 lat nie zmieniły liczby ludności o więcej niż 2%; istotne negatywne zmiany (spadek powyżej 5%) dotyczą jedynie pojedynczych gmin (łącznie 7). Największą koncentrację ludności wykazuje centralna część województwa – miasta Bydgoszcz i Toruń oraz powiaty bydgoski i toruński. Obszar ten, zajmujący 16,2% powierzchni ogólnej województwa i 13,4% powierzchni bezleśnej, był w 2017 r. zamieszkiwany przez 37,3% ogółu ludności, w tym aż 21,2% ludności wiejskiej województwa (a więc ponad 1/5 ludności wiejskiej województwa zamieszkuje w jego najsilniej zurbanizowanej części). „Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030” opublikowana przez Główny Urząd Statystyczny w sierpniu 2017 roku jednoznacznie wskazuje na dwie główne niekorzystne tendencje rozwoju ludności w regionie: spadek ogólnej liczby ludności oraz postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Do roku 2030 zakłada się spadek liczby mieszkańców o ponad 67,0 tys. osób (czyli o około 3,2%), przy czym zaznacza się tu wyraźne zróżnicowanie terytorialne. Największy ubytek ludności zanotują 4 największe miasta, w których liczba mieszkańców zmniejszy się łącznie o 59,3 tys. osób oraz powiat inowrocławski (o 10,5 tys. osób), w którym na wynik ten wpłynie znaczne zmniejszenie liczby mieszkańców miasta Inowrocław (o 7,0 tys. osób). Prognoza zakłada, że zaledwie w 3 powiatach nastąpi wzrost liczby mieszkańców – w podmiejskich: bydgoskim i toruńskim łącznie o 31,6 tys. oraz w brodnickim o 0,8 tys. Pozostałe powiaty zanotują ubytek ludności rzędu 1,0-3,5 tys. osób (z wyjątkiem tucholskiego, dla którego prognozuje się spadek o zaledwie kilkadziesiąt osób). Wzrost liczebności i udziału starszych grup wiekowych w ogólnej liczbie mieszkańców, połączony będzie ze zmniejszaniem się udziałów grupy przedprodukcyjnej i produkcyjnej. Liczebność poszczególnych grup wiekowych ma podstawowe znaczenie dla funkcjonowania usług, a więc jej istotne zmiany będą wymuszały zmiany w liczbie, rozmieszczeniu i profilu działalności tych placówek. Wzrost liczebności ludności starszej i jej udziału w ogólnej liczbie mieszkańców będzie najbardziej wyrazistym aspektem zmian struktur wieku ludności. Dla osób w wieku 65 i więcej lat prognozowana jest bardzo silna tendencja wzrostowa – w stosunku do roku 2016 liczebność tej grupy w roku 2030 będzie większa aż o 126,3 tys. osób (o 38%). W roku 2030 ludność tej grupy wiekowej stanowić będzie 23% ludności województwa (w roku 2016 – 16%). Jeszcze większą dynamikę wzrostu wykazywać będą grupy najstarsze – do roku 2030 liczebność osób w wieku 80 i więcej lat zwiększy się o 42%, co oznacza, że w wieku tym będzie 114 tys. mieszkańców województwa (prawie 6% ogółu ludności). Duży wzrost liczby mieszkańców starszych grup wiekowych spowoduje konieczność ilościowego dostosowania infrastruktury do potrzeb tych grup. Pojawi się

zwiększone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze (zarówno w postaci placówek całodobowej opieki, jak i opieki dziennej oraz opieki dochodzącej). Zwiększy się również zapotrzebowanie na świadczenia medyczne, bardziej „przyjazne” osobom starszym usługi transportowe (mniejsze odległości między przystankami, przystanki bliżej miejsc zamieszkania, niskopodłogowe autobusy, realizowanie transportu na żądanie, itp.), czy usługi związane z zagospodarowaniem wolnego czasu.

Jednym z kluczowych problemów rozwoju województwa, wskazywanym w *Strategii rozwoju województwa* i determinującym szereg działań w polityce regionalnej w analizowanym okresie, była zła sytuacja materialna części mieszkańców (wyrażana przez wysokie wskaźniki osób korzystających z pomocy społecznej), częściowo powiązana z niekorzystną sytuacją na rynku pracy. W latach 2012-2017 udział osób żyjących w rodzinach objętych pomocą społeczną poniżej kryterium dochodowego, wyraźnie zmalał (z 7,7% do 5,3%). Wskaźnik dzieci i młodzieży żyjącej w gospodarstwach objętych pomocą społeczną będących poniżej kryterium dochodowego, w 2017 roku wyniósł 10,2% (w 2012 – 16,6%). Wskaźnik ten pośrednio informuje jak duża część dzieci i młodzieży żyje w rodzinach, w których trudna sytuacja materialna może zagrażać prawidłowemu procesowi rozwoju społecznego. Za rok 2017 dostępne są statystyki dotyczące korzystania ze świadczeń w ramach programu „Rodzina 500 plus”. Udział dzieci i młodzieży do 18 roku życia, na które przyznawane było świadczenie, wyniósł w kujawsko-pomorskiem 56,8% (przy średniej krajowej 54,9%), co lokowało województwo na 6. pozycji w kraju. Podkreślić jednak należy, że wskaźnik ten nie jest jednoznaczny w interpretacji – jego wysokość zależy nie tylko od sytuacji materialnej rodzin (ta wpływa na liczbę pierwszych lub jedynych dzieci objętych świadczeniem), ale też od modelu rodziny na danym obszarze (wyższy udział rodzin z większą liczbą dzieci znacząco podnosi wskaźnik), a te zmienne nie są znane. Do zagadnień wymagających wciąż interwencji w sferze społecznej zaliczyć należy opiekę przedszkolną oraz jakość nauczania.

Oceniając aktywność społeczno-gospodarczą mieszkańców województwa należy podkreślić wciąż zbyt niski poziom przedsiębiorczości. Przedsiębiorczość osób fizycznych, mierzona liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym lokował kujawsko-pomorskie w latach 2016-2017 na 12. pozycji. Uwzględniając wyłącznie przedsiębiorczość osób fizycznych na obszarach wiejskich, to kujawsko-pomorskie lokuje się od kilku lat na 9. pozycji (wcześniej na 10.) z wartością wskaźnika równą ponad 94% średniej krajowej. Trzeba jednak podkreślić, że na poziom przedsiębiorczości wpływ ma szereg czynników nie związanych bezpośrednio z cechami mieszkańców – na przykład w kujawsko-pomorskiem istotną barierą dla rozwoju działalności gospodarczych jest bardzo duże rozdrobnienie osadnictwa (duża liczba małych miejscowości), wskutek czego powszechny jest lokalny brak popytu na szereg działalności handlowo-usługowych, które bardzo dobrze funkcjonują w większych miejscowościach. Dlatego też oceniając poziom przedsiębiorczości należy mieć świadomość, że część różnic wojewódzkich wynika z przyczyn obiektywnych, niemożliwych do przezwyciężenia w polityce regionalnej. Ogólny wskaźnik przedsiębiorczości (podmioty wpisane do systemu REGON na 1000 mieszkańców) lokuje kujawsko-pomorskie na 10-11 pozycji, ale na obszarach wiejskich wskaźnik lokował kujawsko-pomorskie na 9. pozycji.

Oceniając sytuację województwa należy także odnieść się do najważniejszych funkcji realizowanych przez kujawsko-pomorskie w systemie gospodarczym kraju. Produkcja sprzedana przemysłu zarówno pod względem wartości bezwzględnej, jak i w odniesieniu do liczby mieszkańców, potwierdza ugruntowaną pozycję województwa o dużym potencjale przemysłowym. Przy braku danych za rok 2017, w 5 wcześniejszych latach (2012-2016) kujawsko-pomorskie lokuowało się na 8. pozycji pod względem wartości bezwzględnej (w 2016 roku wyniosła ona ponad 54,2 mld zł; w każdym z badanych lat województwo wytwarzało 4,2% ogólnej krajowej produkcji sprzedanej przemysłu).

Kujawsko-pomorskie specjalizuje się w skali kraju w produkcji rolniczej. Udział województwa w zbiorach (w 2017 roku) wyniósł w skali kraju – dla zbóż ogółem – 9,0%, dla rzepaku i rzepiku – 11,4%, dla buraków cukrowych – 20,2%, dla ziemniaków – 7,6%, dla warzyw gruntowych – 13,6%. (daje to pozycje w skali kraju odpowiednio: 4., 3., 2., 5. i 2.). Trzeba jednak podkreślić, że produkcja roślinna cechuje się istotną zmiennością w cyklach rocznych (np. uzależnioną od warunków pogodowych) i na przykład w roku 2016, większość z wymienionych powyżej wskaźników przyjmowało nieco niższe wartości. W ciągu ostatnich kilku lat województwo zasadniczo zmieniło swoją pozycję w produkcji warzyw – jeszcze w roku 2012 zajmowało 6. pozycję z udziałem 10,5% zbiorów krajowych, a od 2015 roku jest to 1. lub 2. pozycja z udziałami 13-14%. Zmiana znaczenia kujawsko-pomorskiego wynika tu z bardzo dużej dynamiki zbiorów – pomiędzy 2012 a 2017 wzrosły one o prawie 31% co było zdecydowanie najwyższym wynikiem w kraju (średni krajowy wzrost wyniósł niespełna 1%, a w 12

województwach zbiory w tym czasie zmalały), a to jest pochodną znacznego zwiększenia powierzchni zajętej przez warzywa (najwyższa dynamika w kraju – wzrost w okresie 2012-2017 o ponad 28%). Wzrost znaczenia w skali kraju dotyczył też zbiorów żyta, pszenżyta (w obydwu przypadkach był powiązany ze zwiększeniem powierzchni zasiewów), ziemniaków, rzepaku i rzepiku (w tym ostatnim przypadku zasadnicza zmiana – podwojenie zbiorów, związana z podwojeniem powierzchni zasiewów – nastąpiła pomiędzy rokiem 2012 a 2013). Zmalało znaczenie pod względem zbiorów jęczmienia (spadek z 2. na 3. pozycję, ale udziały wciąż na poziomie ponad 10%). Korzystne wyniki zbiorów w roku 2017 skutkowały także bardzo wysoką wartością skupu płodów rolnych (znacznie wyższą, niż w poprzednich latach). Kujawsko-pomorskie w całym badanym okresie należało do województw o wysokiej pozycji i dużych udziałach w sumie krajowej (około lub ponad 10%).

Pod względem syntetycznego wskaźnika pogłowia zwierząt gospodarskich (wyrażonego w przeliczeniowych sztukach dużych), kujawsko-pomorskie skupiało w 2017 roku 8,3% potencjału krajowego (4. pozycja), wykazywało też jeden z wyższych wskaźników obsady zwierząt na 1 ha użytków rolnych (pod względem obsady pogłowia bydła – 4. lokata, pogłowia trzody chlewnej – 2., ze wskaźnikiem o połowę przewyższającym średnią wartość krajową). Wskaźniki dotyczące zwierząt gospodarskich w ostatnich latach bardzo nieznacznie się zmieniają.

Analiza stanu rozwoju funkcji turystycznych jest obciążona dużym ryzykiem błędu, ponieważ oficjalne statystyki nie obejmują znacznej części rzeczywiście realizowanego ruchu. Pod względem liczby obiektów noclegowych ogółem, wg danych GUS, województwo w 2017 zajmowało 11. pozycję, pod względem liczby hoteli – 8., pod względem liczby miejsc noclegowych – 10., pod względem udzielonych noclegów – 7. (prawie połowa udzielonych noclegów przypada na zakłady uzdrowiskowe), pod względem noclegów udzielonych turystom zagranicznym – 14. W zakresie wszystkich istotnych wskaźników udział województwa w potencjale krajowym wynosił w 2017 roku od 3 do 5%, jedynie w zakresie obsługi turystów zagranicznych – poniżej 2% (na co na pewno także ma wpływ fakt, że Kujawsko-Pomorskie leży z dala od granic państwa, co w praktyce wyklucza np. pobyty weekendowe). Warto zauważyć, że wg danych GUS, stan rozwoju bazy sukcesywnie się poprawia – w badanym okresie niektóre wskaźniki znacząco wzrosły. Szczególnie należy podkreślić rozwój bazy hotelowej, tak ważnej zwłaszcza dla ruchu biznesowego i związanego z organizacją imprez sportowych i kulturalnych – liczba hoteli wzrosła z 94 do 132 i była to 6. najwyższa dynamika w kraju (wzrost o 40% przy średniej krajowej równej 26%); liczba miejsc w hotelach wzrosła o 58% (4. najwyższy wzrost w kraju).

W ostatnich latach województwo sukcesywnie wzmacniało także swoje znaczenie w obsłudze ruchu uzdrowiskowego na terenie kraju. Liczba łóżek w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych w okresie 2012-2017 wzrosła o ponad 14%, wskutek czego udział województwa w potencjale krajowym zwiększył się z 15,4% do 17,5%. Liczba kuracjuszy leczonych stacjonarnie zwiększyła się o prawie 26% (jest to najwyższy wzrost w tej grupie województw, które odgrywają istotną rolę w obsłudze lecznictwa uzdrowiskowego; w 2012 udział na tle kraju wynosił 16,5%, w roku 2017 – 19,7%). Wskaźnik „osobodni” pobytu kuracjuszy (iloczyn liczby kuracjuszy i czasu pobytu) przekroczył 2,4 mln (prawie 20% sumy krajowej, w roku 2012 było to 1,9 mln). W zakresie wszystkich tych parametrów kujawsko-pomorskie przez cały analizowany okres lokowało się na 2. pozycji. W kontekście ogólnie bardzo wysokiej pozycji i dużego znaczenia województwa w dziedzinie lecznictwa uzdrowiskowego, należy jednak zauważyć wciąż bardzo małą rolę w obsłudze kuracjuszy zagranicznych – w 2017 roku kujawsko-pomorskie obsłużyło jedynie 3,0% całego ruchu (1,4 tys. osób) i spadło na 4. pozycję – oznacza to potencjalnie bardzo duże rezerwy i możliwość rozwoju dedykowanej oferty. Specyfiką uzdrowisk w kujawsko-pomorskiego jest także relatywnie niewielka oferta dla dzieci i młodzieży – obsługiwały tylko około 11% ruchu krajowego (4. pozycja).

Podkreślić należy, że lecznictwo uzdrowiskowe oraz rolnictwo pozostają tymi dziedzinami, w zakresie których województwo prezentuje wyjątkowo wysoki potencjał na tle kraju i w zakresie których ma bardzo duży wkład do ogólnego potencjału krajowego. Obydwie dziedziny w roku 2017 w stosunku do 2012 wykazywały wyższy potencjał i większe znaczenie na tle kraju.

II. Opis realizacji strategii, programów, polityk

Dokumenty służące planowaniu rozwoju na obszarze regionu tworzą pewien system powiązań, który częściowo regulują przepisy prawa. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wskazano, że politykę rozwoju prowadzi samorząd województwa na podstawie m.in. strategii rozwoju

i programów. Jednocześnie zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy o samorządzie województwa strategia rozwoju województwa realizowana jest m.in. poprzez programy rozwoju i regionalny program operacyjny.

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego posiada 55 dokumentów programowych (strategii, programów, planów itp.), wśród których do najważniejszych, ze względu na rolę i znaczenie w planowaniu oraz finansowaniu rozwoju, należą:

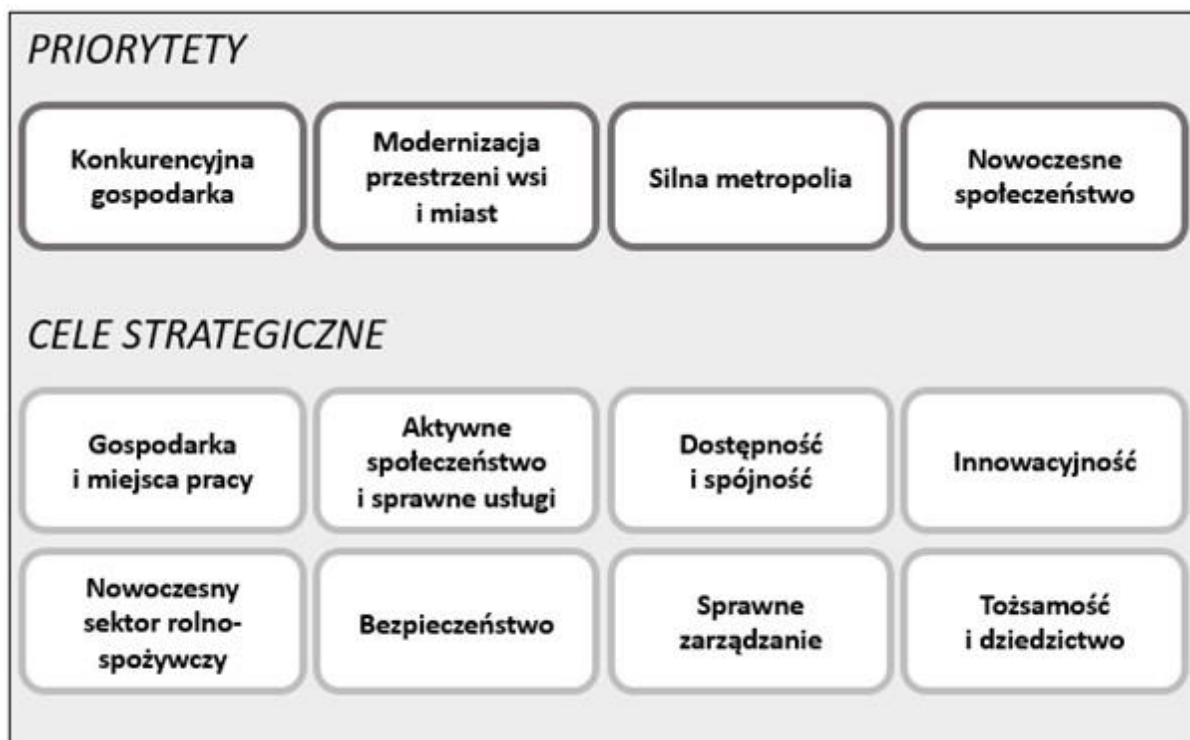
- *Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*,
- *Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*,
- *Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*.

Podstawowe informacje w zakresie ich realizacji zaprezentowano w niniejszym rozdziale.

1. Informacja o realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ oraz o programach rozwoju służących realizacji ustaleń Strategii

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+, która przyjęta została uchwałą nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r. określa 4 priorytety rozwoju, realizowane przez osiem celów strategicznych.

Sprawozdanie z wdrażania *Strategii* prowadzone jest głównie w oparciu o analizę zastosowanych instrumentów polityki regionalnej tj. realizacji programów, kontraktu terytorialnego, polityki terytorialnej województwa, planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz postępu wdrażania przedsięwzięć zawartych w poszczególnych celach strategicznych. Ze wstępnie zebranych danych za rok 2018 wynika, że *Strategia* jest systematycznie realizowana, corocznie zwiększa się liczba przedsięwzięć, które zostały zrealizowane lub są w zaawansowanej fazie realizacji. Jednocześnie następuje weryfikacja zaplanowanych działań, m.in. w związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi, których konsekwencją jest przeformułowanie niektórych zadań lub decyzje o odstąpieniu od ich realizacji. Należy wskazać, że zmiany jakie zachodzą w systemie zarządzania rozwojem kraju, w tym aktualizacja krajowych dokumentów strategicznych i planowane zmiany przepisów w zakresie polityki rozwoju, a także zbliżający się nowy okres programowania 2021-2027 tworzą nowe warunki rozwoju, czego konsekwencją jest potrzeba rozważenia opracowywania nowych dokumentów programowych.

Rysunek 2. Priorytety i cele strategiczne Strategii

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+

Zasadnicza część niniejszego *Raportu* (rozdział „Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu”) została opracowana w ujęciu ośmiu celów strategicznych określonych w *Strategii rozwoju województwa* – charakteryzując prace Zarządu Województwa w roku 2018 uzyskano w ten sposób informację na temat działań prowadzonych w obrębie poszczególnych celów – a więc bezpośrednio i pośrednio na rzecz ich realizacji.

Podkreślić należy, że realizacja *Strategii* podlega szczegółowemu i regularnemu monitorowaniu. Odbywa się ono na podstawie systemu określonego w *Szczegółowym planie działań na rzecz realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*, przyjętym uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15 października 2014 r. (przy czym ostatnia zmiana dokumentu została wprowadzona uchwałą nr 1/11/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 11 stycznia 2017 r.). Monitoring odbywa się:

- w cyklu rocznym – powstaje opracowanie pt. *Raport z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*, którego głównym celem jest ocena realizacji poszczególnych przedsięwzięć określonych w *Strategii*. Opracowanie powstaje corocznie od roku 2014.
- w cyklu trzyletnim – powstaje opracowanie pt. *Raport o stanie rozwoju społeczno-gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego*. Pierwsza edycja, *dotycząca zmian w okresie 2012-2014* została przyjęta uchwałą nr 4/76/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 stycznia 2016 r., a druga edycja dotycząca okresu 2012-2017, została przyjęta uchwałą nr 9/303/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 6 marca 2019 r.

Obydwa rodzaje raportów są prezentowane Sejmikowi Województwa.

*Tabela 1 Wstępna ocena stanu realizacji przedsięwzięć w ramach celów Strategii, przeprowadzona na podstawie dotąd wykonanych prac sprawozdawczych z realizacji Strategii za 2018 r.**

Cel strategiczny	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych i w zaawansowanej fazie realizacji w odniesieniu do przedsięwzięć danego celu ogółem	Liczba przedsięwzięć dla których zasugerowano odstępianie od realizacji	Ocena stanu zaawansowania realizacji przedsięwzięć
Gospodarka i miejsca pracy	9 z 16 (56%)	2 z 16 (13%)	stan zaawansowany
Dostępność i spójność	9 z 45 (20%)	4 z 45 (9%)	stan średniozaawansowany
Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi	20 z 37 (54%)	3 z 37 (8%)	stan zaawansowany
<i>Rozwój społeczny</i>	6 z 13 (46%)	2 z 13 (15%)	stan średniozaawansowany
<i>Edukacja</i>	8 z 14 (57%)	1 z 14 (7%)	stan zaawansowany
<i>Zdrowie</i>	6 z 10 (60%)	0	stan zaawansowany
Innowacyjność	9 z 17 (53%)	0	stan zaawansowany
Nowoczesny sektor rolno-spożywczy	6 z 9 (67%)	0	stan zaawansowany
Bezpieczeństwo	3 z 8 (38%)	1 z 8 (12%)	stan średniozaawansowany
Sprawne zarządzanie	13 z 23 (57%)	3 z 23 (13%)	stan zaawansowany
Tożsamość i dziedzictwo	13 z 37 (35%)	4 z 37 (11%)	stan średniozaawansowany
RAZEM:	82 z 192 (43%)	17 z 192 (9%)	stan zaawansowany

*Wyjaśnienie: *Raport z realizacji Strategii za 2018 r. jest w trakcie opracowywania, dlatego dane prezentowane w powyższej tabeli w ostatecznym opracowaniu mogą ulec zmianie.*

Źródło: opracowanie własne

Podkreślić należy, że dokonując oceny realizacji celów strategicznych *Strategii rozwoju województwa* w działaniach Zarządu Województwa w roku 2018, niezbędne jest uwzględnienie następujących uwarunkowań:

- *Strategia* ma charakter kompleksowy – obejmuje ogół działalności, które są niezbędne dla prawidłowego rozwoju województwa, a więc także działalności, za których realizację odpowiadają podmioty inne, niż samorząd województwa. Rolą samorządu województwa w tego typu działaniach może więc być głównie ich inicjowanie, lobbowanie na ich rzecz, ale niektóre z tych zadań wiążą się na tyle ściśle z podziałem kompetencyjnym organów administracji publicznej (rządowej i samorządowej), że w praktyce uniemożliwia to podejmowanie przez samorząd województwa nawet pośrednich działań.
- *Strategia* ma charakter wieloletni i jest realizowana już od ponad 5 lat. Oznacza to, że różne rodzaje (kategorie) interwencji mogą być podejmowane w różnych okresach, a więc fakt, że takich aktywności nie wykazywano w danym roku, za który sporządza się *Raport* nie musi oznaczać, że dotąd nie podjęto już działań mających na celu realizację tej interwencji.

Strategia rozwoju województwa realizowana jest między innymi przez programy rozwoju województwa. Jak wskazano na początku rozdziału, Samorząd Województwa posiada 52 dokumenty programowe (strategie, programy, plany itp.), inne, niż strategia rozwoju województwa, regionalny program operacyjny i założenia polityki terytorialnej. Są to dokumenty o bardzo różnym charakterze – zarówno programy obligatoryjne, które są wymagane odrębnymi przepisami prawa oraz programy nieobligatoryjne, które zostały sporządzone, gdyż stwierdzono, że są niezbędne dla realizacji celów rozwojowych województwa. Większość programów obligatoryjnych cechuje się stosunkowo wąskim, „branżowym” zakresem, natomiast programy nieobligatoryjne w dużo większym zakresie są wieloaspektowe i rozwiązują problemy kompleksowo. Dzięki temu możliwe jest całościowe, skoordynowane podejście do określonego problemu i podjęcie wielokierunkowej interwencji. Ponadto większość dokumentów to dokumenty wieloletnie, ale są też dokumenty jednoroczne i kilkumiesięczne (np. *Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim*).

Podkreślić należy, że lista programów nie jest zamknięta – to znaczy, że dopuszcza się przystąpienie do opracowania programów innych, niż wskazane, jeśli uzna się, że są one istotne dla realizacji ważnych interesów rozwojowych województwa lub sporządzenie programu będzie wynikało z przepisów odrębnych. Stan realizacji programów został przedstawiony w tabeli zamieszczonej w końcowej części rozdziału pt. „Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu”. W tabeli podano w szczególności w zakresie jakiego celu strategicznego, dany program realizuje zadania.

2. Informacja o realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 jest podstawowym instrumentem realizacji celów *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*. Celem głównym RPO WK-P 2014-2020 jest uczynienie województwa kujawsko-pomorskiego konkurencyjnym i innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców.

Program zawiera 12 osi priorytetowych, współfinansowanych z EFRR, EFS oraz publicznych środków krajowych i środków prywatnych:

1. Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu,
2. Cyfrowy region,
3. Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie,
4. Region przyjazny środowisku,
5. Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu,
6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry,
7. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność,
8. Aktywni na rynku pracy,
9. Solidarne społeczeństwo,
10. Innowacyjna edukacja,
11. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność,
12. Pomoc techniczna.

Wartość dofinansowania UE dla RPO WK-P 2014-2020 wynosi ponad 1,9 mld euro (prawie 8,2 mld zł, wg kursu z dnia 29.12.2018 wynoszącego 1 euro = 4,3028 zł), w tym:

- ok. 5,9 mld zł w EFRR – co stanowi 71,9% wartości środków unijnych w RPO WK-P 2014-2020,

• ponad 2,3 mld zł w EFS – co stanowi 28,1% wartości środków unijnych w RPO WKP 2014-2020.
W łącznej kwocie środków UE dla wszystkich województw, wynoszącej ponad 134,5 mld zł, środki dla województwa kujawsko-pomorskiego stanowią 6,1%.

W ramach RPO WK-P 2014-2020, na koniec grudnia 2018 r.:

- złożono ponad 3 200 wniosków o dofinansowanie, w tym 2 329 wniosków poprawnych formalnie,
- podpisano 1 545 umów na kwotę dofinansowania UE w wysokości ponad 4,6 mld zł, wykorzystując 56,8% alokacji programu (kontraktacja na koniec I kwartału 2019 r. wyniosła 60,2%),
- wartość złożonych wniosków o płatność wyniosła 15,2% dostępnej alokacji,
- poziom certyfikacji środków (wydatków zadeklarowanych przez Instytucje Zarządzające RPO do Komisji Europejskiej), który stanowi miarę realnego wykorzystania środków unijnych przez ich odbiorców, wyniósł 16,4% tj. ponad 311 mln euro (natomiast na koniec I kwartału certyfikacja wyniosła 19,4%),
- poziom realizacji celu n+3 na 2018 r., określający minimalny poziom zatwierdzonych wydatków unijnych do osiągnięcia w danym roku (dla kujawsko-pomorskiego wynoszący 262 715 984 euro, co stanowiło 13,8% alokacji programu), wyniósł 118,6% tego celu. **Warto wskazać, że region już po trzech kwartałach 2018 r. osiągnął cel założony do zrealizowania do końca 2018 r.,**
- zrealizowano wszystkie wskaźniki rzeczowe do ram wykonania w 11 osiach priorytetowych (łącznie 22 wskaźniki produktu), a wskaźniki finansowe zgodnie z przyjętymi procedurami zostały osiągnięte do końca I kw. 2019 r. w 10 osiach priorytetowych (z wyjątkiem osi 11, która zasilona alokacją innej osi w programie, tym samym nie zostaną utracone żadne środki z programu).

Do 31 grudnia 2018 r. w ramach realizacji projektów współfinansowanych ze środków RPO WK-P 2014-2020 osiągnięto wybrane efekty rzeczowe:

1. Rozwój gospodarczy:

- **413** przedsiębiorstw otrzymało wsparcie,
- **14** wspartych laboratoriów badawczych,
- **27** przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego,
- **14,8 mln zł** - nakłady inwestycyjne na zakup aparatury naukowo-badawczej,
- **35** wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym,
- **58** przedsiębiorstw wspartych w zakresie ekoinnowacji,
- **80** usług publicznych udostępnionych on-line.

2. Edukacja publiczna, w tym szkolnictwo wyższe:

- **971** utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3,
- **1 271** osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem,
- **1 078** miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie,
- **16** wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej,
- **834** dzieci korzystających z objętej wsparciem infrastruktury przedszkolnej,
- **831** wspartych miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego,
- **13** wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego,
- **10** wspartych obiektów infrastruktury kształcenia praktycznego i ustawicznego,
- **22 267** uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy,
- **1 952** osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia,
- **2 277** uczniów szkół i placówek systemu oświaty, którzy otrzymali stypendium.

3. Kultura oraz ochrona zabytków i opieka nad zabytkami:

- **255** zabytki nieruchome objęte wsparciem,
- **185** zabytków ruchomych objętych wsparciem,
- **878 034 osób** - liczba odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne,
- **42 km** utworzonych szlaków turystycznych.

4. Promocja i ochrona zdrowia:

- **24** wsparte podmioty lecznicze,
- **185** sztuk zakupionej aparatury medycznej,
- **15 911 986 zł** - nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej,
- **58** ulepszonych usług zdrowotnych w wyniku realizacji projektu,
- **12 546** osób korzystających z zakupionej aparatury medycznej.

5. Pomoc społeczna:

- **2 519 osób** zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem,
- **5 827 osób** zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym,
- **773 osób** zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami asystenckimi i opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej,
- **432 osób** zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- **82** utworzone w programie miejsca świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu,
- **347** podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem,
- **83 gminy** objęte działaniami upowszechniającymi współpracę z podmiotami ekonomii społecznej,
- **321** miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych.

6. Zagospodarowanie przestrzenne:

- **23** obiekty infrastruktury zlokalizowanej na rewitalizowanych obszarach,
- **3,9 ha** - powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją.

7. Ochrona środowiska:

- **142** zmodernizowanych energetycznie budynków,
- **29** wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE,
- **1 009 920 m³** pojemność wybudowanych obiektów małej retencji wodnej,
- **25** wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych,
- **11 639** dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków,
- **97 126 m²** powierzchni użytkowej budynków poddanych termomodernizacji,
- **13** jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof,
- **595 tys.** osób zabezpieczonych przed zagrożeniami naturalnymi i poważnymi awariami w wyniku realizacji projektów.

8. Rynek pracy:

- **19 475** osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) zostało objętych wsparciem,
- **1 300** osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie,
- **5 451** osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie,
- **16 677** osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie,
- **2 394** osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie,
- **1 221** osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie,
- **13 130** osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek),
- **2 378** osób, które uzyskały kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu (bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, biernie zawodowo),
- **2 412** utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- **4 007** uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy.

9. Transport zbiorowy i drogi publiczne

- **2 km** nowych lub przebudowanych linii tramwajowych,
- **40,5 km** przebudowanych lub zmodernizowanych dróg,
- **21,3 km** przebudowanych dróg wojewódzkich,
- **19,1 km** wybudowanych lub przebudowanych dróg powiatowych,
- **2,6 km** wybudowanych lub przebudowanych dróg gminnych,
- **17,9 km** wybudowanych i przebudowanych dróg dla rowerów,
- **151 sztuk** zakupionego sprzętu/systemów służących poprawie bezpieczeństwa/ochrony uczestników ruchu drogowego,
- **22** stanowiska postojowe w wybudowanych obiektach „Bike&Ride”,
- **8** zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej.

Realizacja RPO WK-P 2014-2020 podlega odrębnemu, szczegółowemu monitorowaniu. Poniżej zamieszczono tylko bardzo ogólne wnioski dotyczące stanu zaawansowania programu w końcu roku 2018:

1. Proces tworzenia i zatwierdzania kryteriów wyboru projektów jest czasochłonny i wymaga zaangażowania wielu stron (zarówno pracowników IZ RPO WK-P, jak i członków KM RPO WK-P oraz grup roboczych) – do 31.12.2018 r. wypracowano 404 pakiety kryteriów.
2. Harmonogramy konkursów przyjmowane są na dany rok kalendarzowy i podlegają zmianom. Od 2018 r. planowany termin rozpoczęcia naboru podawany jest z dokładnością do dnia (poprzednio do miesiąca), co pozwala potencjalnym beneficjentom lepiej zaplanować prace nad wnioskiem o dofinansowanie.
3. W latach 2015-2018 ogłoszono łącznie 313 konkursów, w tym 212 współfinansowanych ze środków EFRR i 101 współfinansowanych ze środków EFS.
4. Od początku realizacji RPO WK-P na lata 2014-2020 w ramach 313 naborów wpłynęło 3 797 wniosków o dofinansowanie, w tym 591 wniosków preselekcyjnych.
5. Proces oceny wyboru projektów jest bardzo złożony, odbywa się w oparciu o procedury zawarte w *Systemie oceny projektów w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020* i jest uzależniony od trybu w jakim prowadzony jest nabór (trwa obecnie od 45 dni roboczych (dla trybu pozakonkursowego) do 100 dni roboczych (dla trybu konkursowego), a w przypadku oceny preselekcyjnej jeszcze o 15 dni dłużej i dodatkowe 14 dni robocze dla oceny strategicznej w ZIT).
6. Dotychczas przeprowadzono ocenę w 222 konkursach, z czego w 57 ocena trwała dłużej niż przewidywały to procedury. W przypadku 165 konkursów wnioski oceniono w krótszym terminie.
7. W 250 zakończonych konkursach oceniono łącznie 2 710 wniosków o dofinansowanie.
8. Od początku realizacji RPO WK-P 2014-2020 do 31.12.2018 r. zatwierdzono do dofinansowania 1 732 wnioski. Podpisano 1 545 umów: 803 z EFRR z czego 151 w ramach ZIT, a w ramach EFS 742 umowy, w tym 133 umowy, w których WUP jest IP, a 77 w ramach ZIT.
9. Na koniec 2018 r. zakontraktowano 4 651 785 632 zł, co stanowi 56,79% całkowitej alokacji programu, w tym 58,35% z EFRR a 52,82% z EFS.

Tabela 2 Porównanie wybranych elementów realizacji RPO WKP 2014-2020 narastająco

wyszczególnienie	2016	2017	2018
Pakiety opracowanych i zatwierdzonych kryteriów wyboru projektów	130	281	404
Ogłoszone konkursy, w tym:	93	196	313
EFRR	51	124	212
EFS	42	72	101
Liczba konkursów nieskutecznych	1	18	28
Liczba wszystkich złożonych wniosków o dofinansowanie, w tym preselekcyjne	1 502	2 912	3 797
	571	591	591
Wartość wkładu UE w złożonych wnioskach (bez preselekcyjnych) [w mld PLN]	1,3 mld	5,3 mld	7,6 mld
Liczba ocenionych wniosków	280	1 989	2 710
Liczba podpisanych umów	120	816	1 545
Wkład UE w podpisanych umowach [w mln/mld PLN]	318 mln	3,5 mld	4,6 mld
% kontraktacji, w tym:	3,78%	43,54%	56,79%
EFRR	1,93%	47,21%	58,35%
EFS	8,51%	34,15%	52,82%
Liczba projektów ogólnowojevodzkich / kwota dofinansowania UE [w mln/mld PLN]	10 / 137,7 mln	46 / 1,8 mld	98 / 2,37 mld
Liczba zakończonych projektów / kwota dofinansowania UE [w mln PLN]	28 / 42 mln	62 / 107,8 mln	248 / 300,3 mln
% certyfikacji środków	0,99%	6,08%	16,43%

Źródło: opracowanie własne

10. Z puli 1 545 podpisanych umów najwięcej, bo 714 realizowanych jest na obszarach wiejskich, jednak stanowi to ok. 23,31% dotychczasowej kontraktacji. Natomiast na dużych obszarach miejskich (o ludności >50 000 i dużej gęstości zaludnienia) realizowanych jest 491 projektów, które mają 64,08% udziału w kontraktacji, co świadczy o dużej wartości projektów. Na małych obszarach miejskich (o ludności >5 000 i średniej gęstości zaludnienia) realizowanych jest 340 projektów i stanowi to 12,71% dotychczasowej kontraktacji.

11. 98 projektów zostało zakwalifikowanych jako ogólnowojewódzkie (ogólna kwota dofinansowania UE w tych projektach to 2,37 mld zł, co stanowi 43,8% dotychczasowej kontraktacji i 1/4 alokacji programu).
12. Na dzień 31.12.2018 r., w ramach RPO WK-P 2014-2020 zacertyfikowano do Komisji Europejskiej 16,43% alokacji programu. Poziom realizacji celu n+3 na 2018 r, wynosił dla województwa kujawsko-pomorskiego 13,8% i został osiągnięty już po trzech kwartałach 2018 r.
13. Wskaźniki wybrane do ram wykonania, zarówno rzeczowe jak i finansowe zostaną zrealizowane w wymaganych wysokościach (oprócz osi 11 – gdzie wskaźnik finansowy osiągnie poziom ok. 65%). Wszystkie, 22 wskaźniki produktu, zostały osiągnięte na poziomie przekraczającym minimalny wymagany poziom realizacji, wynoszący 85%. Natomiast na 11 wskaźników finansowych, 7 osiągnęło zakładany minimalny poziom 85% realizacji (w osiach priorytetowych 1, 3, 4, 5, 6 i 8). Z kolei 4 wskaźniki finansowe, które z końcem roku 2018 nie zostały osiągnięte (tj. w osiach 2, 7, 9, 10), osiągnięto w I kw. 2019. W związku ze zmianą rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 215/2014 i zgodnie z notą KE z lipca 2018 r. do wskaźnika finansowego ram wykonania zaliczone zostały wydatki zrealizowane przez beneficjentów w 2018 r. (zapłacone faktury do 31.12.2018 r.) a wykazane i zacertyfikowane do KE w 2019 r.
14. Analizując realizację RPO WK-P 2014-2020 według 18 obszarów wsparcia, najwyższy poziom realizacji wkładu UE w podpisanych umowach osiągnięto w obszarach: e-usługi: 94,61%, przedsiębiorczość (inwestycje w MŚP, doradztwo, wsparcie eksportu): 77,90%, energetyka (termomodernizacja, OZE, kogeneracja): 74,37%, zdrowie: 67,71%. Najniższy poziom realizacji wkładu UE w podpisanych umowach osiągnięto w obszarach: koleje: 0%, rewitalizacja 11,65%, dziedzictwo kulturowe i naturalne: 31,92% oraz RLKS: 36,86%.

3. Informacja o realizacji Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego określona w *Założeniach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* (przyjętych uchwałą nr 43/1605/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 października 2013 r.⁶) jest jedyną, formalnie zdefiniowaną polityką samorządu województwa kujawsko-pomorskiego. Terytorialny wymiar polityki rozwoju realizowany jest przez określenie obszarów funkcjonalno-przestrzennych, w celu optymalnego wykorzystania ich endogenicznych czynników rozwoju oraz wykreowania nowych form współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.

W województwie kujawsko-pomorskim polityka terytorialna jest prowadzona na 4 poziomach:

- na poziomie wojewódzkim – obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (określone jako obszar realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, dalej: ZIT);
- na poziomie regionalnym i subregionalnym – obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z obszarami powiązanych z nimi funkcjonalnie (określone jako Obszary Strategicznej Interwencji miast regionalnych/subregionalnych, dalej: OSI);
- na poziomie ponadlokalnym – obejmuje miasta powiatowe i powiązane z nimi obszary (określone jako Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, dalej: ORSG);
- na poziomie lokalnym – w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS). Działania w ramach RLKS są realizowane przez Lokalne Grupy Działania.

Realizacja polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego odbywa się przy finansowym wsparciu z RPO WK-P 2014-2020 (a w przypadku instrumentu RLKS również ze środków *Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020*), zgodnie z wyżej wskazanym układem terytorialnym. Stan wdrażania został przedstawiony poprzez zestawienie wydatkowania dofinansowania oraz liczby zawartych umów na realizację przedsięwzięć ujętych w strategiach rozwoju poszczególnych obszarów terytorialnych.

⁶ Zmieniona uchwałą nr 11/346/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 16 marca 2016 r. oraz uchwałą nr 7/238/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 21 lutego 2018 r.

Tabela 3 Wykorzystanie środków i zawartych umów w ramach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2018 włącznie

Poziom realizacji polityki terytorialnej	Alokacja ogółem [zł]	Wartość podpisanych umów o dofinansowanie w 2018 r. [zł]	Wartość podpisanych umów o dofinansowanie do dnia 31.12.2018 r. [zł]	% wykorzystanej alokacji	Liczba zawartych umów w 2018 r.	Liczba zawartych umów do 31.12.2018 r.
ZIT	717 667 161,95	168 889 652,17	502 981 083,81	70,09	111	233
OSI i ORSG	880 713 683,42	151 646 802,66	433 915 058,17	49,27	155	386

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Stan na dzień 31.12.2018 r.

W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), w 2018 r. zawarto 111 umów. Wartość dofinansowania wyniosła 168,9 mln zł. W efekcie poziom wykorzystania alokacji ogółem na koniec 2018 r. wyniósł 70,09%. Wsparcie udzielane w ramach ZIT dotyczyło:

- efektywności energetycznej budynków w sektorze publicznym i mieszkaniowym (31 umów),
- kultury (20),
- mobilności miejskiej i promowania strategii niskoemisyjnych (15),
- usług opiekuńczych (14),
- wychowania przedszkolnego (11),
- gospodarki wodno-ściekowej (7),
- włączenia społecznego (7),
- kształcenia ogólnego (6),
- kształcenia zawodowego (5),
- rewitalizacji (4),
- kształcenia zawodowego (4),
- infrastruktury przedszkolnej (3),
- przyrody (2).

Rysunek 3. Poziomy realizacji polityki terytorialnej w województwie kujawsko-pomorskim

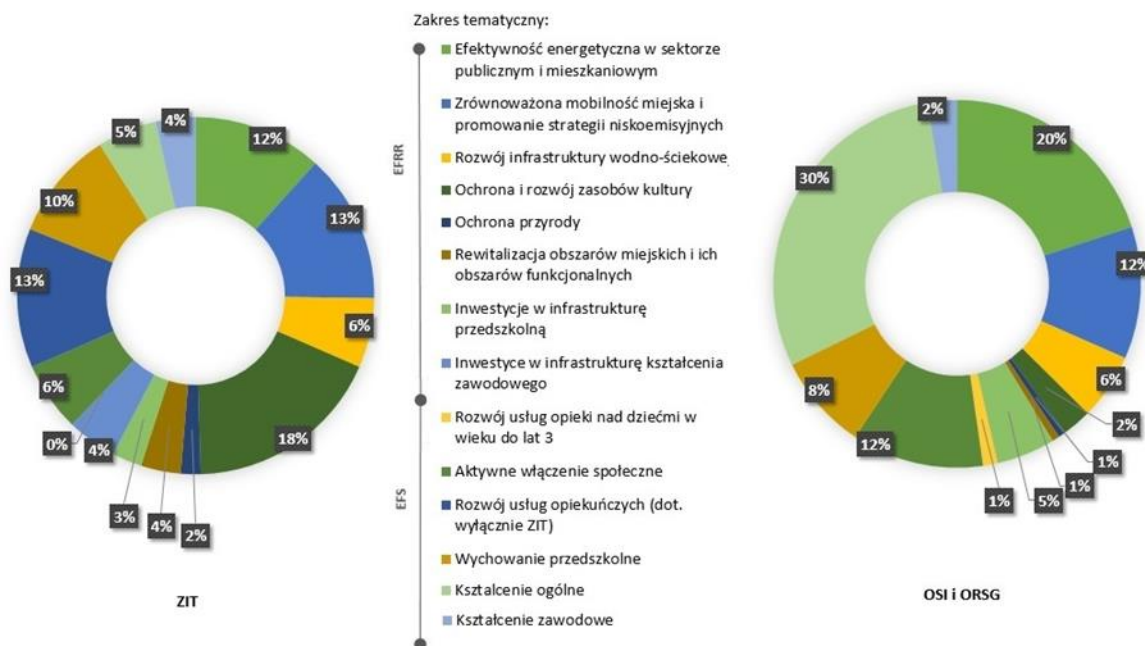
Źródło: Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

Największa wartość dofinansowania objęła działania w ramach mobilności miejskiej i promowania strategii niskoemisyjnych. Znaczna część dofinansowania w ramach ZIT została przekazana również na działania w ramach rewitalizacji, gospodarki wodno-ściekowej oraz efektywności energetycznej budynków.

W ramach OSI i ORSG łączna alokacja wynosi 880,7 mln zł. Dotychczasowy całościowy poziom wykorzystania alokacji wyniósł 49,27%. W ramach omawianych poziomów polityki terytorialnej województwa w 2018 r. podpisano łącznie 155 umów. W 2018 r. największą liczbę podpisanych umów zanotowano w ramach działań/poddziałań dotyczących:

- kształcenia ogólnego (46 umów),
- efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym (31),
- mobilności miejskiej i promowania strategii niskoemisyjnych (18),
- włączenia społecznego (18),
- wychowania przedszkolnego (13),
- gospodarki wodno-ściekowej (9),
- kultury (4),
- kształcenia zawodowego (4),
- rozwoju usług opieki nad dziećmi do lat 3 (2),

- przyrody (1),
- rewitalizacji (1).

Rysunek 4. Udział umów wg zakresu tematycznego oraz poziomu realizacji polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego (ZIT, OSI, ORSG) zawartych w 2018 r. (%).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Stan na dzień 31.12.2018 r.

Województwo kujawsko-pomorskie jest liderem w tworzeniu programów rewitalizacji obszarów zdegradowanych infrastrukturalnie i społecznie – wynika z opublikowanego pod koniec marca raportu globalnej grupy audytorskiej Grant Thornton, która badała jak radzą sobie z tym problemem polskie regiony.

W obecnej perspektywie Unii Europejskiej 2014-2020 polskie samorzady mają szansę pozyskania dużych środków na inwestycje i projekty miękkie, dzięki którym zdegradowane obszary staną się dobrymi miejscami do życia, pracy, nauki i zarabiania pieniędzy. Łącznie w całym kraju na same tylko inwestycje w tej dziedzinie jest do pozyskania blisko 5,5 mld złotych. Dla ich zdobycia niezbędne jest sporządzenie lokalnych programu rewitalizacji (w zależności od podstawy prawnej są to „lokalne” lub „gminne” programy rewitalizacji). Z raportu Grant Thornton wynika, że na stworzenie i przyjęcie takich strategii zdecydowało się na razie mniej niż 60 procent gmin w Polsce. W kujawsko-pomorskiem – ponad 80 proc. Gotowe programy ma obecnie 117 ze 144 gmin naszego województwa. Jesteśmy tu cztery razy lepsi niż ostatnie w rankingu województwo pomorskie, w którym programy rewitalizacyjne stworzyło tylko nieco więcej niż 20 proc. miast i gmin. Jesteśmy też trzecim najlepszym województwem jeśli chodzi o przyspieszenie działań w tej sferze w ostatnim czasie. 2018 rok był czasem finalizacji gminnych programów rewitalizacyjnych – przyrost rok do roku wyniósł w kujawsko-pomorskiem 350 proc. Pierwsze miejsce w rankingu to efekt aktywności naszych gmin i aktywności samorządu województwa. Na realizację gminnych programów rewitalizacyjnych przeznaczamy w RPO WK-P 2014-2020 specjalną pulę środków. Są też do dyspozycji dodatkowe narzędzie w postaci mechanizmu RLKS (rozwój lokalny kierowany przez społeczność). Chęć opracowania własnego programu rewitalizacji zgłosiło 128 ze 144 naszych gmin. 117 (90 proc.) z tych dokumentów zostało już zaakceptowanych przez zarząd województwa.

Aktualny wykaz programów rewitalizacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego, zamieszczany jest pod adresem: <https://kujawsko-pomorskie.pl/planowanie-strategiczne-i-przestrzenne/rewitalizacja/31140-wykaz-programow--rewitalizacji-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego>

4. Informacja o realizacji Kontraktu Terytorialnego

Rok 2018 był czwartym rokiem realizacji Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego (dalej: KT), dokumentu obowiązującego stroną rządową i samorządową do dnia ostatecznego

rozliczenia RPO i przedsięwzięć wskazanych do realizacji na podstawie kontraktu. Dokument zawiera zarówno wysokość, sposób, warunki dofinansowania RPO jak również przedsięwzięcia priorytetowe (art. 6 KT, załącznik 1b do KT, załącznik 5b do KT), istotne z punktu widzenia rozwoju kraju oraz województwa kujawsko-pomorskiego, co do których strony KT deklarują współpracę w ramach realizacji właściwych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

Ogólna liczba przedsięwzięć w art. 6 KT wynosi 67, z czego niektóre z nich zawierają po kilka projektów składowych. Zadania realizowane są w następujących obszarach tematycznych:

- B+R (rozbudowa infrastruktury badawczej B+R oraz rozwój regionalnych inteligentnych specjalizacji): 7 (w tym 6 strony samorządowej, gdzie 6 jest w trakcie realizacji. Ponadto 2 przedsięwzięcia ujęte w załączniku 5b do KT (tzw. projekty realizowane ze środków EFRR w ramach priorytetu inwestycyjnego 1a w RPO WK-P 2014-2020) również są w trakcie realizacji),
- edukacja (realizacja programu rozwojowego dla uczelni medycznych, rozwój państwowych wyższych szkół zawodowych uwzględniający potrzeby regionalne, rozbudowa infrastruktury popularyzującej naukę): 4 (w tym 1 strony samorządowej, który składa się z kilku projektów składowych, z czego 1 jest w trakcie realizacji, pozostałe są planowane do realizacji ze względu na ograniczoną dostępność środków finansowych),
- energetyka (sieci ciepłownicze i chłodnicze, wsparcie działań z zakresu efektywności energetycznej, rozwoju klastrów energetycznych w województwie): 3 (w tym 2 strony samorządowej realizowane przez ZIT),
- kultura i dziedzictwo narodowe (termomodernizacja państwowych placówek szkolnictwa artystycznego, budowa obiektów artystycznego szkolnictwa wyższego, ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego, infrastruktura służąca rozwojowi kultury i dziedzictwa narodowego w województwie): 4 (w tym 2 strony samorządowej, które są w trakcie realizacji. Przedsięwzięcia obejmują projekty składowe finansowane z poziomu krajowego lub regionalnego),
- sport (budowa infrastruktury sportowej): 8 (w tym 7 strony samorządowej, z czego 1 przedsięwzięcie zostało zakończone, 4 są planowane do realizacji, a 1 w trakcie realizacji),
- transport (budowa obwodnic, nowych ciągów dróg krajowych, w tym w przebiegu miast na prawach powiatu, (prze)budowa dróg na terenie województwa, budowa parkingów P&R, inwestycje z zakresie zrównoważonej mobilności miejskiej, prace (m.in. rewitalizacja) na liniach kolejowych i dworcach kolejowych, zabezpieczenie przeciwpowodziowe, modernizacja budowli hydrotechnicznych, budowa stopnia wodnego): 38 (w tym 12 strony samorządowej obejmującej zarówno infrastrukturę drogową (6), kolejową (3), zrównoważona mobilność miejska (1 przedsięwzięcie ZIT), jak i śródlądową (1). Wymienione przedsięwzięcia posiadają projekty składowe lub zadania. Większość z nich jest w trakcie realizacji, pozostała część ze względu na dostępność środków finansowych jest planowana do realizacji lub nastąpiła rezygnacja z realizacji,
- zdrowie (infrastruktura medyczna, budowa oraz wyposażenie szpitali lub ich oddziałów): 3 (w tym 2 strony samorządowej, które są w trakcie realizacji i z racji posiadania projektów składowych zróżnicowane jest ich źródło finansowania).

Podsumowując, w 2018 r. większość przedsięwzięć znajdowała się w trakcie realizacji. Część zadań planowana do wdrożenia, jeżeli nie uzyska źródła finansowania do roku 2023, jest wskazywana do realizacji w następnej perspektywie finansowej UE. Więcej szczegółów z realizacji przedsięwzięć KT za rok poprzedni jest prezentowanych w corocznych sprawozdaniach, które strona rządowa przygotowuje do końca czerwca danego roku za rok poprzedni⁷, a następnie Zarząd Województwa przekazuje w terminie do końca lipca Sejmikowi Województwa (art. 14r ust. 5 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju).

III. Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu

W niniejszym rozdziale przedstawiono informacje o działalności Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w roku 2018 w obszarze najważniejszych sfer funkcjonowania województwa. Skoncentrowano się

⁷ Na podstawie informacji ze strony samorządowej – sporządzanej do końca kwietnia (art. 7 ust 6 KT)

zarówno na podejmowanych uchwałach, jak i na charakterystyce najważniejszych procesów rozwojowych mających miejsce w przestrzeni województwa.

Zgodnie z ustawą o samorządzie województwa, zarząd województwa jest odpowiedzialny za realizację bardzo szerokiego zakresu zadań leżących w kompetencji samorządowego województwa. Zadania samorządu województwa zostały określone w artykule 14 ww. ustawy. Kompetencje zarządu dotyczą zagadnień organizacyjnych, finansowych oraz związanych z funkcjonowaniem Urzędu Marszałkowskiego oraz jednostek organizacyjnych Samorządu Województwa. Zakres zadań zarządu województwa określony został w artykule 41 ustawy o samorządzie województwa, który określa, że wykonuje on zadania należące do samorządu województwa, nie zastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych. W szczególności do zadań zarządu województwa należy:

- wykonywanie uchwał sejmiku województwa;
- gospodarowanie mieniem województwa, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez województwo;
- przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa;
- przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa i innych strategii rozwoju, planu zagospodarowania przestrzennego, regionalnych programów operacyjnych, programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności oraz ich wykonywanie;
- monitorowanie i analizowanie procesów rozwojowych w układzie przestrzennym oraz strategii rozwoju województwa, regionalnych programów operacyjnych, programów rozwoju i programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności oraz kontraktu terytorialnego,
- organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi;
- kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym zatrudnianie i zwalnianie kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych;
- uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu marszałkowskiego.

Należy zauważyć, że specyfika niektórych zadań powoduje, że efekty ich realizacji nastąpią dopiero w dłuższym okresie – często wykraczającym poza dany rok będący przedmiotem *Raportu*. Dlatego też w zakresie będącym przedmiotem niektórych uchwał podejmowanych przez Zarząd Województwa w roku 2018, mogły nie być w tym roku odnotowane konkretne bezpośrednie efekty ich realizacji. Analogicznie, w roku 2018 mogły mieć miejsce efekty działań będących bezpośrednimi skutkami uchwał podejmowanych w poprzednich latach. Wynika to także z faktu, że pewna część uchwał Zarządu dotyczy działań o charakterze wieloletnim – pomimo, że formalnie zostały zainicjowane w konkretnym momencie, ich bezpośrednie skutki mogą być odnotowywane corocznie w okresie wielu lat realizacji.

W niniejszym rozdziale aktywność Zarządu Województwa przedstawiono w podziale na zagadnienia odpowiadające zakresowi celów strategicznych określonych w *Strategii rozwoju województwa*, to znaczy:

- Gospodarka i miejsca pracy
- Dostępność i spójność
- Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi
- Innowacyjność
- Nowoczesny sektor rolno-spożywczy
- Bezpieczeństwo
- Sprawne zarządzanie
- Tożsamość i dziedzictwo

1. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Gospodarka i miejsca pracy

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Gospodarka i miejsca pracy” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Wzrost zatrudnienia
2. Rozwój przestrzeni inwestycyjnej
3. Rozwój infrastruktury technicznej dla potrzeb rozwoju gospodarczego
4. Rozwój potencjału logistycznego regionu
5. Rozwój powierzchni biurowych w Bydgoszczy i Toruniu
6. Rozwój sektora instytucji otoczenia biznesu
7. Rozwój organizacyjnych form współpracy podmiotów gospodarczych
8. Rozwój gospodarczy w sektorze odnawialnych źródeł energii
9. Rozwój uzdrowisk i sektora związanego z poprawą stanu zdrowia
10. Rozwój turystyki
11. Rozwój sektora „srebrnej gospodarki”
12. Rozwój nowoczesnego wzornictwa przemysłowego
13. Promocja społecznej odpowiedzialności biznesu
14. Rozwój funkcji konferencyjno-wystawienniczo-targowej
15. Rozwój eksportu
16. Promocja gospodarcza regionu
17. Rozwój i wzmocnienie współpracy oraz konkurencyjności międzynarodowej

SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Rok 2018 był kolejnym rokiem znaczącej poprawy sytuacji na rynku pracy województwa kujawsko-pomorskiego. Wg danych GUS liczba osób pracujących wg BAEL w III kwartale 2018 roku (brak danych dla końca roku) zwiększyła się w stosunku do analogicznego okresu roku 2017 o 31 tysięcy i wynosi obecnie 886 tys. (jest to największa wartość w całym okresie, dla którego publikuje się te dane – a więc od roku 2010). Wskaźnik zatrudnienia wg BEAL wynosił w III kwartale 2018 roku 53,5% i również był najwyższy w całym okresie, dla którego publikuje się dane.

Liczba bezrobotnych wg BAEL wynosiła w III kwartale 2018 roku – 41 tysięcy (rok wcześniej – 47 tysięcy, dwa lata wcześniej – 67 tys., cztery lata wcześniej – 88 tys., pięć lat wcześniej – 102 tysiące), a bezrobocie rejestrowane w XII 2018 wyniosło 72,7 tys. Bez względu na sposób liczenia bezrobocia (wg BAEL lub rejestrowane) w każdym z okresów, dla których publikuje się dane (kwartalnie lub miesięcznie), sytuacja w roku 2018 była korzystniejsza, niż w roku 2017. Każdy z powiatów województwa zanotował spadek stopy bezrobocia (w ciągu roku 2018 - do 5 do 20%).

Średnioroczna stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim wg BAEL w roku 2018 wynosiła 4,2% i była znacznie korzystniejsza od średniej dla UE i od wskaźników dla kilku wysokorozwiniętych krajów europejskich.

Pomimo, że w 2018 roku widoczna była dalsza poprawa sytuacji na regionalnym rynku pracy, zmiany te zachodziły wolniej niż rok wcześniej. Wzrosło przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw, które w 2018 roku wyniosło 260,90 tys. osób i było wyższe niż w roku poprzednim o 1,9% (rok wcześniej wzrost o 3,0%). Zauważalny wzrost liczby pracujących dotyczył handlu oraz napraw pojazdów samochodowych, gdzie w analizowanym okresie pracowało 53,9 tys. osób – 20,7%, o 3,6% więcej niż w 2017 roku). W najliczniejszej z sekcji – przetwórstwie przemysłowym – pracowało 127,5 tys. osób, tj. o 2,1% więcej niż w 2017 roku. Najsilniejszy spadek przeciętnego zatrudnienia obserwować można było w transporcie i gospodarce magazynowej (16,3 tys. osób – 6,2%, o 2,0% mniej niż w 2017 roku).

Zgodnie z ogólnokrajowymi tendencjami, również w województwie kujawsko-pomorskim, widoczne jest różnicowanie wartości wskaźnika zatrudnienia w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej ze względu na płeć. W omawianym okresie w przypadku kobiet wyniósł on 42,7% (3,4 p. proc. mniej niż w kraju), a mężczyzn 62,2% (0,4 p. proc. mniej niż w kraju).

Zmniejszenie skali bezrobocia, niewystarczająca aktywność zawodowa mieszkańców oraz zmiany zachodzące w strukturze wiekowej ludności i emigracja zarobkowa mieszkańców województwa sprawiają, że pracodawcy coraz częściej napotykać problemy z pozyskaniem osób chętnych do pracy. Jak wynika z badania Barometr zawodów w 2019 roku na deficyt pracowników narażone są przede wszystkim takie branże jak: budownictwo, transport, przetwórstwo metali, gastronomia i produkcja spożywcza, medycyna i informatyka.

Niedobór personelu na stanowiskach niewymagających wysokich kwalifikacji częściowo zaspokajany jest poprzez zatrudnianie cudzoziemców. W 2018 roku do powiatowych urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego wpłynęło 73 597 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi (w 2017 roku było to 69 115 wniosków). Oświadczenia te głównie dotyczyły obywateli Ukrainy – 63 443 (93,0%). Prace dla cudzoziemców oferowali najczęściej pracodawcy z sekcji przetwórstwo przemysłowe. Poszukiwani byli przede wszystkim pracownicy przy pracach prostych oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy. Dodatkowo zgłoszonych zostało 2597 wniosków o wydanie zezwolenia na pracę sezonową (nowa forma dotycząca takich działów PKD jak: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi).

W końcu grudnia 2018 roku w ewidencji powiatowych urzędów pracy z terenu województwa zarejestrowanych pozostawało 72 655 bezrobotnych – o 10,9% mniej niż w końcu 2017 roku (rok wcześniej spadek o 17,2%). Rok 2018 był piątym z kolei okresem, w którym odnotowano spadek liczby bezrobotnych w regionie. Najwięcej zarejestrowanych było w powiecie inowrocławskim (7581 osób), Bydgoszczy (5982 osoby) i powiecie włocławskim (5179 osób).

Spadek liczby bezrobotnych, w odniesieniu do grudnia 2017 roku, wystąpił we wszystkich powiatach województwa. Przy czym najdynamiczniejszy był on we Włocławku (19,7%, 1212 osób mniej) i powiecie włocławskim (15,2%, 925 osób mniej).

Zmniejszenie liczby bezrobotnych spowodowało spadek stopy bezrobocia rejestrowanego, definiowanej jako udział osób bezrobotnych wśród osób aktywnych zawodowo, która w grudniu 2018 roku wyniosła 8,8% i była wyższa od krajowej o 3,0 p. proc. W porównaniu z tym samym miesiącem 2017 roku wojewódzka stopa bezrobocia zmniejszyła się o 1,1 p. proc. (w Polsce spadek o 0,8 p. proc.). Liczona w ramach Badań Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przyjmuje znacznie niższe wartości i w III kwartale 2018 roku wyniosła dla województwa 4,4% i była 0,6 pkt. proc. wyższa niż w kraju.

Poziom bezrobocia rejestrowanego jest zróżnicowany pomiędzy poszczególnymi powiatami województwa. Najwyższą stopę bezrobocia rejestrowanego odnotowano dla powiatów w południowo-wschodniej części województwa: włocławskiego (16,0%), lipnowskiego (16,7%) oraz radziejowskiego (16,9%). W regionie stopa bezrobocia niższa od średniej wojewódzkiej w omawianym okresie utrzymywała się w dwóch miastach na prawach powiatu – Bydgoszczy (3,6%) i Toruniu (4,8%) oraz w powiatach: bydgoskim (5,6%), brodnickim (7,1%) i świeckim (7,6%).

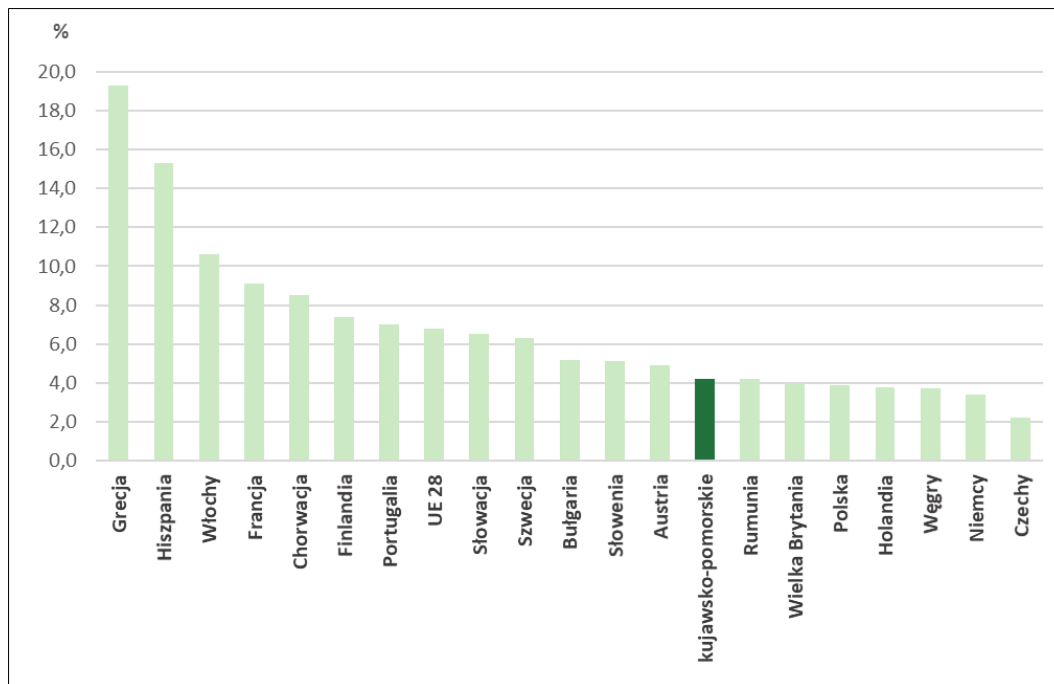
W 2018 roku w powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowało się 116 834 bezrobotnych (o 10,3% mniej niż w roku poprzednim). Podobnie jak w latach wcześniejszych w napływie zdecydowaną większość stanowiły osoby, które rejestrowały się po raz kolejny – 100 200 osób (85,8%). Wśród powracających do ewidencji było 18 248 osób (16,6%), które zakończyły uczestnictwo w różnych formach aktywizacji zawodowej.

W związku ze spadkiem poziomu bezrobocia sukcesywnie zmniejsza się też liczba wyłączeń z ewidencji osób bezrobotnych. W 2018 roku z rejestrów wykreślono 125 722 bezrobotnych (o 14,6% mniej niż w roku poprzednim). Najważniejszą przyczyną wyłączeń (65 740 osób, czyli 52,3%) było podjęcie pracy (w roku poprzednim było to odpowiednio: 74 885 osób i 50,9%).

Zatrudnienie niesubsydiowane podjęło w analizowanym okresie 51 973 bezrobotnych (o 8,0% mniej niż w roku poprzednim). Z zatrudnienia subsydiowanego skorzystało 13 767 osób. Było to o 4619 osób (25,1%) mniej niż w roku poprzednim. Najpopularniejszą formą zatrudnienia subsydiowanego pozostają roboty publiczne, które podjęło 4498 osób. Dużą popularnością cieszyły się również prace interwencyjne – 2795 osób zaktywizowanych oraz refundacja kosztów zatrudnienia bezrobotnego – 2624 osoby.

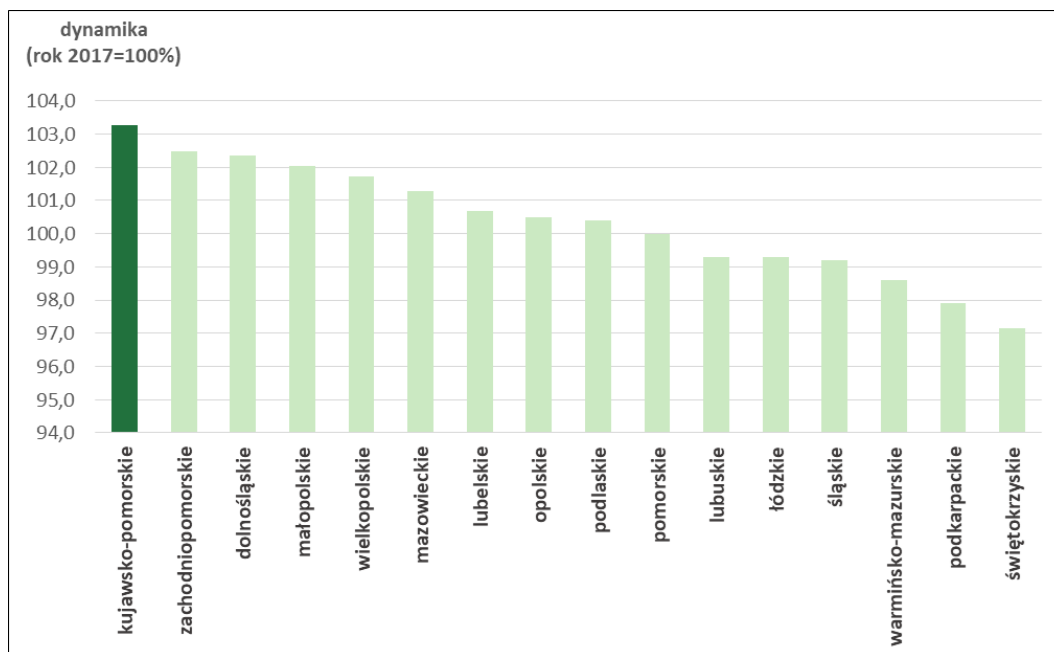
W 2018 roku w województwie kujawsko-pomorskim pozazatrudnieniowe formy aktywizacji takie jak: szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace społecznie użyteczne, rozpoczęło 15 651 bezrobotnych, było to o 4484 osoby (22,3%) mniej niż rok wcześniej. Podobnie jak w latach wcześniejszych najpopularniejszą pozazatrudnieniową formą aktywizacji były staże, które rozpoczęło 8858 bezrobotnych (56,6%).

Łącznie w 2018 roku z różnych form aktywizacji zawodowej wspieranych ze środków publicznych skorzystało 29 418 osób bezrobotnych, co stanowiło 23,4% ogółu włączeń z ewidencji osób bezrobotnych (rok wcześniej – 26,2%).

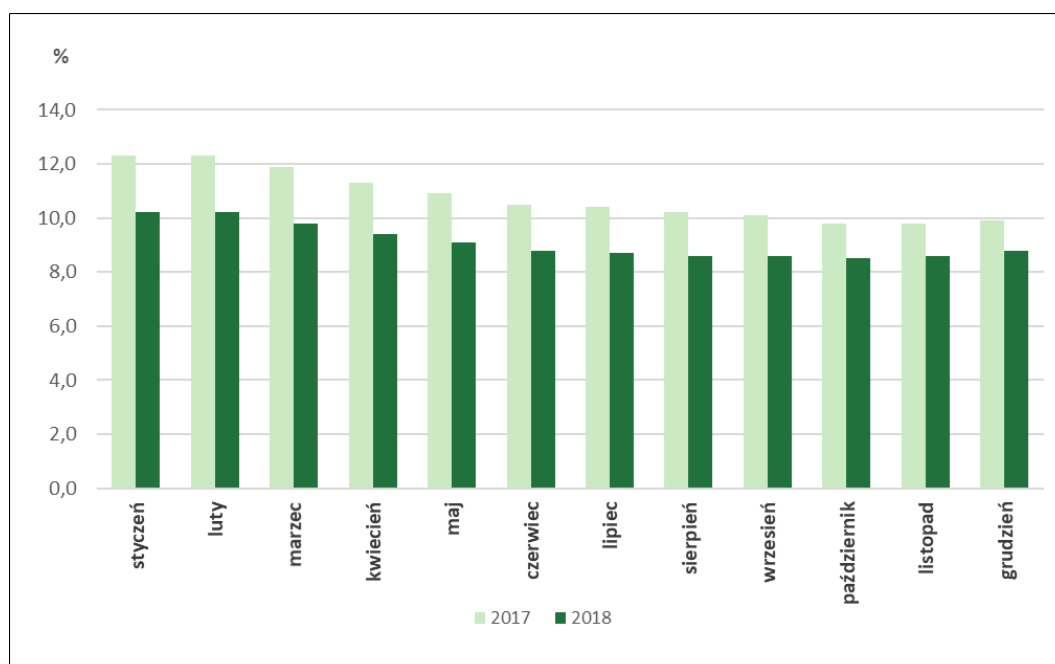
Rysunek 5. Średnioroczna stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim na tle wybranych krajów Unii Europejskiej w 2018 r. (UE 28 – średnia dla państw Unii Europejskiej)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Eurostatu i BDL GUS (BAEL)

Rysunek 6. Dynamika liczby osób pracujący w III kwartale w latach 2017-2018 (rok 2017=100%) według BAEL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 7. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim w okresie 2017-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zadania samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy wynikają głównie z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i są realizowane przez jednostkę organizacyjną Samorządu Województwa – Wojewódzki Urząd Pracy. Wojewódzki Urząd Pracy przygotowuje i koordynuje realizację planów działań na rzecz zatrudnienia, analizuje sytuację na rynku pracy, współpracuje z powiatowymi urzędami pracy w całym województwie, wspomagając je m.in. w prowadzeniu poradnictwa zawodowego.

W ramach działań w tej dziedzinie w roku 2018:

- Ustalono kwoty środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań realizowanych przez samorządy powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w 2018 oraz w 2019 r.
- Przyjęto projekt Regionalnego Planu Działania na rzecz Zatrudnienia na 2018 r., który określa priorytetowe grupy bezrobotnych wymagających wsparcia.
- Dokonano podziału środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego dla powiatów województwa kujawsko-pomorskiego na finansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców w 2019 r.
- Określono Wykaz zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, może być dokonywana refundacja poniesionych przez pracodawcę kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne.
- W 2018 r. w województwie kujawsko-pomorskim kontynuowany był „Program praca dla młodych”.
- Łącznie w 2018 r. w województwie kujawsko-pomorskim z kształcenia ustawicznego sfinansowanego z Krajowego Funduszu Szkoleniowego skorzystało 3377 osób pracujących. Osobom tym sfinansowano: 3261 szkoleń, 137 egzaminów umożliwiających uzyskanie dokumentów potwierdzających nabycie umiejętności, kwalifikacji lub uprawnień zawodowych, 24 razy sfinansowano też studia podyplomowe.
- W ramach Działania 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe (w ramach POWER) z oferowanego wsparcia w 2018 r. skorzystało 4278 osób bezrobotnych do 29 roku życia., w tym 1559 długotrwale bezrobotnych.
- W ramach Działania 1.2 Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe (w ramach POWER) w 2018 r. wsparcie otrzymało 188 osób biernych zawodowo oraz 125 osób bezrobotnych niezarejestrowanych w PUP, w tym 41 osób długotrwale bezrobotnych.
- W ramach projektów RPO WK-P 2014-2020 realizowanych w Działaniu 8.1 Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy w 2018 r. wsparciem objęto 5025 osób bezrobotnych powyżej 29 roku życia.
- W ramach projektów RPO WK-P 2014-2020 realizowanych w Poddziałaniu 8.2.1 Wsparcie na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia realizowanych

w trybie konkursowym przez instytucje rynku pracy (z wyłączeniem PUP) w 2018 r. wsparciem objęto 852 osoby biernie zawodowo.

- W 2018 r. w ramach projektów RPO WK-P 2014-2020 realizowanych w Poddziałaniu 8.5.2 Wsparcie outplacementowe pomocą objęto 62 pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika.
- W 2018 r. z usług Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP (w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku) skorzystało łącznie 21 766 osób.
- Rozwijano serwis tujestpraca.eu, dzięki czemu zwiększono dostępność ofert pracy i usług oferowanych przez urzędy pracy, pracodawców i agencje zatrudnienia województwa kujawsko pomorskiego. W 2018 r. zamieszczono w serwisie 19 586 ofert pracy w kraju i za granicą. Liczba zarejestrowanych klientów poszukujących pracy wyniosła 3252 osoby.

Fabryka norweskiego inwestora z branży samochodowej Kongsberg Automotive w Brzeskiej Strefie Gospodarczej, fot. Urząd Miejski w Brześciu Kujawskim

DZIAŁANIA SŁUŻĄCE ROZWOJOWI GOSPODARZEMU REALIZOWANE W RAMACH PROJEKTÓW RPO WKP 2014-2020

Kompetencje samorządowego województwa w zakresie bezpośredniego lub silnego pośredniego oddziaływania na rozwój gospodarczy są bardzo ograniczone, choć w niektórych dziedzinach możliwe jest osiągnięcie nieproporcjonalnie większego wpływu. Jako przykład podać tu można działania programowane w RPO WK-P 2014-2020 na rzecz innowacyjności, które zostały scharakteryzowane w innej części *Raportu*. Podkreślić należy, że na terenie województwa funkcjonuje (wg GUS) niemal 200 tysięcy podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON, a więc nigdy nie osiągnie się stanu, w którym wsparcie realizowane z poziomu województwa będzie mogło być adresowane do znaczącej liczby podmiotów lub doprowadzi do wygenerowania nowych podmiotów, w skali znaczącej na tle stanu dotychczasowego. Dlatego zasadne jest wspieranie wybranych dziedzin (np. działalności szczególnie wpływających na konkurencyjność województwa, tworzących znaczną liczbę miejsc pracy) lub tworzenie korzystnych warunków rozwoju gospodarczego (np. szkolenia dla gmin w zakresie pozyskania i obsługi inwestorów lub promocja eksportu).

W ramach RPO WK-P 2014-2020, Zarząd Województwa w 2018 roku realizował 3 wieloletnie projekty mające na celu wsparcie rozwoju gospodarczego:

- *Expressway – promocja terenów inwestycyjnych*
Przedmiotem projektu jest wypromowanie terenów inwestycyjnych znajdujących się w województwie kujawsko-pomorskim, położonych wzdłuż autostrady A1 oraz drogi ekspresowej S5. Liderem projektu jest Województwo Kujawsko-Pomorskie. Partnerami projektu są: Gmina Chełmża, Gmina Kowal, Gmina

Brześć Kujawski, Gmina Aleksandrów Kujawski, Gmina Świecie, Gmina Płużnica, Gmina Chocień.
Planowany czas realizacji projektu: 1 czerwca 2016 – 30 czerwca 2023.

Zadania zrealizowane w ramach projektu „Expressway-promocja terenów inwestycyjnych” w roku 2018r.:

- Udział w Międzynarodowych Targach Inwestycji i Nieruchomości Expo Real 2018 w Monachium (8-10 października 2018 r.). Targi Expo Real to największa w Europie impreza wystawiennicza, na której spotykają się decydenci i uczestnicy międzynarodowego rynku inwestycji i nieruchomości. W roku 2018 targi Expo Real przyciągnęły rekordową liczbę firm – na targach zaprezentowało się blisko 2100 wystawców z 41 krajów, udział wzięło ponad 45 tys. profesjonalistów ze sfery gospodarki nieruchomościami. W ramach projektu w targach Expo Real 2018 uczestniczyli Partnerzy projektu tj. Gmina Świecie, Gmina Chełmża, Gmina Aleksandrów Kujawski, Gmina Chocień, Gmina Brześć Kujawski, Gmina Płużnica.
- Działania informacyjno-promocyjne przyczyniające się do realizacji celów projektu tj.:
 - ✓ Wykonanie filmów promocyjnych terenów inwestycyjnych Partnerów projektu tj. Gminy Płużnica, Gminy Aleksandrów Kujawski, Gminy Chełmża, Gminy Świecie; w kolejnych latach w ramach projektu przewidziana jest emisja filmów w ramach kampanii telewizyjnej. Filmy prezentowane są także podczas różnych wydarzeń oraz imprez (takich, jak np. targi, konferencje, wydarzenia organizowane przez Partnerów projektu).
 - ✓ Zrealizowanie kampanii reklamowej na nośnikach wielkoformatowych typu megaboard, billboard na potrzeby realizacji projektu; Kampania realizowana była na potrzeby Partnera projektu – Gminy Brześć Kujawski. Jeden baner zlokalizowany był na terenie portu lotniczego im. Lecha Wałęsy w Gdańsku, gdzie powierzchnia reklamowa wynajmowana była przez okres dwóch miesięcy. Drugi baner z powierzchnią reklamową zlokalizowany był w hali odlotów na terenie portu lotniczego w Bydgoszczy przez okres 4 miesięcy. Kampania obejmowała również reklamę na telebimie w okresie od 1 lipca 2018r. do 31 sierpnia 2018r. Telebim zlokalizowany był we Włocławku.
 - ✓ Zorganizowanie dwóch szkoleń mających na celu zwiększenie kompetencji przedstawicieli lokalnych samorządów (partnerów oraz lidera projektu) z zakresu sporządzania ofert inwestycyjnych i obsługi inwestorów w ramach realizacji projektu. W szkoleniach uczestniczyło 16 osób tj. przedstawiciele Partnerów projektu oraz przedstawiciele Lidera projektu. Szkolenie zostało przeprowadzone w dwóch modułach: „Tworzenie oferty inwestycyjnej i obsługa partnera biznesowego – od oferty, przez korespondencję do bezpośredniej obsługi inwestora” oraz „Promocja potencjału inwestycyjnego gminy – marketing terytorialny, budowanie strategii promocji gminy, promocja gminy (targi i konferencje), przygotowywanie informacji prasowej”.
 - ✓ Przygotowanie Katalogu Produktów Eksportowych.
- *Invest in Bit CITY 2.*

Celem projektu jest promocja potencjału gospodarczego województwa oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego. W projekcie uczestniczy Województwo Kujawsko-Pomorskie jako lider oraz 6 partnerów: Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego (reprezentująca Miasto Bydgoszcz), Gmina Miasta Toruń, Gmina-Miasto Grudziądz, Gmina Miasto Włocławek, Miasto Inowrocław oraz Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Europa Kujaw i Pomorza”. Planowany czas realizacji projektu: 1 czerwca 2016 – 30 czerwca 2023.

W ramach projektu w roku 2018 zostały zrealizowane następujące zadania:

 - Udział w targach/konferencjach jako wystawca/zwiedzający:
 - ✓ Targi nieruchomości Expo Real (8-10 października 2018 r.). Opis targów – patrz projekt „Expressway”. W ramach projektu pn. „Invest in Bit City2 ...” w targach Expo Real 2018 uczestniczył Lider- Województwo Kujawsko-Pomorskie oraz Partnerzy projektu tj. : Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego, Gmina Miasta Toruń, Gmina-Miasto Grudziądz, Gmina Miasto Włocławek, Miasto Inowrocław.
 - ✓ Konferencja ABSL w Poznaniu (6-8 czerwca 2018 r.). Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych jest wiodącą organizacją branżową reprezentującą sektor nowoczesnych usług dla biznesu w Polsce, w tym jedynym organizatorem wydarzenia. „IX Konferencja Związku Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL)” mającej na celu wspieranie rozwiązań, które

- sprzyjają przedsiębiorczości i zaawansowanym praktykom biznesowym. W 2018 r. na konferencji zgromadziło się 1100 gości reprezentujących światowy biznes, władze krajowe i lokalne, przedstawiciele mediów z czołowych gazet i czasopism. IX Konferencja Związku Liderów Sektora Usług Biznesowych (ABSL) to największe w Polsce wydarzenie dedykowane branży nowoczesnych usług dla biznesu oraz jedno z najważniejszych tego typu w Europie.
- ✓ Konferencja ASPIRE. ASPIRE reprezentuje firmy z sektora IT i zaawansowanych usług biznesowych, to największa tego typu organizacja w Polsce zrzeszająca ponad 180 podmiotów, głównie firm o zasięgu międzynarodowym. Konferencja ASPIRE skupia wokół siebie światowych liderów biznesu, ekonomii, polityki i nauki.
 - ✓ Forum Rynku Nieruchomości w Sopocie (7-8 czerwca 2018 r.). Celem konferencji jest promocja gospodarcza rynku nieruchomości w związku z zapotrzebowaniem szybko rozwijającego się sektora nowoczesnych usług biznesowych w Polsce oraz przedstawienie najnowszych trendów na rynku nieruchomości.
 - ✓ Shared Services and Outsourcing Week w Lizbonie (14-16 maja 2018 r.). Organizowana przez firmę IQPC Ltd. impreza wystawienniczo-konferencyjna Shared Services and Outsourcing Week w Lizbonie (SSOW Europe Lisbon) jest jednym z największych wydarzeń konferencyjnych z branży BPO/SSC w Europie, zapewniającym odpowiednią ekspozycję oferty inwestycyjnej województwa kujawsko-pomorskiego w szczególności partnerów projektu (Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. oraz Gminy Miasta Toruń) w zakresie powierzchni biurowych pod działalność centrów usług wspólnych (BPO/SSC). Szczególnie istotna była obecność przedstawicieli firm poszukujących nowych lokalizacji i dostawców usług. W trakcie konferencji aranżowane są spotkania B2B i wydarzenia networkingowe.
 - ✓ Londyn - SOURCING IN EMERGING EUROPE (27-28 marca 2018 r.) oraz Sztokholm – SOURCING IN EMERGING EUROPE (22-25 października 2018 r.). Organizowana przez firmę Emerging Europe Limited impreza wystawienniczo-konferencyjna Sourcing in Emerging Europe jest jednym z wiodących wydarzeń z branży BPO/SSC w Europie. Sourcing w Emerging Europe 2018 to unikalny projekt skupiający się na tematyce edukacji, poszukiwania powiązań biznesowych, składający się z dwóch konferencji i warsztatów (Innovation Sandbox). W konferencji i warsztatach uczestniczyło ok. 300 decydentów sektora BPO/SSC z całego świata, w tym z Europy i Wielkiej Brytanii. Szczególnie istotna będzie obecność przedstawicieli firm poszukujących nowych lokalizacji i dostawców usług. W trakcie konferencji aranżowane są spotkania B2B i wydarzenia networkingowe.
- Promocja terenów inwestycyjnych:
- ✓ Ogólnopolska kampania w prasie branżowej promująca potencjał inwestycyjny partnerów i Lidera. W kampanii uczestniczyli następujący Partnerzy projektu: Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego, Gmina-Miasto Grudziądz, Gmina Miasto Włocławek, Miasto Inowrocław.
 - ✓ Ogólnopolska kampania billboardowa promująca tereny inwestycyjne partnerów- w kampanii uczestniczyli następujący Partnerzy projektu: Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego, Gmina Miasta Toruń, Gmina-Miasto Grudziądz, Gmina Miasto Włocławek, Miasto Inowrocław.
 - ✓ Organizacja własnych wydarzeń promocyjnych Partnerów:
 - ✓ Gmina Miasta Toruń – 1-dniowa konferencja poświęconej promocji terenów inwestycyjnych Gminy Miasta Toruń w terminie 20.11.2018 r..
 - ✓ Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego:
 - ✓ zakup pakietu promocyjnego podczas „Konferencji bITconf 2018 ” w dniu 14 września 2018 r.,
 - ✓ zakup świadczeń promocyjnych i reklamowych podczas Konferencji „Future 2to5 Emerging Cities” w dniu 17 października 2018r. Firma Bluevine Consulting Aneta Kłodaś jest pomysłodawcą i głównym organizatorem ogólnopolskiego cyklu konferencji inwestycyjnych pod nazwą Future 2to5 Emerging Cities,
 - ✓ zakup świadczeń promocyjnych podczas Konferencji The BSS Tour Bydgoszcz 2018 w dniu 11 września 2018 r. Impreza Konferencji The BSS Tour Bydgoszcz 2018 jest autorskim projektem Fundacja Pro Progressio,
 - ✓ Przygotowanie filmu promującego- partnerzy uczestniczący w zadaniu: Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego, Gmina Miasta Toruń, Gmina-Miasto Grudziądz, Gmina Miasto Włocławek, Miasto Inowrocław.

- Promocja gospodarcza regionu z wykorzystaniem Polskich Linii Lotniczych LOT. W promocji bierze udział Województwo Kujawsko-Pomorskie, Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego, Gmina Miasta Toruń. Wykorzystane formy promocji:
 - ✓ podstrona z ofertą o połączeniu (landing page, baner na stronie głównej),
 - ✓ użycie elektronicznych form komunikacji marketingowej do dedykowanych grup pasażerów (box graficzny na stronie głównej, graficzny preloader w procesie rezerwacji biletu, boarding passes baner),
 - ✓ mailing do baz własnych przewoźnika,
 - ✓ okładki biletowe na odprawie biletowo-bagażowej,
 - ✓ reklama w Business lounge WAW.
- Tworzenie i ułatwianie zagranicznych kontaktów gospodarczych przedsiębiorstw – zorganizowano spotkanie informacyjno-promocyjne z belgijskimi przedsiębiorcami i Instytucjami Otoczenia Biznesu w dniu 17 maja 2018 r. na terenie placówki dyplomatycznej w Brukseli.
- Przygotowanie materiałów informacyjnych na stronę Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera, Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestora – działanie cykliczne.
- *Wsparcie umiędzynarodowienia kujawsko-pomorskich MŚP oraz promocja potencjału gospodarczego regionu*

Zadaniem projektu jest zwiększenie poziomu handlu zagranicznego sektora MŚP oraz budowanie marki gospodarczej województwa tak, aby efektywnie konkurowała na rynkach międzynarodowych. W projekcie uczestniczy Województwo Kujawsko-Pomorskie jako lider oraz Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. jako partner. Planowany czas realizacji projektu: 1 marca 2017 – 31 grudnia 2020.

W 2018 roku w projekcie realizowane były następujące przedsięwzięcia: udział w targach zagranicznych i krajowych oraz organizacja giełd kooperacyjnych dla przedsiębiorców, w ramach następujących imprez:

- Targi GRUNE WOCHE zorganizowane w Berlinie – to największe światowe targi żywności, rolnictwa i ogrodnictwa, promujące zwłaszcza specjalności regionalne, artykuły ekologiczne oraz luksusowe; narzędzia i maszyny rolnicze, wyposażenie i urządzenia produkcyjne dla rolnictwa i ogrodnictwa, nasiona, szklarnie; bydło hodowlane, zwierzęta domowe, myślistwo i wędkarstwo; część wystawy poświęcona jest sprzętowi kuchennemu, wyposażeniu kuchni i akcesoriom technicznym dla gospodarstw domowych. W ofercie targów są także nowoczesne usługi świadczone przez rolników (np. wypoczynek i zakupy na wsi) oraz informacje na temat energii odnawialnych. Głównym celem udziału w tych targach jest umożliwienie przedsiębiorcom kujawsko-pomorskim z sektora MŚP z branży rolno-spożywczej nawiązanie kontaktów handlowych z potencjalnymi kontrahentami oraz zwiększenie poziomu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w województwie kujawsko-pomorskim.
- Forum Gospodarcze WELCONOMY w Toruniu. Celem wsparcia było stworzenie rozpoznawalnej marki regionu poprzez promocję oferty eksportowej województwa w ramach festiwalu WELCONOMY z jednoczesnym budowaniem wizerunku regionu jako miejsca atrakcyjnego gospodarczo oraz regionu przyjaznego. Panele dyskusyjne oraz spotkania zorganizowane podczas forum miały na celu poszukiwanie partnerów biznesowych dla przedsiębiorstw z regionu i nawiązanie kontaktów handlowych z krajowymi i zagranicznymi partnerami handlowymi.
- KONGRES AZJATYCKI – impreza zorganizowana przez Towarzystwo Azji i Pacyfiku oraz Katedrę Systemu Politycznego RP Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Urzędem Miasta Torunia i Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu. Poprzednie edycje oraz siedem wcześniejszych konferencji azjatyckich zakończyły się międzynarodowym sukcesem naukowym i organizacyjnym. Celem wsparcia jest stworzenie rozpoznawalnej marki regionu poprzez promocję oferty eksportowej województwa w ramach Kongresu Azjatyckiego z jednoczesnym budowaniem wizerunku regionu jako miejsca atrakcyjnego i przyjaznego przedsiębiorcom.
- KONFERENCJA POLONII – celem konferencji było rozwijanie międzynarodowej współpracy gospodarczej osób polskiego pochodzenia oraz powiązań między krajami osiedlenia a Macierzą. Celem wsparcia było stworzenie rozpoznawalnej marki regionu. W trakcie konferencji

- zorganizowano giełdę kooperacyjną, która miała na celu poszukiwanie partnerów biznesowych dla przedsiębiorstw z regionu i nawiązanie kontaktów handlowych z krajowymi i zagranicznymi partnerami handlowymi.
- DRONETECH WORLD MEETING to międzynarodowe spotkanie naukowców, biznesmenów i pasjonatów wszystkiego co związane jest z nowoczesnymi technologiami bezzałogowymi. Jest to przestrzeń, w której uczestnicy mają możliwość komfortowego oraz bezpiecznego poznawania się, wymieniając doświadczenia oraz uczenia. Przedsięwzięcie ma wymiar edukacyjny, biznesowy oraz rekreacyjny. Celem wsparcia jest stworzenie rozpoznawalnej marki regionu poprzez promocję oferty eksportowej i promocję regionu w ramach Targów Dronetech z jednoczesnym budowaniem wizerunku regionu jako miejsca atrakcyjnego dla nowych inwestycji oraz regionu przyjaznego przedsiębiorcom. Targi Dronetech umożliwiły nawiązanie współpracy przedsiębiorców z regionu z firmami i środowiskami naukowymi m.in. z Niemiec i Wielkiej Brytanii.
 - INNOFORM to targi narzędziowo-przetwórcze. Targi te są platformą biznesową oraz miejscem bezpośredniej wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy producentami, dystrybutorami i naukowcami, a profesjonalistami wykorzystującymi zaawansowane technologie w swoich zakładach. Towarzyszy im bogaty program warsztatów, seminariów, szkoleń oraz pokazów firm z branży narzędziowo-przetwórczej. W specjalnie przygotowanej przestrzeni targowej – Strefie Wiedzy – istnieje możliwość zapoznania się z praktycznymi pokazami najnowszych branżowych osiągnięć. Głównym celem wsparcia dla Targów INNOFORM jest umożliwienie przedsiębiorcom kujawsko-pomorskim z sektora MŚP z branży przemysłowej nawiązanie kontaktów handlowych z potencjalnymi kontrahentami z innych krajów europejskich.
 - CAMERIMAGE – Międzynarodowy Festiwal Sztuki Autorów zdjęć filmowych to jeden z największych na świecie festiwali filmowych poświęcony sztuce operatorów filmowych. Podczas Camerimage odbywały się spotkania z operatorami filmowymi, projekcje filmowe, a także warsztaty i seminaria prowadzone przez wybitnych operatorów i reżyserów. W trakcie festiwalu zorganizowano giełdę kooperacyjną, której celem było nawiązanie współpracy biznesowej.

Ponadto w 2018 roku prowadzono prace przygotowawcze na rzecz projektu pn. „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” (REGIOGINA) realizowanego przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, Szkołę Główną Handlową w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, finansowanego ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Projekt doprowadzi między innymi do opracowania programu rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego oraz do pilotażu Regionalnego Obserwatorium Gospodarczego. Zasadnicze prace będą realizowane w latach 2019-2021.

POZYSKANIE INWESTORÓW, WSPARCIE EKSPORTU

Istotne zadania w zakresie promocji eksportu oraz pozyskania i obsługi inwestorów, są realizowane za pomocą wyspecjalizowanej jednostki funkcjonującej w ramach Urzędu Marszałkowskiego – Centrum Obsługi Inwestorów i Eksportu (COIiE). COIiE prowadzi działania w zakresie bezpośredniej obsługi przedsiębiorców (bezpośrednią obsługę przedsiębiorców poprzez przekazywanie informacji o kontrahentach zagranicznych oraz o możliwościach eksportowych przy wykorzystaniu zakupionych baz danych, informacje m.in. na temat uwarunkowań eksportowo-inwestycyjnych na rynkach zagranicznych oraz zagranicznych targów, imprez wystawienniczych oraz misji gospodarczych z Polski i do Polski, informowanie przedsiębiorców o bezpłatnych możliwościach promocji oferty eksportowej polskich firm, m.in. poprzez stoiska narodowe na ważnych zagranicznych targach, wystawach i konferencjach) oraz działalności informacyjno-konferencyjnej. Działania te zostały uzupełnione przez realizowaną działalność wydawniczą poprzez wydawany regularnie Katalog Produktów Eksportowych „Made in Kujawsko-Pomorskie”. Wydawnictwo to gromadzi dane ponad 200 regionalnych eksporterów i dystrybuowane jest w polskich i zagranicznych placówkach dyplomatycznych, rozdawane podczas misji gospodarczych i spotkań organizowanych z gośćmi z zagranicy oraz wśród przedsiębiorców na imprezach targowych i wystawienniczych. Do tej pory COIiE wydało 3 edycje katalogu w latach 2015, 2016 oraz 2017-18. KP COIiE wspomaga także działania Urzędu Marszałkowskiego w zakresie organizacji wydarzeń gospodarczych zwłaszcza tych realizowanych z udziałem gości z zagranicy.

Spotkania i konferencje informacyjne zorganizowane przez KP COIiE w 2018 roku:

- 13 marca 2018 r. – spotkania b2b z delegacją przedsiębiorców z obwodu mohylewskiego,

- 19 czerwca 2018 r. – „Jak skutecznie i bezpiecznie eksportować do Chin”;
- 9 września 2018 r. – Handlujesz z zagranicą? Zadbaj o swoje interesy! – czyli jak być bezpiecznym w obrocie międzynarodowym”;
- 19 września 2018 r. – „Możliwości biznesowe w Republice Chile”;
- 25 września 2018 r. – „Jak rozliczać podatki związane z eksportem towarów w UE i poza UE”;
- 15 października 2018 r. – „Jak skutecznie prowadzić biznes na rynku rosyjskim”;
- 23 października 2018 r. – „Międzynarodowe zamówienia publiczne na innowacyjne produkty i usługi”;
- 6 listopada 2018 r. – „Eksport do Niemiec – praktyczne i prawne aspekty działalności”.

W 2018 roku Kujawsko-Pomorskie COiIE wykonało 216 usług „pro-eksport” dla przedsiębiorców z regionu.

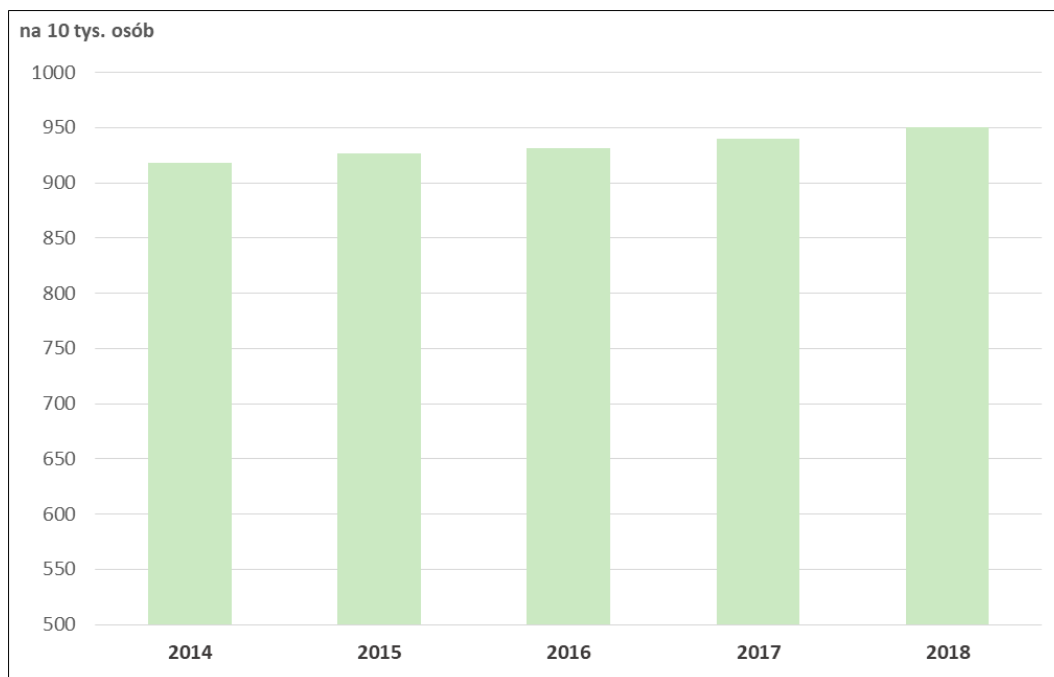
Obsługę inwestorów realizuje w ramach COiIE regionalne Centrum Obsługi Inwestora (COI). COI działa na podstawie porozumienia zawartego między Urzędem Marszałkowskim, Polską Agencją Inwestycji i Handlu (PAIH) a Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną. Podstawowym zadaniem COI jest pozyskiwanie inwestorów (polskich i zagranicznych) i nakłonienie ich do zainwestowania na terenach położonych w województwie. W celu realizacji tego zadania COI kataloguje i wizytuje położone na terenie regionu tereny inwestycyjne jak również aktywnie pomaga lokalnym samorządom w tworzeniu i przygotowaniu takich terenów. Baza terenów inwestycyjnych dostępna jest na stronie internetowej centrum. Strona internetowa wraz z bazą danych była kilkakrotnie nagradzana przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu. Centrum aktywnie współdziała także z regionalnymi samorządami w celu promocji terenów inwestycyjnych i potencjału inwestycyjnego w obszarze krajowym i międzynarodowym. COI aktywnie szkoli samorządy oraz regularnie spotyka się z lokalnymi władzami. W roku 2018 COI zrealizowało 5 spotkań informacyjno-szkoleniowych dla pracowników gmin poświęconych obsłudze inwestorów oraz zmianom w przepisach. Pracownicy Centrum wykonali w trakcie roku kilkanaście audytów na terenach inwestycyjnych i szereg wizyt inwestycyjnych z inwestorami. Spotkania skierowane do samorządów realizowane są na terenie całego regionu, aby umożliwić kontakt z pracownikami COI każdej z gmin. W 2018 roku spotkania zrealizowane były w następujących tematach i lokalizacjach:

- 28 luty 2018 r. Toruń – „Rola planowania przestrzennego w pozyskaniu i obsłudze inwestora”;
- 29 maja 2018 r. Świecie - „Dobre praktyki w obsłudze inwestorów”;
- 12 czerwca 2018 r. Rypin - „Dobre praktyki w obsłudze inwestorów”;
- 14 czerwca 2018 r. Lipno - „Dobre praktyki w obsłudze inwestorów”;
- 18 września 2018 r. Inowrocław - „Dobre praktyki w obsłudze inwestorów”.

Bieżąca obsługa inwestorów realizowana jest na podstawie zapytań pozyskiwanych z PAIH oraz z innych źródeł (agencje obsługujące inwestorów, bezpośrednie zapytania firm). Inwestor na podstawie zapytania otrzymuje z COI szereg dopasowanych ofert inwestycyjnych jak i informację ogólną na temat sytuacji gospodarczej w województwie. Informacje te są później uzupełniane zgodnie z wymaganiami inwestora (np. o dodatkowe dane dotyczące terenu lub informacje o gospodarce). W przypadku umieszczenia proponowanych terenów inwestycyjnych na tzw. „short liście” w regionie odbywa się wizyta inwestycyjna z inwestorem lub jego przedstawicielami. W trakcie w/w wizyty inwestor dokonuje wizji lokalnej na wybranych terenach i spotyka się z lokalnymi władzami, właścicielami, przedstawicielami agencji pracy, etc. W przypadku dokonania wyboru lokalizacji pracownicy COI wraz z pracownikami gminy asystują inwestorowi podczas procesu inwestycyjnego. W wypadku, kiedy inwestor zainteresowany jest taką formą wsparcia, do obsługi procesu inwestycyjnego dołączani są przedstawiciele Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

W latach 2017 i 2018 COI zrealizowało na terenie Brzeźcia Kujawskiego 2 duże inwestycje firm Konsberg Automotive (producent wyposażenia samochodów, planowane zatrudnienie ok. 1200 osób, wartość inwestycji ponad 150 milionów złotych) oraz LPP (właściciel marek RESERVED, MOHITO, House, Cropp i SiNSAY, planowane zatrudnienie ok 1000 osób, wartość inwestycji ponad 400 mln. zł). W 2018 roku z powodzeniem prowadzono także inwestora – firmę Kitron (norweski producent podzespołów elektronicznych), co zaowocowało na początku 2019 roku rozpoczęciem budowy fabryki w Grudziądzu (firma docelowo planuje zatrudniać do 400 pracowników).

W 2018 roku COI obsługiwało 70 projektów inwestycyjnych. Obsługa każdego projektu wiąże się z przekazaniem inwestorowi bardzo dużych ilości danych dotyczących tak regionu jak i poszczególnych rozpatrywanych lokalizacji. W blisko połowie projektów lokalizacje z regionu zostawały wybrane na tzw. „short liście”, a więc były poważnie rozpatrywane.

Rysunek 8. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na 10 tys. ludności (stan ludności na 30 czerwca)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

INSTRUMENTY FINANSOWE SŁUŻĄCE WSPARCIU PRZEDSIĘBIORCÓW

Rozwój przedsiębiorczości w województwie jest stymulowany za pomocą instrumentów finansowych, będących autorską koncepcją Zarządu Województwa w dziedzinie finansowego wsparcia przedsiębiorczości. Wsparcie udostępniane jest przede wszystkim przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o. oraz Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. Spółka Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o. została zawiązana 26 stycznia 2017 roku przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego i została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Toruniu, VII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000671974 w dniu 4 kwietnia 2017 r. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 500.000,00 zł. Siedzibą Spółki jest miasto Toruń. Spółka działa na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego. Celem Spółki jest wspieranie i promowanie rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego poprzez wspieranie istniejących oraz nowo powstających przedsiębiorstw klasyfikowanych jako mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Wsparcie realizowane jest za pośrednictwem instrumentów inżynierii finansowej, które mają wypełnić lukę w finansowaniu przedsiębiorców regionu ze szczególnym uwzględnieniem tych, którzy natrafiają na problemy z pozyskaniem finansowania dłużnego z komercyjnych instytucji finansowych. Głównym zadaniem Spółki jest pełnienie roli menadżera funduszy, którego celem jest wybór pośredników finansowych udzielających pożyczek i poręczeń dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Opisana powyżej statutowa działalność spółki od strony finansowej opiera się na dwóch zasadniczych filarach: środkach przeznaczonych na zwrotne finansowanie przedsiębiorstw w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 oraz środkach pozostałych ze zwrotnego finansowania przedsiębiorstw z perspektywy 2007-2013. Spółka zarządza sumą tych środków w wysokości ponad 620 mln zł.

Projekt: „Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020”. Od 20 czerwca 2017 r. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. w Toruniu (dalej: KPFR) realizuje projekt pt. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020. Całkowita wartość projektu wynosi 514 mln zł, w tym prawie 437 mln zł to bezpośredni wkład finansowy ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a 77 mln zł to wkład krajowy ze środków publicznych lub prywatnych. Projekt będzie realizowany do 31 grudnia 2023 r. Głównym zadaniem KPFR wynikającym z realizacji niniejszego projektu jest ustanowienie Funduszu Funduszy w celu realizacji przyjętej przez Instytucję Zarządzającą RPO Strategii Inwestycyjnej dla Instrumentów Finansowych w ramach Regionalnego Programu

Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Zadanie to jest realizowane poprzez wybór pośredników finansowych zgodnie z trybami przewidzianymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 roku prawo zamówień publicznych. Przekazane przez KPFR środki finansowe przy współudziale środków pośredników finansowych wykorzystywane są do udzielania pożyczek i poręczeń dla przedsiębiorców z sektora MŚP. Produkty pożyczkowe to pożyczki na rozwój oraz pożyczki inwestycyjne, których celem jest wprowadzenie w przedsiębiorstwie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych, a także poprawa konkurencyjności firmy. Produkty poręczeniowe są oferowane w formie poręczenia indywidualnego. Celem produktów poręczeniowych jest ułatwienie dostępu do finansowania dłużnego tym podmiotom, które nie posiadają wystarczających zabezpieczeń, aby uzyskać dostęp do finansowania rynkowego. Powyższe formy wsparcia przedsiębiorstw mają za zadanie w znaczącym stopniu przyczynić się do wzmocnienia działań inwestycyjnych MŚP, zapewnić im dynamiczny rozwój i przewagę konkurencyjną na rynku. Rok 2018 był pierwszym faktycznym rokiem wdrażania projektu, tj. dystrybucji przez pośredników finansowych środków z projektu na rynku. Do końca 2018 roku z pożyczek i poręczeń skorzystało 177 przedsiębiorców z terenu województwa Kujawsko-Pomorskiego, a wartość wsparcia wyniosła ponad 60 mln zł (średnia wartość wsparcia dla pojedynczego przedsiębiorstwa to około 340 tys. zł).

Umowa o powierzeniu zadania publicznego – re-użycie środków zwróconych z instrumentów inżynierii finansowej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013. Od dnia 20.12.2017 r. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. realizuje zadanie publiczne zlecone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie i wynikające z umowy nr WZP.272.36/2017. Szacowana wartość wkładu finansowego, którą docelowo otrzyma KPFR na realizację tego zadania to wynosi 184 mln zł. Niniejszy wkład pochodzi ze zwrotów z projektów dotyczących Instrumentów Inżynierii Finansowej realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013. W ramach w/w umowy KPFR pełni funkcję Menadżera Funduszu Powierniczego odpowiedzialnego za wybór pośredników finansowych do udzielania wsparcia w postaci zwrotnych instrumentów finansowych (pożyczki, poręczenia itp.) mikro, małym i średnim przedsiębiorcom, działającym na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Produkty oferowane przedsiębiorcom w ramach tych środków stanowią uzupełnienie oferty finansowanej ze środków perspektywy 2014-2020 i są to pożyczki na zakup nieruchomości i pożyczki obrotowe. Środki te stanowią także wymagany wkład wybranych pośredników finansowych do projektów finansowanych z aktualnie trwającej perspektywy finansowej. Do końca 2018 roku ze wsparcia oferowanego ze środków re-użycia skorzystało 229 przedsiębiorców (w tym 120 równocześnie także ze środków projektu KPFR 2020) o łącznej wartości ponad 24 mln zł.

W 2018 roku Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu zawarł 383 umowy pożyczki na kwotę 74 699 920,90 zł. Jest to najwyższa suma zakontraktowanych pożyczek w historii Funduszu. Pożyczki zostały udzielone przedsiębiorcom z sektora MŚP działającym na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Pozyskane środki oraz powyższy wynik, plasuje Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. na pozycji lidera w województwie wśród pośredników finansowych instrumentów zwrotnych RPO WK-P 2014-2020. Spółka udzielała pożyczek w ramach zawartej umowy POKL 6.2., dzięki której możliwe było wspieranie przedsiębiorców chcących rozpocząć działalność na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. W roku sprawozdawczym K-PFP Sp. z o.o. w wyniku wygranych postępowań przetargowych zawarła 3 umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego na pośrednictwo w dystrybucji Instrumentów Finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego WK-P na lata 2014-2020, umowy z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Regionalnym Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu, na dystrybucję pożyczek w ramach RPO W K-P 2014-2020 oraz 1 umowę na wycofane środki z RPO WK-P 2009-2013 (re-użycie).

Największego wsparcia udzielono przedsiębiorcom w formie pożyczek inwestycyjnych, pozyskanych w ramach zawartych umów z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu:

- Umowa 3/2018 zawarta w dniu 03.01.2018 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020; udzielanie pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw. Wartość projektu 50.000.000,00 zł. Okres obowiązywania umowy do dnia 03.03.2032 r., w ramach tej umowy Fundusz jest pośrednikiem „małej i dużej pożyczki Inwestycyjnej” Pożyczki skierowane są do przedsiębiorców z sektora MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego. Wartość maksymalna jednostkowej pożyczki to 1 000 000,00 zł.

- Umowa 4/2018 zawarta w dniu 07.02.2018 r – udzielanie wsparcia MŚP poprzez produkty finansowe określone w metrykach produktów finansowych. Wartość umowy 154.000.000,00 zł. Okres obowiązywania umowy do dnia 31.12.2023 r.
- Umowa 6/2018 zawarta w dniu 21.08.2018 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020; udzielanie pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw. Wartość projektu 58.800.000,00 zł. Okres obowiązywania umowy do dnia 20.11.2032 r. W ramach umowy do dyspozycji przedsiębiorców jest Pożyczka Inwestycyjno-Obrotowa.
- Drugim funduszem funduszy, z którym K-PFP Sp. z o.o. ma podpisane umowy jako Pośrednik Finansowy jest Bank Gospodarstwa Krajowego:
- Pożyczka dla mikroprzedsiębiorstw umowa nr 2/RPKP/9517/2018/I/DIF/072 z dnia 08.01.2018 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020; udzielanie pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw. Wartość projektu 15.000.000,00 zł. Okres obowiązywania umowy do dnia 31.12.2027 r. Wkład Pośrednika Finansowego 5.000.000,00 zł.
- Pożyczka B+R umowa nr 2/RPKP/7817/2018/I/DIF/071 z dnia 08.01.2018 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020; udzielanie pożyczek na badania i rozwój. Wartość projektu 18.000.000,00 zł. Okres obowiązywania umowy do dnia 31.12.2029 r. Wkład Pośrednika Finansowego 5.684.210,53 zł. Umowa ta została podpisana i realizowana przez Konsorcjum Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego z Kujawsko-Pomorską Agencją Innowacji – Kujawsko-Pomorski Fundusz Badań i Wdrożeń – Pożyczki.
- Pożyczka zmiana modeli biznesowych umowa nr 2/RPKP/7817/2018/III/DIF/074 z dnia 08.01.2018 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020; udzielanie pożyczek w ramach zmiany modeli biznesowych. Wartość projektu 11.000.000,00 zł. Okres obowiązywania umowy do dnia 31.12.2029 r. Wkład Pośrednika Finansowego 3.473.684,21 zł. Umowa podpisana i realizowana w ramach Konsorcjum Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy, BARR, IPH Toruń, TARR.

Dzięki zawarciu powyższych umów Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. mógł zaoferować przedsiębiorcom z województwa kujawsko-pomorskiego pełną gamę produktów. Każdy przedsiębiorca mający zdolność do spłaty zobowiązania i jego zabezpieczenia miał możliwość ubiegania się o pożyczkę, poczynając od tego, który dopiero myślał o założeniu działalności gospodarczej, po tego, który chciał realizować duże inwestycje przekraczające 2 000 000,00 zł.

W maju 2018 r. K-PFP Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu rozpoczęła rozmowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym odnośnie pośrednictwa "Pożyczki na odnawialne źródła Energii", we wrześniu rozpoczęto oficjalne negocjacje w powyższej sprawie, które zakończono w grudniu 2018 r. Jednocześnie przystąpiono do negocjacji umowy.

Na dzień 01.01.2018 r. stan aktywnego kapitału pożyczkowego K-PFP Sp. z o.o. wynosił 63 692 335,27 zł, a na koniec roku (31.12.2018 r.) wynosił on 100 578 520,69 zł. Na aktywny kapitał pożyczkowy składają się kwoty pozostające do spłaty w ramach zrealizowanych projektów RPO 1 i RPO 2 (pożyczki udzielone z Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2009-2013), POKL 6.2. oraz w ramach zawartych umów przez Fundusz w 2018 r. z Funduszami Funduszy: Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju Sp. z o.o. oraz Bankiem Gospodarstwa Krajowego, jak i pożyczki udzielone w ramach środków pochodzących z SPO WKP.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych. W 2018 roku Fundusz udzielił 683 poręczeń na kwotę 49 401 454 zł. W porównaniu do 2017 roku, w którym poręczeń było 640 na kwotę 39 915 253 zł, jest to blisko 7% wzrost ilości i ponad 24% wzrost wartości poręczeń. Powodem zwiększonej sprzedaży poręczeń był znaczący wzrost współpracy z funduszami pożyczkowymi, które wznowiły realizację projektów RPO, tym razem z nowej perspektywy UE na lata 2014-2020. Działalność poręczeniowa Funduszu realizowana była w ramach środków własnych i tych pochodzących z programu SPO WKP.

8 października 2018 roku Fundusz podpisał umowę z Kujawsko-Pomorskim Funduszem Rozwoju, pełniącym rolę Funduszu Funduszy, na realizację poręczeń w ramach konsorcjum „Poręczenia Kredytowe Kujaw i Pomorza” ze środków UE na lata 2014-2020. Projekt zakłada zbudowanie w ciągu 24 miesięcy portfela poręczeń o wartości 30 000 000 zł. Na ten cel przeznaczony jest kapitał w wysokości 7 500 000 zł, na który składają się środki pozyskane z KPFR-u w wysokości docelowej 6 375 000 zł oraz wkład własny funduszy poręczeniowych

tworzących konsorcjum (K-PFPK, Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych i Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe) w wysokości 1 125 000 zł. Jeszcze w 2018 udało się nam poręczyć dwa kredyty z tego projektu na łączną kwotę 514 800 zł, poręczenia wyniosły 360 360 zł.

Podział poręczeń udzielonych w 2018 roku ze względu na rodzaj:

Opis	Liczba	Kwota
poręczenia pożyczek	233	33 448 605,00zł
poręczenia zapłaty wadium	450	15 952 849,54 zł
Razem	683	49 401 454,54 zł

Stan zaangażowania Funduszu z tytułu udzielonych poręczeń na koniec 2018 roku to kwota 74 380 072 zł. Przy kapitale poręczeniowym 43 487 158 zł dało to mnożnik kapitałowy 1,7. W 2017 roku kapitał poręczeniowy wyniósł 42 858 971 zł przy zaangażowaniu 73 229 388 zł, co oznacza, że mnożnik kapitałowy nie zmienił się. Wysokość kapitału poręczeniowego niewiele się zmieniła – wzrost o 1,5%.

Na kapitał poręczeniowy składają się:

- kapitały własne 31 375 788
- środki RPO (zobowiązania długoterminowe) 11 780 065
- w tym:
 - perspektywa 2007-2013 10 186 315
 - perspektywa 2014-2020 1 593 750
- rezerwa ogólna 331 305

PROMOCJA WOJEWÓDZTWA

Dynamiczny rozwój regionu jest możliwy także dzięki sprawnym i skutecznym działaniom marketingowym, które budują i jednocześnie wyznaczają kierunek działań opartych na marce regionu „Kujawy Pomorze” i hasie promocyjnym #LubieTuByc.

Marka województwa. Poznanie i zrozumienie tożsamości marki regionu, było koniecznym elementem, aby przygotować i wdrożyć system identyfikacji wizualnej. Wyjątkowy morficzny znak „Kujawy Pomorze” wyróżnia się na tle innych znaków promocyjnych polskich samorządów. Współpraca przy projektowaniu znaku z polską firmą „White Cat” i konsekwencje we wdrażaniu systemu identyfikacji wizualnej przyczyniła się do sukcesu jakim jest znalezienie się w gronie finalistów Konkursu City Nation Place Awards 2018 w kategorii "Best Use of Design".

Zrozumienie esencji marki regionu „Czasem trzeba się zatrzymać, by zrobić krok do przodu” pozwoliło przygotować spot wizerunkowy regionu: „Kujawy Pomorze. Lubie tu być” (http://bit.ly/Spot_KujawyPomorze). Spot ten to filmowe portrety wyrażające tożsamość marki Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Postacie wybrane do spotu są reprezentantami grup docelowych do których kieruje się przekaz, że Kujawy i Pomorze to region, którego urok małych miejsc daje moc by osiągnąć swoje cele. W chwili zatrzymania i wewnętrznej równowagi przychodzi inspiracja, impuls do rozwoju i sukcesu. Dobór postaci, ich różnorodność jest celowym zabiegiem, bowiem spot adresowany jest do mieszkańców województwa, inwestorów, turystów i wszystkich tych, którzy poszukują inspiracji i mocy do działania. To zarówno studenci, młodzi inwestorzy i doświadczeni biznesmani, jak i hobbysci, odkrywcy, miłośnicy przyrody i pasjonaci życia w różnym wieku. Odzwierciedla to bogactwo regionu i rozliczne siły – impulsy, które skrywa, a dostrzec je można tylko, gdy na chwilę się przystanie, bo tylko w chwili spokoju dostrzec można to, co Kujawy i Pomorze mają do zaoferowania, by następnie zaczerpnąć z nich i ułożyć swoją własną, indywidualną i niepowtarzalną drogę do sukcesu.

Media społecznościowe województwa. Promocja województwa opiera się także na kampanii promocyjnej pod nazwą #LubieTuByc. Jej osią są sukcesy mieszkańców regionu, a celem kampanii było ukazanie województwa kujawsko-pomorskiego jako regionu otwartego, ciekawego, kreatywnego i innowacyjnego, a przede wszystkim zamieszkałego przez wyjątkowych ludzi. Kampania ta jest pierwszą kampanią województwa całkowicie przygotowaną pod media społecznościowe. Krótkie formaty, ciekawe postacie, interesujące historie pozwoliły dynamicznie wejść w przestrzeń social media i osiągnąć sukcesy. W roku 2016 lat województwo otrzymało

wyróżnienie, a rok później nagrodę Grand Prix „Kryształy PR” za najlepszy wizerunek w mediach społecznościowych. Prof. dr hab. Sławomir Smyczek, przewodniczący Jury Kryształów PR-u, Prorektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach w taki sposób uzasadnił przyznanie Województwu nagrody „Duża liczba aktywnych fanów, regularnie i kreatywnie prowadzona komunikacja, stała interakcja z fanami oraz różnorodność zamieszczanych materiałów. Wszystkie kanały social media prowadzone są w sposób spójny i skoncentrowany wokół głównego hasła „lubię tu być!”, co składa się na całościowy, pozytywny wizerunek. Na uwagę zasługują profesjonalne zdjęcia i dobrze przygotowane kreacje graficzne”. Aktualnie województwo posiada 6 profili w mediach społecznościowych: Facebook, Twitter, Instagram, Flickr, Issuu i YouTube.

- www.facebook.com/województwokujawskopomorskie
- www.twitter.com/lubietubyc
- www.periscope.tv/lubietubyc
- www.instagram.com/kujawskopomorskie
- www.flickr.com/kujawskopomorskie
- www.issuu.com/kujawsko-pomorskie
- www.youtube.com/umwkp

WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA SŁUŻĄCA ROZWOJOWI GOSPODARCZEMU

Województwo bierze aktywny udział w projektach międzynarodowych realizowanych w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej, współpracując z około setką partnerów zlokalizowanych w krajach Unii Europejskiej. Podkreślić należy, że Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zaangażowany jest w realizację projektów Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz projektów w ramach programów Komisji Europejskiej już od 2004 roku. Od tej pory zrealizowano 16 tego typu wieloletnich przedsięwzięć, natomiast w trakcie wdrażania pozostaje obecnie 8 projektów, przede wszystkim z programów: Interreg Region Morza Bałtyckiego, Interreg Europa Środkowa oraz Interreg Europa. Jednostką odpowiedzialną za proces przygotowania oraz koordynację projektów międzynarodowych jest Wydział Europejskiej Współpracy Terytorialnej, natomiast za merytoryczne prowadzenie projektów, w zależności od tematyki, odpowiadają właściwe departamenty urzędu, wskazane przez Zarząd Województwa. W ramach prowadzonych prac projektowych w roku 2018, bezpośrednio w działania angażowało się 21 pracowników UMWKP z ośmiu departamentów (wynagrodzenia tych pracowników współfinansowane były ze środków Interreg). Główną rolą projektów międzynarodowych jest poznanie uwarunkowań, zebranie doświadczeń, określenie koncepcji w dziedzinach, w których zagraniczni partnerzy są bardziej zaawansowani, w ramach projektów zachodzi transfer wiedzy lub nawet konkretnych sprawdzonych już rozwiązań. Nie w przypadku każdego projektu można mówić o uzyskaniu bezpośrednich, materialnych korzyści (choć istotna część projektów osiąga takie efekty) – ale zdobycie know-how w zagadnieniach leżących w obszarze zainteresowania polityki regionalnej oraz poprawa umiejętności pracowników uczestniczących w projektach są ewidentnymi korzyściami o charakterze długofalowym, wpływającymi na poprawę efektywności i skuteczności polityki regionalnej zarówno w sferze kreowania koncepcji rozwoju, jak i bieżącego zarządzania województwa. Niektóre projekty (jak te związane z gospodarką wodną i zagospodarowaniem transportowym rzek) pozwalają propagować idee i zyskiwać szerszą akceptację dla działań, które w polityce województwa są postrzegane jako faktyczne lub potencjalne bieguny rozwoju – ma tu więc miejsce realizacja interesów województwa na jeszcze innego rodzaju płaszczyźnie. Podkreślić należy że oprócz wymiernych korzyści (pozyskiwania wyników prac prowadzonych w ramach projektów oraz finansowania pracy pracowników departamentów), szczególnie dużą korzyścią jest możliwość podnoszenia kwalifikacji i umiejętności kadry, pozyskiwanie wiedzy i doświadczeń od partnerów z zagranicy, czy też budowanie pozytywnego wizerunku regionu i jego promocja w Europie. W projektach uczestniczą także przedstawiciele jednostek budżetowych samorządu województwa oraz instytucji zewnętrznych (samorządy, uczelnie, instytucje otoczenia biznesu itp.) – są oni także beneficjentami projektów.

Bardzo ważnym atutem udziału w tych projektach jest wysoki wskaźnik dofinansowania – dzięki czemu możliwe jest uzyskanie konkretnych korzyści, podczas gdy w warunkach konieczności samodzielnego finansowania prac wysokość nakładów mogłaby być przeszkodą do ich podjęcia lub powodowałaby znaczące ograniczenie zakresu prac, względnie wymuszałyby konieczność angażowania własnego potencjału kadrowego – projekty zaś umożliwiają wykonywanie części prac analitycznych i koncepcyjnych przez ekspertów zewnętrznych.

- Projekt EMMA (Interreg BSR)
Zadaniem projektu EMMA (Zwiększenie mobilności towarów i logistyki w Regionie Morza Bałtyckiego poprzez wzmocnienie transportu śródlądowego i morskiego oraz promocję nowych międzynarodowych usług żeglugowych) jest dowiedzenie konkurencyjnej pozycji transportu wodnego, opartej na redukcji kosztów przewozu towarów, zastosowaniu nowoczesnych i przyjaznych środowisku rozwiązań

w infrastrukturze oraz wykorzystaniu nowych jednostek pływających, dostosowanych do warunków żeglugowych dolnej Wisły. W 2018 roku, Województwo Kujawsko-Pomorskie, wspólnie z Miastem Bydgoszcz, opracowało studium lokalizacyjne dla platformy multimodalnej na Wiśle, która znalazłaby się na obszarach nadrzecznych Bydgoszczy i Solca Kujawskiego. Opracowanie poza wskazaniem dokładnej lokalizacji inwestycji wraz z rozplanowaniem funkcji i doprowadzeniem dróg i linii kolejowych, szczegółowo charakteryzuje uwarunkowania hydrologiczne, hydrotechniczne, geologiczne, środowiskowe, a także formalno-prawne i finansowe aspekty przedsięwzięcia. Ponadto projekt EMMA pozwolił przygotować charakterystykę towarowych jednostek pływających po polskich rzekach i kanałach oraz zrealizować pierwszy etap prac studialnych, dotyczących założeń dla połączenia Wisły i Odry drogą wodną o klasie IV, umożliwiającą swobodny transport towarów na linii wschód-zachód.

W projekcie uczestniczy 21 partnerów z 5 krajów z Regionu Morza Bałtyckiego. Czas realizacji projektu: marzec 2016 – luty 2019. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego 363 600 EUR (1 540 066 PLN).

- Projekt EmpInno (Interreg BSR)

Projekt EmpInno (Zwiększanie znaczenia strategii inteligentnych specjalizacji na rzecz innowacji i rozwoju w średniej wielkości miastach i regionach) dąży do poprawy skuteczności wdrażania regionalnych strategii innowacji, w tym realizacji założeń wynikających ze strategii dla inteligentnych specjalizacji (RIS3).

W 2018 roku Województwo Kujawsko-Pomorskie wspólnie z Kujawsko-Pomorską Agencją Innowacji przeprowadziło cykl szkoleń dla przedsiębiorców z zakresu Regionalnej Strategii Innowacji oraz inteligentnych specjalizacji, a także zorganizowało szkolenia dla brokerów innowacji, reprezentujących uczelnie wyższe regionu. W ramach EmpInno przygotowano także raport nt. dobrych praktyk z zakresu realizacji regionalnych strategii dla inteligentnych specjalizacji w wybranych krajach Regionu Morza Bałtyckiego wraz z rekomendacjami dla Instytucji Zarządzającej RPO WK-P na lata 2014-2020, dotyczącymi skutecznego wdrażania RIS3 w projektach regionalnych.

W projekcie uczestniczy 16 partnerów z 8 krajów z Regionu Morza Bałtyckiego. Planowany czas realizacji projektu: maj 2016 – kwiecień 2019. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego 156 750 EUR (671 605 PLN).

- Projekt Watertour (Seed money, Interreg BSR)

Celem projektu Watertour (Seed money) było opracowanie metodologii i planu pracy oraz utworzenie partnerstwa dla realizacji projektu głównego, dotyczącego rozwoju zintegrowanej (międzynarodowej) oferty turystycznej w oparciu o zasoby naturalne i kulturowe, usytuowane w pobliżu drogi wodnej E70 (odcinek wschodni). W 2018 r. Projekt Watertour wypracował 3 główne produkty, które posłużą budowie dalszej współpracy międzyregionalnej na rzecz rozwoju MDE E70, tj.:

- międzynarodowa baza danych nt. obecnej infrastruktury turystycznej, zasobach naturalnych i kulturowych zlokalizowanych w pobliżu MDW E70, istniejącej ofercie turystycznej, przykładów zarządzania i promocji zasobów, lokalnych i regionalnych planów rozwoju itp.;
- plan działania dla projektu głównego, włączając przeprowadzenie w 2017 i 2018 roku cyklu warsztatów tematycznych w Polsce, Niemczech i na Litwie m.in. z zarządzania ofertą turystyczną, zwiększania świadomości wśród społeczności lokalnych, organizacji kampanii promocyjnych i projektów pilotażowych oraz zidentyfikowanie potencjalnych partnerów projektowych;
- opis możliwych źródeł finansowania projektu głównego w oparciu o dotychczasowe doświadczenia partnerów oraz programy unijne w ramach obecnej i przyszłej perspektywy UE.

W projekcie uczestniczyło 3 partnerów z 3 krajów (WKP było partnerem wiodącym). Czas realizacji projektu: wrzesień 2017 – sierpień 2018. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego 18 000 EUR.

- Projekt NICHE (Interreg Europa)

Projekt NICHE (Budowanie innowacyjnych łańcuchów wartości w sektorze żywnościowym w regionach), ma na celu poprawę efektywności polityki, które wspierają i ułatwiają funkcjonowanie innowacji w sektorze żywnościowym w regionach, biorących udział w projekcie. Cechą wspólną tych regionów jest duże znaczenie sektora żywnościowego w ich rozwoju społeczno-gospodarczym. Najistotniejszym efektem jaki ma być osiągnięty dzięki udziałowi w projekcie NICHE jest zwiększenie poziomu współpracy między przedsiębiorcami, centrami badań i uniwersytetami. W ramach projektu Województwo Kujawsko-Pomorskie przeprowadziło działania m.in. w zakresie organizacji szkoleń dla przedsiębiorców, wymiany pracowników, wizyt studyjnych, opracowania planu działań z uwzględnieniem dobrych praktyk pochodzących z krajów partnerskich. Ponadto Województwo koordynuje działania promocyjno-informacyjne całego projektu. W latach 2018-2020 Województwo prowadzi monitoring zaplanowanych

w planie działań przedsięwzięć. Wśród kluczowych zadań można podkreślić m.in. działania Departamentu Rolnictwa i Geodezji UM takie, jak: rozwój regionalnej marki „Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorza”, rozwój rynku regionalnego żywności wysokiej jakości poprzez udział w konkursach, targach i wystawach, innowacje w sektorze produkcji żywności, czyli działania wspierające współpracę pomiędzy jednostkami naukowymi z regionu i przedsiębiorcami.

W projekcie uczestniczy 7 partnerów z 7 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany czas realizacji projektu: kwiecień 2016 – marzec 2020. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego 140 587 EUR (540 781 PLN).

- Projekt SURFACE (Interreg Europa Środkowa)
Projekt Surface (Sojusz miast Europy Środkowej na rzecz ponownego użycia produktów) – realizowany w ramach Programu INTERREG Europa Środkowa, ma na celu poprawę zarządzania środowiskowego na funkcjonalnych obszarach miejskich. W wyniku realizacji projektu mają powstać: gminne plany zapobiegania powstawaniu odpadów, warunki ramowe określające powstawanie parków ponownego użycia, parki ponownego użycia w funkcjonalnych obszarach miejskich. W 2018 roku zostały przygotowane założenia do uruchomienia pilotażu na terenie województwa z zakresu napraw i ponownego wykorzystania, pn. kawiarenka naprawcza. Ponadto wspólnie z partnerami zagranicznymi projektu wypracowano standardy i warunki ramowe dla funkcjonowania tzw. parków ponownego użycia w miastach.
W projekcie uczestniczy 10 partnerów z 9 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany czas realizacji projektu: czerwiec 2017 – maj 2020. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego 180 895 EUR (763 665 PLN).
- Projekt Digitourism (Interreg Europa)
Projekt Digitourism służy usprawnieniu polityki regionów partnerskich, wspierając innowacyjne zastosowania rzeczywistości wirtualnej w sektorze turystycznym. W projekcie Digitourism planuje się działania mające na celu wspieranie innowacji w tym konkretnym sektorze. Od momentu rozpoczęcia projektu w połowie 2018 roku, dokonano przeglądu działań z zakresu rzeczywistości wirtualnej i rozszerzonej, które mają praktyczne zastosowanie w turystyce, na terenie zarówno województwa jak i w Polsce. Zdefiniowano także zakres działania i grupę interesariuszy, która oparta będzie o jednostki kultury samorządu województwa.
W projekcie uczestniczy 9 partnerów z 8 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany czas realizacji projektu: czerwiec 2018 – maj 2023. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego 187 725 EUR (789 965 PLN).
- Projekt Cult-CreaTE (Interreg Europa)
Projekt Cult-CreaTE (Udział przemysłów kultury i kreatywnych w rozwoju turystyki kulturowej i kreatywnej w Europie) – służy poprawie wdrażania polityki i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów na rzecz inwestycji i wzrostu zatrudnienia, wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa. Cel podstawowy to upowszechnienie turystyki kreatywnej i kulturalnej, uznawanej za nową generację branży turystycznej, która angażuje samych turystów i mieszkańców do aktywnego współtworzenia produktów turystycznych. Obszarem docelowym działań projektu będzie kujawsko-pomorski odcinek Szlaku Piastowskiego. W tym celu, w 2018 roku, zaangażowano jednostki samorządu oraz organizacje turystyczne do wspólnego budowania oferty turystycznej, opartej o turystykę kreatywną. W ramach pierwszego etapu przygotowano założenia do przeprowadzenia szkoleń dla interesariuszy z regionu, dotyczących analizy potencjału szlaków kulturowych na przykładzie Szlaku Piastowskiego.
W projekcie uczestniczy 9 partnerów z 9 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany czas realizacji projektu: czerwiec 2018 – listopad 2022. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego 184 500 EUR (805 853 PLN).
- Projekt ThreeT (Interreg Europa)
Projekt Thematic Trail Trigger (ThreeT) (Ścieżki tematyczne promujące ekoturystykę) ma na celu rozwój ekoturystyki i popularyzację miejsc z walorami dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Poprzez tworzenie ścieżek tematycznych lub rozwój już istniejących, zwiększa się atrakcyjność turystyczną danych obiektów i terenów, mniej popularnych lub nieznanymi z powodu ograniczonej dostępności lub braku odpowiedniej polityki informacyjnej. Działania w ramach projektu umożliwią utworzenie nowych miejsc w pracy w sektorze turystycznym i gastronomicznym, a także przyczynią się do wzrostu popularności mobilności nie wpływającej negatywnie na naturalne ekosystemy. Z uwagi na rozpoczęcie projektu w połowie 2018 roku, w ramach przedsięwzięcia zdefiniowano i zorganizowano spotkanie dla głównych interesariuszy, tj.

samorządów, organizacji turystycznych, stowarzyszeń rowerowych, służb leśnych oraz departamentów UM. Pozyskano także deklaracje włączenia się lokalnych partnerów w prace projektowe.

W projekcie uczestniczy 9 partnerów z 8 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany czas realizacji projektu: czerwiec 2018 – listopad 2022. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego 186 276 EUR (824 624 PLN).

- Projekt ECO-CICLE (Interreg Europa)

Projekt ECO-CICLE (Europejska sieć na rzecz promocji turystyki rowerowej na obszarach cennych przyrodniczo) ma na celu poprawę lokalnych i regionalnych polityk promocji turystyki rowerowej na obszarach o dużej wartości przyrodniczej. W ramach partnerstwa planowane jest między innymi rozwijanie turystyki rowerowej, jako najlepszego sposobu promocji zrównoważonego rozwoju na obszarach cennych przyrodniczo oraz przeniesienie modelu zrównoważonej mobilności na obszary słabiej zurbanizowane. W województwie kujawsko-pomorskim rezultatem projektu będzie opracowanie programu modyfikacji sieci rowerowych szlaków turystycznych, w tym dokonanie audytu Wiślanej Trasy Rowerowej, zakładającego optymalne wykorzystanie potencjału przyrodniczego tych terenów dla poprawy ich rozwoju gospodarczego. Program będzie zakładał identyfikację niewykorzystanych obecnie liniowych szlaków rowerowych i tworzenie preferowanych przez turystów szlaków w formie pętli. W 2018 roku, we współpracy z samorządami lokalnymi, stowarzyszeniami i organizacjami turystycznymi, przystąpiono do prac związanych z identyfikacją dróg i szlaków rowerowych w granicach województwa. Ponadto w porozumieniu z Kujawsko-Pomorskim Biurem Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, przystąpiono do budowy bazy informacji nt. dróg rowerowych oraz wizualizacji wyników prowadzonych prac.

W projekcie uczestniczy 7 partnerów z 5 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany czas realizacji projektu: czerwiec 2018 – maj 2022. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego 193 100 EUR (812 585 PLN).

- Projekt COMBINE (Interreg Region Morza Bałtyckiego)

Projekt COMBINE skupia się na poszczególnych usługach w ramach tzw. transportu kombinowanego i poprawie działań związanych z barierami i wyzwaniem szerszego wykorzystania tego rodzaju usług w regionie Morza Bałtyckiego. Głównym celem udziału województwa kujawsko-pomorskiego w projekcie jest pogłębiona analiza przyszłego funkcjonowania platformy multimodalnej Bydgoszcz-Solec Kujawski. Województwo zamierza w ramach projektu przeprowadzić m.in. badania potoków transportowych pomiędzy głównymi hubami logistycznymi, w ramach korytarza Bałtyk-Adriatyk, określić zasięg oddziaływania platformy multimodalnej w ramach ostatniej mili transportowej, przeanalizować dostępne technologie przeładunkowe i środki transportu w oparciu o doświadczenia z innych krajów regionu Morza Bałtyckiego, określić potencjalne obszary inwestycyjne będące zapleczem przyszłej platformy oraz zbadać możliwości finansowania przyszłej inwestycji oraz jej utrzymania.

W projekcie uczestniczy 13 partnerów z 8 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany czas realizacji projektu: styczeń 2019 – czerwiec 2021. Budżet województwa kujawsko-pomorskiego 145 550 EUR (619 300 PLN).

W wydarzeniach międzynarodowych zainicjowanych i współrealizowanych przez Departament Współpracy Międzynarodowej w 2018 roku wzięło udział ok. 4 tys. uczestników z 60 krajów z całego świata oraz blisko 5 tys. z regionu.

2. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Dostępność i spójność

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Dostępność i spójność” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Zapewnienie dostępności zewnętrznej województwa za pomocą dróg krajowych i wojewódzkich
2. Zapewnienie skomunikowania węzłów dróg ekspresowych i autostrady A1 z siecią dróg niższych kategorii
3. Realizacja regionalnego systemu transportu publicznego „60/90” dla zapewnienia spójności wewnętrznej województwa
4. Rozwój zintegrowanego systemu transportu publicznego w obszarze metropolitalnym
5. Rozwój sieci drogowych o podstawowym znaczeniu dla spójności wewnętrznej województwa
6. Tworzenie warunków dla budowy i modernizacji dróg lokalnych

7. Usprawnienie systemów transportowych największych miast i obszarów podmiejskich Bydgoszczy-Torunia, Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia.
8. Budowa obwodnic miejscowości w przebiegu dróg krajowych i wojewódzkich
9. Poprawa dostępności kolejowej województwa w transporcie pasażerskim i towarowym
10. Poprawa infrastruktury stacji i przystanków kolejowych dla zdolności przeładunkowych
11. Poprawa infrastruktury stacji i przystanków kolejowych dla obsługi pasażerskiej oraz rozwój ich zdolności do pełnienia roli węzłów multimodalnych w transporcie pasażerskim
12. Rozwój Portu Lotniczego w Bydgoszczy
13. Wsparcie inicjatyw na rzecz rozwoju małych lotnisk dla celów biznesowych, sportowych, turystycznych w zakresie rozbudowy bazy noclegowej, szkoleniowej, hangarowej, sprzętowej
14. Rewitalizacja dróg wodnych dla celów transportowych i turystycznych
15. Budowa zintegrowanego systemu towarowego transportu multimodalnego
16. Rozwój sieci dróg rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych o znaczeniu transportowym

W województwie kujawsko-pomorskim obowiązuje *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego* przyjęty uchwałą nr LIII/814/14 Sejmiku Województwa z dnia 29 września 2014 r. Określa on ogólne założenia i ramy organizacyjne funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego do roku 2025, realizującego wojewódzkie przewozy pasażerskie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz główne cele i kierunki jego rozwoju. Dokumentem o charakterze operacyjnym jest *Kujawsko-pomorski plan spójności komunikacji drogowej i kolejowej na lata 2014-2020* przyjęty uchwałą Nr 30/1167/16 Zarządu Województwa. Jego zadaniem jest realizacja celów ww. Planu w zakresie infrastrukturalnym – infrastruktury drogowej, kolejowej oraz pasażerskiej infrastruktury dostępu do sieci transportowej w aspekcie publicznego transportu zbiorowego. Realizując ww. Plany Zarząd Województwa w 2018 r. zatwierdził *Program modernizacji dróg wojewódzkich z grupy III Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020 etap I* co umożliwi przygotowanie do realizacji roboty drogowej przez spółkę Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Regionalne, a w końcowym efekcie stworzy lepszej jakości połączenia komunikacyjne województwa kujawsko-pomorskiego z innymi regionami kraju, drogami międzynarodowymi oraz korytarzami transeuropejskim. Przyjęto projekt planu rzeczowo-finansowego wydatkowania środków Funduszu Kolejowego na rok 2019 (zgodnie z ustawą z 16 grudnia 2005 r. o Funduszu Kolejowym). Planowane środki przeznaczone będą na zakup, modernizację oraz naprawę pojazdów kolejowych przeznaczonych do przewozów pasażerskich wykonywanych na podstawie umowy o świadczeniu usług publicznych.

Województwo kujawsko-pomorskie posiada w zarządzie 1690,712 km dróg wojewódzkich (stan na dzień 1.01.2019 r.), z czego w stanie dobrym (A) jest około 488 km dróg, a w stanie zadowalającym (B) około 586 km dróg, co stanowi łącznie 54% ogółu dróg. Dla zapewnienia właściwej realizacji zadań Zarządu Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy dotyczących dróg wojewódzkich, Zarząd województwa w 2018 roku podjął uchwały wyrażające zgodę na zawarcie przez tę jednostkę umów z wykonawcami inwestycji. Zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych właściwy zarządca drogi składa wnioski o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej po uzyskaniu opinii m.in. właściwego miejscowo zarządu województwa. W 2018 r. Zarząd Województwa przyjął 162 uchwały opiniujące zamierzenie GDDKiA, ZDW lub JST dotyczące realizacji inwestycji drogowej. Drogom które zostają zaliczone do dróg publicznych nadaje się numery. Zarząd Województwa podjął łącznie 20 uchwał w sprawie nadania nowych numerów dróg gminnych (16) i powiatowych (4).

Zarząd Województwa podjął również szereg uchwał związanych z realizacją RPO WK-P 2014-2020, w tym projektów własnych Samorządu Województwa w zakresie dróg. W stosunku do siedmiu spośród osiemnastu zadań współfinansowanych w ramach RPO WK-P 2014-2020 Zarząd Województwa podjął uchwały umożliwiające prowadzenie inwestycji, w tym dotyczące zatwierdzenia harmonogramu rzeczowo-finansowego, zbiorczego zestawienia kosztów. Dotyczyły one następujących inwestycji:

- rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 548 Stolno - Wąbrzeźno od km 0+005 do km 29+619 z wyłączeniem węzła autostradowego w m. Lisewo,
- przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 559 Lipno - Kamień Kotowy – granica województwa,
- przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 255 Pakość – Strzelno od km 0+005 do km 21+910 (Etap I i Etap II),
- rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 240 Chojnice – Świecie od km 23+190 do km 36+817 i od km 62+877 do km 65+718,

- przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej Nr 265 Brześć Kujawski – Gostynin od km 0+003 do km 19+117,
- przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 249 wraz z uruchomieniem przeprawy promowej przez Wisłę na wysokości Solca Kujawskiego i Czarnowa.

W przypadku dwóch planowanych zadań Zarząd Województwa podjął uchwały opiniujące pozytywnie założenia projektu. Dotyczy to:

- przebudowy wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej Nr 241 Tuchola – Rogoźno od km 0+005 do km 26+360 na odc. Tuchola – Sępólno Krajeńskie,
- poprawy bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców oraz wsparcia niskoemisyjnego transportu drogowego poprzez wybudowanie dróg dla rowerów.

Trasa Uniwersytecka w Bydgoszczy – w 2018 roku trwały prace związane z jej przedłużeniem w kierunku południowym, fot. Filip Kowalkowski

Działania prowadzone w roku 2018 w zakresie kolejowych przewozów pasażerskich:

- Realizacja zadań Województwa jako organizatora publicznego transportu zbiorowego w przewozach wojewódzkich w 2018 r. polegała na wdrażaniu *Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego*.
- W 2018 r. kolejowe przewozy pasażerskie realizowane były na 11 liniach komunikacyjnych (numeracja wg Sieciowego Rozkładu Jazdy Pociągów):
 - 405 Inowrocław – Toruń – Iława Główna – Olsztyn Główny
 - 410 Sierpc – Lipno – Toruń Główny
 - 415 Toruń Główny – Grudziądz – Malbork
 - 416 Chełmża – Unisław Pomorski – Bydgoszcz Główna
 - 420 Kutno – Włocławek – Toruń Główny – Bydgoszcz Główna
 - 424 Wierzchucin – Lipowa Tucholska – Czersk
 - 425 Bydgoszcz Główna – Piła Główna
 - 429 Laskowice Pomorskie – Osie – Czersk
 - 430 Poznań Główny – Inowrocław – Bydgoszcz Główna – Gdynia Główna
 - 431 Bydgoszcz Główna – Wierzchucin – Tuchola – Chojnice
 - 431a Brodnica – Jabłonowo Pomorskie – Grudziądz – Laskowice Pomorskie – Wierzchucin

- Usługi przewozowe świadczyło dwóch operatorów kolejowych Arriva RP sp. z o.o. wykonująca przewozy na liniach niezelektryfikowanych i „Przewozy Regionalne” sp. z o.o. na liniach zelektryfikowanych. Ponadto, na mocy uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko Pomorskiego nr VI/135/15 z 24 kwietnia 2015 r. w sprawie powierzenia Województwu Pomorskiemu prowadzenia zadania Województwa Kujawsko-Pomorskiego w zakresie organizowania publicznego transportu zbiorowego, Województwu Pomorskiemu powierzono realizację zadania świadczenia usług przewozowych na linii kolejowej nr 207 na odcinku Grudziądz – granica województw.
- W rozkładzie jazdy 2017/2018 łącznie wykonana praca eksploatacyjna wyniosła 5 733 000,485 pociągokilometrów, co stanowi wzrost o 1,6% w stosunku do poprzedniego rozkładu.
- Łącznie w rozkładzie jazdy 2017/2018 uruchomiono 90 812 pociągów, co stanowi 99,87% założonego planu. Za nieuruchomione pociągi wprowadzona była komunikacja zastępcza.
- W 2018 r. park taborowy województwa wynosił 28 pojazdów.
- Województwo, chcąc uatrakcyjnić ofertę przewozową oraz w odpowiedzi na wnioski podróżnych zdecydowało się na wprowadzenie od 10 czerwca 2018 r. 8 nowych par połączeń. Nowe pociągi pojawiły się na trasach:
 - Bydgoszcz – Laskowice Pomorskie
 - Bydgoszcz – Toruń
 - Bydgoszcz – Nakło nad Notecią
 - Toruń – Włocławek

Ponadto, jedna para połączeń Bydgoszcz Główna – Nakło nad Notecią została wydłużona do stacji Wyrzysk Osiek. Dodatkowo, od 9 grudnia 2018 r. uruchomiono nową parę połączeń Bydgoszcz – Nakło nad Notecią.

Działania prowadzone w roku 2018 w zakresie przewozów autobusowych:

- *Finansowanie dopłat.* W 2018 r. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zawarł umowy na finansowanie dopłat do sprzedanych biletów z ulgą ustawową w pozamiejskiej komunikacji autobusowej z 40 przewoźnikami. Dopłaty finansowane są z budżetu Państwa.
- *Zezwolenia na wykonywanie przewozów regularnych osób w krajowym transporcie drogowym.* W 2018 r. wydano na wniosek przewoźników 83 zezwolenia na przewozy regularne i 23 zezwolenia na przewozy regularne specjalne. Łącznie na koniec roku, komunikacja autobusowa realizowana była na podstawie 417 zezwoleń wydanych przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, z czego 365 linii regularnych realizowało 33 przewoźników, a pozostałe 52 to przewozy regularne specjalne, tj. przeznaczone tylko dla określonych grup pasażerów, np. uczniów danej szkoły lub pracowników dojeżdżających do miejsca pracy.
- *Wydane decyzje i postanowienia.* Łącznie w 2018 roku Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego wydał 328 decyzji w zakresie wydania/zmiany/wygaśnięcia zezwoleń regularnych i regularnych specjalnych oraz 66 postanowień uzgadniających przebieg linii komunikacyjnych realizowanych na podstawie zezwoleń wydanych przez innych marszałków.

Inwestycje drogowe w roku 2018:

- W roku 2018 wybudowano m.in. ronda na skrzyżowaniach dróg wojewódzkich nr: 241 i 242 w Więcborku oraz na drodze wojewódzkiej nr 556 w m. Zbójno.
- W trakcie realizacji znajduje się budowa obwodnicy miejscowości Płazowo.
- Większość zadań realizowanych jest w partnerstwie z jednostkami samorządu terytorialnego. W tym zakresie samorząd województwa podpisał 43 porozumienia partnerskie przy wspólnym udziale finansowym z jst.
- Oddano do użytku na podstawie pozwolenia na użytkowanie 20,3 km dróg wojewódzkich ujętych w *Kujawsko-pomorskim planie spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020* w grupie 1 wykazu przedsięwzięć drogowych przewidzianych do realizacji w latach 2014-2023, tj.:
 - Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 23+190 do km 36+817 i od km 62+877 do km 65 + 718 – oddano do użytku 8,0 km,
 - Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 251 Kaliska-Inowrocław na odcinku od km 19+649 (do granicy województwa kujawsko-pomorskiego do km 34+200 oraz od km 34+590,30 do km 35+290) wraz z przebudową mostu na rz. Gąsawka w m. Żnin – oddano do użytku 7,45 km,
 - Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 559 Lipno-Kamień Kotowy- granica województwa-oddano do użytku 4,85 km.

- Udzielono wsparcia finansowego czterem jednostkom samorządu terytorialnego na realizację zadań drogowych. Przy współudziale województwa zmodernizowano 24,695 km.
- W zakresie zaliczenia dróg do określonej kategorii przekazano jednostkom samorządu terytorialnego drogi wojewódzkie nr: 238 Osie – Warlubie (droga nr 214) od km 0+000 do km 19+232, tj. cały odcinek, 239 – fragment drogi o dł. ok. 26,445 km, 252 – fragment na terenie powiatu inowrocławskiego od km 0+000 do km 3+500. Powyższe odcinki dróg wojewódzkich zostały zaliczone do kategorii dróg powiatowych. Ponadto zaliczono do kategorii dróg wojewódzkich ul. Miodową, ul. Wojska Polskiego w Świeciu, tj. 1,4 km oraz odcinek drogi Włocławek – Kruszyn długość ok. 3,2 km. Również w roku 2018 pozbawiono kategorii drogi wojewódzkiej odcinki na terenie miasta oraz gminy Inowrocław o łącznej długości 3,578 km i z dniem 1 stycznia 2019 r. stanowią one drogę krajową.

Obecnie ZDW w Bydgoszczy realizuje 7 (siedem) inwestycji drogowych na podstawie planu spójności oraz stosownych decyzji Zarządu i Sejmiku Województwa. Są one współfinansowane ze środków RPO (85%) oraz własnych województwa.

Umowy na ww. zadania zostały podpisywane w większości w 2017 roku z terminem zakończenia zadań w 2018 i 2019 roku. Wszystkie zadania na etapie realizacji napotkały trudności, które skutkują opóźnieniami w realizacji i zwiększeniem kosztów.

W trakcie realizacji inwestycji podejmowano szereg decyzji związanych ze zmianą zakresu robót jak i wprowadzeniem materiałów i technologii zamiennych. W zbyt dużej skali pojawiły się problemy związane z gestorami sieci w pasie drogowym. Firmy wykonawcze nie posiadają zdolności organizacyjnych oraz płynności. Opóźnienia w realizacji inwestycji na większości zadań przekraczają 12 miesięcy przy jednoczesnym wzroście kosztów.

Dodatkowo w rozdziale dotyczącym rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa przedstawiono informację o działaniach na drogach lokalnych – istotnych dla prowadzenia gospodarki rolnej.

Inwestycje w zakresie dróg rowerowych w roku 2018:

- W ramach zadania dotyczącego poprawy bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców oraz wsparcia niskoemisyjnego transportu drogowego poprzez wybudowanie dróg dla rowerów przystąpiono do budowy nowych oraz przebudowy istniejących dróg rowerowych przy drogach publicznych. Zadanie, w którym w 2018 r. rozpoczęto realizację znajduje się w koncepcji rozwoju systemu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego i zostało zaplanowane do realizacji w latach 2016-2020. Zadanie obejmuje realizację budowy 4 dróg rowerowych:
 - Droga dla rowerów Osiek nad Wisłą – Sąsiedzko – Zimny Zdrój – Czernikowo – Mazowsze z odgałęzieniem do Obrowa (24,3 km)
 - Droga dla rowerów Leszcz – Pigża – Brąchnowo – Biskupice – Warszawice – Kończewice (8,06 km)
 - Droga dla rowerów Różankowo – Piwnice – Lulkowo, Kamionki Małe – Turzno (5,7 km)
 - Droga dla rowerów Toruń – Przysiek – Rozgarty – Górsk z odgałęzieniem do Barbarki (9,93 km).Inne działania dotyczące rozwoju transportu rowerowego (głównie w aspekcie turystycznym) zostały scharakteryzowane w ramach celu Gospodarka i miejsca pracy przy opisie projektu międzynarodowego ECO-CICLE.

Transport lotniczy w roku 2018:

Rok 2018 był jednym z najlepszych okresów w historii Portu Lotniczego Bydgoszcz SA, zarówno pod kątem dynamiki wzrostu liczby pasażerów, oferowania połączeń oraz istotnych projektów inwestycyjno-modernizacyjnych, które wpływają na komfort oraz bezpieczeństwo podróży.

- Po raz pierwszy w historii Lotnisko przekroczyło liczbę 400 tysięcy podróży odprawionych w ciągu roku. Liczba pasażerów rok do roku wzrosła o niemal 25%, stawiając Port na pozycji lidera w grupie lotnisk regionalnych aspirujących do „milionowego poziomu odpraw”. Łącznie w 2018 roku z Portu Lotniczego Bydgoszcz SA skorzystało 413 245 pasażerów.

- Poza rozwojem flagowych połączeń, które wspierają turystykę oraz wymianę biznesową regionu kujawsko-pomorskiego, jak chociażby codzienne połączenie Lufthansy z hubem we Frankfurcie, w siatce połączeń Portu Lotniczego Bydgoszcz SA pojawiły się dwa nowe kierunki łączące Województwo ze stolicą Ukrainy: Kijów Boryspol w ofercie Ryanair i Kijów Żułany w ofercie PLL LOT. Poza tym, w siatce lotniska dostępne były połączenia do Londynu Stansted, Londynu Luton, Dublinu, Glasgow, Dusseldorf Weeze, Birmingham - oferowane przez Ryanair, oraz rejsy do Lwowa oferowane przez PLL LOT. Natomiast dynamiczny rozwój połączeń Ryanair w Porcie Lotniczym został potwierdzony w listopadzie ubiegłego roku odprawieniem 3 milionowego pasażera tej linii.
- Bardzo dobry wzrost – o 107% - został odnotowany również w ubiegłorocznym sezonie czarterowym. W tym najlepszym w historii lotniska sezonie w Porcie odprawiono niemal 35 tysięcy pasażerów. W ofercie Portu dostępne były cztery kierunki wakacyjne: Antalya (Turcja), Burgas (Bułgaria) i wyspy Korfu oraz Zakynthos (Grecja). Wzrost ruchu został odnotowany na wszystkich dostępnych w siatce połączeń destynacjach.
- Rok 2018 był w Porcie ważnym okresem z punktu widzenia inwestycji poprawiających jakość i bezpieczeństwo obsługi pasażera i zapewniających dodatkowe udogodnienia. Jest to kluczowe dla dynamicznego wzrostu liczby pasażerów oraz zwiększania atrakcyjności lotniska pod kątem ofertowych usług dodatkowych. Wśród przykładów takich działań należy wymienić m.in. oddaną do użytku w lipcu 2018 roku nową ścieżkę pasażera, która pozwoliła przenieść punkt kontroli bezpieczeństwa na piętro terminala. Taka zmiana zwiększyła przestrzeń dedykowaną pasażerom, ale też poprawiła płynność ruchu na poszczególnych etapach kontroli. Ta oraz inne modernizacje wykonane w ostatnich latach pozwoliły ponad dwukrotnie zwiększyć powierzchnię strefy odlotów dedykowaną pasażerom.
- W 2018 roku Port podejmował również wiele działań formalno-prawnych, które ukierunkowane są na długookresowy rozwój i podniesienie jego potencjału, poprzez nowe inwestycje infrastrukturalne. Wśród nich należy wymienić rozpoczęcie procedury środowiskowej w sprawie uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na rozbudowie Portu Lotniczego Bydgoszcz SA.
- Analizy krajowe wskazują na wyraźny wzrost liczby pasażerów wybierających regionalne Porty, jako optymalne logistycznie (oszczędność czasu oraz dodatkowych kosztów dojazdu) lotniska wylotowe. Potwierdzają to również dane dla województwa kujawsko-pomorskiego, które wskazują, że PLB jest coraz częściej wybierany zarówno przez podróżnych z regionu, ale także regionów sąsiednich, jako lotnisko pierwszego wyboru. Taki trend, w połączeniu z podejmowanymi, przez władze Portu działaniami handlowymi oraz inwestycyjnymi pozwala na pozytywną prognozę dalszego rozwoju Lotniska.

W 2018 roku trwały prace związane z wykonaniem jednostki pływającej (promu) oraz prace projektowe i przygotowawcze w ramach przebudowy drogi wojewódzkiej nr 249 dla uruchomienia przeprawy promowej przez rz. Wisłę w Solcu Kujawskim. Działania podjęte na rzecz rozwoju transportu wodnego i funkcji logistycznej zostały scharakteryzowane w ramach celu Gospodarka i miejsca pracy przy opisie projektu międzynarodowego EMMA.

3. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Wzmacnianie relacji i więzi społecznych
2. Promocja aktywności społecznej, samorozwoju i idei kształcenia przez całe życie
3. Kreowanie lokalnych liderów w dziedzinie społecznej i gospodarczej
4. Kształtowanie więzi międzypokoleniowej jako podstawy solidarności wszystkich pokoleń
5. Tworzenie warunków rozwoju społecznego osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i niesamodzielnych
6. Promocja i rozwój ekonomii i przedsiębiorczości społecznej oraz spółdzielczości
7. Promocja i wsparcie wolontariatu oraz działalności non-profit
8. Promocja aktywności fizycznej
9. Rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu lokalnym
10. Rozwój lokalnych centrów rozwoju społecznego poprzez poszerzanie zakresu działalności istniejącej bazy usług
11. Dostosowanie funkcjonowania usług publicznych oraz przestrzeni publicznych do potrzeb wszystkich pokoleń

12. Rozwój form opieki dla realizacji potrzeb starzejącego się społeczeństwa i ludności niesamodzielnej
13. Realizacja infrastruktury dla rozwoju rekreacji, sportu masowego i amatorskiego
14. Rewitalizacja miast, wsi i obszarów zdegradowanych
15. Budowa systemu wspierania rodziny
16. Rozwój bazy i promocja wychowania żłobkowego
17. Rozwój współpracy jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych skierowany m.in. na przejmowanie przez obywateli i organizacje pozarządowe zadań publicznych
18. Wzrost zdolności sektora NGO do realizacji zadań z zakresu rozwoju lokalnego, współpracy międzynarodowej
19. Inicjowanie, realizacja i wspieranie działań sprzyjających zwiększeniu partycypacji społecznej poprzez rozbudowę wspomaganych elektronicznie systemów konsultacji społecznych
20. Promowanie filantropii jako niezinstytucjonalizowanej formy pomocy
21. Zapewnienie wysokiego poziomu nauczania na wszystkich poziomach edukacji
22. Zapewnienie wysokiego standardu bazy oświatowej
23. Rozwój szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego
24. Rozwój i promocja edukacji nieformalnej
25. Rozwój edukacji przedszkolnej
26. Promocja wykształcenia
27. Rozwój edukacji doświadczalnej nauk ścisłych na wszystkich poziomach kształcenia
28. Rozwój zdolności edukacyjnych szkół wyższych
29. Wprowadzenie systemów stypendialnych
30. Kształcenie kadr dla opieki zdrowotnej dla potrzeb ludności starszej
31. Kształcenie kadr dla opieki społecznej dla potrzeb ludności starszej
32. Rozwój współpracy międzynarodowej instytucji edukacji formalnej i nieformalnej
33. Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców województwa
34. Rozwój profilaktyki zdrowotnej
35. Promocja zdrowia
36. Rozwój technologii telemedycznych
37. Rozwój potencjału medycznego uzdrowisk
38. Dostosowanie systemu ochrony zdrowia dla potrzeb starzejącego się społeczeństwa

POLITYKA SPOŁECZNA

Polityka społeczna dotyczy bardzo szerokiego zakresu działań, które są realizowane przez bardzo liczne przedsięwzięcia, niekiedy o pozornie niewielkim oddziaływaniu mierzonym liczbą beneficjentów, ale zazwyczaj bardzo precyzyjnie ukierunkowanych do środowisk potrzebujących tej interwencji. Cechą charakterystyczną interwencji w tej dziedzinie jest przede wszystkim bardzo duża liczba działań o charakterze nieinwestycyjnym, związanych ze świadczeniem zróżnicowanej pomocy, zarówno przez instytucje statutowo zajmujące się polityką społeczną, jak też dużą liczbę partnerów, którym powierza się te zadania, dzięki czemu możliwy jest znacznie bardziej bezpośredni kontakt z beneficjentami. Stosunkowo nieliczne są działania inwestycyjne – zazwyczaj dotyczą one rozbudowy lub adaptacji bazy niezbędnej dla prowadzenia działalności. Dlatego też w pracach Zarządu Województwa w dziedzinie polityki społecznej, bardzo dużą część stanowią działania o charakterze formalnym i/lub organizacyjnym, na przykład służące uruchamianiu konkursów, zlecaniu zadań, przyjmowaniu sprawozdań, bieżących działań dotyczących programów. Specyfika tej sfery powoduje, że są to działania niezbędne dla realizacji zadań. Nowym zagadnieniem w ramach polityki społecznej jest ogół działań ukierunkowanych dla realizacji potrzeb i zapewnienia wysokiej jakości życia osób starszych – tzw. polityka senioralna. Zagadnienie to zostało (ze względu na swą wagę oraz na fakt, że wciąż stanowi w polityce samorządów swoiste novum, odpowiadające na zwiększające się w ostatnich latach potrzeby społeczne) wyodrębnione i przedstawione w dalszej części *Raportu*.

W 2018 roku Zarząd Województwa podjął szereg uchwał w sprawie realizacji zadań publicznych związanych z aktywnością Samorządu Województwa w zakresie:

- opieki nad osobami przewlekle chorymi i starszymi:
 - powołano Komisję Konkursową do oceny ofert złożonych w ramach otwartych konkursów pn.: „Wsparcie działań z zakresu opieki nad osobami przewlekle chorymi”, a następnie ogłoszono i rozstrzygnięto konkursy w ww. zakresie,
- pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób:
 - powołano Komisję Konkursową do oceny ofert złożonych w ramach otwartych konkursów pn.: „Wspieranie zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym”,

- „Wspieranie prac wychowawczych z dziećmi i młodzieżą realizowanych przez organizacje młodzieżowe”,
 - „Przeciwdziałanie narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim”,
 - „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”,
 - „Wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji rodzicielskich”,
- a następnie ogłoszono i rozstrzygnięto konkursy w ww. zakresie, a także zlecano stowarzyszeniom realizację zadań publicznych polegających na organizowaniu ferii oraz wakacji dla dzieci, w tym dla dzieci z rodzin patologicznych,
- działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 w zakresie określonym w art. 4 ust. 1 pkt. 1-32 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie: powołano Komisję Konkursową do oceny ofert złożonych w ramach otwartych konkursów pn.:
 - „Zorganizowanie i przeprowadzenie bloku szkoleniowo-doradczego skierowanego do organizacji pozarządowych”,
 - „Dofinansowanie wkładu własnego do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych”,
 - „Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego”,a następnie ogłoszono i rozstrzygnięto konkursy w ww. zakresie,
 - postanowiono zlecić spółce non-profit Witaj świecie! sp. z o.o. realizację zadania publicznego pn. „Wzmocnienie umiejętności organizacji pozarządowych z województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie tworzenia ofert na realizację zadań publicznych”,
 - aktywizacji osób niepełnosprawnych:
 - powołano komisję konkursową do oceny ofert złożonych w ramach otwartego konkursu ofert pn. „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych”, a następnie ogłoszono i rozstrzygnięto konkursy w ww. zakresie,
 - postanowiono zlecić realizację zadań publicznych pn.:
 - ✓ „Konferencja z okazji Międzynarodowego dnia Osób z Niepełnosprawnościami” – Fundacji na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Arkadia” z siedzibą w Toruniu,
 - ✓ „Kocham moją rodzinę” – Stowarzyszeniu Dzieci, Młodzieży i Osób Niepełnosprawnych „Świąteczko Nadziei”,
 - ✓ Poszerzanie wiedzy i zainteresowań dzieci i młodzieży znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej poprzez realizację projektu plastycznego „Czarno-białe obrazy z życia bł. ks. S.W. Frelichowskiego – Stowarzyszeniu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ich rodzin „Dziewiętnastka”,
 - ✓ „My i Warmia i Mazury” - Wąbrzeskiemu Stowarzyszeniu Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski z siedzibą w Wąbrzeźnie,
 - ✓ „I Wojewódzki Piknik Osób Niepełnosprawnych” - Fundacji „Światło”,
 - ✓ „Wzrost integracji społecznej osób głuchych i słabosłyszących poprzez uczenie się, sport i wypoczynek” - Polskiemu Związkowi Głuchych Oddział Kujawsko-Pomorski w Bydgoszczy.
 - ✓ W rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (środki PFRON) – udział wzięło około 33 tys. osób niepełnosprawnych.

W zakresie wsparcia rodziny:

- realizowano projekty „Trampolina”, „Trampolina 2” i „Wykluczenie-nie ma MOWy!” (zajęcia profilaktyczno-wychowawcze mające na celu zapoznanie z alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego). Projekt Trampolina był realizowany poprzez organizację zajęć resocjalizacyjnych, terapeutycznych (przeprowadzono 799 godzin zajęć z zakresu terapii przez sztukę), profilaktyczno-wychowawczych, organizację zajęć umożliwiających nabywanie umiejętności życiowych ułatwiających funkcjonowanie w środowisku rodzinnym i społeczeństwie (wyjścia do kina, na basen, na koncerty, na siłownię, kręgielnię itp.), organizację zajęć sportowych (zrealizowano 923 godzin zajęć oraz przekazano młodzieży stroje sportowe), wzmocnienie kompetencji społecznych (zajęcia z socjoterapii 511 godzin, indywidualne spotkania z psychologiem 520 godzin oraz terapie grupowe 386 godzin) wzmocnienie kompetencji edukacyjnych i zawodowych (1077 godzin pracy edukatorów, 527 godzin pracy doradców zawodowych, 176 wizyt zawodowoznaczących, zorganizowano staże zawodowe dla 24 osób itp.). Głównym celem projektu był wzrost aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej oraz zwiększenie zdolności funkcjonowania w społeczeństwie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym tj. 420 osób objętych nadzorem kuratorskim oraz 140 wychowanek/wychowanków Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych/ Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii z terenu województwa kujawsko-pomorskiego.

Ponadto wsparcie uzyskało 80 rodziców/opiekunów prawnych młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym. Projekt Trampolina 2 polegał między innymi na: organizacji zajęć resocjalizacyjnych (1135 godzin zajęć), organizacji i funkcjonowaniu młodzieżowych centrów (3768 godzin pracy wychowawców i opiekunów), organizacji zajęć sportowych i terapeutycznych w młodzieżowych centrach (zrealizowano 158 godzin zajęć, zakupiono stroje sportowe i wynajęto sale gimnastyczne). Projekt Wykluczenie – nie ma MOWy!, który polegał między innymi na: organizacji zajęć mających na celu rozwój kompetencji społecznych w MOW/MOS (spotkania opiekunów z uczestnikami w wymiarze 1019 godzin), organizacji zajęć umożliwiających nabywanie umiejętności życiowych ułatwiających funkcjonowanie w środowisku rodzinnym i społeczeństwie (zajęcia sportowe 180 godzin, zajęcia artystyczne 165 godzin, zajęcia filmowe i rękodzieło 80 godzin, zajęcia teatralne 92 godzin).

- realizowano projekty „Rodzina w centrum” i „Rodzina w centrum 2”, których głównym celem jest zwiększenie dostępności do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin. W efekcie realizacji zaplanowanych zadań, od połowy 2016 r. w 19 powiatach i 4 miastach grodzkich powstały Centra Wspierania Rodziny, w których do chwili obecnej organizowane są różnego rodzaju formy wsparcia. W obu projektach od połowy 2016 r. do końca grudnia 2018 r. we wszystkich formach wsparcia udział wzięło ponad 10 tys. osób.

Województwo kujawsko-pomorskie, poprzez działania finansowane w ramach Osi Priorytetowej 6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry, zrealizowało bądź jest w trakcie realizacji projektu budowy, przebudowy bądź modernizacji rodzinnych domów dziecka wychowujących nie więcej niż 14 podopiecznych. Liczba osób korzystających z nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności:

- Wartość docelowa: 440

Liczba nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności;

- Wartość docelowa: 30

Do dofinansowania wybrano 21 projektów na łączną kwotę ze środków EFRR wynoszącą 23 332 601,98 zł.

Realizowano projekt Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim poprzez:

- integrację środowiska ekonomii społecznej (zorganizowano 8 spotkań sieciujących podmioty ekonomii społecznej, organizację 2 spotkań, dokonano aktualizacji bazy spółdzielni),
- wspieranie współpracy na rzecz ekonomii społecznej (zorganizowano Targi Dobrych Praktyk w Bydgoszczy, seminarium szkoleniowe podczas Konwentu Wójtów, zorganizowano targi podczas 9 Kujawsko-Pomorskiego Forum Ekonomii Społecznej w CKK Jordanki w Toruniu), zorganizowano 10 spotkań w gminnych i powiatowych Radach Działalności Pożytku Publicznego, zorganizowano 4 warsztaty. Ponadto zapewniono samorządom lokalnym doradztwo dotyczące ujęcia tematu ekonomii społecznej w dokumentach strategicznych i programowych oraz poniesiono wydatki na wynagrodzenia i delegacje dla specjalisty ds. ekonomii społecznej i lokalnego animatora),
- upowszechnianie ekonomii społecznej (organizacja panelu poświęconego ekonomii społecznej podczas XXV Forum Gospodarczego w Toruniu (Welconomy Forum i Toruń), organizacja spotkania ze studentami UMK w Toruniu mającego na celu przybliżenie tematyki ekonomii społecznej, organizacja 9 Kujawsko-Pomorskiego Forum Ekonomii Społecznej, a także dokonano aktualizacji treści na portalu internetowym i organizację konferencji dla świata nauki, biznesu i środowisk ekonomii społecznej),
- wdrażanie Kujawsko-Pomorskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (zorganizowano spotkanie Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej oraz spotkanie Komitetu Monitorujące Ekonomię Społeczną w regionie). Ponadto przygotowano znak graficzny i hasło promocyjne ekonomii społecznej w województwie oraz przygotowano sprawozdanie z realizacji "Kujawsko-Pomorskiego Programu na rzecz Ekonomii Społecznej do 2020" za 2017 rok.

Prace Zarządu Województwa polegały także na szeregu działań organizacyjnych i/lub formalnych, umożliwiających uruchomienie lub prowadzenie zróżnicowanych działań z zakresu polityki społecznej, w tym:

- Zatwierdzono harmonogram rzeczowo-finansowy na rok 2019 *Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020.*
- Zatwierdzono plan działań na rok 2018 *Kujawsko-Pomorskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2014-2022.*

- Przyjęto projekt „Programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2019”.
- Ustalono Procedury zlecenia, realizacji i rozliczania zadań publicznych dofinansowanych z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450, z późn. zm.).
- Dokonano podziału środków przyznanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do wykorzystania w 2018 roku.
- Przyjęto sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu pn. *Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku* za rok 2017.
- Podejmowano uchwały mające na celu pomoc osobom bezdomnym oraz mającym problemy mieszkaniowe, w tym powołano Wojewódzką Radę ds. Bezdomności i Wykluczenia Społecznego (uchwałą nr 15/657/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 kwietnia 2018 r.), której zadaniem jest m.in. wspieranie procesu powstawania lokalnych modeli przeciwdziałania bezdomności, propagowanie wymiany doświadczeń oraz upowszechnianie rozwiązań w obszarze profilaktyki i zapobiegania bezdomności, opiniowanie projektów nt. rozwiązywania problematyki bezdomności w województwie kujawsko-pomorskim. W 2018 r. odbyły się dwa posiedzenia tego gremium; wspierano inwestycje w infrastrukturę mieszkań socjalnych, wspomaganych i chronionych.
- Podejmowano działania mające na celu poprawę sytuacji na terenach, gdzie ma miejsce kumulacja wielu problemów, w tym społecznych, poprzez działania rewitalizacyjne (opiniowanie LPR i GPR, a następnie podpisywanie umów na wyznaczone w ww. dokumentach projekty).
- Powoływano i wspierano różnego rodzaju gremia służące planowaniu i wdrażaniu racjonalnej pomocy społecznej – wprowadzono zmiany w uchwale Nr 43/751/11 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2011 r. w sprawie trybu powołania członków Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz określenia organizacji i trybu jej działania (ze zm.).

Zarząd Województwa podjął szereg uchwał mających na celu poprawę warunków materialno-organizacyjnych swoich placówek oraz placówek służących pomocy społecznej. Dotyczyły one między innymi spraw związanych z gospodarowaniem mieniem jednostek, spraw kadrowych, spraw lokalowych.

W zakresie pomocy osobom bezdomnym zrealizowano projekt informacyjny „Akcja Zima”, w ramach którego:

- opracowano informator, plakaty oraz ulotki informujące o miejscach schronienia oraz jadłodajniach jak i plakaty mówiące o tym jak pomagać osobom bezdomnym, kierowane do mieszkańców naszego województwa. Materiały zostały przekazane do ok. 700 podmiotów/institucji świadczących pomoc osobom bezdomnym działających w naszym województwie, m. in. do schronisk, noclegowni, jadłodajni, szpitali, zakładów karnych i aresztów śledczych, parafii w dużych ośrodkach miejskich, ośrodków terapii odwykowej, komend policji, straży pożarnej, straży miejskiej oraz na dworce PKS i PKP, a także do mediów,
- wspólnie z Fundacją Aktywizacji i Integracji zorganizowano wizytę studyjną podczas której, zaprezentowano działania podejmowane w obszarze bezdomności na terenie gminy Nowe, takie jak mieszkania wspierane, „Mix Lokatorski” oraz gospodarstwo opiekuńcze w Bochlinie prowadzone przez Fundację Toskania Kocińska – jako skuteczne narzędzia wychodzenia z bezdomności.

Dokonując oceny i analizy działań w zakresie szeroko pojętej pomocy społecznej prowadzonych przez osoby prywatne i organizacje pozarządowe, Zarząd Województwa:

- ogłosił XI edycję konkursu o Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego na najlepsze inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe pod nazwą *Rodzynki z pozarządówki*; powołano kapitułę konkursu i przyznano nagrody (w konkursie wzięło udział 40 organizacji pozarządowych),
- powołał Komisję Kwalifikacyjną do oceny zgłoszonych wniosków w XII edycji konkursu *Stalowy Anioł* oraz przyznał nagrody osobom wyróżniającym się w działalności pomocy społecznej.

W wymiarze wskaźnikowym, dotyczącym bardzo wymiernych efektów prowadzonej w 2018 roku działalności w zakresie polityki społecznej, należy wymienić:

- dofinansowanie zadania „Budowa budynku usługowego Pomocy Społecznej” w Bydgoszczy prowadzonego przez Zgromadzenie Sióstr Albertynek. Celem głównym zadania jest zapewnianie gorącego posiłku osobom ubogim i bezdomnym. Dziennie wydawanych jest około 150 porcji posiłków. Z posiłków korzystają także emeryci i renciści, osoby niepełnosprawne oraz doraźnie rodziny wielodzietne,
- zapewnienie trwałość projektu pn. „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego – I edycja”. Celem projektu było likwidowanie wykluczenia cyfrowego poprzez zapewnienie dostępu do Internetu, technologii informacyjnych i wiedzy mieszkańcom województwa kujawsko-pomorskiego. Wsparcia udzielono 2000 beneficjentom (w tym 700 osobom niepełnosprawnym, z czego 300 osób stanowiła grupa osób niewidomych): 1500 beneficjentom użyto zestawy komputerowe z oprogramowaniem i zapewniono dostęp do Internetu oraz dla 500 beneficjentów zapewniono dostęp do Internetu,
- realizacja zadania pn. „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego – II edycja”. Wsparcia udzielono 1885 beneficjentom (w tym 843 osobom niepełnosprawnym, 360 osobom w trudnej sytuacji życiowej, 682 dzieciom i młodzieży uczącej się – z rodzin w trudnej sytuacji materialnej) użyto zestawy komputerowe z oprogramowaniem oraz zapewniono dostęp do Internetu. Dodatkowo sprzęt dostosowano do wymogów osób niepełnosprawnych – w zależności od rodzaju niepełnosprawności, np. dla 300 osób niewidomych zakupiono linijki brajlowskie i specjalistyczne oprogramowanie,
- prowadzenie Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii – Telefonicznego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. W roku 2018: zarejestrowano i poprowadzono 278 nowych spraw osób indywidualnych z naszego województwa, udzielono 553 porady prawne (telefoniczne i osobiste), udzielono 524 porady psychologiczne (telefoniczne i osobiste), udzielono 375 konsultacji terapeutyczno-psychologicznych (osobiste), udzielono porad internetowych 10 osobom, 7 spraw było prowadzonych przez kancelarię adwokacką – zastępstwo procesowe przed sądami powszechnymi, przeprowadzono 24 spotkania mediacyjne z udziałem skonfliktowanych członków rodzin,
- prowadzenie działań na rzecz podnoszenia kompetencji pracowników pracujących z rodzinami w powiatach i gminach w obszarze interwencji kryzysowej i pomocy społecznej oraz w placówkach edukacyjnych poprzez szkolenia i superwizje. W roku 2018 przeszkolono 479 pracowników pracujących z rodzinami,
- inspirowanie i upowszechnianie nowatorskich rozwiązań w działalności pomocy społecznej i wspierania rodziny oraz wzmacnianie motywacji pracowników współpracujących z osobami zagrożonymi społecznie poprzez ich wyróżnianie tytułem „Stalowy Anioł”. W roku 2018 odbyła się XII edycja Nagród. Zarząd Województwa przyznał 7 nagród dla osób indywidualnych oraz uhonorował 4 zespoły,
- dofinansowanie kosztów działania zakładów aktywności zawodowej. W 2018 roku 16 osób podjęło zatrudnienie na otwartym rynku pracy,
- dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyznał dofinansowanie, z którego skorzystało 6 obiektów zlokalizowanych na terenie gmin miejskich oraz 3 obiekty na terenie gmin wiejskich. Przedmiot dofinansowania obejmował przebudowę wejść głównych do obiektów oraz klatek schodowych, dostosowanie ciągów komunikacyjnych, remont sanitariatów, utworzenie „mini baru” wraz z pomieszczeniem rehabilitacji dzieci, budowę obiektu hotelowego z pomieszczeniami rekreacyjnymi oraz łącznikiem, remont kuchni, pralni i innych pomieszczeń,
- współfinansowanie wielu innych przedsięwzięć zmierzających do wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością, budowania pozytywnych postaw społecznych, integracji i niezależności osób z niepełnosprawnością, zwiększenia wiedzy na temat ich potrzeb, np. Wystawy rękodzieła artystycznego i wytworów użytkowych o tematyce Świat Bożego Narodzenia i Świąt Wielkanocnych pn. My też potrafimy, Projekt „Majówka z kulturą i sztuką”, cykl audycji telewizyjnych „Czas na Interwencje”, w których poruszane były problemy społeczne osób z niepełnosprawnością,
- zakup 2 respiratorów i 3 asystorów kaszlu i przekazanie ich w użyczenie Fundacji Społeczno-Charytatywnej „Pomoc Rodzinie i Ziemi” z przeznaczeniem dla dzieci z niepełnosprawnością i przewlekle chorych przebywających w Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym dla Dzieci i Młodzieży im. Jana Pawła II w Toruniu,
- ogłoszenie i rozstrzygnięcie otwartego konkursu ofert nr 13/2018 „Dofinansowanie wkładu własnego do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych” na realizację zadań publicznych samorządu województwa w zakresie działalności na rzecz organizacji pozarządowych. W ramach konkursu

zrealizowano 7 projektów o zasięgu regionalnym oraz ponadregionalnym i szerokim zakresie tematycznym,

- w ramach zadań zleconych (program współpracy NGO) różnego rodzaju programami objęto:
 - rozwiązywanie problemów alkoholowych – 6136 osób
 - przeciwdziałanie narkomanii w Województwie Kujawsko- Pomorskim – 42905 osób
 - aktywizacja środowisk wiejskich w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i innych uzależnień – 4178 osób
 - wsparcie działań z zakresu opieki nad osobami przewlekle chorymi – 752 osoby objęte pomocą specjalistyczną.

POLITYKA SENIORALNA – SPECYFICZNY RODZAJ POLITYKI SPOŁECZNEJ, ODPOWIADAJĄCY NA NOWE WYZWANIA

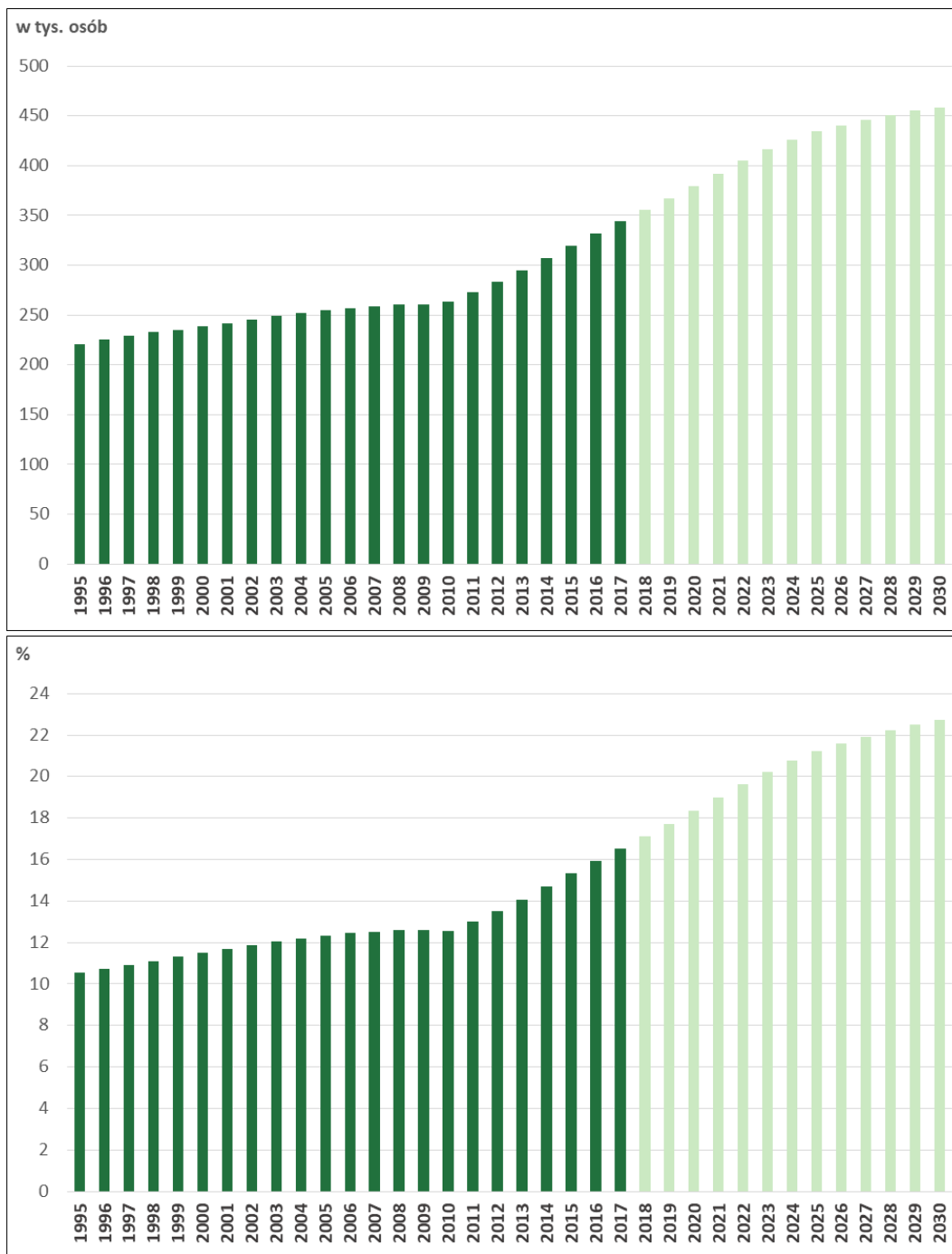
Jednym z największych wyzwań przyszłego rozwoju województwa będzie prowadzenie działań ukierunkowanych dla ludności starszej. Zachodząca transformacja demograficzna, polegająca na rosnącej liczbie i udziale mieszkańców starszych, będzie skutkowałą coraz większą potrzebą podejmowania działań ukierunkowanych do tej grupy społecznej. Na początku roku 2018 województwo zamieszkiwane było przez około 344 tysiące osób liczące 65 i więcej lat. Corocznie liczba mieszkańców w tej grupie zwiększa się przeciętnie o około 11-13 tysięcy – w roku 2022 przekroczy 400 tysięcy, a około 2028 sięgnie 450 tys., a więc będzie liczniejsza o ponad 100 tys. osób, niż obecnie. Samorząd Województwa przykłada dużą wagę do polityki społecznej, w tym jej segmentu adresowanego do seniorów, co dostrzegają nawet przedstawiciele Komisji Europejskiej⁸. W 2018 roku Zarząd Województwa prowadził działania rozwijające na znaczą skalę politykę senioralną województwa – rozumianą jako ogół działań mających na celu zapewnienie wysokiej jakości życia oraz szeroko rozumianego bezpieczeństwa ludności starszej. Przedsięwzięcia dedykowane seniorom obejmują chociażby: domy dziennego pobytu, kluby seniora, centra usług środowiskowych, gospodarstwa opiekuńcze na wsi, wsparcie psychogeriatryczne, szczepienia przeciw zakażeniom pneumokokowym, środki dla organizacji pozarządowych na realizację projektów adresowanych do osób starszych, a także dedykowany osobom starszym marszałkowski pilotażowy program opiekuńczy. Warto zauważyć, że od 2014 roku aktywnie działa Wojewódzka Rada ds. Polityki Senioralnej.

W 2018 roku Zarząd Województwa podjął szereg działań w sprawie realizacji zadań publicznych związanych z aktywnością Samorządu Województwa w zakresie aktywizacji osób starszych:

- powołano Komisję Konkursową do oceny ofert złożonych w ramach otwartych konkursów pn.: „Wspieranie aktywizacji i integracji społecznej seniorów”, a następnie ogłoszono i rozstrzygnięto konkursy w ww. zakresie,
- realizowano projekt „Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu – projekt rozwoju pomocy środowiskowej dla seniorów” (w ramach RPO WK-P). W ramach projektu zrealizowano następujące zadania:
 - wprowadzono system teleopieki dla 55 niesamodzielnych osób starszych, a także zrekrutowano kolejne 155 osób do objęcia teleopieką w 2019 r. (w ramach rekrutacji do II edycji teleopieki wpłynęło 600 zgłoszeń). Program zostanie rozszerzony na kolejne co najmniej 3000 osób w roku 2019,
 - opracowano i wydano „Informator dla Seniora”, publikację zawierającą informacje o instytucjach działających na rzecz osób starszych, bazę podmiotów realizujących różne usługi, ofertę kulturalno-edukacyjną skierowaną do seniorów oraz podstawowe informacje o zasadach i warunkach przyznawania pomocy i świadczeń. Publikacja jest regularnie dystrybuowana w środowiskach senioralnych w naszym regionie,
 - od kwietnia 2018 r. prowadzono tematyczny portal informacyjny dla osób starszych i ich bliskich, portal dostępny jest pod linkiem www.infosenior.rops.torun.pl. Sukcesywnie opracowywano i zamieszczano informacje na portalu InfoSenior. Łącznie zamieszczono 148 informacji,
 - od kwietnia 2018 r. prowadzone były systematyczne dyżury osobiste i telefoniczne dla seniorów i ich opiekunów. Dyżury odbywały się w siedzibie ROPS w Toruniu, a także w 4 punktach informacji organizowanych w Bydgoszczy, Grudziądzu, Inowrocławiu i Włocławku. Od początku kwietnia do końca 2018 r. z dyżurów skorzystało 800 osób. Podczas dyżurów pracownicy RCIS

⁸ „Zdaniem przedstawicieli Komisji Europejskiej, projekty realizowane w regionie mogą służyć jako przykład dla innych krajów.”
– źródło: <https://bydgoszcz.tvp.pl/41535143/przedstawiciele-komisji-europejskiej-pod-wrazeniem-regionalnej-polityki-senioralnej>.

- służyli seniorom informacją i wsparciem w interesującym ich obszarze, w miarę możliwości pomagali również w wypełnianiu dokumentów, jeśli zaszła taka potrzeba. Wśród osób, które skorzystały z dyżurów, najwięcej osób zainteresowanych było otrzymaniem informacji na temat teleopieki, o której szeroko informowały lokalne media,
- w dniach 26.11.2018 – 14.12.2018 przeprowadzono cykl 4 spotkań świadomościowych w miastach na prawach powiatu w regionie, pn. „Aktywny Senior XXI wieku”. Dotyczyły one popularyzacji dobrych rozwiązań w obszarze profilaktyki zdrowotnej i opieki nad niesamodzielnymi osobami starszymi. Na spotkaniach można było m.in. dowiedzieć się o sytuacji osób starszych współcześnie, poznać problemy, na jakie napotykają opiekunowie rodzinni osób z chorobą otępienną oraz zapoznać się z metodami i terapiami pracy z osobami starszymi. W spotkaniach wzięło udział 187 uczestników,
 - realizowano projekt partnerski współfinansowany z POWER pn. „Kujawsko-Pomorskie Środowiskowe Centrum Opieki Psychogeriatrycznej w Otępieniach”. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu jest jednym z 22 partnerów projektu. W ramach projektu:
 - zlecono usługę przeprowadzenia kampanii informacyjnej w autobusach komunikacji miejskiej i podmiejskiej w Bydgoszczy i powiecie sępoleńskim. Szacunkowe dane wskazują na to, iż ok. 67 tys. pasażerów na terenie Bydgoszczy oraz ok. 1280 osób w rejonie sępoleńskim miało okazję zapoznać się z kampanią podczas jednej edycji,
 - kontynuowano współpracę z czterema Ambasadorami Projektu. W ramach realizacji zadań w roku 2018 Ambasadorzy podjęli m.in. następujące działania: rozmowy z pracownikami socjalnymi, spotkania z opiekunami osób otępiennych, lekarzami, przedstawicielami Klubów Seniora, doktorantami UKW w Bydgoszczy,
 - zorganizowano 4 spotkania świadomościowe na terenie powiatu sępoleńskiego i Bydgoszczy (łącznie liczba uczestników 103 osoby). Główną tematyką spotkań świadomościowych były informacje nt. spowalniania chorób otępiennych, zalecanej diety dla osób chorych, podstawowych błędów, które popełniane są przez opiekunów podczas sprawowania opieki oraz znaczenia fizjoterapii i aktywności fizycznej chorego,
 - prowadzono działania świadomościowe poprzez media społecznościowe (Facebook) oraz stronę internetową (www.otepienni.pl). Poprzez fanpage na Facebooku udostępniono łącznie 96 postów, z którymi zapoznało się ok. 30 tys. osób,
 - opracowano i nagrano 10-minutowy reportaż o tematyce chorób otępiennych. Reportaż przedstawiał m.in. wypowiedź eksperta na temat chorób otępiennych, zagadnienia profilaktyki i sposoby postępowania z chorymi otępiennie,
 - realizacja zadania pn. „Wspieranie aktywizacji i integracji społecznej seniorów”, w ramach którego w trybie konkursowym wyłoniono 22 podmioty oraz 1 podmiot w trybie uproszczonym. Wsparcie w tym zakresie obejmuje różnorodne zajęcia aktywizacyjne, w tym międzypokoleniowe, m.in.: warsztaty i konkursy artystyczne, spotkania literackie, muzyczne, spotkania z dietetykiem, lekarzem, spotkania z prawnikiem oraz zajęcia sportowe, rękodzielnicze, spotkania integracyjne, wycieczki, pikniki,
 - objęcie seniorów wsparciem w ramach Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii – Telefonicznego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Wsparcie adresowane jest do osób doświadczających przemocy domowej oraz borykających się z problemami rodzinnymi. Osoby starsze najczęściej zgłaszają problemy związane ze: znęcaniem się przez uzależnionych małżonków czy dzieci, zaniedbywaniem czy niezabezpieczeniem należytej opieki, zaciąganiem i spłatą kredytów, wyłudzeniami pieniędzy przez oszustów czy dorosłe dzieci, przekazywaniem majątku,
 - działalność Wojewódzkiej Rady ds. Polityki Senioralnej przy Marszałku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Do zadań Rady należy w szczególności zwiększenie aktywności w życiu publicznym i społecznym osób starszych oraz pomoc w zwiększeniu dostępu do informacji, przeciwdziałając tym samym dyskryminacji i marginalizacji osób będących w jesieni życia. Rada liczy 19 członków. W 2018 r. odbyły się 4 roboczo-szkoleniowe posiedzenia Rady.

Rysunek 9. Liczba oraz udział w ogólnej liczbie ludności, osób w wieku 65 i więcej lat w województwie kujawsko pomorskim (w latach 1995-2017 stan, w latach 2018-2030 prognoza)
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

„Bransoletki życia” – program teleopieki dla Seniorów (fotografia z rozpoczęcia II edycji programu), fot. Mikołaj Kuras dla UMWKP

EDUKACJA PUBLICZNA

Do zadań własnych województwa w zakresie edukacji należy zaliczyć zakładanie i prowadzenie publicznych zakładów kształcenia i placówek doskonalenia nauczycieli, bibliotek pedagogicznych oraz szkół i placówek o znaczeniu regionalnym lub ponadregionalnym. W roku szkolnym 2017/2018 Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego był organem prowadzącym dla 13 szkół i placówek oświatowych, tj. dla:

- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu,
- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille’a w Bydgoszczy,
- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy,
- Medyczno-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu,
- Medyczno-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu,
- Zespołu Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorej w Bydgoszczy,
- Zespołu Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorych i Niepełnosprawnych nr 1 w Ciechocinku,
- Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego w Bydgoszczy,
- Biblioteki Pedagogicznej im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu,
- Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy,
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu,
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy,
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku.

Jednym z najważniejszych zadań organu prowadzącego jest zapewnienie odpowiednich warunków działalności, w tym warunków materialno-organizacyjnych, bezpieczeństwa i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.

Wśród konkretnych efektów działań podejmowanych przez Zarząd Województwa, a odnotowanych w roku 2018, wskazać należy:

- przebudowę, modernizację, remont oraz adaptację budynku warsztatów i pracowni kształcenia zawodowego w Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. L. Braille'a w Bydgoszczy. Ponadto zrealizowano zakup wyposażenia na potrzeby warsztatów i pracowni kształcenia zawodowego, zlokalizowanych w ww. budynku dla zawodów masażysta, mechanik monter maszyn i urządzeń, ślusarz, technik administracji. Przygotowywane i realizowane były postępowania dot. realizacji zakupu wyposażenia dla pozostałych zawodów objętych projektem "Mistrz zawodu w nowoczesnym warsztacie – modernizacja warsztatów kształcenia zawodowego w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 im. L. Braille'a w Bydgoszczy",
- w ramach projektu *W Kujawsko-Pomorskiem Mówisz – masz – certyfikowane szkolenia językowe* w 2018 r. do projektu zrekrutowano 1458 osób, z czego 711 osób rozpoczęło już kursy językowe (w zakresie języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego). Docelowo do 2021 r. projekt zakłada wsparcie 10 tys. osób dorosłych w wieku 18-65 lat o niskich kwalifikacjach, z niepełnosprawnościami lub powyżej 50 roku życia (z wyłączeniem osób prowadzących działalność gospodarczą),
- w ramach projektu *Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza* w roku szkolnym 2017/2018 wsparcie trafiło do 622 uczniów z 72 szkół w regionie. Stypendium otrzymało 467 uczniów technikum oraz 155 uczniów branżowych szkół I stopnia. Łączna wartość stypendiów wypłaconych w 2018 r. wyniosła ponad 1,7 mln zł,
- w ramach projektu *Prymus Pomorza i Kujaw* w roku szkolnym 2017/2018 wsparciem objęto 1500 uczniów, natomiast w roku 2018/2019 998 uczniów uczących się w szkołach z regionu kujawsko-pomorskiego. Łączna wartość stypendiów wypłaconych w 2018 roku wyniosła ponad 3,7 mln zł,
- w ramach projektu *Humanisci na start!* na rok szkolny 2018/2019 przyznano łącznie 366 stypendiów, w tym: 227 dla uczniów liceów ogólnokształcących oraz 139 dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. W grudniu 2018 r. zostały wypłacone stypendia za okres od września do grudnia 2018 r. w wysokości ponad 400 tys. zł,
- w ramach realizacji projektu *Szkoła Zawodowców*:
 - 17 szkół otrzymało częściowo sprzęt do pracowni zawodowych i językowych,
 - 296 uczniów rozpoczęło udział w innowacyjnych zajęciach pozalekcyjnych z branżowego języka obcego,
 - 343 uczniów wzięło udział w zawodowych zajęciach pozalekcyjnych,
 - ok. 400 uczniów uczestniczyło w innowacyjnych zajęciach pozalekcyjnych na wyższej uczelni,
 - 240 uczniów zrealizowało kursy zawodowe zakończone certyfikatem,
 - 37 nauczycieli zrealizowało kursy i studia podyplomowe w ramach nauczanego zawodu
 - w ramach Konkursu Wynalazczości została wybrana grupa 15 zespołów (uczeń i mistrz), którzy otrzymali wsparcie w formie "grantów" na stworzenie wynalazku lub innowacyjnego rozwiązania technicznego. W czerwcu zwycięska grupa osób pojechała do Eindhoven,
 - 438 uczniów brało udział w stażach u pracodawców,
- w ramach realizacji projektu *Region Nauk Ścisłych II – edukacja przyszłości* zakupiono pomoce dydaktyczne, w tym drukarki 3D oraz roboty do nauki programowania dla 13 szkół (liceów i techników) z województwa kujawsko-pomorskiego,
- w ramach konkursu *Kujawsko-Pomorski Lider Edukacji* jedna osoba otrzymała tytuł Kujawsko-Pomorskiego Lidera Edukacji 2018, a 17 osobom przyznano wyróżnienia. Laureaci otrzymali nagrody pieniężne. Celem konkursu jest promowanie i uhonorowanie działalności nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, którzy, wspomagając wszechstronny rozwój psychofizyczny, intelektualny, fizyczny i osobowościowy dzieci i młodzieży, wyróżniają się w pracy dydaktycznej, wychowawczej lub opiekuńczej, stosują innowacyjne rozwiązania edukacyjne i przyczyniają się do podnoszenia jakości edukacji oraz promocji województwa kujawsko-pomorskiego,
- 28 nauczycieli i dyrektorów podległych instytucji oświatowych za osiągnięcia w pracy zawodowej otrzymało nagrody Zarządu Województwa,
- w ramach projektu *e-Usługi e-Organizacja – pakiet rozwiązań informatycznych dla jednostek organizacyjnych województwa kujawsko-pomorskiego* wyrażono wolę uczestnictwa Województwa Kujawsko-Pomorskiego jako Partnera w projekcie pt. „W sieci – edukacja przyszłości”,
- w ramach projektu *Tylko w Korczaku jest super dzieciaku* uchwały Zarządu Województwa dotyczyły postępowania przetargowych na kompleksowe roboty budowlane oraz przebudowę węzła cieplnego. Projekt przewiduje budowę nowych oddziałów przedszkolnych przy szkole podstawowej dla 26 dzieci

z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, niepełnosprawnością ruchową, niepełnosprawnościami sprzężonymi, autyzmem, a także z niepełnosprawnościami dot. wzroku i słuchu w wieku od 3 do 7 lat zgodnie z przepisami oświatowymi w tym zakresie, wraz z placem zabaw oraz wyposażeniem specjalistycznych pracowni rehabilitacyjnych w kompleksie Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu przy ul. Żwirki i Wigury 15 i 21,

- w ramach projektu *Przedszkolaki – debeściaki – edukacja przedszkolna i terapia dla dzieci z niepełnosprawnościami* dokonano zmiany uchwały w sprawie przyznania dofinansowania na realizację projektu. Zakłada on finansowanie działalności bieżącej nowo utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego specjalnego, prowadzenie dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz terapii specjalistycznych i rehabilitacyjnych z dziećmi w ramach nowo powstałego przedszkola specjalnego oraz Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka w Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. J. Korczaka w Toruniu prowadzącym edukację dzieci z niepełnosprawnościami,
- podjęto decyzję o dofinansowaniu projektu *Artyści w zawodzie – modernizacja warsztatów kształcenia zawodowego w Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. J. Korczaka w Toruniu*,
- podjęto decyzję o dofinansowaniu projektu *Usłyszeć potrzeby - wzmocnienie pozycji uczniów słabosłyszących i niesłyszących w ramach rozbudowy warsztatów zawodowych Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 w Bydgoszczy w kontekście zwiększenia szans na rynku pracy*. Projekt przewiduje budowę nowych warsztatów praktycznej nauki zawodu przy Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy. W ramach projektu zostanie zakupione wyposażenie dla 10 pracowni/warsztatów w ramach zawodów: monter elektroniki, technik informatyki, technik żywienia i usług gastronomicznych, kucharz, cukiernik, technik florysta, oraz nowych: technik dentystyczny, technik usług kosmetycznych, fryzjer, technik ogrodnik,
- podjęto uchwały w sprawie projektu *Edukacja społeczności zamieszkujących obszary chronione województwa kujawsko-pomorskiego: Lubię tu być...na zielonym*. Celem projektu jest edukacja środowiskowo-przyrodnicza, która prowadzona jest na obszarach chronionych województwa, w szczególności Natura 2000, parków krajobrazowych, dedykowana dzieciom ze szkół podstawowych oraz gimnazjalnych, przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą na przedmiotowych obszarach. Uchwały Zarządu Województwa dotyczyły postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na usługi niezbędne do realizacji projektu: zorganizowanie trzydniowych pobytów dla dzieci na terenie pięciu dyrekcji parków krajobrazowych, zorganizowanie pięciodniowych „Zielonych szkół”, transport autokarowy, catering, przygotowanie materiałów edukacyjnych i pomocy naukowych. Dokonano wyboru ofert,
- ogłoszono VI Wojewódzki Konkurs Astronomiczny.

„Sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2018 rok”, wykazuje że:

- 183 uczniów ukończyło staże uczniów szkół branżowych u pracodawców,
- 622 uczniów objęto stypendiami umożliwiającymi "wykształcenie kadr dla rozwoju gospodarczego województwa w ramach inteligentnych specjalizacji" w roku szkolnym 2017/2018,
- 75 000 osób objęto edukacją w ramach projektu pn. „Edukacja społeczności obszarów chronionych województwa kujawsko-pomorskiego. Lubię tu być... na zielonym!”,
- 1809 uczniów odbyło praktyki w zawodach rolniczych w ramach rozwoju systemu praktyk zawodowych uczniów szkół rolniczych w nowoczesnych gospodarstwach rolnych,
- 480 uczestników wzięło udział w 12 zielonych szkołach w ramach upowszechniania wiedzy o województwie,
- 660 uczestników wzięło udział w 22 wakacyjnych warsztatach ekologicznych w ramach upowszechniania wiedzy o województwie,
- 2 120 uczestników wzięło udział w 53 jednodniowych wycieczkach w ramach upowszechniania wiedzy o województwie.

Zarząd Województwa sprawował również funkcję kontrolną: przyjął sprawozdania z realizacji prowadzonych działań np. konsultacji projektu Regulaminu przyznawania stypendiów dla uczniów w ramach projektu *Humanieści na start!*, projektu *Prymus Pomorza i Kujaw* na lata szkolne od 2018/2019 do 2022/2023.

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Do zadań samorządu województwa z zakresu ochrony zdrowia należy w szczególności:

- ustalenie regionalnej sieci szpitali,
- poprawianie warunków dostępu do leczenia szpitalnego,
- stwarzanie warunków dostępu do wysokospecjalistycznego leczenia ambulatoryjnego,
- uchwalanie planu zabezpieczenia specjalistycznego leczenia ambulatoryjnego na obszarze województwa,
- planowanie polityki kształcenia w zawodach w ochronie zdrowia,
- inicjowanie i prowadzenie działań związanych z promocją zdrowia,
- współdziałanie z innymi podmiotami działającymi na rzecz ochrony zdrowia na obszarze województwa.

Ponadto, do zadań samorządu województwa należy zapewnienie wykonywania usług medycznych osobom nie objętym powszechnym ubezpieczeniem zdrowotnym, przebywającym w domach pomocy społecznej prowadzonych przez samorząd województwa.

Budowa WSZ w Toruniu, fot. Sky Dron Studio dla KPIM

W 2018 roku Zarząd Województwa realizował programy polityki zdrowotnej:

- „Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim” – zaszczepiono 886 osób (łącznie w latach 2017-2018 - 1508 osób).
- „Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim” – zaszczepiono 1066 dzieci (łącznie w latach 2015-2018 - 6792 dzieci).
- „Program Wykrywania Zakażeń WZW B i C w Województwie Kujawsko-Pomorskim” – przebadano 1987 osób (łącznie w latach 2013-2018 – 23 844 osoby).
- „Kujawsko-Pomorski Program Badań Przesiewowych w Kierunku Tętniaka Aorty Brzuszej” – przebadano 735 osób (łącznie w latach 2012-2018 – 4412 osób).
- „Przeciwdziałanie narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim.

- Program zapobiegania upadkom dla seniorów – liczba osób aktywnie uczestnicząca w programie – 524, uczestniczących w zajęciach edukacyjnych – 4000.
- Przeprowadzono postępowania w sprawie udzielenia zamówienia publicznego na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w zakresie promocji i ochrony zdrowia, pn.:
 - „Ochrona zdrowia psychicznego”,
 - „Ochrona i promocja zdrowia”,
 - „Zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością do leczenia specjalistycznego, terapii i rehabilitacji”,
 - „Wsparcie działań z zakresu opieki nad osobami przewlekle chorymi”.

Powołano Wojewódzki Zespół ds. Zdrowia Psychicznego.

Wymiernymi efektami polityki zdrowotnej prowadzonej przez działania Zarządu Województwa, było w 2018 roku:

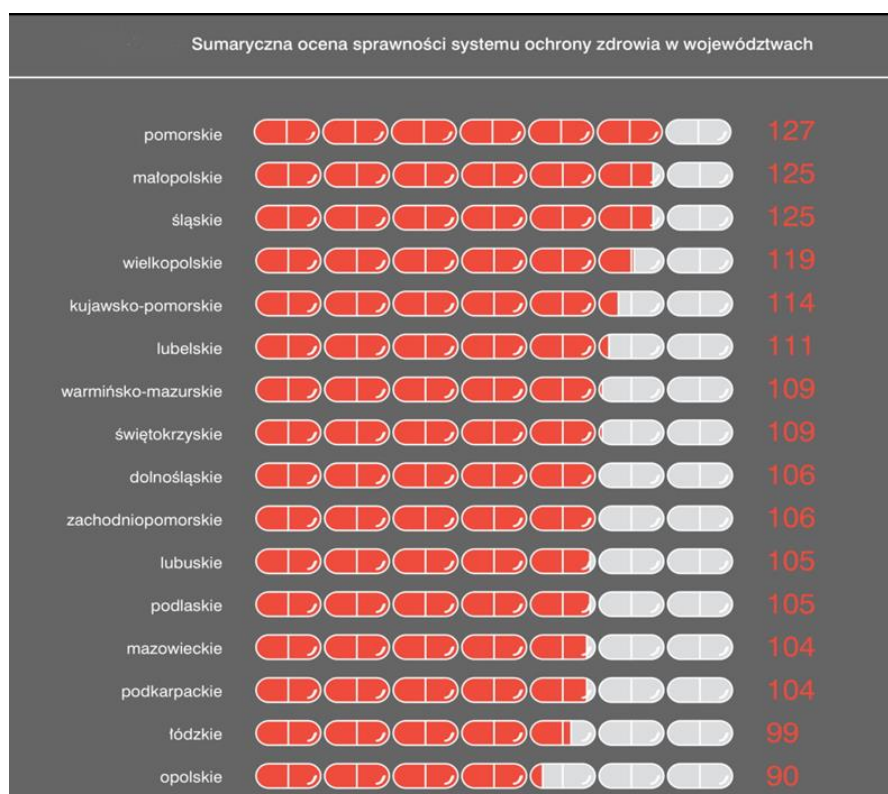
- zrealizowanie inwestycji w szpitalach wojewódzkich i powiatowych, na które całkowite dofinansowanie z RPO WK-P 2014-2020 wyniosło ponad 430 mln zł (wkład UE – EFRR: ponad 420 mln zł). Podjęte działania prowadzono m.in. w zakresie opieki szpitalnej, opieki długoterminowej i paliatywnej, rehabilitacji leczniczej, w zakresie poprawy dostępności usług diagnostycznych w ramach POZ i AOS,
- rozbudowa i modernizacja Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. L. Rydygiera w Toruniu. jest przedstawiana przez Komisję Europejską jako modelowy przykład inwestycji medycznej w ramach Planu inwestycyjnego dla Europy (tzw. planu Junckera). O sposobie współfinansowania projektu z Europejskiego Banku Inwestycyjnego jego Wiceprezes Vazil Hudák powiedział: *Transakcja ta jest istotna z dwóch powodów: to pierwszy projekt EFIS w sektorze publicznym w Polsce, ale także modelowa operacja łącząca finansowanie z EFIS i wsparcie z dotacji UE w innowacyjną formę instrumentu finansowego. To pionierski projekt, który może być zastosowany w przypadku innych jednostek państwowych niższego szczebla i powinien być inspiracją dla pozostałych regionów lub państw członkowskich* (https://ec.europa.eu/poland/news/161117_torun_ebi_pl). Projekt ten w 2018 roku podlegał specjalnej procedurze polegającej na szczegółowej analizie wszelkich aspektów funkcjonowania nowobudowanego szpitala. Dodatkowo kwestie rozbudowy szpitala, ze szczególnym uwzględnieniem nowego budynku w miejsce obecnie istniejącego, analizował jeden z uznanych międzynarodowych architektów p. Raymond Bertrand, M. Arch., CFM. Jego opinia w tym zakresie nie pozostawiała wątpliwości, że nowo wybudowany szpital wraz z nowym budynkiem zastępującym obecnie funkcjonujący główny budynek jest dobrze zaplanowanym obiektem,
- prowadzenie prac budowlanych związanych z realizacją zadania mającego na celu podniesienie jakości usług zdrowotnych oraz zwiększenie dostępu do usług medycznych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Błogosławionego Księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku,
- zakup 2 ambulansów dla Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Włocławku i 1 ambulansu dla Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. L. Rydygiera w Toruniu,
- zakup sprzętu medycznego (m.in. zestaw do cystoskopii, zestaw do zabiegów FESS, zestaw do laparoskopii histerorestoskopii) dla Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Włocławku,
- zakup zestawu do kriobiopsji z trzema sondami, defibrylatory, bronchofiberoskop, respiratory, pompy infuzyjne objętościowe przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy,
- kontynuacja budowy Całodobowego Młodzieżowego Oddziału Leczenia Uzależnień przy ul. Włocławskiej 233-235 w Toruniu przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Toruniu,
- przeprowadzenie szkoleń z udzielania pierwszej pomocy, w których wzięło udział 120 harcerzy,
- 1600 uczniów objęto zajęciami edukacyjnymi z profilaktyki nowotworowej oraz z zagadnień dot. HIV/AIDS,
- zorganizowanie zajęć z Nordic-Walking, spotkania warsztatowe z dietetykiem, porady psychologiczne w celu poprawy kondycji psycho-fizycznej 30 pań dotkniętych chorobą raka piersi,
- zorganizowanie warsztatów grupowych z rehabilitantem/fizjoterapeutą dla 20 chorych na stwardnienie rozsiane,
- zorganizowanie 225 zajęć terapeutycznych jazdy konnej dla 15 dzieci w celu promowania zdrowego, aktywnego stylu życia oraz zapobiegania wadom postawy,
- zapewnienie opieki medycznej 176 osobom ubogim, bezdomnym i zagrożonym wykluczeniem społecznym z Torunia i okolic,

- zorganizowanie 8 spotkań edukacyjnych zwiększających świadomość na temat zagrożeń wynikających z brawurowych skoków do wody, w spotkaniach wzięło udział 480 osób, dzieci i młodzież z całego regionu,
- zorganizowanie zajęć zwiększających aktywność ruchową i poprawę orientacji przestrzennej osób niewidomych i słabowidzących - 25 osób niewidomych oraz 10 opiekunów,
- zorganizowanie 2 olimpiad promocji zdrowego stylu życia – we Włocławku i w Bydgoszczy, łącznie uczestniczyło 117 szkół (olimpiadom towarzyszyły różne działania: udzielono 52 porady dietetyczne oraz przeprowadzono 13 akcji poboru krwi, w których uczestniczyło 488 osób oraz działania edukacyjno-informacyjne na temat honorowego krwiodawstwa i promocji zdrowego stylu życia, łącznie pozyskano 202 litry krwi),
- zorganizowanie 20 spotkań z psychoterapeutą w celu zwiększenia świadomości wśród młodzieży na temat depresji i zaburzeń psychicznych, łącznie projektem objęto 500 uczniów szkół średnich,
- zorganizowanie 27 godzin zajęć informacyjno-edukacyjnych w szkołach podstawowych sprzyjających postawom zrozumienia oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec dzieci z zespołem Aspergera, edukacją objętych zostało 227 uczniów,
- zorganizowanie 20 szkoleń zwiększających kompetencje pedagogów w zakresie rozpoznawania zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży oraz podejmowania odpowiednich działań pedagogicznych; szkolenia zostały przeprowadzone w 20 szkołach z województwa kujawsko-pomorskiego; łącznie w szkoleniu wzięło udział 656 pedagogów,
- zorganizowanie 30 godzin zajęć z muzykoterapii, które skierowane były do 20 dzieci z zaburzeniami psychicznymi z powiatu żnińskiego, bydgoskiego i nakielskiego oraz przeprowadzono 8 godz. zajęć z promocji zdrowia skierowanych do rodziców (20 osób) nt. zwalczania otyłości i nadwagi u dzieci z zaburzeniami psychicznymi,
- przeprowadzenie terapii psychologicznej dla 12 osób z rodzin, u których występuje osoba chora psychicznie,
- zorganizowanie 60 godz. porad seksuologicznych dla 23 osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich,
- w rozdziale poświęconym rozwojowi technologii cyfrowych przedstawiono informacje na temat projektu ucyfrowienia placówek medycznych.

Placówki medyczne prowadzone przez Województwo otrzymały w roku 2018 szereg wyróżnień i akredytacji:

- Województwo kujawsko-pomorskie zajęło 5 miejsce wg Indeksu Sprawności Ochrony Zdrowia 2018 – raportu który ocenił funkcjonowanie systemu leczenia publicznego poszczególnych województw w Polsce, przygotowanego przez firmę audytorską PwC. Kujawsko-pomorskie jest na 4 miejscu w zakresie poprawy stanu zdrowia mieszkańców, 2. pod względem efektywnej gospodarki finansowej oraz 4. pod względem jakości konsumenckiej opieki zdrowotnej. Poprzednia, trzecia edycja raportu opublikowana w 2016 r. lokowała region na miejscu przedostatnim, co wskazywało na sytuację wymagającą poprawy. Po dwóch latach pracy województwo dokonało znaczącego skoku jakościowego. Informacje przygotowano w oparciu o wybrane publicznie dane, ankiety pacjentów oraz niezależne badania. Na łączną ocenę składały się punkty pochodzące z trzech głównych osi: poprawa stanu zdrowia mieszkańców (waga 50%), efektywna gospodarka finansowa (25%) oraz jakość konsumencka opieki zdrowotnej (25%).

Raport PwC z roku 2018 to nie jedyne źródło, które prezentuje poprawę w dziedzinie zdrowia dla kujawsko-pomorskiego. Najnowszy, ogłoszony w marcu raport Najwyższej Izby Kontroli pozwala stwierdzić, że województwo jest jednym z liderów w zakresie dostosowania szpitali do norm i standardów zapewniających bezpieczeństwo zdrowotne pacjentów. Dodatkowo Centrum Onkologii i Wojewódzki Szpital Dziecięcy w Bydgoszczy to dwie, regionalne placówki będące najlepszymi w swojej dziedzinie lecznicami w kraju.

Rysunek 10. Indeks Sprawności Ochrony Zdrowia za rok 2018

Źródło: Raport PwC

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku w wyniku auditu certyfikacyjnego systemu zarządzania jakością uzyskał certyfikat zgodności z wymaganiami normy ISO 9001:2015 – audit przeprowadzony został przez jednostkę certyfikującą PRS S.A. z Gdańska, posiadającą akredytację Polskiego Centrum Akredytacji w Warszawie w obszarze certyfikacji systemów zarządzania.
- Centrum Onkologii im. prof. Fr. Łukaszczyka w Bydgoszczy otrzymało Laur Pacjenta 2017/18 w Ogólnopolskim Plebiscywie Medycznym w kategorii: Placówka Medyczna.
- Centrum Onkologii im. prof. Fr. Łukaszczyka w Bydgoszczy jest najlepszym ośrodkiem leczenia nowotworów w rankingu sieci szpitali onkologicznych lub pulmonologicznych, przygotowanym przez Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia (CMJ) we współpracy z „Rzeczpospolitą”.
- Centrum Onkologii im. prof. Fr. Łukaszczyka w Bydgoszczy zajęło 2 miejsce w rankingu szpitali zabiegowych, wielospecjalistycznych i onkologicznych, przygotowanym przez Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia (CMJ) we współpracy z „Rzeczpospolitą”.
- Centrum Onkologii w Bydgoszczy uzyskało 1 miejsce w rankingu „Bezpieczny Szpital 2018” (XV edycja) przygotowanym przez Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia i Dziennik Rzeczpospolita.
- Centrum Onkologii im. prof. Fr. Łukaszczyka w Bydgoszczy w rankingu tygodnika „Wprost” – najwyższe oceny po raz kolejny zebrała chirurgia w Centrum Onkologii w Bydgoszczy.
- Centrum Onkologii w Bydgoszczy uzyskało akredytację Polskiego Centrum Akredytacji, wskazującą, że przyszpitalne Zakłady Mikrobiologii i Diagnostyki Laboratoryjnej spełniają wymagania normy ISO 15189,
- Wojewódzki Szpital Dziecięcy w Bydgoszczy zajął 22 miejsce w rankingu szpitali zabiegowych, wielospecjalistycznych i onkologicznych, przygotowanym przez Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia (CMJ) we współpracy z „Rzeczpospolitą”.
- Wojewódzki szpital Dziecięcy w Bydgoszczy zajął 1 miejsce w rankingu sieci szpitali pediatrycznych przygotowanym przez Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia (CMJ) we współpracy z „Rzeczpospolitą”.
- Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. Tadeusza Browicza zajął 10 miejsce w rankingu szpitali niezabiegowych prowadzonym przez Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia (CMJ) we współpracy z „Rzeczpospolitą”.

- Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy otrzymało Certyfikat akredytacyjnych spełniania w zakresie działalności szpitala specjalistycznego standardów akredytacyjnych dla lecznictwa szpitalnego.

AKTYWNOŚĆ SPORTOWA I ROZWÓJ BAZY JEJ SŁUŻĄCEJ

Samorząd Województwa w 2018 roku powrócił do finansowania z budżetu województwa bazy sportowej w ramach programu „Kujawsko-Pomorska Mała Infrastruktura Sportowa”. Nabór wniosków do programu dla samorządów lokalnych odbył się w maju. Na wsparcie, wynoszące maksymalnie 50 procent wartości inwestycji, mogły liczyć zwłaszcza te jednostki, które do wniosku załączyły listę poparcia mieszkańców dla przedsięwzięcia. Priorytetowo traktowano inicjatywy dotyczące tzw. terenów zdegradowanych, między innymi siedlisk popegeerowskich. Zarząd województwa wytypował do dofinansowania projekty inwestycyjne 42 samorządów. Decyzję w sprawie przyznania środków z budżetu województwa podjął ostatecznie Sejmik Województwa. Dofinansowanie – od 4 tysięcy do 40 tysięcy złotych – pomoże w budowie boisk, siłowni zewnętrznych, urządzeń do ćwiczeń street workout oraz innych ogólnodostępnych stref aktywności dla mieszkańców. Łączna wartość dofinansowania to 480 tysięcy złotych.

Na liście przedsięwzięć są między innymi budowa wielofunkcyjnego obiektu sportowego w Wąwelnie (gmina Sośno, powiat sępoleński), utworzenie miejsca sportowo-rekreacyjnego w Nielubiu (gmina Ryńsk, powiat wąbrzeski), budowa siłowni zewnętrznej z placem zabaw w Mikanowie (gmina Lubanie, powiat włocławski), rozbudowa bazy sportowej nad Jeziorem Chodeckim (gmina Chodecz, powiat włocławski), budowa maszyny startowej na torze motocrossowym w Więcborku (powiat sępoleński) oraz budowa skateparku w Nowej Wsi (gmina Grudziądz).

Listę obiektów przedstawiono pod adresem:

https://www.kujawsko-pomorskie.pl/pliki/2018/wiadomosci/20180917_umowy/Lista.pdf

Do zadań Samorządu Województwa należy również wsparcie działalności klubów sportowych oraz organizacji imprez sportowych. W roku 2018 budżet Departamentu Sportu i Turystyki na ten cel zwiększył się – w porównaniu z 2017 rokiem – o kwotę 600 tys. złotych z przeznaczeniem na współorganizację dużych imprez sportowych m.in. mityngu Copernicus Cup zaliczanego do IAAF World Indoor Tour, turnieju tenisowego Bella Cup, Wielkiej Wioślarskiej o Puchar Brdy, Lava Ocean Triathlon Bydgoszcz, Mistrzostw Świata Modeli Kosmicznych Włocławek, Europejskiego Festiwalu Lekkoatletycznego Bydgoszcz. Więcej informacji przedstawiono pod adresem:

https://www.kujawsko-pomorskie.pl/pliki/2018/sport/20180308_konkurs/oferty_wybrane_konkurs_nr_20.pdf

Ważna w zakresie upowszechniania sportu, jest bardzo często udzielana pomoc finansowa lub rzeczowa dla organizacji różnego rodzaju amatorskich przedsięwzięć sportowych, np. finansowanie nagród, medali, upominków dla uczestników zawodów, wykonanie koszulek, wykonanie plakatów, pokrycie kosztów transportu i/lub noclegu zawodników, pokrycie kosztów obsługi zawodów sportowych – tego typu wsparcia w roku 2018 udzielano kilkudziesięciokrotnie.

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego powierza wykonywanie niektórych zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej i sportu oraz w zakresie turystyki i krajoznawstwa organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego. Odbywa się to poprzez konkursy ofert. W wyniku konkursów powierzono wykonywanie zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej i sportu pod nazwą „Realizacja programu powszechnej nauki pływania Umiem Pływać w województwie kujawsko-pomorskim” (10011 dzieci), „Upowszechnianie sportu w szkołkach kolarskich w województwie kujawsko-pomorskim” (555 zawodników), „Upowszechnianie sportu wśród dzieci i młodzieży w zakresie lekkiej atletyki w województwie kujawsko-pomorskim” (45 grup dzieci).

Samorząd Województwa nagradza osiągnięcia sportowe. Uchwałami Zarządu Województwa przyznano nagrody medalistom Mistrzostw Świata, Mistrzostw Europy oraz złotym medalistom Młodzieżowych Mistrzostw Polski, Mistrzostw Polski Juniorów i Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży z 2017 r., ich trenerom, a także innym osobom wyróżniającym się osiągnięciami w działalności sportowej w 2017 r. Przyznano nagrody uczestnikom XXIII Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Pjongczangu oraz 142 stypendia dla zawodników w dyscyplinach

olimpijskich i objętych systemem współzawodnictwa sportu dzieci i młodzieży młodzieży (lekkoatletyka -11, hokej na trawie – 24, szachy – 2, tenis stołowy – 2, boks – 6, kajakarstwo klasyczne – 2, kajakarstwo – 7, wioślarstwo – 20, podnoszenie ciężarów – 1, piłka ręczna – 16, gimnastyk sportowa – 1, strzelectwo sportowe – 3, kolarstwo – 20, karate Kyokushin – 4, karate Shotokan – 3, karate tradycyjne – 1, judo – 2, pływanie – 7, piłka siatkowa – 6, żeglarstwo – 1, podnoszenie ciężarów – 3).

4. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Innowacyjność

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Innowacyjność” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Rozwój badań naukowych
2. Poprawa zdolności naukowo-badawczych szkół wyższych
3. Rozwój niezależnych instytucji badawczo-rozwojowych
4. Rozwój współpracy pomiędzy sektorem naukowo-badawczym a gospodarką
5. Stworzenie systemu finansowania badań naukowych
6. Rozwój Instytucji otoczenia biznesu (IOB) ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych
7. Rozwój innowacyjnych aspektów i rozwiązań w ramach inteligentnych specjalizacji
8. Pozyskiwanie dla gospodarki regionu przedsiębiorstw działających w sektorach wysokich technologii
9. Promocja postaw i rozwiązań innowacyjnych
10. Rozwój sieci szerokopasmowych służących rozwojowi technologii informatycznych
11. Wspieranie aplikacji produktów innowacyjnych do środowiska międzynarodowego
12. Wspieranie i promocja współpracy międzynarodowej instytucji naukowo-badawczych i szkół wyższych

Działania na rzecz rozwoju innowacyjności w największym stopniu wiążą się z wspieraniem w ramach RPO WK-P 2014-2020 „inteligentnych specjalizacji” (dalej: IS), czyli wybranych obszarów działalności (branż), charakteryzujących się wysokim potencjałem rozwojowym. Mają za zadanie rozwój danego obszaru geograficznego poprzez wzrost innowacyjności gospodarki. Kluczowym warunkiem wyboru inteligentnej specjalizacji jest połączenie istniejącego, silnego potencjału gospodarczego w danym obszarze z zaawansowanymi badaniami prowadzonymi na poziomie europejskim i światowym. Badania te muszą mieć na celu wypracowywanie unikalnych rozwiązań wdrażanych w przedsiębiorstwach, umożliwiając im rozwój innowacyjności na poziomie światowym, spełniając kryteria i mechanizmy opisane w *Regionalnej strategii innowacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* (dalej: RSI).

Zgodnie ze stanowiskiem Zarządu Województwa z dnia 29 czerwca 2016 r., dotyczącym charakterystyki obszarów inteligentnych specjalizacji dla projektów realizowanych w ramach RPO WK-P 2014-2020, zawierającym również uwagi zgłoszone w wyniku konsultacji społecznych, IS dzielą się na niżej opisane obszary:

- inteligentne specjalizacje oparte na wartościach, tj.:
 1. Zdrowa i bezpieczna żywność
 2. Zdrowie i turystyka zdrowotna
 3. Zaawansowane materiały i narzędzia
 4. Transport i mobilność
 5. Dziedzictwo kulturowe i przemysł kreatywny
- horyzontalne inteligentne specjalizacje tj.:
 6. Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT)
 7. Ekoinnowacje
 8. Automatyka przemysłowa
 9. Inne - przedsiębiorcze odkrywanie

W ramach RPO WK-P 2014-2020 inteligentne specjalizacje są realizowane w 4 osiach priorytetowych tj.: 1, 6, 8 oraz 10. W ramach tych osi do 31 grudnia 2018 r. ogłoszono łącznie 47 konkursów. 39 z nich zostało zakończonych, 6 trwa, a 2 z nich nie zostały jeszcze rozpoczęte.

W ramach 47 konkursów zakładających wspieranie projektów wpisujących się w IS w ramach RSI 287 projektów zostanie dofinansowanych. Największą popularnością wśród beneficjentów z kategorii inteligentnych specjalizacji opartych na wartościach cieszą się „Zaawansowane materiały i narzędzia”. W ramach tej IS

realizowanych będzie 70 projektów, a w 50 z nich będzie ona inteligentną specjalizacją wiodącą. W ramach horyzontalnych inteligentnych specjalizacji najwięcej projektów, bo aż 90, będzie spełniać 7 typ obszaru tj. „Ekoinnowacje”.

Serwerownia w Exea Data Center, fot. Łukasz Piecyk

Tabela 4 Liczba projektów współfinansowanych z RPO WK-P 2014-2020, w których wybrane zostały inteligentne specjalizacje w ramach RSI

inteligentne specjalizacje oparte na wartościach:	liczba projektów*, w których została dana wybrana IS	liczba projektów z wiodącą IS
1. Zdrowa i bezpieczna żywność	56	38
2. Zdrowie i turystyka zdrowotna	46	33
3. Zaawansowane materiały i narzędzia	70	50
4. Transport i mobilność	32	12
5. Dziedzictwo kulturowe i przemysły kreatywne	29	24
horyzontalne inteligentne specjalizacje:	liczba projektów*, w których została dana wybrana IS	liczba projektów z wiodącą IS
6. Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT)	81	40
7. Ekoinnowacje	90	33
8. Automatyka przemysłowa	65	33
9. Inne - przedsiębiorcze odkrywanie	1	-
Pozostałe projekty realizujące IS**	24	
łącznie projekty wpisujących się w Inteligentne Specjalizacje w ramach RSI:	287	

Źródło: opracowanie na podstawie informacji ze strony www.mojregion.eu – stan na 31.12.2018 r.

Wyjaśnienia:

* w jednym projekcie można było wybrać kilka IS, pula projektów, w których wybierane były IS to 263

** projekty, w których zadeklarowano skierowanie wsparcia do podmiotów działających w ramach IS

Warto zauważyć, że działania służące szeroko rozumianej innowacyjności, są także przedmiotem interwencji w ramach większości pozostałych celów strategicznych – choć nie zawsze aspekt innowacyjności jest w nich silnie eksponowany, bo innowacyjne rozwiązania są tylko instrumentem dla osiągnięcia zasadniczego celu (dobrą ilustracją są tu rozwiązania cyfrowe w zakresie zarządzania przestrzenią – geoportal wojewódzki, czy na przykład telepieka dla Seniorów – pomimo upowszechniania tego typu technologii w ostatnich latach, są to wciąż rozwiązania bardzo nowoczesne i innowacyjne).

5. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Nowoczesny sektor rolno-spożywczy

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Nowoczesny sektor rolno-spożywczy” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Rozwój badań naukowych w zakresie produkcji rolnej
2. Rozwój badań naukowych w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego
3. Rozwój doradztwa rolniczego
4. Rozwój szkolnictwa praktycznego dla stworzenia podstaw do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego
5. Rozwój produkcji biomasy na cele energetyczne
6. Poprawa przyrodniczych warunków realizacji produkcji rolnej, w tym poprawa gospodarki wodnej w rolnictwie
7. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej
8. Rozwój bazy przechowywania produktów rolnych
9. Promocja regionalnych produktów żywnościowych
10. Rozwój przedsiębiorczości związanej z przetwórstwem rolno-spożywczym
11. Rozwój produkcji i eksportu żywności ekologicznej
12. Rozwój i promocja rybactwa śródlądowego
13. Promocja idei spółdzielczości w rolnictwie
14. Promocja i wspieranie współpracy międzynarodowej w sektorze rolno-spożywczym, szczególnie w celach eksportowych
15. Rozwój kształcenia ustawicznego, w tym szkolenia i staże za granicą dla przedsiębiorców branży rolno-spożywczej

Działania na rzecz rozwoju nowoczesnego sektora rolno-spożywczego, w dużej mierze wiążą się z rozwojem rolnictwa i obszarów wiejskich, a w tym zakresie główne działania wynikają z realizacji *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*. W 2018 roku Zarząd Województwa podjął uchwały które umożliwiły składanie wniosków o przyznanie pomocy w ramach PROW 2014-2020 na operacje typu:

- „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne”,
- „Kształtowanie przestrzeni publicznej”,
- „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego”,
- „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych”,
- „Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów”.

Podjęte zostały również uchwały mające na celu aktywizację ludności na terenach wiejskich:

- zorganizowano konkurs „Sołtys Roku 2018”,
- przystąpiono do organizacji konkursu, zatwierdzono listę rankingową projektów zgłoszonych do konkursu na organizację i realizację imprez plenerowych organizowanych na terenach wiejskich „Wieś na weekend’2018”.

W ramach realizacji PROW w roku 2018:

- wybudowano/przebudowano 36 km zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę,
- wybudowano/przebudowano 31 km systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych,
- wybudowano 1179 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- przebudowano 2 oczyszczalnie ścieków,
- wybudowano/przebudowano 32 km dróg lokalnych,
- pobudowano 79 obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- zmodernizowano 33 obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- wybudowano 1 km ścieżki rowerowej,
- 11 obiektów zabytkowych poddano pracom konserwatorskim i restauratorskim,

- 16 obiektów kulturalnych zostało wyposażonych.,
- powstały 2 nowe targowiska, 2 zostały przebudowane (obiekty przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów).
- powstały 102 nowe przedsiębiorstwa na obszarach wiejskich,
- 24 przedsiębiorstwa na obszarach wiejskich otrzymały środki na rozwój działalności
- powstały 162 nowe miejsca pracy na obszarach wiejskich,
- utrzymano 55 miejsc pracy na obszarach wiejskich.

Kujawsko-Pomorski Festiwal Gęsiny, fot. Łukasz Piecyk

Ponadto w ramach kompetencji w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, realizowano szereg zadań o charakterze organizacyjno-formalnym (wydawanie różnego rodzaju zgód, całokształt spraw związanych z zasobem geodezyjnym), promocyjnym, prowadzącym do poprawy konkurencyjności gospodarki rolnej, lub służącym rozwojowi infrastruktury dla rozwoju wsi.

W zakresie realizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych:

- zweryfikowano ponad 100 wniosków gmin i podpisano umowy na dofinansowanie modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych,
- odebrano 102 inwestycje drogowe i przekazano samorządom gminnym środki na budowę/modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych, co pozwoliło wykonać 71,776 km dróg.

W zakresie wyrażania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów:

- w zakresie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne do Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego wpłynęły łącznie 64 wnioski:
 - 36 wniosków z zakresu zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze (360,2 ha),
 - 28 wniosków z zakresu zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne (46,8 ha);
- Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2018 roku wydał:
 - 21 decyzji dotyczących zmiany przeznaczenia prywatnych i komunalnych gruntów leśnych na cele nieleśne (37,1 ha),
 - 32 opinie dotyczące zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klas chronionych na cele nierolnicze i nieleśne (318,9 ha),

- 9 opinii dotyczących zmiany przeznaczenia gruntów leśnych Skarbu Państwa na cele nierolnicze i nieleśne (10,8 ha),
- w dniu 31 grudnia 2018 roku na rozpatrzenie oczekiwało 5 wniosków dotyczących zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze 56,8 ha gruntów rolnych klas I-III.

W zakresie nowych technologii i innowacji w rolnictwie i przemyśle rolno- przetwórczym:

- wdrażano w średnich szkołach rolniczych województwa program AGREGO – do nauki zarządzania gospodarstwami rolnymi w ramach zajęć ćwiczeniowych z ekonomiki rolnictwa. Wdrożenie było poprzedzone pilotażowo w dwóch wybranych szkołach w miesiącu lutym i marcu 2018 r.,. Przeprowadzono warsztaty dla nauczycieli przedmiotu ze wszystkich szkół rolniczych, które odbyły się w dniu 18.04.2018 w Zespole Szkół Inżynierii Środowiska w Toruniu,
- współpracowano z Zespołami Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie i Kowalu w zakresie wprowadzania do zajęć praktycznych innowacyjnych metod uprawy gleby metodą strip till oraz przy zastosowaniu naturalnych technologii z użyciem pożytecznych mikroorganizmów. Pokazy przeprowadzono w miesiącu maju a praktyczne zastosowanie uprawy ziemi w szkolnych gospodarstwach w Sypniewie i Kowalu w październiku 2018 r.,
- współpracowano z Sejmikiem i producentami mięsa drobiowego w zakresie eksportu tego produktu na rynki dalekowschodnie. Były to działania ciągłe w 2018 r.

Znaczna część działań podejmowanych przez Zarząd Województwa w zakresie rozwoju wsi, dotyczy promocji żywności produkowanej na terenie województwa. Kujawsko-pomorskie należy do czołowych producentów rolnych w skali kraju, ale wciąż nie w pełni wykorzystany jest jego potencjał w zakresie sprzedaży żywności wytworzonej na bazie tych produktów, stąd tego typu działania są szczególnie uzasadnione:

- imprezy targowe na których promowano żywność:
 - Międzynarodowe Targi Rolno-Spożywcze Grüne Woche, 18-27.01.2018 r. w Berlinie,
 - Targi Toruński Festiwal Smaku 24-25.03.2018 r., promowano żywność wysokiej jakości,
 - Lato na Wsi, 12-13.05.2018 r. w Minikowie, promowano żywność wysokiej jakości,
 - Toruński Festiwal Smaków – Toruń. 24-25 kwiecień 2018r r. Promowano produkty tradycyjne prezentowane przez członków regionalnej sieci Dziedzictwo Kulinarne i Pomorze,
 - Międzynarodowe Targi Smaki Regionów, 29.09-01.10.2018 r. roku w Poznaniu (rozstrzygnięto ogólnopolskie etapy konkursów: Medal Smaki Regionów, Perły – Nasze Kulinarne Dziedzictwo),
- przeprowadzone konkursy:
 - XV edycję Konkursu „Rolnik Pomorza i Kujaw” - współorganizowano galę, która odbyła się 13 stycznia 2018 r. Podczas gali przyznano nominacje oraz zwycięskie tytuły wyróżniającym się gospodarzom i hodowcom z Kujaw i Pomorza, na wniosek organizacji rolniczych i hodowlanych, instytucji związanych z rolnictwem,
 - Polski Producent Żywności 2018 – konkurs dla firm i przedsiębiorców z branży rolno-spożywczej, przeprowadzono etap wojewódzki i nominację do etapu krajowego. Rozstrzygnięcie etapu ogólnopolskiego konkursu odbyło się podczas Targów Polagra Food w Poznaniu 8-10.05.2018 r.,
 - „Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów” – przeprowadzono etap wojewódzki 13.05.2018 roku w Minikowie. Nominacje do „Perły” otrzymało 5 produktów. Udział wzięło 60 wytwórców,
 - „Kulinarne Tradycje Kujaw i Pomorza „na słodko i na słono” w Bydgoszczy, konkurs organizowany we współpracy z Kujawsko-Pomorską Izbą Rzemiosła i Przedsiębiorczości 08.06.2018 r. Adresowany jest on do uczniów szkół branżowych I-szego stopnia, prowadzących kształcenie w zawodach kucharz i cukiernik,
 - wojewódzki etap XVI Ogólnopolskiego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne. Jest to cykliczne przedsięwzięcie, którego celem jest promocja zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwach rolnych oraz pozytywnych zachowań związanych z bezpieczną pracą w rolnictwie. W przeprowadzeniu etapu wojewódzkiego konkursu biorą udział: Państwowa Inspekcja Pracy w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza w Przysieku, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy oraz Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 30 czerwca 2018 r. w Minikowie,
 - XXXIX edycję Dni Otwartych Drzwi w Zarzeczewie, Kujawsko-Pomorskich Dni Pola w Grubnie, VI Koronowskich Impresji Kulturalno-Kulinarnych. Nagrodzono nagrodami rzeczowymi lub

- pucharami Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego laureatów konkursów – czerwiec 2018 r.,
 - Konkurs „Smaki Regionów” – 30.09.2018 r. - Poznań - przyznano jedno wyróżnienie medalem,
 - Konkurs „Nasze Kulinarne Dziedzictwo” – 30.09.2018 r. – Poznań – 3 „Perły”,
 - Konkurs „Sołtys Roku 2018” – podsumowanie podczas V Forum Rolniczego w Bydgoszczy w październiku 2018 r.,
 - Najlepszy Produkt Spożywczy Pomorza i Kujaw - Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego powołał Komisję Konkursową. Uroczysta gala konkursu odbyła się 25 października 2018 r.,
- imprezy promocyjne, które zorganizowano lub w których brano udział:
 - XV Wojewódzki Festiwal Piosenki Romantycznej w Zbicznie w dniu 10. 02.2018 r.,
 - Wojewódzkie Święto Kobiet Wiejskich, który odbyło się 25 marca 2018 r. w Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki w Toruniu,
 - XVIII Wojewódzki Przegląd Zespołów Ludowych połączony z degustacją produktów tradycyjnych i regionalnych z Kujaw i Pomorza 13.05.2018 w Golubiu-Dobrzyniu,
 - Dożynki Wojewódzkie w Wąbrzeźnie w dniu 02.09.2018 r. (Promowano produkty tradycyjne i regionalne na zorganizowanych stoiskach, przeprowadzono konkursy wyplatania wieńców dożynkowych tradycyjnych i współczesnych),
 - Dożynki Prezydenckie w Spale w dniach 14-15.09.2018 r. (Promowano produkty tradycyjne i regionalne na zorganizowanych stoiskach, konkursy wyplatania wieńców dożynkowych tradycyjnych i współczesnych),
 - jubileusz V Europejskiego Kongresu Menadżerów Agrobiznesu w dniach 14-15 listopada 2018 roku w Łysomicach,
 - konferencja dotycząca innowacyjnych rozwiązań w zakresie żywności wysokiej jakości, która odbywała się 15 listopada 2018 r. w Ciechocinku,
 - wystawa Stołów Wigilijnych podczas Wojewódzkiego Spotkania Oplątkowego w Toruniu w dniu 2 grudnia 2018 r. (Promowano wyroby, tradycyjną świąteczną dekorację stołów wigilijnych),
- działania w ramach regionalnej sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze:
 - zorganizowano Targi „Toruński Festiwal Smaków”, w których uczestniczyli wystawcy należący do regionalnej sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze. Targi odbyły się 24 - 25 marca 2018 r.,
 - brano udział w dorocznym Forum Europejskim, w spotkaniu Regionów Członkowskich Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarne. (Województwo Kujawsko-Pomorskie bierze udział w spotkaniu Regionów Członkowskich każdego roku, podkreślając swoją aktywność. Określone są kierunki działalności Sieci na kolejny rok, następuje wymiana doświadczeń pomiędzy Regionami Sieci Dziedzictwa Kulinarne.) Forum odbyło się w Szwecji 15-16 maja 2018 r.,
 - Departament Rolnictwa i Geodezji dokonał w 2018 r. 30 wizyt sprawdzająco-doradczych członków sieci regionalnej Dziedzictwa Kulinarne Kujawy Pomorze pod względem przestrzegania obowiązków określonych w regulaminie członkostwa w Sieci.,
 - przyjęto 5 nowych członków regionalnej sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze w dniu 22 listopada 2018 r. Obecnie regionalna sieć liczy 62 członków,
- działania związane z Krajową Siecią Obszarów Wiejskich:
 - promowano wyprodukowaną żywność poprzez udział producentów na organizowanych w kraju międzynarodowych targach, wystawach, dożynkach, imprezach regionalnych i wyjazdach studyjnych,
 - sfinansowano dwa projekty partnerów KSOW, tj. imprezę plenerową, na której promowano regionalne miody oraz stoiska targowe na 4-ch imprezach z promocją lokalnej żywności wyprodukowanej przez Spizarnię Kujawsko-Pomorski Klaster Spółdzielczy,
 - zorganizowano stoisko regionalne z żywnością na targach międzynarodowych w Polsce, krajową wizytę studyjną dla członków Regionalnej Sieci Dziedzictwa Kulinarne-Kujawy i Pomorze oraz sfinansowano promocję żywności w regionalnej stacji TVP SA.

Festiwal Smaku Gruczno, fot. z archiwum Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

W zakresie utrzymania urządzeń wodnych przez spółki wodne, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przeznaczył w 2018 r. dotacje z budżetu województwa na wykonywanie zadań publicznych w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych dla spółek wodnych. Dotacja została przyznana dla 83 spółek wodnych, na realizację 83 zadań.

Województwo uczestniczyło także w projektach międzynarodowych służących poprawie konkurencyjności i innowacyjności produkcji rolnej (programy międzynarodowe służące rozwojowi gospodarstwu województwa zostały bliżej scharakteryzowane także w innej części niniejszego *Raportu*):

- Projekt NICHE (Budowanie innowacyjnych łańcuchów wartości w sektorze żywnościowym w regionach współfinansowanym w ramach międzynarodowego programu Interreg Europa, w tym:
 - konferencja dla branży pszczelarskiej z zakresu możliwości współpracy w dziedzinie rozwoju pszczelarstwa oraz przeciwdziałania chorobom i szkodnikom. (Konferencja zrealizowana we współpracy z Instytutem Medycznym w Tomsku.) W konferencji udział wzięło 40 osób 5 stycznia 2018 r.,
 - 6 – 7 marzec 2018 r. spotkanie partnerów służące wymianie doświadczeń, potrzebie kontynuacji wspólnych działań w rozwoju sektora żywnościowego w oparciu o istniejący potencjał innowacyjny w poszczególnych regionach,
 - 26 kwietnia br. konferencja „Naturalna, zdrowa i bezpieczna żywność wyzwaniem – żywność wysokiej jakości”. (Konferencja skierowana była do organizacji rządowych i pozarządowych, producentów i przetwórców żywności lokalnej, tradycyjnej, regionalnej, restauratorów, w tym członków sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze, rolników i przetwórców żywności ekologicznej.) W szkoleniu udział wzięło 75 osób,
 - 24 maja br. konferencja „Innowacyjne produkty i technologie dla współczesnego rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz zdrowia człowieka”. (Konferencja skierowana była do organizacji rządowych i pozarządowych, szkół średnich, zawodowych oraz wyższych, producentów i przetwórców żywności lokalnej, tradycyjnej, regionalnej, restauratorów, w tym członków sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze, rolników i przetwórców żywności ekologicznej.) W szkoleniu udział wzięło 75 osób.

- Projekt EmpInno (zwiększanie znaczenia strategii inteligentnych specjalizacji na rzecz innowacji i rozwoju w średniej wielkości miastach i regionach) finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach projektu EmpInno (Interreg Region Morza Bałtyckiego) oraz środków własnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego:
 - 9-10 października br. brano udział w spotkaniu partnerów projektu EmpInno organizowanym w miejscowości *Seinäjoki*, w Południowej Ostrobotni w Finlandii,
 - 14 listopada br. organizowano wizytę studyjną u regionalnych firm z sektora rolno-spożywczego dla partnerów projektu EmpInno,
 - 15 listopada br. przeprowadzono sesję „Nowoczesne i odpowiedzialne rolnictwo” podczas V edycji Europejskiego Kongresu Menadżerów Agrobiznesu. (Kongres skierowany do przedstawicieli przedsiębiorstw prowadzących zróżnicowaną produkcję roślinną i zwierzęcą, rolników indywidualnych oraz przedstawicieli sektora przetwórstwa rolno-spożywczego).

W zakresie gospodarki rybackiej:

- współpracowano z Instytutem Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie w kwestii rządowego programu „Zarybianie polskich obszarów morskich”. W ramach powyższego programu są prowadzone zarybiania rzek min. województwa kujawsko-pomorskiego rybami dwuśrodowiskowymi (łososiem atlantyckim, trocią wędrowną, certą i jesiotrem ostronosym). Uczestniczono w 9 zarybieniach,
- prowadzono ocenę prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej. Skontrolowano gospodarkę rybacką prowadzoną w 39 obwodach rybackich. Wystawiono 1 ocenę negatywną oraz 38 pozytywnych,
- wydawano zezwolenia na odstępstwo od zakazów przewidzianych ustawą o rybactwie śródlądowym. Przygotowano 14 projektów decyzji w tym 3 dotyczących połowów badawczych i 11 na odłowy tarlaków,
- wydawano zaświadczenia o wynikach ocen wypełniania przez uprawnionych do rybactwa obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej. Przygotowano 7 zaświadczeń.

Inne przeprowadzone działania sprzyjające szeroko rozumianemu rozwojowi obszarów wiejskich województwa :

- współpracowano z UTP w Bydgoszczy przy składaniu wniosku na realizację operacji „Innowacje w uprawie, przetwórstwie i wprowadzaniu na rynek pierwotnych form pszenic okrągłozłazkowej i perskiej o podwyższonej wartości odżywczej” w ramach działania WSPOLPRACA, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,
- realizowano promocję firm z sektora rolno-spożywczego z naszego regionu poprzez nową formę prezentacji. Planowane działanie pod roboczym tytułem „Dobre, bo nasze”. Celem przedsięwzięcia jest promowanie najlepszych regionalnych producentów żywności i wytwarzanych przez nich produktów, charakteryzujących się najwyższą jakością. Informacje do czytelników naszej strony docierały w 2018 roku w formie Newsletter,
- przyjmowano i weryfikowano wnioski do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wpis produktu na Listę Produktów Tradycyjnych na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2017r. poz. 1168). W 2018 roku przyjęto 10 wniosków, na Liście Produktów Tradycyjnych znajdują się 83 produkty z województwa kujawsko-pomorskiego,
- przeprowadzono spotkanie konsultacyjne dla pszczelarzy zrzeszonych w regionalnych związkach pszczelarzy na temat nowych form ochrony pszczół przed chorobami i szkodnikami, 21 marca 2018 r. w Ciechocinku,
- współorganizowano XI Dziecięce Zawody Wędkarskie, 26 maja 2018 r. na błoniach w Parku Miejskim w Toruniu. Celem imprezy była popularyzacja wędkarstwa wśród najmłodszych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na sposób postępowania ze złowionymi rybami, zasady bezpiecznego zachowania się nad wodą oraz szeroko rozumianego poszanowania przyrody,
- wsparto badania z zakresu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmian w województwie kujawsko-pomorskim dla odmian roślin uprawnych wpisanych do rejestru. Zawarcie umowy nr UM_RW.7164.1.046.2018 z dnia 9 maja 2018 r. na realizację 11 doświadczeń dla 184 odmian,
- przeprowadzono profesjonalne szkolenia w formie warsztatów praktycznych o tematyce kulinarnej dla 21 przedstawicieli Kół Gospodyń Wiejskich z terenu województwa. Odbyły się 3 szkolenia w dniach 19 – 21 listopada 2018 r.,
- przeprowadzono spotkanie przedstawicieli Samorządów Województw Warmińsko-Mazurskiego, Pomorskiego i Kujawsko-Pomorskiego w ramach zawartego porozumienia o współpracy w zakresie

rozwoju rolnictwa lokalnego, żywności tradycyjnej i turystyki dniu 30 października 2018 roku, w Ciechocinku,

- prowadzono wojewódzki zasób geodezyjny i kartograficzny.

6. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Bezpieczeństwo

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Bezpieczeństwo” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Kompleksowe zagospodarowanie doliny Wisły
2. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
3. Rozwój systemów monitoringu, ostrzegania i reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego
4. Poprawa sprawności funkcjonowania służb ratownictwa medycznego, straży pożarnej, policji i innych służb publicznych i społecznych bezpieczeństwa życia i mienia
5. Poprawa bezpieczeństwa transportu
6. Wzmacnianie i promowanie postaw obywatelskich
7. Rozwój inteligentnych systemów transportowych (ITS)
8. Rozwój badań dotyczących opracowania innowacyjnych systemów identyfikacji zagrożeń i zarządzania bezpieczeństwem.

W zakresie działań na rzecz kompleksowego zagospodarowania doliny Wisły podkreślić należy aktywność województwa w projekcie międzynarodowym o nazwie EMMA, trwającym od marca 2016 do lutego 2019 roku. Celem projektu jest rozwój szeroko rozumianego transportu rzeczno-terenowego i pod tym względem projekt wpisuje się w wyrażane od kilkunastu lat aspiracje województwa w kierunku rozwoju logistyki bazującej na transporcie rzeczno-terenowym (z wykorzystaniem międzynarodowych dróg wodnych biegnących przez teren województwa – MDW E 40 i MDW E 70), zwłaszcza w powiązaniu ze współpracą z portami morskimi Trójmiasta. W 2018 roku w ramach działań projektowych, województwo kujawsko-pomorskie, wspólnie z Miastem Bydgoszcz, opracowało studium lokalizacyjne dla platformy multimodalnej na Wiśle, która znalazłaby się na obszarach nadrzecznych Bydgoszczy i Solca Kujawskiego.

Wśród działań mających na celu poprawę szeroko rozumianego bezpieczeństwa na terenie województwa, podkreślić należy także działalność „Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia Salutaris”, które powstało z inicjatywy Samorządu Województwa przy współpracy samorządów lokalnych i zostało zarejestrowane w dniu 7 sierpnia 2012 r. Stowarzyszenie jest formą partnerstwa regionalnego jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego (w ramach solidaryzmu samorządowego), które będą udzielać sobie wsparcia w zakresie likwidacji skutków katastrof, awarii oraz innych nadzwyczajnych sytuacji. Jako jedyne tego typu w Polsce, stowarzyszenie może stanowić wzór dla powstawania kolejnych w innych regionach. Środki finansowe przeznaczone na działalność statutową pochodzą ze składek członków Stowarzyszenia. Zgodnie z zapisami statutu wysokość składki członkowskiej wnoszonej przez poszczególnych członków zwyczajnych, wynosi w przypadku gmin iloczyn liczby jej mieszkańców oraz stawki w wysokości 0,50 zł, a w przypadku samorządów powiatowych – iloczyn liczby mieszkańców oraz stawki w wysokości 0,20 groszy.

W 2018 roku przeprowadzony został cykl spotkań o charakterze informacyjno – promocyjnym dla radnych rad gmin oraz środowiska sołtysów. Przeprowadzony został konkurs dla młodzieży szkolnej pod hasłem „Gmina bezpieczna ekologicznie” (przedsięwzięcie to zostało zorganizowane przy współudziale Wyższej Szkoły Zarządzania Środowiskiem w Tucholi). Odbyły się także wizyty studyjne w obiektach związanych z szeroko pojętym bezpieczeństwem (np. Zapora we Włocławku), w których uczestniczyli członkowie Stowarzyszenia. Była to okazja do zapoznania się z problemami bezpieczeństwa powodziowego i gospodarki wodnej oraz rozwiązaniami technologicznymi. Członkowie Stowarzyszenia uczestniczyli także w pokazach sprzętu wojskowego na poligonie toruńskim, gdzie była okazja do zapoznania się z nowoczesnym sprzętem artyleryjskim, specyfiką systemu dowodzenia oraz była możliwość wymiany doświadczeń. Odbywały się seminaria problemowe dla przewodniczących rad gmin, miast i powiatów, gdzie prezentowane były zagadnienia szeroko pojętego bezpieczeństwa. Zainicjowana została akcja mająca na celu popularyzowanie działań na rzecz zapobiegania zatruciom powodowanym przez tlenek węgla po hasłem „Nie dla czadu”. Prezes Stowarzyszenia regularnie uczestniczył w pracach Zespołu Ekspertów zajmującego się inicjatywami na rzecz rozwiązywania problemów oraz podejmowania działań w zakresie bezpieczeństwa w regionie, powołanego na mocy porozumienia Marszałka Województwa i Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. W ostatnim czasie Stowarzyszenie kilkakrotnie gościło na

ekranie TVP Bydgoszcz oraz na antenie Radia PIK, gdzie prezentowane były jego działania. W 2018 roku do Stowarzyszenia przystąpili nowi członkowie. Aktualnie do Stowarzyszenia należy 60 jst. Po spotkaniu z Konwentem Starostów uzyskano deklarację przystąpienia Starostw Powiatowych do Stowarzyszenia. Roczna suma składek członkowskich wynosi ponad 130.000 zł. W okresie 2012-2017 Stowarzyszenie udzieliło pomocy 22 członkom (niektórym częściej, niż 1 raz) na łączną kwotę prawie 827 tys. zł.

Wśród innych działań na rzecz bezpieczeństwa publicznego i obronności należy wskazać:

- współpracę z KWSPS w Toruniu i Oddziałem Wojewódzkim Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Województwa Kujawsko-Pomorskiego przy realizacji dwóch projektów „Nowoczesne służby ratownicze – zakup pojazdów i sprzętu ratowniczo-gaśniczego dla jednostek OSP” ze środków RPO w ramach, których zakupionych zostało 10 średnich samochodów gaśniczych ze zbiornikiem wodnym i autopompą oraz 4 ciężkie samochody gaśnicze ze zbiornikiem wodnym i autopompą. Natomiast z drugiego projektu zakupiono sprzęt i wyposażenie ratowniczo-gaśnicze dla 426 jednostek ochotniczych straży pożarnych z naszego województwa takich jak m.in.: motopompy, narzędzia hydrauliczne, drabiny, łodzie motorowe, pilarki, agregaty prądotwórcze oraz umundurowania specjalne,
- zacieśnianie współpracy z Policją, Strażą Pożarną, Siłami Zbrojnymi, organizacjami pozarządowymi, uczelniami regionu w ramach pracy wspólnego zespołu ekspertów ds. działań na rzecz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w regionie (4 spotkania zespołu),
- udział w pracach Zarządu Wojewódzkiego Związku OSP RP Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- udział i wsparcie w Wojewódzkim Komitecie Organizacyjnym Turniejów BRD na rok 2018:
 - 22 Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Motoryzacyjny,
 - 41 Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym – szkół podstawowych i gimnazjów,
- udział w przygotowaniu i realizacji przedsięwzięć na rzecz młodzieży (klas wojskowych, pożarniczych, policyjnych) dotyczących bezpieczeństwa (szkolenia, seminaria, zawody),
- udział i wsparcie w organizacji VIII Kujawsko – Pomorskiej Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie pn.: „Bezpieczny i przyjazny region”,
- udział w pracach Kujawsko-Pomorskiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego oraz w pracach Komisji ds. Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2018 „GAMBIT KUJAWSKO-POMORSKI”,
- bliska współpraca z tworzoną w WK-P 8 Kujawsko-Pomorską Brygadą Obrony Terytorialnej – Marszałek Województwa zwycięzcą konkursu wojewódzkiego oraz laureatem finału konkursu Pracodawca przyjazny WOT. Marszałek Piotr Całbecki został doceniony przez komisję konkursową za wkład w rozwój oraz promocję obronności, a także działania na rzecz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w naszym regionie,
- promocja bezpieczeństwa i współudział w przedsięwzięciach promujących bezpieczeństwo i Siły Zbrojne (m. in. przygotowanie obchodów Świeta WP, Świeta WRiA),
- przygotowanie i prowadzenie szkoleń dotyczących bezpieczeństwa dla kadry i pracowników UM WK-P i WSJO,
- wdrażanie rozwiązań wynikających z zestawów zadań operacyjnych administracji samorządowej województwa,
- wyróżnianie najbardziej zasłużonych dowódców Sił Zbrojnych z regionu medalami Marszałka WK-P za owocną współpracę i wkład na rzecz umacniania poziomu bezpieczeństwa w regionie,
- udział w zorganizowaniu w dn. 22 maja 2018 r. wspólnie z Europejskim Komitetem Regionów konferencji związanej z budowaniem odporności na klęski żywiołowe,
- współudział w organizacji uroczystych obchodów 100-lecia odzyskania niepodległości promowaniem pozytywnych wzorców utrwalania niepodległości Polski,
- udział i wsparcie II Edycji Ogólnopolskiego Konkursu na Najlepsze Inicjatywy dla Społeczności Lokalnych z udziałem OSP i Samorządów FLORIANY 2018,
- współorganizacja i wsparcie Mistrzostw Drużyn Ratowniczych Służb Mundurowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- udział w Międzynarodowym Motorowym Zlocie Policji we Włoszech,
- wsparcie XVII Wojewódzkich Zawodów Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych,
- wsparcie XII Ligi Strzeleckiej LOK – STRAŻAK,
- udział i wsparcie w imprezach motoryzacyjnych popularyzujących bezpieczną jazdę, organizowanych przez Polski Związek Motorowy, Mundurowy Klub Motorowy RP i Automobilkluby w woj. kujawsko-pomorskim,

- udział i wsparcie obchodów Wojewódzkich Świąt Policji, PSP, OSP oraz stowarzyszeń i organizacji związanych z działaniami na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego,
- udział w pracach Kujawsko-Pomorskiej Rady Bezpieczeństwa na Wodach,
- udział i wsparcie Wojewódzkich Zawodów w Ratownictwie Wodnym oraz Kujawsko-Pomorskich Mistrzostw Ratowników Wodnych na ergometrach wioślarskich,
- realizacja wsparcia finansowego z budżetu województwa polegającego na zamówieniu usługi pn. „Zapewnienie bezpieczeństwa na akwenach województwa kujawsko-pomorskiego”. Zadanie to realizowane jest przez Wodne Ochotnicze Pogotowia Ratunkowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego w następującym zakresie:
 - zabezpieczenie dyżurów służby ratowniczej na obszarach wodnych województwa kujawsko-pomorskiego,
 - patrolowanie zbiorników wodnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa przebywających tam osób,
 - przeprowadzenie akcji profilaktycznych związanych z bezpiecznym wypoczynkiem na obszarach wodnych.

Wizyta w Łubiance żołnierzy 1. Batalionu 82. Pułku Artylerii Armii Amerykańskiej na zaproszenie strażaków z Ochotniczej Straży Pożarnej, fot. z archiwum Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Bardzo istotnym obszarem bezpieczeństwa są także działania na rzecz bezpieczeństwa na drogach w regionie. Odpowiadają za nie w dużym stopniu wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego, dla których jest to ważna dziedzina funkcjonowania. Rodzaje podejmowanych działań w poszczególnych ośrodkach są podobne, choć różnią się w szczegółach. Można je ująć w trzech obszarach:

- edukacja dzieci i młodzieży szkolnej (wychowanie komunikacyjne, egzaminy na kartę rowerową, współpraca ze szkołami, turnieje BRD),
- współpraca z partnerami działającymi na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- promocja bezpieczeństwa ruchu drogowego (festyny, imprezy edukacyjne, kampanie promocyjne, itp.).

W 2018 r. Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku przeprowadziły wiele działań profilaktycznych, turniejów, konkursów, akcji propagandowych, medialnych promujących bezpieczeństwo ruchu drogowego. Do najistotniejszych działań w tym zakresie należy zaliczyć:

- WORD w Toruniu – w 2018 r. uczestniczył w 38 przedsięwzięciach, wśród których najważniejsze to :

- eliminacje lokalne Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym dla szkół podstawowych i gimnazjów (w 2018 r. 41 edycja) oraz Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego dla szkół ponadgimnazjalnych (w 2018 r. 22 edycja),
- Międzyprzedszkolny Przegląd Scenek Dramowych (w 2018 r. 17 edycja, uczestniczyło 180 dzieci),
- akcją „Jestem widoczny, jestem bezpieczny” (w 2018 r. 10 edycja, uczestniczyło 500 dzieci),
- akcją edukacyjnej „Z bezpieczeństwem za pan brat” (w 2018 r. 12 edycja, uczestniczyło 670 dzieci),
- współpracę z wydawcą kwartalnika społeczno-kulturalnego HYBRYDA”, w którym zamieszczamy nasze artykuły o tematyce związanej z motoryzacją i bezpieczeństwem ruchu drogowego,
- akcją „Moja karta rowerowa – czyli jak zdać egzamin na kartę rowerową” (w 2018 r. 12 edycja, uczestniczyło 778 uczniów),
- konkurs „Instruktor Roku 2018” i „Ośrodek Roku” (w 2018 r. 12 edycja),
- WORD w Bydgoszczy:
 - eliminacje lokalne Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym dla szkół podstawowych i gimnazjów (w 2018 r. 41 edycja) oraz Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego dla szkół ponadgimnazjalnych (w 2018 r. 22 edycja),
 - festyn BRD „Bezpieczny uśmiech dziecka”,
 - akcją profilaktyczną pn. „Jestem bezpieczny – umiem pomagać innym”,
 - akcją profilaktyczną „Akademia bezpieczeństwa”,
 - współpracę z wydawcą kwartalnika społeczno-kulturalnego HYBRYDA”, w którym zamieszczamy nasze artykuły o tematyce związanej z motoryzacją i bezpieczeństwem ruchu drogowego,
- WORD we Włocławku:
 - eliminacje lokalne Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym dla szkół podstawowych i gimnazjów (w 2018 r. 41 edycja) oraz Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego dla szkół ponadgimnazjalnych (w 2018 r. 22 edycja),
 - konkurs plastyczny „Bezpieczny Pierwszak”,
 - „Dzień Otwarty WORD”,
 - akcją profilaktyczną i edukacyjną „Odpowiedzialny kierowca”,
 - akcją pn. „Widoczny – bezpieczny”.

WORD-y edukują również nauczycieli, organizując dla nich nieodpłatne specjalistyczne szkolenia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego, których ukończenie uprawnia do przeprowadzania egzaminów na kartę rowerową. W 2018 roku w szkoleniach uczestniczyło łącznie 53 nauczycieli.

Toruński WORD jako jeden z nielicznych w kraju posiada działające przez cały rok Centrum Edukacji Komunikacyjnej (CEK) wraz z działającymi przy nim dwoma miasteczkami ruchu drogowego, w którym prowadzone są nieodpłatne zajęcia edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego dla dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych. W 2018 r. w zajęciach uczestniczyło 3613 dzieci. Dysponuje ono dobrze wyposażoną bazą dydaktyczną specjalnie przygotowaną do szkolenia dzieci i młodzieży szkolnej. Służy także do szkolenia kadr oświatowych. W okresie 2007-2018 w nieodpłatnych zajęciach w CEK-u uczestniczyło ponad 35 tysięcy dzieci.

7. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Sprawne zarządzanie

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Sprawne zarządzanie” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji administracji publicznej
2. Rozwój współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego
3. Promocja i wspieranie współpracy międzynarodowej instytucji kultury, rynku pracy, pomocy społecznej, ekonomii społecznej oraz organizacji sportowych
4. Rozwój organizacji pozarządowych
5. Poprawa zarządzania przestrzenią województwa
6. Zwiększenie partycypacji społecznej w procesach rozwoju lokalnego i regionalnego
7. Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego
8. Poprawa dostępności mieszkań dla młodych rodzin w największych miastach
9. Rozwój współpracy ponadregionalnej i międzynarodowej
10. Poprawa efektywności energetycznej

11. Propagowanie zrównoważonego „zielonego” budownictwa
12. Wspieranie rozwoju sieci gazowych istotnych dla zaopatrywania województwa
13. Poprawa jakości i ochrona wód powierzchniowych i podziemnych
14. Rekultywacja oraz renaturyzacja jezior
15. Odtwarzanie cennych siedlisk przyrodniczych, w tym nieistniejących i przekształconych
16. Restytucja rodzimych gatunków grzybów, roślin i zwierząt
17. Reintrodukcja i odtwarzanie populacji gatunków zwierząt łownych narażonych na wyginiecie
18. Rozwój całościowego systemu selektywnego zbierania odpadów i recyklingu odpadów

WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA WOJEWÓDZTWA

Współpraca międzynarodowa województwa jest częścią polityki zagranicznej Państwa Polskiego, zgodną z jej kierunkiem i założeniami. Przyjazne stosunki między krajami sprzyjają wyrównywaniu różnic społecznych i gospodarczych, stymulują powszechny wzrost dobrobytu oraz zwiększają poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Rozwój kontaktów międzynarodowych wynika z szeroko rozumianych uwarunkowań postępu cywilizacyjnego społeczności województwa. Mając na celu realizację powyższych założeń, Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywnie wspiera działania o charakterze międzynarodowym, a także podejmuje własne inicjatywy w tym zakresie.

Podejmowanie uchwał w sprawie uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych i innych formach współpracy należy do wyłącznej właściwości sejmiku województwa (Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą Nr 409/2000 z dnia 12 czerwca 2000 r. określił Priorytety Współpracy Zagranicznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego), a organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi należy do zarządu województwa.

W 2018 roku województwo kujawsko-pomorskie, realizując założenia kierunków rozwoju w obszarze współpracy międzynarodowej, przeprowadziło blisko 80 wydarzeń. Inicjatorem wielu działań były podmioty, takie jak szkoły, uczelnie wyższe, instytucje publiczne czy jednostki samorządu terytorialnego, dla których współpraca międzynarodowa stała się niezbędnym narzędziem dla samorozwoju. Zarząd Województwa, rozumiejąc również znaczenie współpracy z organizacjami pozarządowymi, wsparł 27 inicjatyw o charakterze międzynarodowym.

Liczną grupę działań województwa stanowiły projekty własne realizowane przez departamenty merytoryczne Urzędu Marszałkowskiego, w tym w dużym zakresie przez Departament Współpracy Międzynarodowej, Biuro Regionalne w Brukseli oraz jednostki organizacyjne samorządu województwa. W zakresie tych działań znalazła się współpraca zarówno z regionami partnerskimi, jak i partnerami, z którymi województwo prowadzi stałą współpracę w oparciu o przyjazne stosunki (stan Teksas - USA, hrabstwo Fife – Wielka Brytania, region Imeretia – Gruzja, land Saksonia-Anhalt – Niemcy, Rejony Solecznicki i Wieleński – Litwa). W maju 2018 roku Kujawy i Pomorze zyskały nowy region partnerski – Żupanję Medzimurską w Chorwacji (Zarząd Województwa przygotował w tej sprawie projekt uchwały Sejmiku Województwa, która została przez Sejmik Województwa przyjęta w dniu 23 kwietnia 2018 r. uchwałą nr XLIII/731/18). Prowadzono również intensywną współpracę ze stacjonującymi w Toruniu batalionami Armii Amerykańskiej (1-7 FA i 1-82 FA). W 2018 roku zorganizowano w Brukseli przy współpracy Biura Informacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego działającego w tym mieście, 5 wydarzeń promujących region (Open Days, Polish Design Island, Open Doors, Polish Run, IV Forum Rozwoju).

W 2018 roku województwo kujawsko-pomorskie odwiedziło ponad 40 dyplomatów, jak również przedstawicieli takich regionów jak Surabaja (Indonezja), Prowincja Hubei (Chiny) Saksonia-Anhalt (Niemcy), Małe Wyspy Sundajskie (Indonezja). Przykładem rezultatów takich wizyt była m.in. promocja województwa przez ponad 30 indonezyjskich mediów informacyjnych docierających do 270 milionów mieszkańców tego kraju. Informacje na temat potencjału i działań województwa pojawiły się także w mediach chilijskich, hiszpańskich, amerykańskich, chorwackich i szkockich. Prowadzone były też działania w celu poszerzenia wachlarza partnerów o nowe kierunki, np. region Coquimbo (Chile), Indie.

Wizyta przedstawicieli protokołu dyplomatycznego w województwie kujawsko-pomorskim , fot. z archiwum Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE ORAZ DZIAŁANIA NA RZECZ ŚRODOWISKA

Samorząd województwa kształtuje i prowadzi politykę przestrzenną, a dokumentem w którym ją definiuje jest przyjmowany przez sejmik plan zagospodarowania przestrzennego województwa. W województwie kujawsko-pomorskim obowiązuje *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Nr XI/135/03 z dnia 26 czerwca 2003 r.

Zapewnienie właściwej realizacji polityki przestrzennej województwa na poziomie lokalnym odbywa się poprzez procedurę uzgodnień projektów dokumentów planistycznych sporządzanych przez gminy. Dotyczy to:

- projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, które uzgadniane jest w zakresie zgodności z ustaleniami *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* – w 2018 r. wydano 14 postanowień,
- projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które uzgadniane są w zakresie zgodności z zadaniami Samorządu Województwa realizującymi cele publiczne uwzględnionymi w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* – w 2018 r. wydano 208 postanowień.

W zakresie zgodności z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* opiniowane są również gminne programy rewitalizacji. Zarząd Województwa w 2018 r. podjął w tym zakresie 6 uchwał.

W dniu 27 października 2014 roku Nr LIV/823/14 Sejmik Województwa podjął uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*. Zarząd Województwa przyjął projekt Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, co umożliwiło przeprowadzenie prac proceduralnych – uzyskania uzgodnień i opinii oraz udostępnienia projektu dokumentu społeczeństwu. Po wprowadzeniu wynikających ze złożonych uwag zmian w projekcie *Planu*, dokument ten 5 września 2018 r. został przedstawiony Zarządowi Województwa.

Zagadnienia związane z ochroną środowiska obejmują niezwykle szeroki zakres, stąd też wielość aktów prawnych, które określają zadania samorządu województwa w tym zakresie. Należą do nich: ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach, ustawa o ochronie przyrody, ustawa Prawo łowieckie, ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Podstawowym dokumentem w oparciu o który prowadzona jest polityka ochrony środowiska w województwie jest program ochrony środowiska. W województwie kujawsko-pomorskim obowiązuje *Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024* przyjęty uchwałą nr XXXVI/611/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 września 2017 r., którego nadrzędnym celem jest długotrwały, zrównoważony rozwój województwa, w którym kwestie ochrony środowiska są rozważane na równi z kwestiami rozwoju społecznego i gospodarczego. Samorząd Województwa ma możliwość kształtowania stanu środowiska w województwie także poprzez procedurę wyrażania opinii o powiatowych programach ochrony środowiska – wpływa na jakość tych dokumentów i zawartych w nich ustaleń, zwłaszcza w zakresie zgodności z celami polityki ochrony środowiska prowadzonej w województwie. W 2018 roku Zarząd Województwa zaopiniował pozytywnie pięć projektów *Programu Ochrony Środowiska* dla: miasta Torunia, powiatu radziejowskiego, powiatu rypińskiego, powiatu chełmińskiego i powiatu golubsko-dobrzyńskiego.

Obowiązujący w województwie *Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028* przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr XXXII/545/17 z dnia 29 maja 2017 r. wymagał zmian w zakresie wskazania miejsc spełniających warunki magazynowania odpadów, o których mowa w art. 24a ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. W związku z tym Zarząd Województwa przystąpił do opracowania i przyjął projekt aktualizacji dokumentu.

Zarząd Województwa postanowił skierować do konsultacji społecznych projekt uchwały Sejmiku Województwa w sprawie przyjęcia *Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż autostrady A1 od km 65+789 (granica województwa pomorskiego) do km 151+900 (węzeł Czerniewice)*. Po przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której zapewniono udział społeczeństwa, Sejmik Województwa przyjął ten dokument uchwałą Nr XLVIII/796/18 z dnia 30 lipca 2018 r. Dokument stanowi akt prawa miejscowego, a nadzór nad jego realizacją sprawuje Zarząd Województwa.

Istotne kompetencje nadane są samorządowi województwa ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W drodze uchwały sejmiku województwa w obszarach o szczególnych walorach tworzone są parki krajobrazowe oraz wyznaczane są obszary chronionego krajobrazu. W 2018 r. Sejmik Województwa utworzył nowy Park Krajobrazowy Góry Łosiowe, który funkcjonuje w ramach Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą. Zarząd Województwa podjął 20 uchwał związanych z przeprowadzeniem stosownej procedury związanej ze zmianą uchwał Sejmiku Województwa dotyczących określenia obszarów chronionego krajobrazu oraz trzy dotyczące procedury zmian uchwał Sejmiku Województwa dotyczących parków krajobrazowych. Zmiany te mają na celu dostosowanie katalogu zakazów stosowanych na terenie tych form ochrony przyrody do obowiązującej ustawy o ochronie przyrody. Przygotowano i przedstawiono do zatwierdzenia Sejmikowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego 16 uchwał w sprawie uaktualnienia obowiązujących na obszarach chronionego krajobrazu zakazów oraz uaktualnienia ich granic.

Zarząd Województwa podejmował w 2018 r. uchwały dotyczące funkcjonowania jednostek organizacyjnych Samorządu Województwa prowadzących działalność związaną z ochroną i kształtowaniem środowiska. Między innymi dokonał zmiany statutu Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą w związku z włączeniem Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe do Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego.

Jednym z zadań samorządu województwa jest podział województwa na obwody łowieckie. Zarząd Województwa wskazał swoich przedstawicieli do udziału w pracach zespołu powoływanego w tym celu przez Marszałka Województwa.

W dziedzinie edukacji ekologicznej, prowadzonej również przez Parki Krajobrazowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego, objęto edukacją 336 028 dzieci i młodzieży, m.in. w ramach projektu pn. Edukacja społeczności zamieszkujących obszary chronione województwa kujawsko-pomorskiego: *Lubię tu być... na zielonym!* Prowadzone były zadania promocyjne w postaci m.in. produkcji filmu dokumentalno-przyrodniczego pt.

„Przyroda toruńskiego poligonu” emitowanego na antenach telewizji ogólnopolskiej i lokalnej. Działaniami promocyjnymi objęto łącznie 87 291 uczestników.

W 2018 r. kontynuowany był projekt pn. Przywrócenie równowagi ekologicznej na terenach gmin województwa kujawsko-pomorskiego w związku z budową autostrady A1 w latach 2011-2015. Projekt ten ma na celu rekompensatę gminom przyautostradowym strat przyrodniczych związanych z realizacją tej inwestycji. W programie bierze udział 9 gmin. W ramach projektu zrealizowano 71 przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska.

W latach 2014-2015 realizowany był projekt pn. Rekultywacja składowisk odpadów w województwie kujawsko-pomorskim na cele przyrodnicze. W wyniku realizacji zrehabilitowano 29 składowisk. W 2018 r. została przeprowadzona kontrola trwałości projektu, która wykazała, iż cel projektu został zachowany, Beneficjenci oraz Partnerzy wypełniają obowiązki w zakresie informacji i promocji projektu oraz zachowują trwałość projektu.

W roku 2018 zostało oddanych do użytkowania 25 punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK-ów), z czego 15 nowych i 10 zmodernizowanych. Zadanie było realizowane w ramach projektu pn. Wsparcie rozwoju Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2016-2018.

W 2018 roku 19 gminom udzielono pomocy w zakresie likwidacji i ograniczania negatywnych skutków zdarzeń żywiołowych w ramach Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia Salutaris.

Zarząd Województwa podjął również szereg uchwał związanych z realizacją RPO WK-P 2014-2020, w tym projektów własnych Samorządu Województwa w zakresie ochrony środowiska. Należą do nich między innymi:

- *Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych w województwie kujawsko-pomorskim*
Celem projektu jest zwiększenie w województwie kujawsko-pomorskim udziału odpadów zebranych selektywnie.
Zaakceptowano założenia projektu, określono kryteria wyboru projektów, ogłoszono konkursy o dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WK-P 2014-2020.
- *Ochrona czynna i monitoring obszarów Natura 2000 zlokalizowanych w granicach Brodnickiego Parku Krajobrazowego*
Celem projektu jest wzmocnienie mechanizmu ochrony różnorodności biologicznej Brodnickiego Parku Krajobrazowego i obszarów NATURA 2000 („Ostoja Brodnicka”, „Bagienna Dolina Drwęcy”, „Dolina Drwęcy”) poprzez utworzenie centrum badawczego, badania obszarów cennych przyrodniczo i ich ochronę czynną oraz realizację programu edukacyjnego mającego na celu zwiększenie świadomości społeczności lokalnych w zakresie potrzeby oraz właściwych metod ochrony przyrody oraz korzyści z dobrze zachowanej przyrody i krajobrazu. Podjęto decyzję o dofinansowaniu projektu.
- *Utworzenie ośrodka edukacji przyrodniczej Krajeńskiego Parku Krajobrazowego*
Zaakceptowano zmiany założeń projektu oraz udzielono pełnomocnictwa do dokonywania wszelkich czynności związanych z realizacją projektu – wyznaczono Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego do przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na modernizację, przebudowę i rozbudowę istniejącego budynku tzw. „starej remizy” zlokalizowanego w Więcborku przy ul. Strzeleckiej 5 w celu utworzenia ośrodka edukacji przyrodniczej Krajeńskiego Parku Krajobrazowego.
- *Poprawa różnorodności biologicznej poprzez zarybienie jeziora Gopło oraz rozbudowa obiektu o część ekspozycji przyrodniczo-historycznej*
Celem projektu jest wprowadzenie do jeziora narybku sumy europejskiego w celu poprawy bioróżnorodności jeziora Gopło oraz modernizacja istniejącego budynku przy ul. Popiela 3 w Kruszwicy i stworzenie w rozbudowanej części ekspozycji przyrodniczo – historycznej. Podjęto decyzję o dofinansowaniu projektu.
- *Utworzenie Centrum Czynnej Ochrony Przyrody Wdeckiego Parku Krajobrazowego*
Celem projektu jest stworzenie całorocznej oferty turystyczno-szkoleniowej w oparciu o utworzone Centrum Czynnej Ochrony Przyrody Wdeckiego Parku Krajobrazowego, z którego będzie prowadzona i koordynowana działalność związana z wykorzystaniem i rozwijaniem lokalnych zasobów dziedzictwa kultury i przyrody tego niezwykle cennego obszaru oraz działalność edukacyjna jako kształtowanie

zachowań ludzi mających na celu ochronę wartości przyrodniczych jaką stanowi obszar wpisany na listę UNESCO – listę obiektów dziedzictwa kulturowego i dziedzictwa naturalnego o „wyjątkowej powszechnej wartości” dla ludzkości. Zaakceptowano założenia projektu.

- *Budowa stacji terenowo-badawczej „Podmoście”*
Celem projektu jest wzmocnienie mechanizmu ochrony różnorodności biologicznej na terenie Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą. Niniejszy projekt dotyczy utworzenia stacji terenowo-badawczej „Podmoście”, w której prowadzone będą zajęcia edukacyjne i badawcze. Zaakceptowano zmiany założeń projektu.
- *Modernizacja zagrody wiejskiej w Dusocinie na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej na terenie Parku Krajobrazowego „Góry Łosiowe” wraz z czynną ochroną przyrody na obszarze Natura 2000*
Zaakceptowano zmiany założeń projektu, pełnomocnictwa do dokonywania wszelkich czynności związanych z realizacją projektu. Przyjęto od gminy Grudziądz darowiznę prawa własności zabudowanej nieruchomości położonej w obrębie Dusocin.

TECHNOLOGIE CYFROWE SŁUŻĄCE SPRAWNEMU ZARZĄDZANIU

Zadania związane z szeroko rozumianą „cyfryzacją” (a więc służące rozwojowi infrastruktury, usług i kompetencji w zakresie technologii informacyjnych), były w roku 2018 realizowane w ramach trzech projektów pozakonkursowych o roboczych nazwach: e-Kultura 2.0, Infostrada 2.0 oraz e-Zdrowie etap 1.

Pierwszy z projektów, dotyczy obszaru związanego z wydarzeniami kulturalnymi regionu oraz zadań związanych z zachowaniem oraz poszerzeniem dostępu do zasobów dziedzictwa regionalnego. Partnerami projektu jest 67 jednostek kultury, między innymi teatry, muzea, biblioteki, galerie, uniwersytety oraz centra kultury które w roku 2018 otrzymały specjalistyczny sprzęt do digitalizacji zasobów będących w posiadaniu poszczególnych partnerów. Dzięki tej inwestycji, już wkrótce partnerzy projektu zaczną udostępniać pierwsze cyfrowe materiały związane ze zbiorami muzealnymi czy eksponatami. Dzięki temu mieszkańcy regionu uzyskają łatwiejszy dostęp do wiedzy związanej z samymi eksponatami. To z pewnością zachęci do odwiedzin poszczególnych partnerów, ale również pomoże zarówno uczniom szkół zdobyć dodatkową wiedzę jak i osobom związanym z nauką ułatwi dostęp do eksponatów w szerokim zakresie.

Największym projektem pod względem liczby partnerów jest projekt związany z obszarem e-Administracji. Liczba 111 partnerów projektu, którymi są powiaty, gminy, miasta prezydenckie oraz ODR Minikowo dzieli projekt na kilka obszarów, w ramach których w roku 2018 wykonane zostały znaczące dla mieszkańców regionu działania. Zadanie które objęło cały teren województwa dotyczyło wykonania zdjęć lotniczych w wysokiej rozdzielczości. Pojedynczy piksel zdjęcia to w rzeczywistości wielkość zaledwie siedmiu centymetrów. Materiał po wykonaniu nalotów został poddany obróbce cyfrowej, tak aby każdy mieszkaniec regionu mógł skorzystać za darmo ze zdjęć w postaci ortofotomapy obrazującej stan na rok 2018. Dokładność zdjęcia można ocenić na załączonych przykładach (zamieszczonych w skali rzeczywistej – niepowiększanych).

To nie jedyne działanie, które udało się zrealizować w obszarze szeroko pojętej informacji przestrzennej. Obecny już w świadomości wielu mieszkańców portal mapowy naszego województwa (<http://geoportal.mojregion.info>), uległ znacznej rozbudowie. Polegała ona na utworzeniu indywidualnych geoportali dla każdej gminy i powiatu oraz uruchomieniu pierwszych e-usług dla mieszkańców, związanych z każdą gminą i powiatem województwa. Jest to unikalne w skali kraju podejście, pozwalające na indywidualne oddanie unikalnego charakteru każdego obszaru województwa. Opracowano także 60 arkuszy cyfrowych map topograficznych w skali 1:10000 na podstawie zaktualizowanej Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) – obszar zasobu obejmował 14 powiatów. Poza produktami ściśle cyfrowymi, w roku 2018 zrealizowane zostało również zadanie uruchomienia na terenie województwa 38 stacji meteorologicznych mierzących wilgotność i temperaturę gleby, temperaturę powietrza, opad atmosferyczny, ciśnienie atmosferyczne, kierunek i siłę wiatru czy promieniowanie słoneczne. Sieć stacji ma dostarczyć precyzyjnej oraz aktualnej informacji pogodowej dla wszystkich rolników województwa kujawsko-pomorskiego. Śledzenie trendów, planowanie prac rolnych to tylko niektóre z korzyści jakie przyniesie wykonana sieć stacji meteorologicznych.

Ostatnim z obszarów działania jest sektor zdrowotny. Projekt realizowany przez Departament Cyfryzacji ma na celu podniesienie gotowości jednostek służby zdrowia do ciągle zmieniającej się rzeczywistości cyfrowej Polski. W roku 2018 partnerzy projektu otrzymali wsparcie finansowe na realizację zadań inwestycyjnych

w obszarze szeroko pojętego ucyfrowienia. Od rozbudowy systemów teleinformatycznych, lokalnych sieci teletechnicznych, systemów HIS funkcjonujących w jednostkach po zakup specjalistycznego w pełni cyfrowego sprzętu medycznego, który nie tylko pozwoli na sprawną obróbkę przeprowadzonych badań, zwiększenie ich precyzji i szybkości pracy, ale przede wszystkim da dostęp mieszkańcom województwa do możliwości wykonania badań na sprzęcie dotychczas niedostępnym.

Wiele działań, które zostały rozpoczęte w roku 2018, będzie realizowanych przez kolejne miesiące.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych. W roku 2018 na podstawie decyzji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w celu stworzenia pełnej platformy usług cyfrowych dla mieszkańców województwa powstało Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych. Zakres działalności spółki obejmujący świadczenie usług szerokopasmowych w celu dostarczania sygnału internetowego w oparciu o wytworzoną infrastrukturę szkieletową (sieć światłowodową) oraz transmisję radiową sygnału internetowego został rozszerzony o dwa obszary. Przede wszystkim stworzono możliwość korzystania z istniejącej infrastruktury jednostkom samorządu terytorialnego a także pełne wykorzystanie potencjału województwa w obszarze infrastruktury teleinformatycznej z uwzględnieniem zarówno sieci przesyłowych jak również nowoczesnego data center działającego w ramach spółki Exea.

W grudniu 2018 roku KPCKC została zarejestrowana jako in-house co pozwoliło rozpocząć proces akwizycji nowych udziałowców – jednostek samorządu terytorialnego – którzy będą mogli w pełni korzystać z oferowanych usług, albo jako jej udziałowcy, albo też kupując potrzebne usługi.

Rozwiązania oferowane dla nowych klientów pozwalają na wykorzystanie najnowocześniejszych technologii „cloud computing” w miejsce dotychczasowych tradycyjnych i kosztownych rozwiązań opartych o eksploatację serwerów fizycznych. Tak nowatorska możliwość daje szansę na stworzenie kujawsko-pomorskiej chmury regionalnej która oferować będzie szeroki katalog usług cyfrowych zarządzanych centralnie dla całego województwa co radykalnie zmniejsza koszty takiego rozwiązania w porównaniu do rozwiązań tradycyjnych. W chwili obecnej trwa proces prezentacji dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa możliwości jakie daje chmura regionalna.

Stworzenie pełnego katalogu usług dla sektora publicznego oraz wykorzystanie możliwości i potencjału technicznego istniejącego w województwie jest czynnikiem, który stanowi element wyrównywania szans rozwojowych we wszystkich obszarach oraz zapewnia optymalizację kosztów zarówno dla poszczególnych JST jak i całego województwa.

Kolejnym elementem o strategicznym znaczeniu jest wykorzystanie wypracowanego rozwiązania opartego o chmurę regionalną dla pełnego i efektywnego wykorzystania środków z następnej perspektywy unijnej w ramach e-projektów. Rozwiązanie oparte o architekturę chmury regionalnej zarządzanej centralnie i dostarczającej usługi cyfrowe dla całego regionu jest warunkiem efektywnego wykorzystania unijnych funduszy.

Centralizacja usług technologicznych oraz zarządzanie nimi z poziomu województwa pozwoli zapewnić pełen dostęp do chmury regionalnej wszystkim zainteresowanym oraz umożliwi rzeczywistą transformację cyfrową sektora publicznego z którego usług korzystają na co dzień praktycznie wszyscy mieszkańcy województwa.

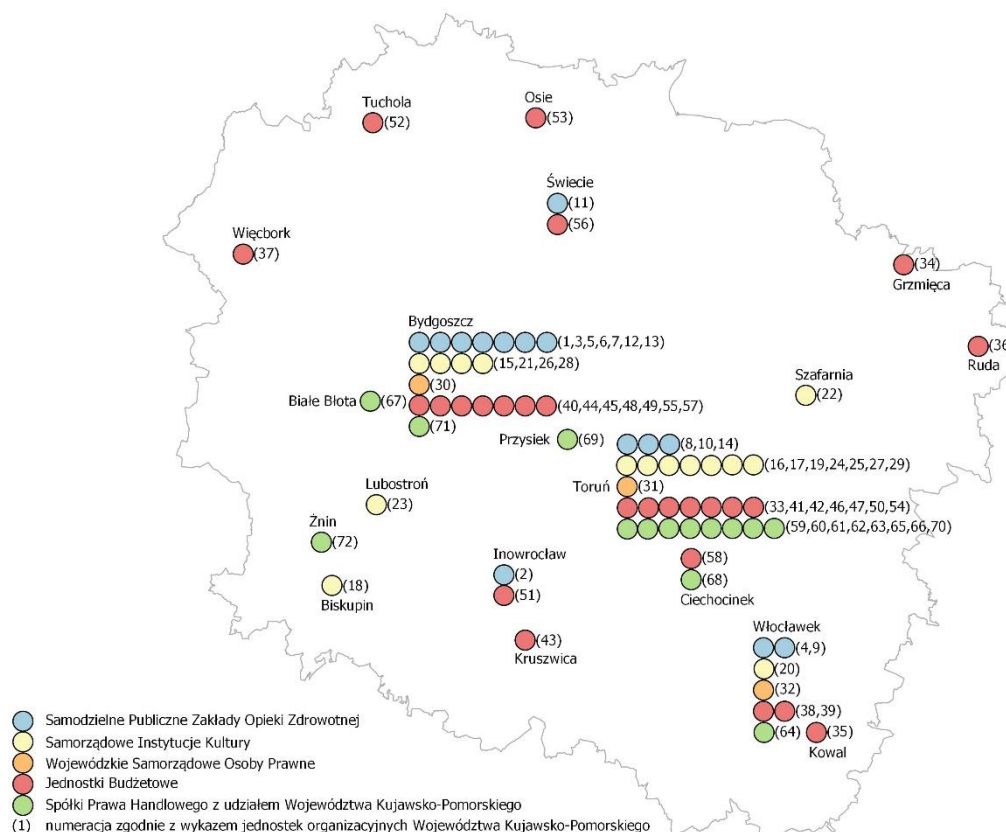
Rysunek 11. Przykłady zdjęć lotniczych wykonanych na potrzeby geoportalu w roku 2018.

Źródło: Materiały własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu

ADMINISTRACJA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA JAKO INSTRUMENT SPRAWNEGO ZARZĄDZANIA

Realizacji zadań z zakresu kształtowania harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa sprzyja dobrze rozwinięta, dostosowana do zakresu kompetencji Samorządu Województwa, sieć instytucji przez niego prowadzonych oraz struktura organizacyjna Urzędu Marszałkowskiego.

Na załączniku mapowym przedstawiono lokalizację siedzib jednostek organizacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego – działają one w 19 miejscowościach.

Rysunek 12. Rozmieszczenie jednostek organizacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego
(wykaz instytucji wg numeracji na mapie – w tabeli poniżej)

Źródło: Opracowanie własne

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

WOJEWÓDZKIE OSOBY PRAWNE Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej

1.	Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka	Bydgoszcz
2.	Sanatorium Uzdrawiskowe „Przy Tężni” im. dra Józefa Krzymińskiego s.p.z.o.z.	Inowrocław
3.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii	Bydgoszcz
4.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku	Włocławek
5.	Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego	Bydgoszcz
6.	Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego	Bydgoszcz
7.	Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy	Bydgoszcz
8.	Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy	Toruń
9.	Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy	Włocławek
10.	Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia	Toruń
11.	Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. dra Józefa Bednarza	Świecie
12.	Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego	Bydgoszcz
13.	Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza	Bydgoszcz
14.	Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera	Toruń

Samorządowe Instytucje Kultury

15.	Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego	Bydgoszcz
16.	Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka	Toruń
17.	Galeria Sztuki „Wozownia”	Toruń
18.	Muzeum Archeologiczne	Biskupin
19.	Muzeum Etnograficzne im. prof. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej	Toruń
20.	Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej	Włocławek
21.	Opera „NOVA”	Bydgoszcz
22.	Ośrodek Chopinowski	Szafarnia
23.	Pałac Lubostroń	Lubostroń
24.	Teatr im. Wilama Horzycy	Toruń
25.	Wojewódzka Biblioteka Publiczna - Książnica Kopernikańska	Toruń
26.	Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Beły	Bydgoszcz
27.	Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury	Toruń
28.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury	Bydgoszcz
29.	Kujawsko-Pomorski Impresaryjny Teatr Muzyczny	Toruń

Wojewódzkie Samorządowe Osoby Prawne

30.	Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego	Bydgoszcz
31.	Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego	Toruń
32.	Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego	Włocławek

WOJEWÓDZKIE SAMORZĄDOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE

Jednostki Budżetowe

33.	Biblioteka Pedagogiczna im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej	Toruń
34.	Brodnicki Park Krajobrazowy	Grzmięca
35.	Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy	k. Pokrzydowa
36.	Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy	Kowal
37.	Krajeński Park Krajobrazowy	Ruda k. Górzna
38.	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego	Więcbork
39.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli	Włocławek
40.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli	Włocławek
41.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli	Bydgoszcz
42.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny	Toruń
43.	Nadgoplański Park Tysiąclecia	Toruń
44.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doskonalenia i Zawodowego	Kruszwica
45.	Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego	Bydgoszcz
46.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	Bydgoszcz
47.	Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka	Toruń
48.	Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille'a	Toruń
49.	Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka	Bydgoszcz
50.	Medyczo-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	Toruń
51.	Medyczo-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	Inowrocław
52.	Tucholski Park Krajobrazowy	Tuchola
53.	Wdecki Park Krajobrazowy	Osie
54.	Wojewódzki Urząd Pracy	Toruń
55.	Zarząd Dróg Wojewódzkich	Bydgoszcz
56.	Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą	Świecie
57.	Zespół Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorej	Bydgoszcz
58.	Zespół Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorych i Niepełnosprawnych Nr 1	Ciechocinek

SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO Z UDZIAŁEM WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO(*)

59.	Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji Sp. z o.o.	Toruń
60.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o.	Toruń
61.	Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Toruń
62.	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	Toruń
63.	Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.	Toruń
64.	Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A.	Włocławek

65.	Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne Sp. z o.o.	Toruń
66.	Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Regionalne sp. z o.o.	Toruń
67.	Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.	Białe Błota
68.	Przedsiębiorstwo Uzdrowisko Ciechocinek S.A.	Ciechocinek
69.	Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku Sp. z o.o.	Zławieś Wielka
70.	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Toruń
71.	Zakład Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego Sp. z o.o.	Bydgoszcz
72.	Żnińska Kolej Powiatowa Sp. z o.o. (w likwidacji)	Żnin

(*) mające siedzibę na terenie województwa; nie pokazano siedzib Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Sp. z o.o.(Sopot) oraz Przewozów Regionalnych Sp. z o.o. (Warszawa)

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu:

- jest samorządową jednostką organizacyjną, przy pomocy której Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jako organ wykonawczy województwa, realizuje swoje zadania,
- Urząd jest jednostką budżetową finansowaną z budżetu województwa kujawsko-pomorskiego,
- Urząd działa na podstawie:
 - ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa,
 - ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o pracownikach samorządowych,
 - przepisów prawa regulujących zadania i kompetencje Samorządu Województwa.
 - Statutu Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Kujawsko-Pomorskiego z 2008 r. Nr 158 poz. 2465 z późn. zm.),
 - Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, stanowiącym załącznik do uchwały Nr 6/226/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, zmienionym uchwałą Nr 8/298/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 lutego 2019 r.,
 - Regulaminu Pracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 15/2007 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15 marca 2007 r.,
 - innych aktów normatywnych własnych,
- siedzibą Urzędu jest miasto Toruń,
- komórki organizacyjne Urzędu są zlokalizowane w 7 budynkach na terenie Torunia oraz w Bydgoszczy, Grudziądzu, Inowrocławiu i we Włocławku, łącznie 11 lokalizacji,
- w 2018 r. Urząd funkcjonował w ramach struktury organizacyjnej, w skład której wchodziło 19 departamentów oraz 4 wyodrębnione komórki organizacyjne (dwa wydziały i biuro). Od 1 stycznia 2019 roku struktura organizacyjna Urzędu obejmuje 20 departamentów, 4 wydziały niewchodzące w skład departamentu oraz jedno biuro, łącznie 25 komórek organizacyjnych,
- zatrudnienie w Urzędzie, jednostkach i spółkach wynosi łącznie około 10,2 tys. etatów na umowę o pracę – Samorząd Województwa zalicza się więc także do największych pracodawców na terenie województwa kujawsko-pomorskiego,
- województwo posiada 58 jednostek organizacyjnych oraz udziały w 16 spółkach prawa handlowego, w tym:
 - 14 samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (7 szpitali),
 - 15 samorządowych instytucji kultury,
 - 3 wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego,
 - 26 jednostek budżetowych, w tym:
 - ✓ 8 parków krajobrazowych,
 - ✓ 3 centra edukacji nauczycieli,
 - ✓ 3 ośrodki szkolno-wychowawcze,
 - ✓ 2 biblioteki pedagogiczne,
 - ✓ 2 centra kształcenia zawodowego,
 - ✓ 2 zespoły szkół specjalnych,
 - ✓ 1 biuro planowania przestrzennego i regionalnego,
 - ✓ 1 ośrodek adopcyjny,
 - ✓ 1 ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego,
 - ✓ Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,
 - ✓ Wojewódzki Urząd Pracy,
 - ✓ Zarząd Dróg Wojewódzkich.

W 2018 roku miały miejsce następujące zmiany organizacyjne:

- nastąpiła likwidacja Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku (uchwała Nr XXXVIII/628/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie likwidacji Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku) – 31.12.2018 r.,
- dokonano zmiany statutu i nazwy Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą – dotąd funkcjonował jako Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego (uchwała Nr XLVIII/798/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 lipca 2018 r. w sprawie nadania statutu Zespołowi Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą) – 16.08.2018 r.,
- w dniu 30 listopada 2018 dokonano wpisu w KRS-ie odnośnie zmiany nazwy spółki pn. Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
- utworzono spółkę pn. Inwestycje Regionalne spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (uchwała Nr 20/927/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie utworzenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością).

Wykaz spółek prawa handlowego z udziałem Województwa Kujawsko-Pomorskiego (udział województwa):

• Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A.	100%
• Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.	71,23%
• Przedsiębiorstwo Uzdrowisko Ciechocinek S.A.	100%
• Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	67,20%
• Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji Sp. z o.o.	100%
• Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o. (dawniej: Kujawsko-Pomorska Sieć Informacyjna Sp. z o.o., zmiana 30.11.2018)	100%
• Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	50,22%
• Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	100%
• Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.	100%
• Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne Sp. z o.o.	100%
• Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Sp. z o.o.	2,92%
• Przewozy Regionalne Sp. z o.o.	2,90%
• Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej Sp. z o.o.	100%
• Zakład Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego Sp. z o.o.	100%
• Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Regionalne Sp. z o.o. w organizacji	100%
• Żnińska Kolej Powiatowa Sp. z o.o. w likwidacji	17,81%

8. Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Tożsamość i dziedzictwo

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Sprawne zarządzanie” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Budowa tożsamości regionalnej województwa
2. Zachowanie oraz promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu
3. Wsparcie działań ratowniczych tradycyjnej kultury wiejskiej, ginących zawodów, cudów architektury, przyrody, powstających drobnych kolekcji, zbiorów muzealnych i skansenów, będących częścią środowiska kulturowego województwa
4. Rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym
5. Promocja marki województwa

TOŻSAMOŚĆ REGIONALNA

Zarząd Województwa przywiązuje bardzo dużą wagę do kształtowania i utrwalania tożsamości regionalnej województwa. W tym celu wykorzystuje bardzo różne formy przekazu (internet, radio, telewizja, prasa, organizacja imprez masowych o profilu kulturowym, promocja kulinarna, ale także wsparcie instytucji kultury). Zakres działań promocyjnych kierowanych do mieszkańców regionu (a więc służących także budowaniu tożsamości) w pewnym zakresie pokrywa się z działaniami służącymi promocji gospodarczej i kształtowaniu wizerunku zewnętrznego (marki) województwa (te zagadnienia zostały bliżej scharakteryzowane w części Raportu poświęconej Rozwojowi gospodarczemu). Zagadnienia związane z promocją regionu oraz kształtowaniem tożsamości na bazie dziedzictwa kulinarnego są z kolei bliżej scharakteryzowane w części *Raportu* poświęconej Nowoczesnemu sektorowi rolno-spożywczemu, gdyż są one jednocześnie traktowane jako markowe produkty rolne, świadczące o wysokiej jakości żywności wytwarzanej w regionie.

Od 2015 roku Internet (media społecznościowe i strony internetowe województwa) są jednym z czterech filarów komunikacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Pozostałe kanały to radio, telewizja i prasa. To pozwala województwu być w stałym kontakcie z mieszkańcami i gośćmi. Pokazuje to co najważniejsze w regionie. Promuje atrakcje turystyczne i krajoznawcze, a także informuje o najciekawszych imprezach kulturalnych i sportowych. Przy kampaniach promocyjnych współpracuje z instytucjami kultury, klubami sportowymi i organizacjami turystycznymi.

Komiksy o bohaterach. W nowatorski i ciekawy sposób realizowany jest projekt, w ramach którego prezentowane są sylwetki wybitnych osobistości związanych z regionem (Władysław Raczkiewicz, Jerzy Popiełuszko, Marian Rejewski, św. Jan Paweł II i Jan Czochrański). Ich dokonania i życiowe osiągnięcia nie są prezentowane w tradycyjnych monografiach, ale w formie komiksu, który aktualnie przeżywa renesans literacki. Popularność komiksu oraz fenomen bohaterów to zdecydowanie dwa najważniejsze filary sukcesy projektu. Komiksy zostały przygotowane w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej. Twórcami komiksów są scenarzysta Maciej Jasiński oraz rysownicy Jacek Michalski i Krzysztof Wyrzykowski. Konsultacji merytorycznej udzielił naukowcy pracujący w Bydgoszczy i Toruniu. Wszystkie komiksy można obejrzeć i przeczytać na profilu w serwisu Issuu – www.issuu.com/kujawsko-pomorskie. Seria komiksów otrzymała wyróżnienie w konkursie Roża Regionów 2018.

Komiksy wydane przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, fot. Andrzej Goinski

Konkurs Znani/Nieznani. Kolejnym działaniem podkreślającym, że najważniejszy jest człowiek i jego historia jest konkurs „Znani/Nieznani z Kujawsko-Pomorskiego”, który z powodzeniem organizowano w latach 2015-2018. Jego zamysłem było włączenie mieszkańców regionu w projekt łączący dobrą zabawę z nauką o województwie. W tym celu każdego roku prezentowano kilkanaście postaci związanych z województwem, przy czym związek ten rozumiany jest bardzo szeroko – są to osoby, które urodziły się na Kujawach i Pomorzu, studiowały tu, mieszkały, realizowały pewne przedsięwzięcia, rozwijały pasje, spędzały czas wolny lub odwiedzając te tereny tworzyły swe wielkie dzieła. Po przestudiowaniu życiorysów wybitnych postaci odnaleziono wiele powiązań z Kujawami i Pomorzem. Wśród dotychczas zaprezentowanych osób są kompozytorzy, aktorzy, reżyserzy, literaci, sportowcy, dziennikarze, twórcy muzyki dawnej i współczesnej, naukowcy i krzewiciele tradycji regionalnych i ogólnopolskich. Dzięki temu przedsięwzięciu nieznani dotąd ludzie stają się znani, a o ich dokonaniach dowiadują się mieszkańcy. Ilość zaprezentowanych dotąd sylwetek świadczy o tym jak wiele możliwości i potencjału osobowego mają Kujawy i Pomorze oraz jak wielką inspiracją jest ten region i jego

bogactwo kulturowe i przyrodnicze. To miejsce, w który wychowało się wielu znanych oraz nieznanymi do niedawna osobistości, które miały lub mają wielki wpływ na polską, a nawet światową kulturę, naukę, które kształtowały społeczeństwo i nadawały bieg historii. To region, który inspirował i nadal inspirowa reżyserów, literatów i muzyków.

Kujawsko-Pomorska Gęšina na Świętego Marcina. Jednym z priorytetów promocyjnych jest coroczna kampania „Kujawsko-Pomorska gęšina na świętego Marcina”. Województwo Kujawsko-Pomorskie to region, w którym w wyjątkowy sposób udało się połączyć celebrowanie Święta Niepodległości z tradycjami świętomarcińskimi. W 2018 roku odbyła się dziesiąta edycja akcji – w wyniku której zapomniany do niedawna obyczaj stał się modą. Jadanie gęsiny na Świętego Marcina oraz uczestnictwo w imprezach organizowanych i towarzyszących Narodowemu Świętu Niepodległości stało się w województwie bardzo popularne. Obecna nie tylko w kujawsko-pomorskim moda na gęsinę to jeden z najbardziej widocznych sukcesów promocyjnych województwa. Od lat najważniejszym wydarzeniem kampanii „Kujawsko-pomorska gęšina na świętego Marcina” jest organizowany w okresie Narodowego Święta Niepodległości „Kujawsko-Pomorski Festiwal Gęsiny” w Przysieku pod Toruniem. To największy w Polsce kiermasz gęsińskich tuszek i produktów z gęsiny, który w ciągu dwóch dni odwiedza 20 tysięcy osób. Festiwal, podczas którego prezentowane są również produkty regionalne i wyroby rękodzielnicze, to także okazja do zgłębienia tajemnic kuchni oraz zdobycia wielu informacji z zakresu zdrowego żywienia. W imprezie uczestniczą też uznani kucharze i promotorzy kulinarni, którzy prezentują swoje autorskie pomysły na potrawy z gęsiny. Do tej pory na Festiwalu wystąpili m.in. Magda Gessler, Robert Makłowicz, Tomasz Jakubiak czy Robert Sowa.

Albumy fotograficzne. Systematycznie realizowany jest cykl wydawniczy pod nazwą „Kujawsko-Pomorskie Powiaty”. Do tej pory wydano albumy fotograficzne poświęcone powiatom: żnińskiemu, golubsko-dobrzyńskiemu, włocławskiemu, świeckiemu, chełmińskiemu, brodnickiemu, toruńskiemu, bydgoskiemu, rypińskiemu, radziejowskiemu, nakielskiemu. W przygotowaniu są kolejne albumy dotyczące powiatów lipnowskiego i aleksandrowskiego. Kujawsko-pomorskie jako pierwsze województwo w Polsce przygotowało album panoram w technologii 3D. Album „Przestrzenie Kujawsko-Pomorskie 3D” prezentuje obrazy w unikalnej technice panoram stereoskopowych 3D, wykorzystywanej przez niezliczonych fotografów na świecie. Na bazie albumu powstała także wystawa wielkoformatowa. Tworzenie panoram stereoskopowych do powiększeń w dużych formatach dla celów wystawienniczych i albumowych jest skomplikowanym wyzwaniem, wymagającym odpowiedniego sprzętu oraz olbrzymiej pracy nad zdjęciami. Nakład pracy w stosunku do tradycyjnej fotografii panoramicznej jest 10-cioкратно większy. Autor, Marek Czarnecki, przy realizacji projektu wykonał około 30 tysięcy zdjęć składowych. Wystawa była prezentowana m.in. podczas Expo Mediolan 2015 i Bella Skyway Festival 2016. Album otrzymał prestiżowe wyróżnienie Godło Róża Regionów 2016 w kategorii Projekt Specjalny w konkursie Róża Regionów 2016 organizowanym przez pismo Wiadomości Turystyczne. W 2017 roku obchodzono Rok Wisły. Z tej okazji wydano album „Kujawsko-Pomorskie Panoramy Wisły”. Album doceniło jury konkursu Róża Regionów przyznając prestiżowe wyróżnienie Godło Róża Regionów 2017 w kategorii Projekt Specjalny. Pomimo, iż powyższe albumy przygotowano w latach wcześniejszych, w 2018 roku były wciąż wykorzystywane do promocji województwa. W przygotowaniu jest pierwszy album pionowych panoram miast w regionie.

Video. Oprócz wcześniej wspomnianych spotów zrealizowano dwa inne filmowe projekty o charakterze społecznym. Pierwszy ze spotów został przygotowany na potrzeby kampanii „Kujawsko-Pomorska gęšina na świętego Marcina”. Promuje on najważniejsze wartości: solidarność i więzi rodzinne. Promocja kulinarnych zwyczajów regionu to tylko przyczynek do mówienia o tym, co naprawdę istotne, czyli o pielęgnowaniu relacji z najbliższymi. (http://bit.ly/spot_gesina2017). Druga kampania filmowa to muzyczna opowieść o świętach Bożego Narodzenia przy której współpracowano z Kayah i zespołem QYaVy. W świątecznym teledysku pokazano pozytywną energię i miejsca, która nie kojarzą się z medialnymi obrazami świątecznego szczęścia. Emocje w teledysku przypominają o wartościach jedynych w swoim rodzaju Święt Bożego Narodzenia. (<https://www.youtube.com/watch?v=Y0FgTnypamE>).

Kujawsko-Pomorska Trasa Filmowa. Sztuka filmowa jest ważną częścią dziedzictwa kultury i historii Województwa Kujawsko - Pomorskiego. Region wielokrotnie pełnił rolę planu filmowego, ponadto wywodzi się stąd kwiat twórców srebrnego ekranu. Głównym założeniem projektu „Kujawsko-Pomorska Trasa Filmowa” było opracowanie i stworzenie tematycznego szlaku, dedykowanego filmowemu bogactwu regionu. Udało się to poprzez uruchomienie serwisu www.film.kujawsko-pomorskie.pl i wydanie albumu „Filmowe Kujawsko-Pomorskie”. „Kujawsko – Pomorska Trasa Filmowa” w sposób kompleksowy i atrakcyjny umożliwia poznanie

regionu poprzez dedykowany szlak kulturalno-turystyczny. Jest swoistym przewodnikiem, łączącym działanie kulturalne z polityką turystyczną, które stanowią jedno z istotnych założeń Strategii Rozwoju Województwa. Ponadto upowszechniona została w ten sposób zarówno ta znana, jak i mniej popularna dotychczas filmowa historia Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Aktualnie trwają przygotowania do stworzenia bazy informacyjnej (lokacje) o zabytkach, miejscach użyteczności publicznej, obiektów przemysłowych oraz atrakcji turystycznych i przyrodniczych na potrzeby realizacji produkcji kinowych i telewizyjnych na terenie województwa.

Filmowe Kujawsko-Pomorskie, fot. Andrzej Goinski

Święto Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Organizowane jest tradycyjnie w pierwsze dwa weekendy czerwca i obejmuje kilkadziesiąt wydarzeń, w których uczestniczą dziesiątki tysięcy uczestników. Ideą przewodnią jest „wspólne niebo” (w nowej formule święto organizowane jest od 2016 roku). Powtarzalność święta i organizowanych imprez umocniło markę wydarzenia. Co roku zapraszane są największe gwiazdy polskiej sceny muzycznej. Koncerty organizowane w pięciu największych miastach regionu oraz wybranych mniejszych miastach i miasteczkach gdzie organizowany jest m.in. Astrofestiwal, atrakcje dla dzieci, happeningi artystyczne. W 2017 roku jako pierwszy samorząd w Polsce województwo kujawsko-pomorskie uruchomiło innowacyjnego chatbotta, który pozwalał przeglądać program Święta Województwa, dodawać wydarzenia do ulubionych oraz dostarczał unikalne wiadomości od największych gwiazd występujących na scenie Święta Województwa. (Filmik instruktażowy: <http://bit.ly/2uB5c3Z>).

Województwo Mecenaszem Kultury w regionie. Województwo jest jednym z liderów w dziedzinie promocji kultury i sztuki w Polsce. Z roku na rok wspiera coraz więcej wydarzeń o międzynarodowym zasięgu, ale także mniejsze, lokalne działania, które przyczyniają się do zwiększenia aktywnego uczestnictwa w szeroko rozumianych wydarzeniach kulturalnych (w 2018 roku wsparto ponad 350 wydarzeń promocyjnych o charakterze lokalnym i regionalnym). Kujawsko-pomorskie jest jedynym samorządem w Polsce, który od 4 lat wspomaga największe w kraju wydarzenia artystyczne o randze międzynarodowej ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego. Do największych festiwal, które odbywają się na terenie Kujaw i Pomorza możemy zaliczyć m.in.: Międzynarodowy Festiwal Autorów Zdjęć Filmowych CAMERIMAGE, Bella Skyway Festival, Bydgoski Festiwal Operowy, Międzynarodowy Festiwal Filmowy TOFIFEST. Dzięki mecenatowi regionu organizowane na Kujawach i Pomorzu wydarzenia kulturalne mogą się rozwijać. Warto zauważyć, że tego typu imprezy kulturalne mają bardzo duży pośredni wpływ na kształtowanie pozytywnego wizerunku województwa i budowanie jego relacji międzyregionalnych i międzynarodowych, przekładających się także na jego atrakcyjność dla gospodarki, ruchu

turystycznego, a nawet osiedlania się na terenie województwa. Klamrą spinającą działania promocyjne w zakresie kultury była realizacja spotu kulturalnego. Z założenia ten film także jest dziełem sztuki – jest wyjątkowym projektem pod względem koncepcyjnym i postprodukcyjnym. Koncepcja kreatywna opiera się na ukazaniu kultury w ujęciu interdyscyplinarnym, jako wiele płaszczyzn sztuki połączonych ze sobą metaforycznym przejściem przez zaaranżowane przestrzenie. Na podstawie wydarzeń, które miały miejsce w roku 2017 wyodrębniono 4 kategorie działań, które stanowią odrębne epizody w spocie. Cały film jest połączony jednym przejazdem kamery przez każdą z tych przestrzeni (wrażenie mastershot). Spot otrzymał wyróżnienie na MFF Camerimage w konkursie „Fundusze Europejskie w kadrze”.

W roku 2018 została wydana II edycja książkowego „Atlasu województwa kujawsko-pomorskiego”. Ponad stu stronicowa publikacja cechująca się niezwykle szerokim zakresem merytorycznym i bardzo wysoką jakością kartograficzną, ma przede wszystkim charakter edukacyjny i służy popularyzacji wiedzy o województwie. Podkreślić należy, że od kilku lat województwo prowadzi także Internetowy Atlas Województwa (zaktualizowany w 2018 roku) oraz obszerny geoportal regionalny (<http://geoportal.mojregion.info>).

Rok 2018 w dziedzinie promocji województwa charakteryzował się więc z jednej strony kontynuacją, a z drugiej podejmowaniem nowych działań na rzecz kompleksowego tworzenia silnej marki regionu Kujawy Pomorze.

Święto Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Grudziądzu w 2017 r., fot. Adrian Chmielewski

KULTURA

W 2018 r. Zarząd Województwa podejmował szereg działań wspierających rozwój kultury na wielu płaszczyznach wynikających zarówno z ustawowych obowiązków jak i sprawowanego mecenatu. We wskazanym okresie na ten cel przeznaczono 117,5 mln zł, co stanowi 14,4 % wydatków z budżetu województwa. Podkreślić należy, że funkcjonowanie instytucji kultury ma także kluczowe znaczenie dla rozwoju społecznego, który jest przedmiotem celu strategii o nazwie „Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi”.

Działania Zarządu Województwa koncentrowały się na nadzorze prawidłowego funkcjonowania wojewódzkich instytucji kultury, które zapewniają mieszkańcom regionu dostęp do wszystkich dziedzin sztuki i stanowią zarówno forum upowszechniania kultury i sztuki, jak i w przypadku bibliotek i muzeów stanowią znaczący dla kultury narodowej zasób dóbr. Na ich bieżące utrzymanie przeznaczono 76,2 mln zł. Obok

zapewnienia instytucjom kultury środków na działalność bieżącą przeznaczono środki na poprawę ich infrastruktury (modernizacje, remonty, zakupy inwestycyjne) w kwocie 956,4 tys. zł.

Działania na rzecz poprawy infrastruktury kulturalnej skutkowały zakończeniem znaczących dla kultury projektów. W maju udostępniono zwiedzającym nowo utworzony Oddział Muzeum Etnograficznego im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu – Olenderski Park Etnograficzny, pierwsze w Polsce muzeum na wolnym powietrzu dedykowane budownictwu kolonizacyjnemu związanemu z osadnictwem olęderskim. W trakcie 7 lat realizacji projektu (2011 – 2018) na powierzchni 5 ha zrekonstruowano fragment wsi o najbardziej charakterystycznym dla osadnictwa olęderskiego układzie, czyli tzw. rzędówki bagiennej. Na terenie skansenu znalazły się 3 zagrody, składające się z 6 zabytkowych budynków mieszkalnych i gospodarskich, które przeniesione zostały z terenu Doliny Dolnej Wisły.

W grudniu otwarto modernizowany od roku 2013 Oddział Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku – Muzeum Historii Włocławka. Zwiedzającym udostępniono nową ekspozycję stałą obejmującą 9 wystaw/działów tematycznych obrazujących dzieje Włocławka i jego okolic od pradziejów do PRL.

W wyniku współpracy z Gminą Miasta Toruń w maju 2018 r. otwarto pierwszą w mieście mediatekę – nowoczesną placówkę biblioteczną działającą w oparciu o tradycyjny księgozbiór, jak i nowoczesne technologie. Mediateka funkcjonuje w ramach sieci filii Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu.

Również w 2018 roku zakończono realizację wieloletniego zadania pn. „Modernizacja Opery Nova w Bydgoszczy”, finansowanego w 85% ze środków POIiŚ, w ramach którego Opera w sposób zasadniczy poprawiła swoją infrastrukturę.

Kontynuowane były również prace związane z planami rozbudowy i modernizacji prestiżowych dla Województwa bydgoskich instytucji artystycznych – Opery Nova i Filharmonii Pomorskiej im. I. J. Paderewskiego. Zarząd Województwa podpisał porozumienie z samorządem Miasta Bydgoszczy w sprawie wspólnych działań zmierzających do realizacji projektu inwestycyjnego pn. Rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg wraz infrastrukturą parkingową, w którym strony zadeklarowały współfinansowanie projektu. Efektem porozumienia było udzielenie Województwu pomocy finansowej z budżetu Miasta Bydgoszczy w wysokości 1 350 000 zł na lata 2018-2019 z przeznaczeniem na opracowanie dokumentacji projektowej. Sprawowano nadzór nad kontynuacją prac związanych z przygotowaniem dokumentacji na remont i rozbudowę Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy, która pozwoli ostatecznie określić koszty zadania oraz nad realizacją projektu „Zakup sprzętu i wyposażenia dla Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy”, który pozwoli doposażyć instytucję w instrumenty najwyższej jakości.

W nadzorze Zarządu Województwa były również inwestycje związane z przebudową budynków na cele kulturalne zrealizowane również przy wsparciu środków z POIiŚ:

- „Młyn Kultury – Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku magazynowego przy ul. Kościuszki 77 w Toruniu – na budynek o funkcji użyteczności publicznej (przyszła siedziba dla: filii Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu, Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury w Toruniu oraz Galerii i Ośrodka Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu),
- „Przebudowa i remont konserwatorski budynku Pałacu Dąbskich w Toruniu” (siedziba Kujawsko-Pomorskiego Impresaryjnego Teatru Muzycznego w Toruniu).

Zarząd przykładał dużą wagę do utrzymania poziomu artystycznego festiwalu i konkursów, których organizatorami są wojewódzkie instytucje kultury. W tym celu m.in. zabezpieczono środki w Wieloletniej Prognozie Finansowej WK-P na wsparcie organizacji Bydgoskiego Festiwalu Operowego, Bydgoskiego Festiwalu Muzycznego, Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego KONTAKT, Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina dla Dzieci i Młodzieży w Szafarni. Łącznie na ten cel z budżetu województwa przeznaczono kwotę 1,57 mln zł.

Jednym z ważnych instrumentów wspierających zarówno twórców posiadających już znaczący dorobek jak i uczniów oraz studentów rozpoczynających swoją artystyczną działalność jest program stypendialny. W ramach programu w 2018 r. 23 osobom udzielono stypendia w łącznej kwocie 130 tys. zł na realizację zarówno projektów

w zakresie indywidualnej twórczości artystycznej, jak i opieki nad zabytkami oraz mających walory promocyjne dla regionu.

Zarząd kontynuował również unikatową w skali kraju inicjatywę wspierania twórczości ludowej, współrealizując z Oddziałem Bydgosko-Toruńskim, Włocławskim Stowarzyszenia Twórców Ludowych i Muzeum Etnograficznym w Toruniu Konkurs Aktywności Artystycznej Twórców Ludowych. W 2018 r. przyznano 95 laureatom konkursu nagrody na łączną kwotę 46 tys. zł.

Organizowano obchody świąt środowiskowych takich jak: Międzynarodowy Dzień Teatru, Dzień Bibliotekarza i Bibliotek, Dzień Muzyki, Międzynarodowy Dzień Muzeów. Z tych okazji byli nagradzani zasłużeni pracownicy instytucji kultury z całego regionu. Przeznaczono na ten cel 228 tys.

W ramach sprawowanego mecenatu dofinansowano organizację wielu wydarzeń artystycznych o charakterze międzynarodowym, mających szczególne znaczenie promocyjne dla pejzażu kulturalnego regionu oraz cyklicznych festiwali i przeglądów konkursowych. Realizując ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w ramach ogłoszonego przez Zarząd Województwa otwartego konkursu ofert w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz trybu pozakonkursowego wsparto 107 projektów, w tym m.in.:

- Festiwal Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich PROBALTICA,
- Per Musicam Ad Astra IV Międzynarodowy Konkurs i Festiwal Muzyki Chóralnej im. M. Kopernika,
- Międzynarodowe Spotkania Muzykującej Młodzieży - Bydgoskie Impresje Muzyczne,
- Bydgoszcz Jazz Festival - Międzynarodowy Festiwal Jazzowy,
- Międzynarodowy Festiwal Sztuki na Bilbordach ART MOVES,
- MÓZG FESTIVAL Festiwal Muzyki Współczesnej i Sztuk Wizualnych,
- Ogólnopolski Konkurs Chórów a Cappella Dzieci i Młodzieży,
- Konkurs Wokalny im. Ignacego Jana Paderewskiego - w hołdzie Mistrzowi,
- Przegląd Twórczości Filmowej „Pola i inni”,
- MŁODE KINO. Festival Filmowy dla Dzieci i Młodzieży,
- Festiwal FADO,
- 15. Millennium Docs Against Gravity Film Festival - Bydgoski Aneks,
- Festiwal Muzyki Dawnej im. Piotra z Grudziądza,
- Festiwal Muzyczny Afryka Reggae,
- Ogólnopolski Festiwal Lipa,
- II Międzynarodowy Konkurs Akordeonowy,
- Festiwal piosenek Jacka Kaczmarskiego "Źródło wciąż bije",
- Festiwal Rocka Progresywnego im. Tomasza Beksińskiego w Toruniu,
- Finał Turnieju Poezji Śpiewanej i Ogólnopolski Konkurs Recytatorski,
- Ogólnopolski Przegląd Twórczości Artystycznej Niepełnosprawnych OPTAN,
- Światowy Festiwal Folkloru „Fathers Village”,
- Festiwal Transgresje 3.

Zarząd wspierał również w innych formach prawnych przedsięwzięcia kulturalne, z których najważniejsze to:

- Międzynarodowy Festiwal Autorów Zdjęć Filmowych ENERGACamerimage,
- Festiwal Prapremier w Bydgoszczy,
- Bella Skyway Festival,
- Grudziądzka Wiosna Teatralna,
- Międzynarodowy Festiwal Teatrów Lalek SPOTKANIA,
- Międzynarodowy Aleksandrowski Festiwal Dwóch Cesarzy,
- Międzynarodowy Festiwal Filmowy Tofifest,
- Jazz Od Nowa Festiwal,
- Festiwal Operowo-Operetkowy w Ciechocinku,
- Alternatywne Spotkania Teatralne Klamra,
- Bella Skyway Festival,
- Festiwal Pamięci Andrzeja Zauchy „Serca Bicie”,
- Ogólnopolski Festiwal Małych Form Teatralnych ARLEKINADA.

Placówki kultury prowadzone przez Samorząd Województwa odnotowały w roku 2018 następujące wskaźniki świadczące o prowadzonej działalności⁹:

- Teatry - łącznie 148229 widzów, ponad 500 przedstawień i wydarzeń
 - Filharmonia, orkiestra, chóry i kapele - łącznie 195549 słuchaczy
- w tym:
- Teatr im. W. Horzycy w Toruniu: 9 przedstawień premierowych, 264 przedstawienia, 40055 widzów,
 - Opera NOVA: 2 przedstawienia premierowe, 124 przedstawienia, 84187 widzów,
 - Kujawsko-Pomorski Impresaryjny Teatr Muzyczny w Toruniu: 5 przedstawień premierowych, 7 koncertów, 153 wydarzenia, 23987 osób,
 - Filharmonia Pomorska: 1313 audycji muzycznych dla szkół i przedszkoli, 189750 słuchaczy,
 - Bydgoski Festiwal muzyczny zgromadził 5799 melomanów.
- Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby:
 - Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy: 56 imprez o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i środowiskowym, 138 wykładów i prelekcji, 283 warsztaty. We wszystkich przedsięwzięciach brało udział 57649 osób,
 - Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Toruniu 92 warsztaty w których brało udział 1300 osób,
 - Ośrodek Chopinowski w Szafarni: 40 koncertów, 10033 osób zwiedzających obiekt, 103 audycje,
 - Pałac Lubostron w Lubostroniu: 69 wydarzeń kulturalnych, 15364 osoby zwiedzające obiekt, warsztaty teatralne i fotograficzne 420 dzieci.
- Galerie i biura wystaw artystycznych:
 - Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu: 23 wystawy, 12000 osób zwiedzających, 28 wystaw poza siedzibą, 5 wystaw plenerowych, zajęcia artystyczne - udział 556 osób, zajęcia plastyczne - udział 1900 osób, poranki plastyczne - 30 spotkań, 685 osób uczestniczących,
 - Galeria Sztuki „Wozownia” w Toruniu: 17 wystaw indywidualnych, 5 w ramach autorskiego projektu, 7 wystaw w Sali archiwum, łączna liczba widzów - 24034 osoby. Imprezy poza wystawiennicze obejrzało 2530 osób.
- Centra Kultury i Sztuki:
 - Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu: 17 projektów wystawienniczych. W wystawach i festiwalach uczestniczyło 83667 osób. Warsztaty, spotkania autorskie - 3226 osób uczestniczących. 24131 widzów repertuaru filmowego.
- Biblioteki:
 - Wojewódzka Biblioteka Publiczna Książnica Kopernikańska w Toruniu: 492 nowe tytuły w formie cyfrowej, 42 wystawy, 267139 osób korzystających. Z punktów bibliotecznych skorzystało 10738 osób, które wypożyczyły 16720 jednostek. Projekt „Dyskusyjne Kluby Książki na Kujawach i Pomorzu” – 33 spotkania autorskie, w których uczestniczyło 1728 osób. „Toruń miasto zabytków” – 13 spotkań, 593 osoby uczestniczące,
 - Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy: przeprowadzono 2838 imprez z których skorzystało 48148 osób. 341 lekcji bibliotecznych dla 5438 osób. Placówki biblioteczne wypożyczyły 778966 jednostek. Dyskusyjne Kluby Książki – 34 spotkania autorskie, 610 spotkań 4912 osób uczestniczących.
- Muzea:
 - Muzeum Etnograficzne w Toruniu: 5 wystaw stałych, 9 wystaw czasowych, 9 ekspozycji edukacyjno-okolicznościowych, które łącznie obejrzało 25357 osób. Lekcje muzealne i warsztaty z których skorzystało 1452 uczniów. W oparciu o 12 programów kulturalnych zorganizowano 103 spotkania i imprezy. łącznie z programów kulturalnych skorzystały 11224 osoby,
 - Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku: 9 wystaw, 27 imprez o charakterze masowym. łącznie wzięło udział 36800 osób. 4 publikacje wydawnicze, zdigitalizowano 724 obiekty,
 - Muzeum Archeologiczne w Biskupinie: 3 wystawy stałe, 6 wystaw czasowych, oprowadzono 1910 grup, 57069 osób oraz zorganizowano 998 lekcji dla 29605 osób. Muzeum odwiedziły 222983 osoby. W festynie archeologicznym uczestniczyło 45400 osób.

⁹ Na podstawie „Sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2018 rok”

Ochrona zabytków i dziedzictwa narodowego stanowi jeden z priorytetów polityki Zarządu Województwa. Realizując przyjęty przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Program opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020” Zarząd Województwa wspierał wszelkie działania związane ochroną dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionu. W 2018 r. Zarząd Województwa przedłożył Sejmikowi uchwałę udzielającą 216 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy 216 obiektach zabytkowych. Determinacja Zarządu w zakresie powyższych działań skutkowała uzyskaniem statutu Pomnika Historii przez cztery cenne zespoły zabytkowe w Grudziądzu, Ciechocinku, Strzelnie i Włocławku.

Renowacja kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Nowej Wsi Wielkiej, fot. z archiwum Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

We współpracy z innymi samorządami podjęto i zrealizowano inicjatywę mającą na celu upamiętnienie ofiar zbrodni Pomorskiej 1939. Jej efektem było powstanie pomnika Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939 oraz zagospodarowanie przestrzeni wokół.

PROMOCJA DZIEDZICTWA POPRZEC TURYSTYKĘ

W zakresie turystyki i krajoznawstwa, powierzono wykonywanie następujących zadań publicznych: „III Regionalne Forum Turystyki”, „Weekend na Szlaku Piastowskim”, „Narzędzia promocji Szlaku Piastowskiego”, „12 Wojewódzki Zlot Aktywnych Krajoznawców w Bydgoszczy”, „Wypożyczenie obiektu sportowo-rekreacyjnego w formie ścieżki edukacyjnej przy Centrum Ruchu Szensztackiego w Bydgoszczy”, „Rozwój kompetencji pracowników branży turystycznej województwa kujawsko-pomorskiego”, „Aktualizacja tablic informacyjnych na kujawsko-pomorskim odcinku szlaku Camino Polaco”. Powierzono również realizację zadania pod nazwą „Międzynarodowy Dzień Przewodnika Turystycznego – Uroczystości Wojewódzkie”, którego celem było wyróżnienie przewodników działających społecznie na rzecz mieszkańców, integracja środowiska przewodników turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego i środowiska związanego z obsługą ruchu turystycznego.

Przygotowano i wydrukowano 10 000 szt. map rowerowych i turystycznych na terenach parków krajobrazowych w ramach upowszechniania wiedzy o województwie. W akcji „Poznaj swój region z przewodnikiem” uczestniczyło 2000 osób.

Należy też wymienić podjęcie przez Zarząd województwa uchwał, które umożliwiły przeprowadzenie następujących konkursów:

- konkurs „Odkrywca”, przeprowadzony już po raz jedenasty, będący Wyróżnieniem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dziedzinie turystyki. Wyłoniono laureatów w kategoriach: Działalność na rzecz rozwoju turystyki i popularyzacji krajoznawstwa, Inwestycja sprzyjająca rozwojowi turystyki, Przedsięwzięcia biznesowe, Wydarzenie turystyczne i promocyjne,
- konkurs „Paszport Turystyczny 2018” – siódma edycja,
- konkurs „Najlepszy Produkt Spożywczy Pomorza i Kujaw 2018” – dwunasta edycja.

Wyrażono wolę uczestnictwa Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jako partnera, w projekcie CREATIVE LOCI IACOBI we współpracy z innymi instytucjami partnerskimi, w ramach Programu COSME, który ma na celu promowanie i zwiększenie widoczności Szlaków Świętego Jakuba poprzez wykorzystanie nowych technologii, dostarczanie potencjalnym turystom i innym zainteresowanym wyczerpujących i praktycznych informacji o wszystkich drogach Św. Jakuba w Europie, a także wpisanych na listę UNESCO. W celu współpracy przy prowadzeniu działań na rzecz rozwoju i promocji Dróg Św. Jakuba wyrażono również wolę zawarcia porozumienia pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Województwem Pomorskim oraz Województwem Zachodniopomorskim.

Województwo uczestniczy także w projektach międzynarodowych, mających na celu rozwój produktów turystycznych (projekty te opisano szczegółowo w innej części *Raportu*). Są to projekty wieloletnie (4-5 letnie), a rok 2018 był kolejnym rokiem ich realizacji. W ramach tych projektów pozyskano środki w kwocie ponad 750 tys. euro w ramach programu Interreg Europa na realizację działań związanych z opracowaniem dokumentów planistycznych w zakresie rozwoju produktów turystycznych o znaczeniu regionalnym oraz wymianę doświadczeń w ramach partnerstwa międzynarodowego. Są to projekty:

- ThreeT – budżet 186,3 tys. euro – planowane rezultaty: opracowanie koncepcji tras rowerowych (MTB, trekking i szosowe) w formie pętli na terenie parków krajobrazowych,
- Eco-Cicle – budżet 193,1 tys. euro – planowane rezultaty: opracowanie założeń polityki rowerowej w województwie oraz audyt Wiślanej Trasy Rowerowej,
- Digiturism – budżet 187,7 tys. euro – planowane rezultaty: opracowanie koncepcji produktu turystycznego opartego na nowoczesnych technologiach produkt zlokalizowany na Szlaku Piastowskim,
- Cult-Create – budżet 184,5 tys. euro – planowane rezultaty: opracowanie koncepcji komunikacji marketingowej dla Szlaku Piastowskiego.

Tab. 5. Stan zaawansowania realizacji strategii/programów/planów (52 dokumenty)

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2018
Cel strategiczny: Gospodarka i miejsca pracy				
1	Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na rok 2018	2018	Ostateczna wersja sprawozdania z realizacji RPZ za 2018 r. zostanie opracowana do końca kwietnia 2019 r. Z danych pozyskanych do tej pory od jednostek nadzorujących wykonanie poszczególnych zadań wynika, że większość zadań zaplanowanych na 2018 r. została zrealizowana. Część zadań ujętych w niniejszym dokumencie, zainicjowanych w 2018 r., będzie kontynuowanych w kolejnych latach, a ich efekty będą możliwe do zmierzenia w 2019 czy nawet w 2020 r.	Z danych pozyskanych do tej pory od jednostek nadzorujących wykonanie poszczególnych zadań wynika, że większość zadań zaplanowanych na 2018 r. została zrealizowana. Jedynie planowane efekty realizacji zadania 1.2.2 nie zostały osiągnięte, ponieważ w okresie sprawozdawczym organizacje pozarządowe nie złożyły żadnej oferty na zadanie z zakresu włączania osób z niepełnosprawnościami w rynek pracy. Ponadto w zadaniu 3.1.5 wskaźniki rezultatu będą monitorowane do 4 tygodni od zakończenia przez uczestników udziału w projekcie.

2	Priorytety współpracy zagranicznej województwa kujawsko-pomorskiego ¹⁰	Nie określono	Dokument jest sukcesywnie realizowany, natomiast charakter ustaleń dokumentu nie pozwala na określenie stopnia realizacji całego dokumentu.	100%
3	Strategia rozwoju turystyki województwa kujawsko-pomorskiego ¹¹	Nie określono	Zadania określone w strategii będące w kompetencji Departamentu Sportu i Turystyki są realizowane w ramach działalności bieżącej.	Zadania określone w strategii będące w kompetencji Departamentu Sportu i Turystyki są realizowane w ramach działalności bieżącej. Zakres i intensywność realizacji poszczególnych zadań jest uzależniona od wysokości środków budżetowych na dany rok. W 2018 r. wykonano 100% zadań zaplanowanych do realizacji na ten rok.
4	Plan działań dla priorytetu inwestycyjnego 8b w ramach Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	2014-2020	Plan działań jest sukcesywnie realizowany, natomiast charakter ustaleń tego dokumentu nie pozwala na określenie stopnia realizacji całości dokumentu.	<p>W 2018 r. ogłoszono wszystkie zaplanowane konkursy – 4, w każdym z nich stopień wykorzystania alokacji przewidzianej na dany konkurs osiągnął poziom 100% i wyższy.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej bazującej na endogenicznych potencjałach obszaru, mającej charakter prozatrudnieniowy – projekt grantowy (RPKP.06.05.00-IZ.00-04-232/18) – wykorzystanie 100% alokacji – Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej poprzez dostosowanie obiektów do pełnienia funkcji na rzecz kultury oraz infrastruktury uzdrowskiej (RPKP.06.05.00-IZ.00-04-233/18) – wykorzystanie 213% alokacji – Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (RPKP.06.05.00-IZ.00-04-236/18) – wykorzystanie 132% alokacji – Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w otoczeniu zbiorników i cieków wodnych (RPKP.06.05.00-IZ.00-04-237/18) – wykorzystanie 288% alokacji. <p>Dodatkowo zaplanowano konkurs w 2019 r. Jednakże jest on uwarunkowany rozstrzygnięciem konkursów z roku 2018 r. i związaną z tym wielkością dostępnej alokacji.</p> <p>W związku z dużym zainteresowaniem konkursami planowane jest przesunięcie środków na priorytet inwestycyjny 8b w ramach renegotjacji programu.</p> <p>W związku z powyższym możliwa będzie aktualizacja przedmiotowego dokumentu.</p>
Cel strategiczny: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi				
5	Strategia polityki społecznej województwa kujawsko-	2014-2020	Dokument jest realizowany za pośrednictwem 9 programów (Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia (opracowywany corocznie); Wieloletni	Zadania realizowane są zgodnie z planem.

¹⁰ Program realizuje także cele strategiczne: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi, Innowacyjność, Nowoczesny sektor rolno-spożywczy, Sprawne zarządzanie, Tożsamość i dziedzictwo,

¹¹ Program realizuje także cel strategiczny: Tożsamość i dziedzictwo.

	pomorskiego do roku 2020		<p>program współpracy samorządu województwa kujawsko – pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2011-2015 oraz na lata 2016-2020; Kujawsko-Pomorski Program na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020; Wojewódzki Program Doskonalenia Kadr Pomocy Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Profesja”; Kujawsko-Pomorski Program Wspierania Rodziny na lata 2014-2022 „Rodzina jest najważniejsza”; Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku; Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Kujawsko-Pomorskim do roku 2016 oraz na lata 2017-2020; Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Kujawsko-Pomorskim do roku 2015 oraz na lata 2016-2020; Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020).</p> <p>W 2018 r. programy te były sukcesywnie realizowane.</p>	
6	Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku	2012-2020	Na 31 grudnia 2018 r. na 26 wskaźników w pełni zrealizowano 20 wskaźników przekraczając wartość docelową do 2020 roku. Pozostałe 6 wskaźników zrealizowanych jest na poziomie od 18% - 54%.	Plan na 2018 r. wykonano w 99,75% (wydano 264 259,60 zł).
7	Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2016-2020	2016-2020	Z zaplanowanych w programie 20 działań zrealizowano 17.	Zrealizowano wszystkie zadania zaplanowane w budżecie województwa na 2018 r. w ramach programu.
8	Wojewódzki program przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2017-2020	2017-2020	Realizacja całego dokumentu została przewidziana na lata 2017 – 2020 (4 lata) w związku z tym na koniec 2018 r. zadanie zostało zrealizowane w 50 %.	Zrealizowano wszystkie zadania zaplanowane w budżecie województwa na 2018 r. w ramach programu.
9	Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie	2014-2020	Program ma charakter pomocniczy (wzorcowy) dla opracowania programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie przez gminy.	Nie dotyczy. Program był przygotowany raz, na początku okresu realizacji dokumentu pn. <i>Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020</i> jako wzór dla gmin. W 2018 r. w zakresie Urzędu Marszałkowskiego nie wykonywano dodatkowych zadań w związku z dokumentem.
10	Ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	2014-2020	Program ma charakter pomocniczy (wzorcowy) dla opracowania i programów korekcyjno-edukacyjnych przez powiaty. Opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat.	Nie dotyczy. Program był przygotowany raz, na początku okresu realizacji dokumentu pn. <i>Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020</i> jako wzór dla gmin. W 2018 r. w zakresie Urzędu Marszałkowskiego nie wykonywano

				dodatkowych zadań w związku z dokumentem.
11	Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020, w ramach którego opracowywane są powyższe 2 ramowe podprogramy	2013-2020	Program jest sukcesywnie realizowany.	W roku 2018, realizowano działania zgodnie z przyjętym w grudniu 2017 harmonogramem rzeczowo-finansowym. Przeprowadzona analiza wskaźników wskazuje na wystąpienie pewnych odchyleń w stosunku do planowanych wartości. Podjęte działania naprawcze dają gwarancję osiągnięcia, pod koniec roku 2020, zaplanowanych wartości wskaźników.
12	Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim	01.08.2018 r. – 31.12.2018 r.	Zrealizowano wszystkie zaplanowane w programie działania.	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2018 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wartości wskaźników (Zaplanowano udział w Programie 725 osób, uczestniczyły 524 osoby. Wskaźnik nie został osiągnięty w 100% ze względu na stwierdzone p/wskazania do ćwiczeń).
13	Kujawsko-pomorski program wspierania rodziny na lata 2014-2022	2014-2022	Program jest sukcesywnie realizowany.	Zadania zaplanowane do wykonania w 2018 r. zostały wykonane w całości.
14	Kujawsko-pomorski program na rzecz ekonomii społecznej do roku 2020	2013-2020	Program jest sukcesywnie realizowany. Wskaźniki osiągnięte do końca 2018 r. zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji programu w roku 2018, które zostanie przygotowane do końca czerwca 2019 r.	Działania w zakresie realizacji Programu zaplanowane do realizacji w 2018 zostały w pełni zrealizowane.
15	Wieloletni program rozwoju bazy sportowej województwa kujawsko-pomorskiego do 2018 r.	do 2018	Program został zrealizowany w 100% - wszystkie zadania w programie zostały ukończone i oddane do użytku,	Zadania zaplanowane do realizacji w roku 2018 zostały wykonane w 100%
16	Kujawsko-pomorski program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży	-	Program jest sukcesywnie realizowany – zaawansowana faza realizacji.	Działania realizowane w poszczególnych projektach stypendialnych oraz innych projektach realizowanych w ramach kształcenia ogólnego oraz kształcenia zawodowego są uzależnione od harmonogramów poszczególnych projektów. Na podstawie prowadzonego bieżąco monitoringu realizacji projektów uznaje się, że projekty są realizowane zgodnie z zakładanymi harmonogramami, a zadania przewidziane na 2018 rok zostały wykonane.
17	Regionalny plan kształcenia przez całe życie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2017+	2017-2020	Dokument jest sukcesywnie realizowany. Poziom wykonania założonych wskaźników wynosi od 5,73% do 33,33%.	W roku 2018 przeprowadzono nabór nr RPKP.10.04.01-IZ.00-04-54P/18 (dofinansowanie uzyskał 1 projekt Województwa Kujawsko-Pomorskiego – nr RPKP.10.04.01-04-0001/18). Na dzień 09.01.2019 r. r. wartość wskaźników była następująca:

				<p>1. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie [osoby] – 401, stanowi to <u>5,73%</u> z planowanych do objęcia wsparciem 7000 osób,</p> <p>2. Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 661 stanowi to <u>13,22%</u> z planowanych do objęcia wsparciem 5000 osób,</p> <p>3. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 368, stanowi to <u>12,27%</u> z planowanych do objęcia wsparciem 3000 osób,</p> <p>4. Liczba osób z niepełnosprawnością objętych wsparciem w projekcie – 100, stanowi to <u>33,33%</u> z planowanych do objęcia wsparciem 300 osób.</p> <p>W ramach projektu udzielono zaliczek na poczet realizacji projektu w wysokości 6 648 268,92 zł.</p>
18	Kujawsko-pomorski program badań przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej	2018	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2018 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział w Programie 1706 osób, przebadanych zostało 735 osób co stanowiło 43%. Wskaźnik nie został osiągnięty w 100% ze względu na niską świadomość zdrowotną i małe zaangażowanie realizatorów).	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2018 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział w Programie 1706 osób, przebadanych zostało 735 osób co stanowiło 43%. Wskaźnik nie został osiągnięty w 100% ze względu na niską świadomość zdrowotną i małe zaangażowanie realizatorów).
19	Program wykrywania zakażeń WZW B i C w województwie kujawsko-pomorskim	2018	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2018 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział w Programie 2586 osób, przebadanych zostało 1987 osób co stanowiło 77%. Wskaźnik 70 – 80% zgłaszalności w programach przesiewowych jest wskaźnikiem świadczącym o wysokiej efektywności Programu).	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2018 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział w Programie 2586 osób, przebadanych zostało 1987 osób co stanowiło 77%. Wskaźnik 70 – 80% zgłaszalności w programach przesiewowych jest wskaźnikiem świadczącym o wysokiej efektywności Programu).
20	Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim	2018	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2018 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział w Programie 2558 osób, zaszczepionych zostało 1066 osób, co stanowiło 42%. Wskaźnik nie został osiągnięty ze względu na niską świadomość zdrowotną mieszkańców). Rok 2018 był ostatnim rokiem realizacji Programu, gdyż aktualnie szczepienia p/pneumokokom u dzieci są uwzględnione w Programie Szczepień Ochronnych jako szczepienia obowiązkowe.	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2018 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział w Programie 2558 osób, zaszczepionych zostało 1066 osób, co stanowiło 42%. Wskaźnik nie został osiągnięty ze względu na niską świadomość zdrowotną mieszkańców). Rok 2018 był ostatnim rokiem realizacji Programu, gdyż aktualnie szczepienia p/pneumokokom u dzieci są uwzględnione w Programie Szczepień Ochronnych jako szczepienia obowiązkowe.
21	Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim	2018	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2018 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział w Programie 1126 osób, zaszczepionych zostało 886 osób co stanowiło 79%. Wskaźnik 70 – 80% zgłaszalności w programach przesiewowych jest wskaźnikiem świadczącym o wysokiej efektywności Programu).	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2018 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział w Programie 1126 osób, zaszczepionych zostało 886 osób co stanowiło 79%. Wskaźnik 70 – 80% zgłaszalności w programach przesiewowych jest wskaźnikiem świadczącym o wysokiej efektywności Programu).
Cel strategiczny: Dostępność i spójność				
22	Kujawsko-pomorski plan spójności	2014-2020	Program jest sukcesywnie realizowany.	Z zaplanowanych na 2018 r. działań: – kontynuowano realizację inwestycji drogowych (od początku programu

	komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020			<p>oddano do użytku 20,3 km dróg wojewódzkich w ramach trwających inwestycji ujętych w I grupie wykazu przedsięwzięć drogowych, co stanowi ok. 20% realizacji wskaźnika produktu w ramach trwających sześciu inwestycji drogowych),</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizowano zadanie uzupełniające pn. „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 249 wraz z uruchomieniem przeprawy promowej przez Wisłę na wysokości Solca Kujawskiego i Czarnowa”, - PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. złożyły wniosek dla projektu „Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Toruń Wschodni – Chełmża”. - Przeprowadzono konkurs na wsparcie punktów kolejowej odprawy pasażerskiej – w ramach konkursu wpłynęły 2 wnioski (Gminy Miasta Wąbrzeźno i Gminy Tuchola).
23	Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa kujawsko-pomorskiego	2014-2025	Plan transportowy obejmuje swoim zakresem wyłącznie przewozy o charakterze użyteczności publicznej, przez które rozumiana jest „powszechnie dostępna usługa w zakresie publicznego transportu zbiorowego wykonywana przez operatora publicznego transportu zbiorowego w celu bieżącego i nieprzerwanego zaspokajania potrzeb przewozowych społeczności na danym obszarze”. W odniesieniu do realizacji zadań organizatora publicznego transportu zbiorowego w transporcie kolejowym należy stwierdzić, że wojewódzkie przewozy kolejowe są realizowane na wszystkich liniach kolejowych wskazanych w planie transportowym.	<p>W roku 2018 realizowano połączenia na wszystkich liniach kolejowych określonych w planie transportowym, tj. 3 strategicznych, 12 podstawowych oraz 7 uzupełniających.</p> <p>Od 10 czerwca wprowadzono dodatkowo 8 nowych połączeń, jedna para połączeń została wydłużona i od 9 grudnia 2018 r. uruchomiono kolejną parę połączeń.</p> <p>W 2018 r. realizowano przewozy na 43 z 45 liniach autobusowych. Nie uruchamiano przewozów na dwóch liniach uzupełniających, tj. Kamień Krajeński – Szubin oraz Piotrków Kujawski – Lubień Kujawski. O uruchomieniu regularnych przewozów pasażerskich na tych liniach decydować będzie organizator przewozów</p>
Cel strategiczny: Innowacyjność				
24	Regionalna strategia innowacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 ¹²	2014-2020	Zadania wynikające z dokumentu są realizowane w stopniu zaawansowanym.	Zadania zaplanowane na rok 2018: aktualizacja benchmarkingu, przeprowadzenie analizy prospektywnej – weryfikacja inteligentnych specjalizacji i monitoring wyłaniających się potencjałów rozwojowych województwa, analiza możliwości rozdysonowania środków na wsparcie B+R+I w ramach RPO WK-P, akcja promocyjna dotycząca dostępności środków w ramach PO PC, PO WER, PO IR, aktualizacja systemu monitoringu RSI WK-P, zamówienie badań zleconych, weryfikacja systemu zostały zrealizowane w stopniu zaawansowanym.
25	Program pn. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób najuboższych oraz niepełnosprawnych	2012-2020	Program jest sukcesywnie realizowany, natomiast charakter ustaleń programu nie pozwala na określenie stopnia realizacji całości programu.	Zadanie zostało wykonane w 100 %.
Cel strategiczny: Nowoczesny sektor rolno-spożywczy				
Cel strategiczny: Bezpieczeństwo				
Cel strategiczny: Sprawne zarządzanie				

¹² Program realizuje także cel strategiczny Gospodarka i miejsca pracy.

26	Wieloletni program współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2016-2020	2016-2020	Wykonalność poszczególnych wskaźników wykonania celów po 3 latach realizacji szacuje się na poziomie 60-75 %.	Zadania zaplanowane do realizacji w roku 2018 zostały wykonane w całości.
27	Program współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2018	2018	Program został zrealizowany w całości w roku 2018.	Wszystkie zaplanowane w Programie zadania zostały wykonane, co więcej zrealizowano działania uzupełniające wspierające organizacje pozarządowe w postaci m.in. bezpłatnego udostępniania sal konferencyjnych (10 organizacji skorzystało z ponad 50 godzin), sprzętu multimedialnego, pomocy przy organizacji przedsięwzięć, rekrutacji uczestników oraz przekazywania informacji poprzez wszelkie dostępne kanały informacyjne, którymi dysponuje biuro.
28	Wojewódzki program doskonalenia kadr pomocy społecznej województwa kujawsko-pomorskiego "Profesja"	Wieloletni, realizowany od 2000 r.	Program PROFESJA realizowany jest w sposób ciągły od 2000r. Uchwała nr 365/2000 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 marca 2000 r. nie wskazuje na końcowy termin realizacji programu oraz nie określa wskaźników przypisanych do programu. Corocznie w ramach przyznanej kwoty w danym roku realizowane są działania szkoleniowe zgodnie z bieżącym zapotrzebowaniem.	Zrealizowano wszystkie z zaplanowanych działań na 2018 rok. Budżet przyznany na program w 2018 r. wydatkowany na poziomie 100%.
29	Wieloletnia prognoza finansowa województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2018-2038	2018-2038	Uchwała utraciła moc z dniem 31-12-2018 w związku z podjęciem Uchwały nr II/47/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 17-12-2018 w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2019-2038.	Szczegółowe informacje na temat wykonania poszczególnych zadań budżetowych znajdują się w sprawozdaniu z wykonania budżetu za 2018 r. dostępne na stronie https://bip.kujawsko-pomorskie.pl/category/finanse-sprawozdania-budzet-2018/
30	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego	Nie określono	Monitorowane są zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, które pogrupowane zostały w cztery kategorie: - środowisko przyrodnicze i kulturowe - zrealizowano ok. 78% zadań - sieć osadnicza – zrealizowano ok 57% zadań - komunikacja – zrealizowano ok. 55% zadań - infrastruktura techniczna – zrealizowano ok. 68% zadań	Dokument nie posiada rocznych planów realizacji zadań. W 2018 r. rozpoczęto realizację 7 zadań w zakresie komunikacji (dwa z nich zakończono) oraz rozpoczęto realizację jednego zadania w zakresie infrastruktury technicznej Kontynuowano również prace przy rozpoczętych w latach wcześniejszych i nieukończonych dotychczas inwestycjach, w zakresie: - środowiska przyrodniczego i kulturowego – 12 zadań - sieci osadniczej 1 zadanie - komunikacji – 16 zadań - infrastruktury technicznej – 5 zadań
31	Program ochrony środowiska dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024	2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024	Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska organ wykonawczy województwa sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia sejmikowi. W bieżącym roku sporządzenie raportu zostało zaplanowane w jego drugiej połowie.	Zadania w ramach realizacji programu ochrony środowiska dla województwa kujawsko-pomorskiego zostały podzielone na zadania własne oraz zadania monitorowane przez inne instytucje jak: Nadleśnictwa, GDDKiA, KZGW, RZGW, RDOŚ, RDLP, WIOŚ, IMGW-PIB, PIG-PIB, gminy i powiaty. Zadania mają charakter ciągły. Brak wiedzy z zakresu stopnia

				wykonania poszczególnych zadań przez wszystkie instytucje.
32	Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028	2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028	Program jest sukcesywnie realizowany, natomiast charakter ustaleń programu nie pozwala na określenie stopnia realizacji całości programu. Gminy gospodarowały odpadami komunalnymi zgodnie z wytycznymi wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.	W roku 2018 plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego realizowany był w wielu dziedzinach gospodarki odpadami, odbywał się zarówno w sektorze gospodarczym, jak i komunalnym. W 2018 r. osiągnięty został cel objęcia 100% mieszkańców województwa systemem odbierania odpadów komunalnych. Dane za rok 2018, zgodnie z obowiązkiem ustawowym, w chwili obecnej przedkładane są przez władze gmin do Marszałka Województwa. Po ich weryfikacji, zostaną przedstawione Ministrowi Środowiska w terminie do dnia 15 lipca 2019 r.)
33	Plan ochrony dla Krajeńskiego Parku Krajobrazowego	1.01.2009 do 31.12.2028	50 %	100 %
34	Plan ochrony Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia	Nie określono	50%	100%
35	Plan ochrony Tucholskiego Parku Krajobrazowego	Obowiązuje do 10.04.2029 r.	50%	100%
36	Plan działań krótkoterminowych dla 4 stref województwa kujawsko-pomorskiego (aglomeracja bydgoska, miasto Toruń, miasto Włocławek, strefa kujawsko-pomorska) ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia wartości docelowych benzo(a)pirenu w powietrzu	Od 2014	W ramach przedmiotowego dokumentu nie ma określonych konkretnych działań do realizacji na dany rok. Plan działań krótkoterminowych realizowany jest przez gminy naszego województwa w ściśle określonych przypadkach przekroczenia norm jakości powietrza. Zgodnie z art 96a pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.) to Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat stopnia realizacji planu działań krótkoterminowych w roku 2018.
37	Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne tj. przekroczone zostały dopuszczalne poziomy hałasu, określone wskaźnikami LDWN, LN	2013-2018	Obecnie dokument jest aktualizowany, zostały nadane nowe czynności, które będą realizowane w programie. Zostanie ustalony nowy okres obowiązywania dokumentu.	Brak informacji o realizacji postępów zadań jakie zostały nałożone na zarządcę drogi.

38	Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż autostrady A1 od km 65+789 (granica województwa pomorskiego) do km 151+900 (węzeł Czerniewice)	2014-2024	Program został uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego w lipcu 2018 r. Program przewiduje zadania do realizacji w sposób ciągły.	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada jeszcze informacji na temat stopnia realizacji programu w 2018 r.
39	Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich, województwa kujawsko-pomorskiego, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie	2015-2020	Program przewiduje zadania do realizacji w sposób ciągły. Stan zaawansowani prac będzie można ocenić pod koniec okresu realizacji.	Stan zaawansowani prac będzie można ocenić pod koniec okresu realizacji.
40	Program ochrony powietrza dla strefy miasto Włocławek ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla benzenu i docelowego dla niklu	Do 31.12.2020	Program przewiduje zadania do realizacji w sposób ciągły. Zgodnie z art 96a pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.) to Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty.	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat stopnia realizacji niniejszego programu ochrony powietrza w 2018 roku.
41	Program ochrony powietrza dla strefy miasto Toruń ze względu na przekroczenie poziomu docelowego i dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5}	Do 31.12.2020	Program przewiduje zadania do realizacji w sposób ciągły. Zgodnie z art 96a pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.) to Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty.	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat stopnia realizacji niniejszego programu ochrony powietrza w 2018 roku.
42	Program ochrony powietrza dla aglomeracji bydgoskiej ze względu na przekroczenie poziomu docelowego arsenu	Do 31.12.2020	Przedmiotowy program ochrony powietrza miał być/ma być realizowany przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy tylko w przypadku odnotowania stężenia średniorocznego arsenu przekraczającego normę. Od roku uchwalenia (2013) przedmiotowego programu ochrony powietrza do roku 2018 nie odnotowano takiego przekroczenia, zatem program nie musi być realizowany.	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat stopnia realizacji niniejszego programu ochrony powietrza w 2018 roku.
43	Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów docelowych dla arsenu i ozonu	Do 31.12.2020	Przedmiotowy program ochrony powietrza realizowany jest przez samorządy gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Program przewiduje zadania do realizacji w sposób ciągły. Zgodnie z art 96a pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.) to Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat stopnia realizacji niniejszego programu ochrony powietrza w 2018 roku.

			wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty.	
44	Program ochrony powietrza dla 4 stref województwa kujawsko-pomorskiego ze względu na przekroczenia wartości docelowych benzo(a)pirenu	Do 31 grudnia 2023	Przedmiotowy program ochrony powietrza realizowany jest przez samorzady gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Program przewiduje zadania do realizacji w sposób ciągły. Zgodnie z art 96a pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.) to Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty.	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat stopnia realizacji niniejszego programu ochrony powietrza w 2018 roku.
45	Plan działań krótkoterminowych dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} w powietrzu	od 2017	Plan działań krótkoterminowych realizowany jest przez gminy naszego województwa w ściśle określonych przypadkach przekroczenia norm jakości powietrza. Zgodnie z art 96a pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.) to Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty.	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat stopnia realizacji niniejszego planu działań krótkoterminowych w 2018 roku.
46	Program ochrony powietrza strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM ₁₀ i benzenu oraz poziomu docelowego dla arsenu - aktualizacja	Do 31 grudnia 2025	Przedmiotowy program ochrony powietrza realizowany jest przez samorzady gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Program przewiduje zadania do realizacji w sposób ciągły. Zgodnie z art 96a pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.) to Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat stopnia realizacji niniejszego programu ochrony powietrza w 2018 roku.
47	Program ochrony powietrza dla strefy miasto Toruń ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM ₁₀ -aktualizacja	2017-2025	Przedmiotowy program ochrony powietrza realizowany jest przez organ wykonawczy gminy miasto Toruń. Program przewiduje zadania do realizacji w sposób ciągły. Zgodnie z art 96a pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.) to Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty.	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat stopnia realizacji niniejszego programu ochrony powietrza w 2018 roku.
48	Program ochrony powietrza dla strefy	2017-2025	Przedmiotowy program ochrony powietrza realizowany jest przez organ wykonawczy	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat

	miasto Włocławek ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10-aktualizacja		gminy miasto Włocławek. Program przewiduje zadania do realizacji w sposób ciągły. Zgodnie z art 96a pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.) to Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty.	stopnia realizacji niniejszego programu ochrony powietrza w 2018 roku.
49	Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracja bydgoska ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10-aktualizacja	2017-2025	Przedmiotowy program ochrony powietrza realizowany jest przez organ wykonawczy gminy miasto Bydgoszcz. Program przewiduje zadania do realizacji w sposób ciągły. Zgodnie z art 96a pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.) to Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty.	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat stopnia realizacji niniejszego programu ochrony powietrza w 2018 roku.
50	Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomu docelowego i dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM2,5	2017-2025	Przedmiotowy program ochrony powietrza realizowany jest przez organy wykonawcze gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Program przewiduje zadania do realizacji w sposób ciągły. Zgodnie z art 96a pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 ze zm.) to Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty.	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego nie posiada danych na temat stopnia realizacji niniejszego programu ochrony powietrza w 2018 roku.
Cel strategiczny: Tożsamość i dziedzictwo				
51	Program opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020	2017-2020	Program jest sukcesywnie realizowany, natomiast charakter ustaleń programu nie pozwala na określenie stopnia realizacji całości programu.	Spośród ponad 200 planowanych zadań nie wykonano jednego, ze względu na wycofanie się partnera.
52	Założenia tożsamości marki województwa kujawsko-pomorskiego oraz Zasady komunikacji wizualnej marki województwa kujawsko-pomorskiego w działaniach promocyjnych i informacyjnych	2016-2020	80%	100%

IV. Podsumowanie

Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2018 r. jest pierwszą edycją raportu o stanie województwa, wynikającym z art. 34a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, który został wprowadzony ustawą z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. poz. 130 z późn. zm.).

W opracowaniu zebrano informacje o podejmowanych działaniach rozwojowych, ujęte w nawiązaniu do celów strategicznych Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego oraz odniesiono się do 55 dokumentów programowych Samorządu Województwa (w tym zaprezentowano postępy wdrażania *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020.*) W celu przygotowania *Raportu o stanie województwa* przeanalizowano uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a także Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjęte w 2018 r.

W warstwie merytorycznej należy zwrócić uwagę na bardzo szeroki zakres prac, które były prowadzone przez Zarząd Województwa w 2018 roku w każdej z analizowanych sfer funkcjonowania województwa, choć należy pamiętać, że zgodnie z posiadanymi kompetencjami, w zakresie wielu sfer możliwości bezpośredniego stymulowania rozwoju są stosunkowo ograniczone lub dotyczą tylko nielicznych aspektów. Tylko w bardzo nielicznych aspektach możliwe jest dokonanie porównań stanu rozwoju w końcu roku 2018 z latami poprzednimi (okres sporządzania *Raportu* przypadający na przełom roku powoduje, że nie są jeszcze dostępne dane za koniec analizowanego roku).

Przedstawione w tym rozdziale informacje z różnych dziedzin funkcjonowania województwa nie miały na celu pokazania wszystkich działań. Raczej ich zadaniem było przedstawienie obszarów interwencji społeczno-gospodarczej zarządu województwa z przykładowymi zadaniami realizowanymi przez zarząd. Przykłady pokazują obszary działania w ramach zrównoważonego rozwoju regionu. Poprzez przedstawione projekty pokazują niezwykle dużą aktywność społeczno-gospodarczą i kulturalną na poziomie regionalnym i lokalnym. Stąd na liście działań są ogólnowojejewódzkie projekty, ale także działania na poziomie podstawowych jednostek samorządu terytorialnego.

Prace nad *Raportem o stanie województwa* pokazały, że celem sprawnego przygotowania tego obowiązkowego, corocznego opracowania niezbędna jest współpraca wszystkich jednostek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego oraz jednostek podległych Samorządowi Województwa. Konieczne jest także przeanalizowanie uwag i wniosków formułowanych podczas przedstawiania tego dokumentu zarówno na komisjach oraz w trakcie sesji Sejmiku Województwa. Wypracowane uwagi i propozycje mogą być pomocne w procesie przygotowania raportu o stanie województwa w latach następnych w odniesieniu do jego zakresu oraz sposobu prezentowania danych. Wydaje się, że zmiana uwarunkowań funkcjonowania Samorządu Województwa, a także systematyczne poszerzanie realizacji zadań w ramach kreowania polityki rozwoju, jak też modyfikacja systemu zarządzania rozwojem w skali kraju i regionu spowoduje przekształcenia w sposobie podejścia do monitorowania działań Zarządu Województwa oraz prezentowania efektów jego działań w zakresie szeroko rozumianej polityki publicznej.

V. Załączniki

Załącznik nr 1. Działalność Zarządu Województwa w zakresie wykonywania uchwał Sejmiku Województwa

Zarząd Województwa jest jednym z głównych podmiotów odpowiedzialnych za wykonywanie uchwał Sejmiku Województwa. W 2018 r. Zarząd Województwa podjął 243 uchwały, które realizowały ustalenia wynikające z uchwał Sejmiku Województwa, podjętych zarówno w tym roku, jak również w latach wcześniejszych. Podkreślenia wymaga fakt, że bardzo duża część uchwał, podjętych przez Zarząd Województwa w 2018 r. odnosi się do uchwał Sejmiku Województwa z lat poprzednich. Wynika to przede wszystkim z charakteru zagadnień regulowanych tymi uchwałami, nawiązującego do ciągłości i trwałości polityki rozwoju województwa.

Poniżej scharakteryzowano działalność Zarządu Województwa w 2018 r. w zakresie wykonywania uchwał Sejmiku Województwa czyli zgodnie z artykułem 41 ust. 2 pkt. 1 ustawy o samorządzie województwa.¹³ Prezentowane informacje zostały uporządkowane według kompetencji sejmiku województwa, tj. zgodnie z artykułem 18 ustawy o samorządzie województwa.

1. Stanowienie aktów prawa miejscowego

Przyjęcie przez Sejmik Województwa uchwały stanowiącej prawo miejscowe, zgodnie z określonym w uchwale nr XV/310/15 Sejmiku Województwa z dnia 21 grudnia 2015 r. szczegółowym sposobem konsultowania projektów aktów prawa miejscowego, poprzedzone jest procesem konsultacji projektu takiej uchwały, a decyzję w tej sprawie podejmuje Zarząd Województwa. Zarząd Województwa realizując ww. uchwałę Sejmiku Województwa podjął w 2018 r. następujące działania:

- przekazał do konsultacji z Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projekt uchwały określającej warunki i tryb finansowego wspierania rozwoju sportu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz przyjął sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji,
- przyjął 20 uchwał w wyniku których przekazano projekty uchwał zmieniających uchwały Sejmiku Województwa w sprawie określenia obszarów chronionego krajobrazu do konsultacji z radami gmin oraz do uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,
- przyjął 3 uchwały w wyniku których projekty uchwał zmieniających uchwały Sejmiku Województwa w sprawie parków krajobrazowych skierowane zostały do konsultacji z radami gmin oraz do uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,
- przekazał do konsultacji z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projekt *Regulaminu przyznawania stypendiów dla uczniów w ramach projektu „Humanisci na start!”*, przyjął sprawozdanie z przebiegu konsultacji – w ich wyniku Regulamin przyjęty został w dniu 23.04.2018 r. uchwałą nr XLIII/735/18 Sejmiku Województwa,
- przekazał do konsultacji z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projekt *Regulaminu przyznawania stypendiów dla uczniów w ramach projektu „Prymus Pomorza i Kujaw”* oraz przyjął sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji,
- przyjął projekt *„Programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2019”* oraz przyjął i podał do publicznej wiadomości sprawozdanie z przebiegu i wyniku konsultacji,
- przekazał do konsultacji oraz przyjął i podał do publicznej wiadomości sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji projektu uchwały Sejmiku Województwa w sprawie trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadań publicznych w ramach inicjatywy lokalnej,

¹³ Zestawienie obejmuje także uchwały Sejmiku Województwa, które zostały powierzone Marszałkowi Województwa lub w zakresie których nie wskazano realizatora. Ponadto w tym miejscu należy także wskazać, że wykaz obejmuje realizację przez Zarząd Województwa tylko tych uchwał Sejmiku Województwa, które zostały wskazane w podstawie prawnej uchwał podejmowanych przez Zarząd Województwa w 2018 r. i obejmuje tylko te kategorie spraw, należące do kompetencji sejmiku województwa, które w nich wystąpiły.

- postanowił skierować do konsultacji społecznych projekt uchwały Sejmiku Województwa w sprawie przyjęcia *Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż autostrady A1 od km 65+789 (granica województwa pomorskiego) do km 151+900 (węzeł Czerniewice)*.

2. Uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego

Uchwałą nr LIV/823/14 Sejmiku Województwa z dnia 27 października 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*, rozpoczęto prace nad planem. Sporządzony projekt *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został przyjęty przez Zarząd Województwa celem przeprowadzenia prac proceduralnych (uzyskania uzgodnień i opinii oraz udostępnienia projektu dokumentu społeczeństwu), a następnie, po wprowadzeniu wynikających ze złożonych uwag zmian w projekcie *Planu*, dokument ten 5 września 2018 r. był rozpatrywany przez Zarząd Województwa.

3. Określanie zasad udzielania dotacji przedmiotowych i podmiotowych z budżetu województwa

Zgodnie z określonym uchwałą nr VI/105/11 Sejmiku Województwa z dnia 31 marca 2011 r. trybem postępowania o udzielenie dotacji podmiotom niezaliczonym do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, na realizację zadań publicznych innych niż określone w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli wykonywania zleconego zadania, Zarząd Województwa:

- zlecił realizację zadań publicznych,
- przyjął sprawozdanie o dotacjach udzielonych w 2017 r. podmiotom niezaliczonym do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku na realizację zadań publicznych innych niż określone w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ogłosił i rozstrzygnął nabór wniosków oraz przyznał dotacje 83 spółkom wodnym.

4. Uchwalanie budżetu województwa

Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego na 2018 rok przyjęty został Uchwałą Nr XL/660/17 Sejmiku Województwa z dnia 18 grudnia 2017 roku w sprawie budżetu województwa na rok 2018. Zarząd Województwa dokonał 19 zmian w tej uchwale zgodnie z upoważnieniem w niej zawartym, a także podjął 122 uchwały dotyczące zatwierdzenia harmonogramu rzeczowo-finansowego dla realizowanych zadań, co umożliwi ich realizację. Szczegółowe sprawozdanie z realizacji budżetu znajduje się w *Sprawozdaniu z wykonania budżetu województwa za 2018 r.* dostępnym pod adresem:

<https://bip.kujawsko-pomorskie.pl/sprawozdanie-z-wykonania-budzetu-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego-za-2018-rok/>

Uchwałą nr XL/659/17 z dnia 18 grudnia 2017 r. Sejmik Województwa przyjął *Wieloletnią prognozę finansową Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2018-2038*. Zarząd Województwa w 2018 r. dokonał zmiany załącznika nr 1 do tej uchwały oraz przyjął 21 uchwał dotyczących zatwierdzenia zbiorczego zestawienia kosztów dla realizowanych zadań, co umożliwi ich realizację.

5. Podejmowanie uchwał w sprawie uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych i innych formach współpracy regionalnej

Sejmik Województwa uchwałą nr 409/2000 z dnia 12 czerwca 2000 r. przyjął *Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego*. Zgodnie z tą uchwałą Zarząd Województwa:

- wyraził wolę uczestnictwa Województwa Kujawsko-Pomorskiego jako partnera w projekcie COMBINE (Wzmacnianie transportu kombinowanego w regionie Morza Bałtyckiego poprzez rozwój terminali i ostatniej mili) we współpracy z innymi instytucjami partnerskimi, w ramach Programu INTERREG Region Morza Bałtyckiego,
- wyraził wolę uczestnictwa Województwa Kujawsko-Pomorskiego jako partnera w projekcie CREATIVE LOCI IACOBI we współpracy z innymi instytucjami partnerskimi, w ramach Programu COSME – Promowanie i zwiększenie widoczności Szlaków Świętego Jakuba poprzez wykorzystanie nowych

technologii, dostarczanie potencjalnym turystom i innym zainteresowanym wyczerpujących i praktycznych informacji o wszystkich drogach Św. Jakuba w Europie, a także wpisanych na listę UNESCO.

Realizując powyższą uchwałę oraz uchwałę nr LI/1355/10 Sejmiku Województwa z dnia 18 października 2010 r. w sprawie przystąpienia Województwa Kujawsko-Pomorskiego do Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarne, Zarząd Województwa:

- przyjął w poczet członków regionalnej sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze podmioty, których wnioski zostały pozytywnie zaopiniowane przez Zespół Opiniodawczo-Doradczy ds. Wspierania Rozwoju Obszarów Wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim,
- odebrał członkostwo jednej z firm w regionalnej sieci poprzez odebranie prawa do posługiwanie się oznaczeniem Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze oraz emaliowanej tablicy z oznaczeniem Sieci,
- zatwierdził *Regulamin członkostwa w regionalnej sieci Dziedzictwa Kulinarne Kujawy i Pomorze*.

6. Podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych województwa

Zgodnie z zasadami nabywania nieruchomości przez Województwo Kujawsko-Pomorskie i zasadami sprawowania współwłasności ustalonymi uchwałą nr 377/2000 Sejmiku Województwa z dnia 20 kwietnia 2000 r. Zarząd Województwa wyraził zgodę na kupno prawa własności nieruchomości położonej w Płazowie, gmina Lubiewo, z przeznaczeniem na cele publiczne – rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240.

Realizując uchwałę nr XLII/721/18 Sejmiku Województwa z dnia 19 marca 2018 r. w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie spółki pod nazwą: Inwestycje Regionalne spółka z ograniczoną odpowiedzialnością postanowiono utworzyć jednoosobową spółkę Województwa Kujawsko-Pomorskiego pod nazwą Inwestycje Regionalne Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu.

W oparciu o uchwałę nr XLVIII/773/14 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 14 kwietnia 2014 r. w sprawie wnoszenia wkładów pieniężnych przez Województwo Kujawsko-Pomorskie do spółki Kujawsko-Pomorska Sieć Informacyjna sp. z o.o. Zarząd Województwa postanowił o objęciu przez Województwo Kujawsko-Pomorskie udziałów zwykłych w podwyższonym kapitale zakładowym tej spółki i pokryciu ich wkładem pieniężnym.

Realizując uchwałę nr XLIII/734/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości na rzecz Gminy Brześć Kujawski Zarząd Województwa postanowił darować Gminie Brześć Kujawski prawo własności zabudowanej nieruchomości położonej w Wieńcu przy ul. Parkowej, z przeznaczeniem na realizację celu publicznego – inwestycji infrastrukturalnych w dziedzinie zaopatrzenia ludności w wodę, oczyszczania i odprowadzania ścieków.

Zgodnie z określonymi uchwałą nr XXV/427/12 Sejmiku Województwa z dnia 27 sierpnia 2012 r. szczegółowymi zasadami, sposobem i trybem udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny przypadających Województwu Kujawsko-Pomorskiemu lub jego jednostkom podległym, warunkami dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz wskazania organu i osób uprawnionych do udzielania ulg, Zarząd Województwa:

- umorzył należność pieniężną przypadającą Województwu Kujawsko-Pomorskiemu od Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego im. L. Rydygiera w Toruniu, będącego następcą prawnym Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego w Toruniu,
- dokonał umorzenia w całości należności pieniężnych z tytułu kar umownych nałożonych przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, w imieniu którego działa Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, w związku z realizacją umów na podstawie postępowania o udzieleniu zamówienia publicznego,
- Realizując uchwałę nr XXXVIII/628/17 Sejmiku Województwa z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie likwidacji Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku Zarząd Województwa:
 - wprowadził zmiany w uchwale nr 50/2278/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 grudnia 2017 r. w sprawie powołania Likwidatora Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku i określenia czynności likwidacyjnych,

- wyraził zgodę Likwidatorowi Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych we Włocławku w likwidacji, na dokonanie czynności prawnej, przekraczającej zakres umocowania określony w uchwale nr 50/2278/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 grudnia 2017 r., polegającej na nieodpłatnym użyczeniu Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu „Wody Polskie” na okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 30 czerwca 2018 r. wyposażenia biurowego i biurowych urzędzeń technicznych oraz samochodów i sprzętu technicznego,
- wyraził zgodę Likwidatorowi Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych we Włocławku, na przekazanie Wojewodzie Kujawsko-Pomorskiemu składników majątkowych m.in. znajdujących się w Wojewódzkim Magazynie Przeciwpowodziowym oraz na sprzedaż składników majątkowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego będących w dyspozycji Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych we Włocławku na rzecz Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

7. Podejmowanie uchwał w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów lub studentów

Na podstawie uchwały nr XXXV/574/17 Sejmiku Województwa z dnia 28 sierpnia 2017 r. w sprawie przyjęcia *Regulaminu przyznawania stypendiów dla uczniów w ramach projektu „Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza”*, Zarząd Województwa zatwierdził listę stypendystów oraz listę rezerwową stypendystów.

Na podstawie uchwały nr XLVII/777/18 Sejmiku Województwa z dnia 25 czerwca 2018 r. w sprawie *Regulaminu przyznawania stypendiów dla uczniów w ramach projektu "Prymus Pomorza i Kujaw" na lata szkolne od 2018/2019 do 2022/2023*, Zarząd Województwa zatwierdził listę rankingową uczniów na rok szkolny 2018/2019.

Na podstawie uchwały nr XLIII/735/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie przyjęcia *Regulaminu przyznawania stypendiów dla uczniów w ramach projektu "Humanieści na Start!" na lata 2018-2021*, Zarząd Województwa zatwierdził listę stypendystów.

Na podstawie uchwały nr XLI/664/06 Sejmiku Województwa z dnia 13 marca 2006 r. w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów dziennych liceów i techników prowadzonych przez powiaty województwa kujawsko-pomorskiego, Zarząd Województwa przyznał stypendia.

Uchwałą nr XLIV/663/06 Sejmiku Województwa z dnia 13 marca 2006 r. ustalono zasady udzielania stypendiów Marszałka Województwa studentom studiów dziennych z wyższych uczelni z terenu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, osiągającym wybitne wyniki w nauce, sporcie i kulturze. Zarząd Województwa podjął decyzję o nieprzewodzeniu naboru wniosków na stypendia studenckie w 2018 r.

8. Podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji sejmiku województwa

Zgodnie z uchwałą nr XLIII/714/13 Sejmiku Województwa z dnia 18 listopada 2013 r. w sprawie nagród dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki sportowe, trenerów oraz innych osób wyróżniających się osiągnięciami w działalności sportowej Zarząd Województwa:

- przyznał nagrody medalistom Mistrzostw Świata, Mistrzostw Europy oraz złotym medalistom Młodzieżowych Mistrzostw Polski, Mistrzostw Polski Juniorów i Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży z 2017 r., ich trenerom, a także innym osobom wyróżniającym się osiągnięciami w działalności sportowej w 2017 r.,
- przyznał nagrody uczestnikom XXIII Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Pjongczangu.

Zgodnie z uchwałą nr XLIII/715/13 Sejmiku Województwa z dnia 18 listopada 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad określających tryb przyznawania i pozbawiania oraz rodzaje i wysokości stypendiów sportowych dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki sportowe, Zarząd Województwa przyznał 142 stypendia dla zawodników w dyscyplinach olimpijskich i objętych systemem współzawodnictwa sportu dzieci i młodzieży.

Realizując uchwałą nr XVII/310/12 Sejmiku Województwa z dnia 30 stycznia 2012 r. w sprawie określenia kryteriów i trybu przyznawania nauczycielom nagród, Zarząd Województwa: powołał Komisję ds. Nagród Zarządu

Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyznawanych w 2018 r. dla nauczycieli szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Samorząd Województwa, a następnie przyznał 28 nagród.

Realizując uchwałę nr XX/359/12 Sejmiku Województwa z dnia 23 kwietnia 2012 r. w sprawie regulaminu określającego wysokość i szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego i za warunki pracy, szczegółowy sposób obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i za godziny doraźnych zastępstw oraz innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, Zarząd Województwa:

- przyznał dodatki motywacyjne dyrektorom szkół i placówek oświatowych na okres od dnia 1 marca 2018 r. do dnia 31 sierpnia 2018 r. oraz na okres od dnia 1 września 2018 r. do dnia 28 lutego 2019 r.
- ustalił dodatki funkcyjne dyrektorom szkół i placówek oświatowych na okres od dnia 1 września 2018 r. do dnia 31 sierpnia 2019 r.

Realizując uchwałę nr XXI/379/12 Sejmiku Województwa z dnia 28 maja 2012 r. w sprawie zasad i trybu przyznawania stypendiów Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnieniem kultury i opieką nad zabytkami Zarząd Województwa postanowił przyznać stypendia 23 osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnieniem kultury i opieką nad zabytkami.

Realizując uchwałę nr XXIX/360/04 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2004 r. w sprawie zasad przyznawania nagród i wyróżnień laureatom konkursów, olimpiad, plebiscytów, rankingów i przeglądów oraz za wybitne osiągnięcia w prowadzeniu działalności społecznie użytecznej, służącej wszechstronnemu rozwojowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Zarząd Województwa:

- ustalił regulamin przyznawania nagród dla osób wyróżniających się w działalności pomocy społecznej pn. *Stalowy Anioł*, powołał komisję kwalifikacyjną i przyznał nagrody wyróżniającym się osobom,
- ogłosił XI edycję konkursu o Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego na najlepsze inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe pod nazwą *Rodzynki z pozarządówki*. Rozstrzygnął konkurs - wyłoniono 12 laureatów,
- ogłoszono VI Wojewódzki Konkurs Astronomiczny.

Realizując uchwałę Nr XXXVIII/630/17 Sejmiku Województwa z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2018 roku, Zarząd Województwa:

- ustanowił i wprowadził zasady przyjęcia, przechowywania, zwrotu i komisyjnego niszczenia zabezpieczeń prawidłowej realizacji umów dla zadań publicznych współfinansowanych w ramach środków przyznanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- przeprowadził i rozstrzygnął konkurs na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w 2018 roku ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pod nazwą „Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych” oraz pod nazwą „Zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością do leczenia specjalistycznego, terapii i rehabilitacji”,
- dokonał podziału środków przyznanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do wykorzystania w 2018 roku,
- ustalił Procedury zlecenia, realizacji i rozliczania zadań publicznych dofinansowywanych z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Realizując uchwałę nr XXXVII/618/2017 Sejmiku Województwa z dnia 23 października 2017 r. w sprawie określenia kryteriów ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań realizowanych przez powiaty w 2018 roku, Zarząd Województwa dokonał zmiany uchwały Nr 48/2193/17 Zarządu Województwa z dnia 29 listopada 2017 r. która ustaliła kwoty środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań realizowanych przez samorządy powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w 2018 roku.

Realizując uchwałę nr XLIX/805/18 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 września 2018 r. w sprawie określenia kryteriów ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz

promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań realizowanych przez powiaty w 2019 roku, Zarząd Województwa:

- ustalił zasady wykorzystania środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań realizowanych przez Samorząd Województwa w 2019 roku,
- ustalił kwoty środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań realizowanych przez samorządy powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w 2019 roku.

Uchwałą nr XXX/512/17 Sejmiku Województwa z dnia 27 marca 2017 r. został przyjęty *Wojewódzki program przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2017-2020*. Zarząd Województwa, sprawujący nadzór nad jego realizacją, sporządził raport z wykonania programu w 2017 r. Raport został przedstawiony na posiedzeniu Komisji Promocji i Ochrony Zdrowia w dniu 15 marca 2018 r. oraz na sesji Sejmiku Województwa w dniu 19 marca 2018 r.

Sejmik Województwa uchwałą nr XII/202/11 z dnia 26 września 2011 r. w sprawie przedstawienia okresowej informacji na temat stanu realizacji zadań w zakresie polityki rozwoju regionalnego zobowiązał Zarząd Województwa do przedstawiania sprawozdań z realizowanych zadań w cyklu półrocznym. Zarząd Województwa przyjął informację za II półrocze 2017 r. oraz za I półrocze 2018 r. na temat stanu realizacji zadań w zakresie polityki rozwoju regionalnego i przekazał radnym województwa.

Przyjęta uchwałą nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa z dnia 21 października 2013 r. *Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020-Plan modernizacji 2020+* zawiera ustalenie corocznego kompleksowego raportowania stanu realizacji ustaleń Strategii. Zarząd Województwa przyjął *Raport z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w 2017 r.*

Załącznik nr 2. Uchwały Zarządu Województwa w zakresie wykonywania pozostałych zadań

Poniżej przedstawiono informację o podjętych w 2018 r. przez Zarząd Województwa działaniach innych, niż wykonywanie uchwał Sejmiku Województwa. Dotyczy to uchwał odnoszących się do zadań Zarządu Województwa, w odniesieniu do zakresów określonych w art. 41 ust. 2 pkt 2-7, art. 18 pkt 16 ustawy o samorządzie województwa oraz § 86 ust. 1 Statutu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, do których należą:

- gospodarowanie mieniem województwa, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez województwo,
- przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa,
- przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa i innych strategii rozwoju, planu zagospodarowania przestrzennego, regionalnych programów operacyjnych, programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie spójności a także innych dokumentów oraz ich wykonywanie,
- monitorowanie i analizowanie procesów rozwojowych w układzie przestrzennym oraz strategii rozwoju województwa, regionalnych programów operacyjnych, programów rozwoju i programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności oraz kontraktu terytorialnego, o którym mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi,
- kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym zatrudnianie i zwalnianie kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych,
- uchwalanie regulaminu organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego,
- przygotowywanie projektów uchwał Sejmiku,
- przygotowywanie i przedkładanie Sejmikowi sprawozdań, o których mowa w art. 18 pkt 16 ww. ustawy,
- uchwały Zarządu Województwa wynikające z innych zapisów ustawy o samorządzie województwa lub innych ustaw.

Z uwagi na brak możliwości rozdzielenia zadań Zarządu Województwa wynikających z przyjętych przez Sejmik Województwa uchwał od innych realizowanych zadań, w rozdziale tym mogą wystąpić powtórzenia informacji zawartych w rozdziale III.

1. Gospodarowanie mieniem województwa, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez województwo

- Udzielono pełnomocnictwa do przeprowadzenia kontroli w spółce Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu
- Powołano członków Rady Nadzorczej spółki Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu.
- Postanowiono o nie zrzekaniu się przysługującego Województwu Kujawsko-Pomorskiemu odszkodowania z tytułu utraconego prawa własności nieruchomości.
- Wyrażono zgodę na kupno prawa własności nieruchomości położonej w Broniewicach, gmina Janikowo, z przeznaczeniem na cele publiczne – przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 255.
- Wyrażono zgodę podmiotom leczniczym prowadzonym przez Samorząd Województwa na użyczenie, sprzedaż pojazdu lub sprzętu oraz na wynajem powierzchni, wydzierżawienie części gruntu.
- Przyjęto informację o stanie mienia Województwa Kujawsko-Pomorskiego według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.
- Przekazano darowizny na rzecz szpitali, dokonano użyczenia nieruchomości, likwidacji ruchomych składników majątkowych stanowiących wyposażenie Urzędu Marszałkowskiego, nieodpłatnego przekazanie środka trwałego stanowiącego wyposażenie Urzędu Marszałkowskiego na rzecz stowarzyszenia.
- Podjęto uchwały dotyczące gospodarowania nieruchomościami – zgody dla jednostek podległych samorządowi województwa na zawarcie umowy najmu pomieszczeń, zgody na dysponowanie nieruchomością na cele budowlane, użyczenia nieruchomości, postanowiono nie zrzekać się z przysługującego województwu odszkodowania, zakupiono nieruchomość
- Wyrażono zgodę jednostkom samorządu województwa na likwidację zużytego mienia

- Postanowiono o objęciu udziałów lub akcji (spółki Kujawsko-Pomorska Sieć Informacyjna Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu, spółki Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. z siedzibą w Toruniu, spółki Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu, spółki Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. z siedzibą we Włocławku, spółki Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. z siedzibą w Białych Błotach, Spółki Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Toruniu, Spółki Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Przysieku, Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Toruniu).
- Wyrażono zgodę dzierżawcy nieruchomości stanowiącej własność Samorządu Województwa na remont.
- Postanowiono przeznaczyć do sprzedaży nieruchomości stanowiącą własność Województwa Kujawsko-Pomorskiego, położoną w Świeciu, przeprowadzono odpowiednie procedury i dokonano sprzedaży.
- Postanowiono przenieść na rzecz Powiatu Sępoleńskiego prawo własności nieruchomości zabudowanej położonej w Sypniewie, gmina Więcbork.
- Przekazano w użytkowanie na czas nieoznaczony Galerii Sztuki „Wozownia” w Toruniu nieruchomości stanowiącą własność Województwa Kujawsko-Pomorskiego, położoną w Toruniu przy ul. Rabiańskiej 20.
- Postanowiono przyjąć od Gminy Grudziądz darowiznę prawa własności zabudowanej nieruchomości położonej w obrębie Dusocin, gmina Grudziądz, z przeznaczeniem na cele związane z wykonywaniem zadań własnych województwa.
- Postanowiono dokonać darowizny mienia Województwa Kujawsko-Pomorskiego spółce ENEA Oświetlenie Sp. z o.o. z siedzibą w Szczecinie.
- Wyrażono zgodę Wojewódzkiemu Ośrodkowi Ruchu Drogowego w Bydgoszczy na rozbiórkę budynku i garaży zlokalizowanych na nieruchomości położonej w Inowrocławiu przy ul. Orłowskiej 48, w ramach realizacji inwestycji pn. „Budowa nowego budynku z wyburzeniem dotychczasowych, budową garaży, wyposażeniem wnętrza i zagospodarowaniem terenu w Oddziale Terenowym WORD Bydgoszcz w Inowrocławiu”.
- Postanowiono przeprowadzić pełną inwentaryzację na dzień 31 grudnia 2018 r. składników aktywów i pasywów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu oraz składników majątku nieruchomego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

2. Przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa

- Szczegółowe sprawozdanie z realizacji budżetu znajduje się w *Sprawozdaniu z wykonania budżetu województwa za 2018 r.* dostępnym pod adresem: <https://bip.kujawsko-pomorskie.pl/sprawozdanie-z-wykonania-budzetu-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego-za-2018-rok/>
- Zarząd Województwa przyjął projekt budżetu województwa na rok 2019 oraz projekt wieloletniej prognozy finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2019-2038.

3. Przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa i innych strategii rozwoju, planu zagospodarowania przestrzennego, regionalnych programów operacyjnych, programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie spójności a także innych dokumentów oraz ich wykonywanie

Wśród wszystkich 2395 uchwał podjętych przez Zarząd Województwa w 2018 r. blisko 35% stanowiły uchwały związane z realizacją programów operacyjnych – *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*.

Zarząd Województwa jako Instytucja Zarządzająca RPO WK-P 2014-2020 podejmował uchwały mające na celu sprawną realizację programu. Zdecydowana większość wszystkich podjętych uchwał dotyczyła spraw technicznych/organizacyjnych związanych z ogłoszeniem konkursów, przyjęciem harmonogramu naboru wniosków o dofinansowanie, wydłużeniem czasu trwania etapu weryfikacji wniosków, zatwierdzenia listy ocenionych projektów, przyjęciem regulaminu naboru ekspertów do oceny merytorycznej projektów, naboru kandydatów na ekspertów itp. Zarząd Województwa dokonywał akceptacji założeń projektów, określał kryteria wyboru projektów. Przeprowadził procedury związane z dokonaniem zamówień publicznych m.in. na usługi

w zakresie udzielania porad i konsultacji prawnych, sporządzania opinii prawnych, opiniowania projektów umów i wewnętrznych aktów prawnych w sprawach związanych z realizacją RPO WK-P. Podjął również szereg uchwał dotyczących realizacji projektów własnych Samorządu Województwa (szczegóły zawarto w rozdziale V).

Zarząd Województwa zatwierdził *Plan działań na 2018 rok dla RPO WK-P 2014-2020*, służący do monitorowania tempa kontraktacji i certyfikacji RPO WKP 2014-2020 w roku 2018 oraz podejmowania działań zaradczych, mających prowadzić do wykonania określonych w planie celów. Przyjął plany działań na 2018 r. dla osi priorytetowych: 8. Aktywni na rynku pracy, 9. Solidarne społeczeństwo, 10. Innowacyjna edukacja.

Zarząd Województwa dokonał zmiany załączników nr 1 i nr 2 do uchwały nr 14/612/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2017 r. w sprawie przyjęcia projektu zmian RPO WK-P na lata 2014-2020, a po jego przyjęciu Decyzją Wykonawczą Komisji Europejskiej nr C(2018) 5004 z dnia 24 lipca 2018 r. ogłosił w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego komunikat na temat zmiany RPO WK-P na lata 2014-2020. Dokonał również zmian Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (SZOOP RPO) stanowiącego załącznik nr 1 do uchwały nr 34/1171/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 sierpnia 2015 r.

Zarząd Województwa realizował również funkcję kontrolną: zatwierdził *Plan Kontroli RPO WK-P na lata 2014-2020* na rok obrachunkowy 2017/2018 oraz na 2018/2019, przyjął strategię zwalczania nadużyć finansowych w ramach RPO WK-P 2014-2020, powołał Zespół ds. samooceny ryzyka i zatwierdził *Informację podsumowującą wyniki samooceny ryzyka nadużyć finansowych w ramach RPO WK-P 2014-2020*. Dokonał zmiany w uchwale dotyczącej powołania oraz określenia zadań Komitetu Monitorującego RPO WK-P 2014-2020, a także zmian w uchwale dotyczącej powołania Zespołu monitorującego projekty własne Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego współfinansowane ze środków Unii Europejskiej – w 2018 r. odbyło się szereg spotkań zespołu, na których m.in. przedstawiano kwartalne sprawozdania z realizacji projektów własnych Samorządu Województwa.

Zarząd Województwa przyjął także projekt aktualizacji Planu ewaluacji *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*.

Wśród uchwał podejmowanych przez Zarząd Województwa, jako Instytucji Zarządzającej RPO WK-P 2014-2020, warto wskazać także na te, które dotyczą prowadzonej przez Samorząd Województwa Polityki Terytorialnej:

- Dokonana została aktualizacja *Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* w zakresie wysokości szacunkowej alokacji środków dedykowanych obszarom OSI i ORSG w ramach poszczególnych priorytetów inwestycyjnych dla RPO WK-P przypisanych polityce terytorialnej (załącznik do uchwały nr 43/1605/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 października 2013 r.). Aktualizacja uwzględnia stan faktyczny realizacji założeń polityki terytorialnej w województwie kujawsko-pomorskim oraz zmiany redakcyjne i techniczne.
- Zarząd Województwa zaopiniował zaktualizowaną *Strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego* w zakresie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach RPO WK-P 2014-2020.
- Zmieniono załącznik do uchwały nr 32/1276/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Instrukcji Wykonawczej Instytucji Pośredniczącej w ramach Instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 – zmiana uchwały spowodowana była modyfikacją Systemu Oceny Projektów, wskaźników ram wykonania, rekomendacją z kontroli systemowej jak również w zakresie umożliwienia dostępu IP ZIT do systemów informatycznych w tym Systemu SL 2014.
- Zgodnie z określonymi w uchwale nr 15/437/15 Zarządu Województwa z dnia 15 kwietnia 2015 r. *Zasadami oceny Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego* Zarząd Województwa przyjął opinie dotyczące zaktualizowanych Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego dla 17 powiatów.
- Zgodnie z określonymi w uchwale nr 15/438/15 Zarządu Województwa z dnia 15 kwietnia 2015 r. *Zasadami oceny Strategii Obszaru Strategicznej Interwencji* Zarząd Województwa przyjął opinie dotyczące zaktualizowanych strategii Obszarów Strategicznej Interwencji dla Włocławka, Grudziądza i Inowrocławia i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie.

- Zarząd Województwa wprowadził zmiany w uchwałach w sprawie wyznaczenia obszaru realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla miast: Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie – wprowadzono zmiany w zakresie nazewnictwa obszaru działań oraz zakresu terytorialnego.
- Zarząd Województwa zatwierdził projekt warunków udzielenia wsparcia dla działania 11.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w zakresie projektów dotyczących udzielania wsparcia na koszty bieżące i animację, RPO WK-P 2014-2020.
- Zarząd Województwa zatwierdził listy wniosków o udzielenie wsparcia, zweryfikowanych przez Komisję Oceny Projektów, złożonych w odpowiedzi na nabór ogłoszony przez LGD: Pogrodzie Toruńskie, Ziemia Gotyku, Zakole Dolnej Wisły, Czarnoziem na Soli, Razem dla Powiatu Radziejowskiego w ramach osi priorytetowej 7 RPO WK-P 2014-2020.

Zarząd Województwa podejmował też uchwały mające na celu promocję RPO WK-P – przyjął projekt zmian *Rocznego planu działań informacyjnych i promocyjnych na rok 2018 dla RPO WK-P na lata 2014-2020*.

Postanowiono zorganizować i przeprowadzić konkurs dla dziennikarzy prasowych, internetowych, radiowych i telewizyjnych pod nazwą „Fundusze europejskie dla Kujawsko-Pomorskiego”.

Zarząd Województwa podjął uchwały, które umożliwiły składanie wniosków o przyznanie pomocy w ramach PROW 2014-2020 na operacje typu:

- „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne”,
- „Kształtowanie przestrzeni publicznej”,
- „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego”,
- „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych”,
- „Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów”.

W zakresie przygotowywania lub realizacji pozostałych dokumentów Zarząd Województwa podjął uchwały:

- O przystąpieniu do opracowania a następnie o przyjęciu projektu aktualizacji *Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028* w zakresie wskazania miejsc spełniających warunki magazynowania odpadów, o których mowa w art. 24a ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu tego dokumentu.
- Przyjmującą projekt *Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2018 rok*.
- Powołującą Zespół w celu opracowania projektu *Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2019 rok*.
- Zatwierdzającą plan działań na rok 2018 *Kujawsko-Pomorskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2014-2022*.
- Przyjmującą do realizacji programy polityki zdrowotnej pn.:
 - Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim,
 - Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim,
 - Program Wykrywania Zakażeń WZW B i C w Województwie Kujawsko-Pomorskim,
 - Kujawsko-Pomorski Program Badań Przesiewowych w Kierunku Tętniaka Aorty Brzuszej,
 - Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim
 - oraz dokonujące wyboru realizatorów tych programów.
- Przyjmującą Plan Działań na 2018 rok w ramach wojewódzkiego programu pn. *Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku*.
- Przyjmującą *Regionalny plan kształcenia przez całe życie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2017+*.
- Akceptującą założenia projektu przygotowanego przez Departament Nadzoru Właścicielskiego, Rozwoju Gospodarczego i Transportu w partnerstwie z Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. pn. *Wsparcie umiędzynarodowienia kujawsko-pomorskich MŚP oraz promocja potencjału gospodarczego regionu*.
- Zatwierdzającą *Program modernizacji dróg wojewódzkich z grupy III Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020 etap I* co umożliwi przygotowanie do realizacji

robót drogowych przez spółkę Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Regionalne co stworzy lepszej jakości połączenia komunikacyjne województwa kujawsko-pomorskiego z innymi regionami kraju, drogami międzynarodowymi oraz korytarzami transeuropejskim.

- Przyjmującą projekt *Planu* zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko celem przeprowadzenia prac proceduralnych (uzyskania uzgodnień i opinii oraz udostępnienia projektu dokumentu społeczeństwu) oraz przyjmującą ponownie, po wprowadzeniu wynikających ze złożonych uwag zmian w projekcie *Planu*.

4. Monitorowanie i analizowanie procesów rozwojowych w układzie przestrzennym oraz strategii rozwoju województwa, regionalnych programów operacyjnych, programów rozwoju i programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności oraz kontraktu terytorialnego, o którym mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

- Monitorowanie stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego prowadzone jest w sposób ciągły, a raz na 3 lata przygotowujemy jest *raport o stanie rozwoju społeczno-gospodarczego województwa*, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*. Powyższe stanowi element systemu monitorowania *Strategii*. *Raport o stanie rozwoju społeczno-gospodarczego województwa* przyjmowany jest uchwałą zarządu województwa, a następnie prezentowany sejmikowi województwa do końca I kwartału następnego roku po jego przygotowaniu. Pierwszy raport o stanie rozwoju społeczno-gospodarczego regionu został przygotowany na przełomie lat 2015/2016 za okres 2012-2014, a drugi na przełomie lat 2018/2019 za okres 2012-2017¹⁴.
- Corocznie wykonywane są raporty z realizacji *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* (raporty za lata 2014, 2015, 2016 i 2017 stanowiły odrębne opracowania, przyjmowane corocznie uchwałami Zarządu Województwa oraz prezentowane na sesjach Sejmiku Województwa).
- Corocznie wykonywany jest monitoring realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wskazanych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* przyjętym Uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. Raport za 2018 r. dostępny będzie w lipcu 2019 r.
- Realizacja zadań w zakresie polityki rozwoju regionalnego w województwie kujawsko-pomorskim raportowana jest w cyklach półrocznych i obejmuje między innymi, oprócz sprawozdania z realizacji *Strategii*, realizację *Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Polityki Terytorialnej* i projektów własnych Samorządu Województwa. Sprawozdanie za I półrocze 2018 r. przyjęte zostało uchwałą Nr 29/141/18 Zarządu Województwa z dnia 25 lipca 2018 r., sprawozdanie za II półrocze 2018 r. zostało przyjęte uchwałą nr 3/70/19 Zarządu Województwa z dnia 23 stycznia 2019 r. Obydwa sprawozdania zostały przekazane radnym województwa.

5. Organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi

- Zarząd Województwa w 2018 r. nie podjął uchwał w tym zakresie.

6. Kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym zatrudnianie i zwalnianie kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych

- W trybie pozakonkursowym powołano na kolejne pięcioletnie kadencje dotychczasowych dyrektorów następujących wojewódzkich instytucji kultury:
 - dyrektora Muzeum Etnograficznego im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu,
 - dyrektora Galerii i Ośrodka Plastycznej Twórczości Dziecka,
 - dyrektora Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku,
 - dyrektora Ośrodka Chopinowskiego w Szafarni.

¹⁴ *Raport o stanie rozwoju społeczno-gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2012-2017*, przyjęty uchwałą nr 9/303/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 6 marca 2019 r.

- Odwołano ze stanowiska lub zwolniono z pełnienia obowiązków dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego we Włocławku, Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr J. Bednarza w Świeciu oraz Wojewódzkiej Przychodni Zdrowia Psychicznego w Bydgoszczy.
- Wszczęto procedurę powołania na stanowisko dyrektora Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr J. Bednarza w Świeciu.
- Przyznano nagrody jubileuszowe pracownikom jednostek samorządu województwa.
- Udzielono 12 nagród dyrektorom instytucji kultury.
- Ustalono miesięczne wynagrodzenie dla p.o. dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego we Włocławku.
- Przyznano nagrody roczne dyrektorom Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego w Toruniu i w Bydgoszczy.
- Przyjęto sprawozdanie za 2017 rok z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego.
- Zaopiniowano pozytywnie projekt *Regulaminu organizacyjnego Muzeum Etnograficznego im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu*.
- Zaopiniowano pozytywnie projekt Zarządzenia Dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu w sprawie wprowadzenia zmian do *Regulaminu organizacyjnego Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu*.
- Zatwierdzono *Regulamin organizacyjny Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu*.
- Ustalono przerwy w pracy oddziałów przedszkolnych i Przedszkola Specjalnego funkcjonujących przy szkołach i ośrodkach prowadzonych przez Samorząd Województwa.
- Zatwierdzono *Regulamin organizacyjny Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu*.
- Nadano szkole podstawowej i liceum ogólnokształcącemu w Zespole Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorej w Bydgoszczy imię Ireny Sendlerowej,
- ustanowiono Pełnomocnika Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego do spraw realizacji e-projektów.
- Przyjęto deklarację stosowania zasad bezpieczeństwa informacji oraz ustanowiono system zarządzania bezpieczeństwem informacji.
- Zobowiązano kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych do wdrożenia systemów zarządzania bezpieczeństwem informacji.
- Przyjęto *Plan Działań Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego w Toruniu na rok 2019*.
- Dokonano zmian w planie pracy Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku.

7. Uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu marszałkowskiego

- Dokonano zmian w załączniku do uchwały nr 24/763/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 17 czerwca 2015 r. w sprawie uchwalenia *Regulaminu organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu*.

8. Przygotowywanie projektów uchwał Sejmiku

- Zarząd Województwa V kadencji był inicjatorem 131 uchwał Sejmiku Województwa. Projekty 124 uchwał zostały przedstawione Sejmikowi Województwa V kadencji i zostały przez Sejmik przyjęte. Pozostałe projekty uchwał zostaną przedstawione Sejmikowi Województwa VI kadencji¹⁵.
- Przedstawione Sejmikowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego projekty uchwał dotyczyły spraw należących do wyłącznej właściwości sejmiku¹⁶, w szczególności:
 - stanowienia aktów prawa miejscowego
 - ✓ utworzenia Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe,
 - ✓ zmian uchwał w sprawie obszarów krajobrazu chronionego ,
 - ✓ zmian uchwał w sprawie parków krajobrazowych,
 - ✓ w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem,
 - zasad udzielania dotacji przedmiotowych i podmiotowych z budżetu województwa

¹⁵ Zarząd Województwa pracował również po zakończeniu prac Sejmiku Województwa V kadencji

¹⁶ Określonych w art. 18 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa

- ✓ udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego,
- ✓ udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań inwestycyjnych realizowanych w ramach *Kujawsko-Pomorskiej Małej Infrastruktury Sportowej*,
- budżetu województwa
 - ✓ zmiany budżetu,
 - ✓ zmiany wieloletniej prognozy finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2018-2038,
- powierzenia zadań Samorządu Województwa innym jednostkom samorządu terytorialnego
 - ✓ powierzenia zarządzania odcinkiem wojewódzkiej drogi publicznej na czas realizacji inwestycji,
- uczestnictwa w międzynarodowych formach współpracy regionalnej
 - ✓ zawarcia umowy o współpracy regionalnej pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim (Rzeczpospolita Polska) a Żupanią Medzimurską (Republika Chorwacji),
- spraw majątkowych województwa
 - ✓ wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy użytkowania,
 - ✓ wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości na rzecz JST,
 - ✓ udzielenia pomocy finansowej JST,
 - ✓ wyrażenia zgody na zakup nieruchomości,
 - ✓ zmian w uchwale w sprawie utworzenia Spółki „Kujawsko-Pomorska Sieć Informacyjna Sp. z o.o.”,
 - ✓ zmian w uchwale w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umów na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy na dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów,
 - ✓ zmian w uchwale dotyczącej likwidacji Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych,
 - ✓ zmian w uchwale w sprawie utworzenia Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu,
 - ✓ nadania lub zmiany statutu jednostki Samorządu Województwa (Zespołowi Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą, Wojewódzkiemu Ośrodkowi Medycyny Pracy w Toruniu, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu),
 - ✓ zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów,
 - ✓ przyjęcia *Regulaminu przyznawania stypendiów dla uczniów w ramach projektu „Humaniszcí na start” na lata 2018-2021*,
 - ✓ przyjęcia *Regulaminu przyznawania stypendiów dla uczniów w ramach projektu „Prymus Pomorza i Kujaw” na lata szkolne od 2018/2019 do 2022/2023*,
- innych spraw zastrzeżonych innymi ustawami do kompetencji sejmiku
 - ✓ zmiany w uchwale w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, których właścicielem jest Województwo Kujawsko-Pomorskie oraz warunków i zasad korzystania z tych przystanków,
 - ✓ rozpatrzenia skarg na uchwałę dotyczącą podziału województwa kujawsko-pomorskiego na obwody łowieckie,
 - ✓ stwierdzenia nieważności uchwał dotyczących podziału na obwody łowieckie,
 - ✓ wyrażenia opinii do projektu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg krajowych,
 - ✓ ustalenia nowego przebiegu istniejącej drogi wojewódzkiej,
 - ✓ określenia kryteriów ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań realizowanych przez powiaty w 2019 roku,
 - ✓ określenia zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2019 roku.

9. Przygotowywanie i przedkładanie Sejmikowi Województwa sprawozdań, o których mowa w art. 18 pkt 16 ustawy

- Realizacja zadań w zakresie polityki rozwoju regionalnego w województwie kujawsko-pomorskim raportowana jest w cyklach półrocznych. Zgodnie z informacją przedstawioną w pkt 4 (Monitorowanie i analizowanie procesów rozwojowych w układzie przestrzennym oraz strategii rozwoju województwa, regionalnych programów operacyjnych, programów rozwoju i programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności oraz kontraktu terytorialnego, o którym mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju). W 2018 r. radnym województwa dwukrotnie przekazano stosowne sprawozdania. Dotyczyły one następujących zagadnień:
 - planowania i realizacji polityki rozwoju regionalnego – *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+, Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Polityki Terytorialnej, Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego,*
 - realizacji posiadanych przez województwo programów rozwoju,
 - realizacji projektów własnych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej.
- Przyjęto *Raport z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* w 2017 r. (więcej informacji również w punkcie 4).
- Zarząd Województwa zapoznał się z szeregiem innych sprawozdań i informacji oraz podjął uchwały:
 - przyjmującą informację o stanie realizacji zadań oświatowych za rok szkolny 2017/2018, w tym o wynikach egzaminów oraz nadzoru pedagogicznego – informacja została przedstawiona Sejmikowi Województwa,
 - przyjmujące raporty o sytuacji ekonomiczno-finansowej samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
 - przyjmującą raport z realizacji *Kujawsko-pomorskiego planu spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020* za okres IV kwartał 2016 r.-2017 r.,
 - postanawiającą o przedłożeniu Sejmikowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego sprawozdania z realizacji *Programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi za rok 2017* oraz częściowego sprawozdania z realizacji *Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2016-2020,*
 - przyjmującą *Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej w Województwie Kujawsko – Pomorskim za 2017 rok* - ocena została przedstawiona w dniu 25 czerwca 2018 r. na XLVII sesji Sejmiku Województwa,
 - przyjmującą sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu pn. *Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku* za rok 2017.

10. Uchwały Zarządu Województwa wynikające z innych zapisów ustawy o samorządzie województwa lub innych ustaw

- Zawarto porozumienie z Miastem Bydgoszcz i Operą NOVA w Bydgoszczy określające zasady współpracy w prowadzonych działaniach na rzecz realizacji projektu inwestycyjnego pn. Rozbudowa Opery NOVA w Bydgoszczy o IV krąg wraz infrastrukturą parkingową.
- Wyrażono wolę zawarcia porozumienia pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Województwem Pomorskim oraz Województwem Zachodniopomorskim w celu współpracy przy prowadzeniu działań na rzecz rozwoju i promocji Dróg Św. Jakuba na terenie wyżej wymienionych województw.
- Udzielono upoważnień kierownikom samorządowych jednostek organizacyjnych, m.in. do dokonywania czynności związanych z realizacją projektów.
- Udzielono pełnomocnictw do udziału i wykonywania w imieniu Zarządu Województwa prawa głosu na posiedzeniach zgromadzenia wspólników spółek, składania oświadczeń woli itp.
- Dokonano zmian w uchwale Nr 11/462/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 marca 2017 r. w sprawie upoważnienia pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności Województwa.

- Upoważniono członka Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego do złożenia materialnoprawnego oświadczenia woli dotyczącego dokonania potrącenia należności Województwa Kujawsko-Pomorskiego – na podstawie ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny – dotyczących kar umownych przedmiocie wykonania robót budowlanych remontowych trzech budynków astrobaz w Żninie, Golubiu-Dobrzyniu i Gostycynie.
- Zaopiniowano pozytywnie aktualizację projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla 8 gmin¹⁷.
- Przyjęto 162 uchwały opiniujące zamierzenie GDDKiA, ZDW lub JST dotyczące realizacji inwestycji drogowej¹⁸.
- Wyznaczono przedstawicieli Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego do składu zespołu do spraw obwodów łowieckich który jest organem opiniodawczo-doradczym ds. przygotowania projektu uchwały w sprawie podziału województwa na obwody łowieckie oraz zaliczenia obwodów do kategorii upoważniono pracowników Departamentu Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu do szacowania szkód łowieckich na obszarach obwodów łowieckich polnych i obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich¹⁹.
- Zatwierdzono program naprawczy Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. bł. ks. J. Popiełuszki we Włocławku na okres od 2017 do 2019 roku oraz program naprawczy Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy we Włocławku na okres od 2017 do 2019 roku²⁰.
- Wyrażono zgodę jednostce samorządu województwa na wystąpienie o uzyskanie zezwolenia na usunięcie drzew²¹.
- Powołano członków Rady Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego²².
- Dokonano podziału środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego dla samorządów powiatów województwa kujawsko-pomorskiego na finansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców w 2019 roku²³.
- Określono *Wykaz zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, może być dokonywana refundacja poniesionych przez pracodawcę kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne*²⁴.
- Dokonano rozpatrzenia protestów złożonych za pośrednictwem stowarzyszeń na wynik wyboru operacji wnioskodawcy będący następstwem rozstrzygnięcia konkursu w ramach poddziałania *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* objętego *Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*²⁵.
- Dokonano rozpatrzenia protestu na wynik wyboru operacji wnioskodawcy będący następstwem rozstrzygnięcia konkursu w ramach działania *Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność* objętego *Programem Operacyjnym Rybactwo i Morze*²⁶.
- Przystąpiono do wyboru operacji do realizacji w 2018 r., zatwierdzono listy projektów partnerów KSOW oraz projektów własnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego do realizacji w 2018 r. w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2018-2019 – skierowano je do realizacji²⁷.
- Podjęto uchwały w sprawie nadania nowych numerów dróg gminnych (16 uchwał) lub powiatowych (4 uchwały)²⁸.
- Upoważniono Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Członka Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego do zaciągnięcia w 2018 roku kredytu długoterminowego w imieniu Województwa

¹⁷ wynika z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne

¹⁸ wynikają z ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych

¹⁹ wynika z ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie

²⁰ wynika z ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej

²¹ wynika z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

²² wynika z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

²³ wynika z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

²⁴ wynika z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

²⁵ wynika z ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem społeczności lokalnej

²⁶ wynika z ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem społeczności lokalnej

²⁷ wynika z ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

²⁸ wynikają z ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych

Kujawsko-Pomorskiego oraz ustanowienia zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy o udzielenie tego kredytu²⁹.

- Pozytywnie zaopiniowano 6 projektów gminnych programów rewitalizacji w zakresie zgodności z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* oraz *Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*³⁰.
- W oparciu o porozumienie nr UM_RG.041.2.095.2011 zawarte w dniu 30 czerwca 2011 r. pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Centralnym Ośrodkiem Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej ustalono odmiany w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego do doświadczeń współfinansowanych przez Województwo w 2018 roku³¹.
- Zaopiniowano pozytywnie pięć projektów *Programu Ochrony Środowiska* dla: miasta Torunia, dla powiatu radziejowskiego, dla powiatu rypińskiego, powiatu chełmińskiego i powiatu golubsko-dobrzyńskiego³².
- Powołano komisje egzaminacyjne dla nauczycieli ubiegających się o awans zawodowy na stopień nauczyciela mianowanego, przeprowadzono egzamin³³.
- Uchwalono projekt planu a po konsultacjach uchwalono plan dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli w 2018 roku³⁴.
- Ustalono *Program upowszechniania wśród rolników znajomości przepisów ustawy o ochronie zwierząt w województwie kujawsko-pomorskim na rok 2018*³⁵.
- Wprowadzono zmiany w uchwale nr 43/751/11 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2011 r. w sprawie trybu powołania członków Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz określenia organizacji i trybu jej działania³⁶.
- Ustalono regulamin pracy komisji konkursowych, powołanych do oceny ofert złożonych w otwartych konkursach ofert na wykonywanie zadań publicznych, związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego przez organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego oraz sposób oceny ofert w trybie uproszczonym³⁷.
- Przeprowadzono konkursy i dokonano wyboru ofert na wykonywanie zadań publicznych, wynikających z ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie:
 - kultury fizycznej i sportu – zadania pod nazwą „Realizacja programu powszechnej nauki pływania Umiem Pływać w województwie kujawsko-pomorskim”, „Upowszechnianie i rozwój kultury fizycznej i sportu”, „Upowszechnianie i rozwój koszykówki w województwie kujawsko-pomorskim” „Upowszechnianie sportu wśród dzieci i młodzieży w zakresie lekkiej atletyki w województwie kujawsko-pomorskim”,
 - przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – zadania pod nazwą: „Przeciwdziałanie narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim”, „Aktywizacja środowisk wiejskich w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i innych uzależnień”, „Rozwiązywanie problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim”,
 - wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – pod nazwą „Wspieranie zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym”, „Wspieranie prac wychowawczych z dziećmi i młodzieżą realizowanych przez organizacje młodzieżowe”,
 - promocji i ochrony zdrowia – zadania pod nazwą „Ochrona i promocja zdrowia”, „Ochrona zdrowia psychicznego”,
 - działalności na rzecz organizacji pozarządowych – pod nazwą „Forum organizacji pozarządowych województwa kujawsko-pomorskiego”, „Zorganizowanie i przeprowadzenie bloku szkoleniowo-doradczego, skierowanego do organizacji pozarządowych”.
- Postanowiono zlecić wykonywanie zadań publicznych, wynikających z ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie:

²⁹ wynika z ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych

³⁰ wynika z ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

³¹ wynika z ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie

³² wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska

³³ wynika z ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela

³⁴ wynika z ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela

³⁵ wynika z ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt

³⁶ wynika z ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

³⁷ wynika z ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

- Stowarzyszeniu Kulturalnemu „Serpentyna” realizację zadania publicznego pn. Ferie z dziadkami,
- Stowarzyszeniu „Specjalistyczna Pomoc Rodzinom Nadzieja” realizację zadania publicznego pn. „Program wzmacniania rodziny”,
- Zgromadzeniu Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo Prowincja Chełmińsko-Poznańska realizację zadania publicznego pn. „Pajacyk uczy i bawi”,
- Stowarzyszeniu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ich rodzin „Dziewiętnastka” realizację zadania publicznego pn. Poszerzanie wiedzy i zainteresowań dzieci i młodzieży znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej poprzez realizację projektu plastycznego „Czarno-białe obrazy z życia bł. ks. S.W. Frelichowskiego,
- Stowarzyszeniu na Rzecz Rozwoju Wsi Pruskie realizację zadania publicznego pn. Zimowe ferie w świetlicy, dla dzieci i młodzieży ze wsi Pruskie,
- Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Świętego Mikołaja Biskupa w Papowie Toruńskim realizację zadania publicznego pn. „Poznajemy Polskę – góry”,
- Włocławskiemu Klubowi Sportów Walki realizację zadania publicznego pn. Półkolonie zimowe – Zimowa Akademia Aktywności,
- Stowarzyszeniu Dzieci, Młodzieży i Osób Niepełnosprawnych „Świąteczna Nadzieja” realizację zadania publicznego pn. „Kocham moją rodzinę”,
- Stowarzyszeniu „Trampolina dla Polski” realizację zadania publicznego pn. Ferie zimowe z Trampoliną,
- Fundacji Parasol realizację zadania publicznego pn. „Przestrzeń dla relacji”,
- Stowarzyszeniu Chwytaj Dzień realizację zadania publicznego pn. „Nowy Twitter – warsztaty edukacyjne przeciwdziałające zjawiskom agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży”,
- Fundacji „Światło” realizację zadania publicznego pn. „I Wojewódzki Piknik Osób Niepełnosprawnych”,
- Lokalnej Organizacji Turystycznej realizację zadania publicznego pn. „Weekend na Szlaku Piastowskim”,
- Fundacji „Traditio Europae” realizację zadania publicznego pn. Międzynarodowy Dzień „Metamorfoz” Owidiusza,
- Stowarzyszeniu Fado zadanie pn. Koncert Maciek Balcar Akustycznie,
- Zespołowi Pieśni i Tańca „Ziemia Bydgoska” zadanie pn. Kalimera – dzień dobry Grecjo!,
- Ochotniczej Straży Pożarnej w Skępem zadanie pn. IV Przegląd Orkiestr Dętych,
- Stowarzyszeniu Centrum Niezależnego Życia na zadanie pn. Bluesowa Płyta Roku 2017 – Koncert Galowy,
- Fundacji BRWI zadanie pn. Piękno tkwi w różnorodności,
- Fundacji Fabryka UTU na zadanie pn. Międzypokoleniowa Wytwórnia Filmowa,
- Fundacji Świątynia Sztuki w Grębocinie zadanie pn. Międzynarodowy Przegląd Sztuki Papierniczej, JASKÓŁCE Fundacji na Rzecz Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego zadanie pn. Koncert Jacka Namysłowskiego wraz z zespołem w ramach cyklu „Muzyczne opowieści” w Górznie,
- Stowarzyszeniu Absolwentów i Sympatyków I Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Toruniu NICOLAUS zadanie pn. „Medal z okazji 450-lecia szkoły”,
- Towarzystwu Przyjaciół Muzeum Okręgowego w Toruniu zadanie pn. Katalog monograficzny pt. Jerzy Hoppen (1891-1969) – artysta, konserwator, profesor,
- Stowarzyszeniu Artystycznemu „OTWARTE” zadanie pn. X Międzynarodowe Bałtyckie Triennale Medali – 100. rocznica odzyskania niepodległości przez kraje bałtyckie, Unia Bałtycka,
- Fundacji Muzycznej APOLLO zadanie pn. „Alicja w Krainie Czarów”,
- Zgromadzeniu Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo Prowincja Chełmińsko-Poznańska zadanie pn. „Kultura i tradycja Chełmna naszą pasją”,
- Oddziałowi Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego imienia Zygmunta Kwiatkowskiego w Golubiu-Dobrzyniu realizację zadania publicznego pn. „Międzynarodowy Dzień Przewodnika Turystycznego – Uroczystości Wojewódzkie”,
- Fundacji Nowa Sztuka Wet Music realizację zadania publicznego pn. „Ferie w księgarni”,
- Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej realizację zadania publicznego pn. „III Regionalne Forum Turystyki”,
- Lokalnej Organizacji Turystycznej w Toruniu realizację zadania pn. „Rozwój kompetencji pracowników branży turystycznej województwa kujawsko-pomorskiego”,

- Bractwu Świętego Jakuba Apostoła w Toruniu realizację zadania pn. „Aktualizacja tablic informacyjnych na kujawsko-pomorskim odcinku szlaku Camino Polaco”,
- Pałuckiemu Oddziałowi Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Żninie realizację zadania pn. „Żnińskie symbole Szlaku Piastowskiego”,
- Stowarzyszeniu Społeczno-Kulturalnemu im. Św. Marii Magdaleny w Biskupicach realizację zadania publicznego pn. Wakacje nad Bałtykiem,
- Stowarzyszeniu NA SKRZYDŁACH ANIOŁA realizację zadania publicznego pn. NAJTRUDNIEJSZY PIERWSZY KROK – wspieranie zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Regionalnemu Oddziałowi Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego „Szlak Brdy” w Bydgoszczy realizację zadania pn. „12 Wojewódzki Zlot Aktywnych Krajoznawców w Bydgoszczy”,
- Polskiemu Związkowi Głuchych Oddział Kujawsko-Pomorski w Bydgoszczy realizację zadania publicznego pn. „Wzrost integracji społecznej osób głuchych i słabosłyszących poprzez uczenie się, sport i wypoczynek”,
- Polskiemu Towarzystwu Stwardnienia Rozsianego Oddział w Koninie realizację zadania publicznego pn. „Masaże”,
- Stowarzyszeniu VISUS SUPREMUS przy Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Nr 1 w Bydgoszczy realizację zadania publicznego pn. „Świat filmu w świetle słowa”,
- Wąbrzeskiemu Stowarzyszeniu Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski z siedzibą w Wąbrzeźnie realizację zadania publicznego pn. „My i Warmia i Mazury”,
- Fundacji na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Arkadia”, z siedzibą w Toruniu, realizację zadania publicznego pn. „Konferencja z okazji Międzynarodowego dnia Osób z Niepełnosprawnościami”,
- spółce non-profit Witaj świecie! sp. z o.o. realizację zadania publicznego pn. „Wzmocnienie umiejętności organizacji pozarządowych z województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie tworzenia ofert na realizację zadań publicznych”,
- Fundacji Rozwoju SYNERGIA realizację zadania publicznego pn. „Czas spokoju i bezpieczeństwa”,
- Fundacji Muzycznej APOLLO realizację zadania publicznego pn. Widowisko baletowo-operowo-akrobatyczne „Królowa Śniegu”.

Zarząd Województwa podjął szereg uchwał dotyczących postępowań w sprawie udzielenia zamówienia publicznego³⁸. Obejmowały one wszystkie etapy prowadzonych postępowań od wszczęcia do dokonania wyboru oferty. Prowadzone postępowania dotyczyły:

- Bieżącej działalności Urzędu Marszałkowskiego i jednostek organizacyjnych samorządu województwa:
 - wyznaczono Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego do przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na zakup na potrzeby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz wojewódzkich jednostek organizacyjnych - środków czystości, papieru biurowego oraz rolek do faxu, materiałów biurowych, materiałów eksploatacyjnych do urządzeń drukujących – przeprowadzono postępowania,
 - dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest:
 - ✓ usługa wywozu odpadów komunalnych z budynków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu i pomieszczeń najmowanych na potrzeby urzędu,
 - ✓ zakup oprogramowania, akcesoriów i sprzętu komputerowego, w tym laptopów, na potrzeby funkcjonowania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - ✓ zakup i dostawa materiałów eksploatacyjnych do urządzeń drukujących dla Urzędu Marszałkowskiego WK-P i wojewódzkich jednostek organizacyjnych oraz materiałów biurowych i sprzętu biurowego na potrzeby edukatorów edukacyjnych w zakresie Pakietu B,
 - ✓ usługa świadczenia pomocy prawnej dla Departamentu Cyfryzacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu,

³⁸ zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych

- Promocji województwa, projektów własnych województwa itp.
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest opracowanie projektów graficznych, wykonanie oraz dostarczenie materiałów promocyjnych na potrzeby Dni Otwartych Funduszy Europejskich,
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest wykonanie projektu i realizacja (wraz z montażem i demontażem) zabudowy stoiska wystawienniczo-promocyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na Międzynarodowych Targach Rolno-Spożywczych Grüne Woche w dniach 18-27.01.2019 r. w Berlinie, dokonano wyboru oferty,
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest opracowanie elementów strategii promocji województwa kujawsko-pomorskiego w postaci scenariusza promocji oraz jego realizacji przy wykorzystaniu regionalnych tradycji kulturowych i kulinarnych oraz promocji gęsi kołudzkiej i rypińskiej,
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest przygotowanie i przeprowadzenie kampanii promocyjnych: „Paszport turystyczny” (1 edycja) i „Inauguracja sezonu turystycznego” (3 edycje) w ramach projektu *Edukacja społeczności zamieszkujących obszary chronione województwa kujawsko-pomorskiego: Lubię tu być...na zielonym!*, współfinansowanego ze środków Programu Infrastruktura i Środowisko w ramach Działania 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna,
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest zrealizowanie kampanii reklamowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na nośnikach wielkoformatowych typu megaboard, billboard na potrzeby realizacji projektu pn. *Expressway – promocja terenów inwestycyjnych*,
 - wszczęto postępowanie, którego przedmiotem jest zrealizowanie kampanii reklamowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego (wydruk plakatów, wyklejenie, ekspozycja) na nośnikach wielkoformatowych typu megaboard, billboard na potrzeby realizacji projektu pn. *Invest in Bit CITY2. Promocja potencjału gospodarczego oraz atrakcyjności inwestycyjnej województwa kujawsko-pomorskiego*,
 - dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonego w trybie z wolnej ręki, którego przedmiotem jest udział Województwa Kujawsko-Pomorskiego w targach o tematyce outsourcingowej: Shared Services and Outsourcing Week w Lizbonie,
 - o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest wykonanie wraz z oznakowaniem oraz dostarczenie parasoli na bieżące potrzeby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego jako narzędzi promujących Województwo Kujawsko-Pomorskie; dokonano wyboru oferty,
 - dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego w trybie zapytania o cenę, którego przedmiotem jest opracowanie projektów graficznych, wykonanie oraz dostarczenie materiałów promocyjnych na potrzeby Dni Otwartych Funduszy Europejskich,
 - dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest przygotowanie i przeprowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnej RPO WK-P 2014-2020,
 - dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonego w trybie z wolnej ręki, którego przedmiotem jest zorganizowanie i przeprowadzenie promocji inwestycyjno-gospodarczej Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz podjęcie negocjacji z zagranicznymi przedsiębiorcami zamierzającymi podjąć działalność na terenie województwa kujawsko-pomorskiego podczas V edycji Międzynarodowego Kongresu Azjatyckiego w dniach 9-11 maja 2018 roku oraz podczas dwóch kolejnych edycji realizowanych w 2019 oraz 2020 roku,
 - dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest opracowanie i publikacja 4 wkładek informacyjnopromocyjnych o tematyce dotyczącej wybranych zagadnień społeczno-gospodarczych dotyczących województwa kujawsko-pomorskiego w gazecie regionalnej wraz z ich promocją w Internecie,
 - dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonego w trybie z wolnej ręki, którego przedmiotem jest zorganizowanie

- i przeprowadzenie promocji inwestycyjno-gospodarczej Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz podjęcie negocjacji z zagranicznymi przedsiębiorcami zamierzającymi rozpocząć działalność na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, podczas XX Światowej Konferencji Gospodarczej Polonii organizowanej w dniach 25-28 maja 2018 roku w Toruniu,
- dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest opracowanie autorskiej koncepcji katalogu promującego województwo kujawsko-pomorskie oraz jego druk i dystrybucja,
 - dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest dostarczenie 2018 sztuk gęsi Białej Kołudzkiej wraz z ubojem, pakowaniem i transportem,
 - dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonego w trybie z wolnej ręki, którego przedmiotem jest zorganizowanie oraz przeprowadzenie promocji Województwa Kujawsko-Pomorskiego podczas przygotowania i udziału w Światowych Dniach Młodzieży w Panamie w dniach 14-31 stycznia 2019 r.,
 - dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, przeprowadzonego w trybie z wolnej ręki, którego przedmiotem jest udział Województwa Kujawsko-Pomorskiego w targach o tematyce outsourcingowej: Sourcing in Emerging Europe – Londyn i Kopenhaga.
- Prowadzonych procesów inwestycyjnych, remontów itp.
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest nadzór inwestorski w ramach projektu *Młyn Kultury – Przebudowa, rozbudowy i zmiany sposobu użytkowania budynku magazynowego przy ul. Kościuszki 77 w Toruniu na budynek użyteczności publicznej*,
 - unieważniono postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego, którego przedmiotem jest pełnienie funkcji Inżyniera Kontraktu w ramach projektu *Młyn Kultury – Przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku magazynowego przy ul. Kościuszki 77 w Toruniu – na budynek o funkcji użyteczności publicznej*,
 - unieważniono postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest wykonanie przebudowy, rozbudowy i zmiany sposobu użytkowania budynku magazynowego przy ul. Kościuszki 77 w Toruniu na budynek użyteczności publicznej wraz z dostawą i montażem wyposażenia ujętego w projekcie budowlanym oraz przebudową stacji transformatorowej,
 - wszczęto postępowanie z podziałem na części, którego przedmiotem jest wykonanie remontu pomieszczeń budynku Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 2 w Bydgoszczy,
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest wykonanie izolacji ścian fundamentów oraz naprawa tynków wewnętrznych i zewnętrznych od strony dziedzińca budynku Medyczo-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu przy ulicy Św. Jana 1/3,
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest zaprojektowanie i wybudowanie warsztatów praktycznej nauki zawodu przy Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 im. Generała Stanisława Maczka w Bydgoszczy,
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest wykonanie kompleksowej modernizacji i rozbudowy Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego J. Korczaka przy ul. Żwirki i Wigury 15-21 w Toruniu,
 - dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest przebudowa przyłącza i sieci ciepłej na terenie Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. J. Korczaka przy ul. Żwirki i Wigury 15 i 21 w Toruniu,
 - wyznaczono Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego do przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na modernizację, przebudowę i rozbudowę istniejącego budynku tzw. „starej remizy” zlokalizowanego w Więcborku przy ul. Strzeleckiej 5 w celu utworzenia ośrodka edukacji przyrodniczej Krajeńskiego Parku Krajobrazowego,

- dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest wykonanie remontu pomieszczeń budynku Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 2 w Bydgoszczy,
- dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem zamówienia jest wykonanie izolacji ścian fundamentów oraz naprawa tynków wewnętrznych i zewnętrznych od strony dziedzińca budynku Medyczno-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu przy ulicy Św. Jana 1/3,
- dokonano wyboru oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem zamówienia jest wykonanie dokumentacji projektowej na potrzeby realizacji robót budowlanych, przebudowy i rozbudowy Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku przy ul. Nowomiejskiej 15A, 87-800 Włocławek, wraz z uzyskaniem wszystkich wymaganych przepisami prawa uzgodnień, pozwoleń i decyzji, w tym wykonalnej decyzji o pozwoleniu na budowę, a tak- że sprawowanie nadzoru autorskiego nad realizacją prac budowlanych.
- Poprawy wyposażenia lub funkcjonowania jednostek samorządu województwa:
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest zakup, dostawa oraz montaż wyposażenia pomieszczeń dydaktycznych dla poszczególnych zawodów, w ramach realizacji projektu pn. *Mistrz zawodu w nowoczesnym warsztacie – modernizacja warsztatów kształcenia zawodowego w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 im. L. Braille’a w Bydgoszczy*,
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest wykonanie dokumentacji projektowej na potrzeby realizacji robót budowlanych, przebudowy i rozbudowy Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku, przy ul. Nowomiejskiej 15A, 87-800 Włocławek, działka nr 800-6/6, wraz z uzyskaniem wszystkich wymaganych przepisami prawa uzgodnień, pozwoleń i decyzji, w tym wykonalnej decyzji o pozwoleniu na budowę, a także sprawowanie nadzoru autorskiego nad realizacją prac budowlanych do czasu zakończenia realizacji inwestycji,
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest zakup dwóch serwerów, macierzy dyskowej oraz skanerów dokumentów na potrzeby funkcjonowania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach projektu *Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0*,
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest zakup i dostawa z rozładunkiem wyposażenia dla szkolnych pracowni matematycznych i informatycznych sprzętu komputerowego, multimedialnego i elektronicznego w ramach projektu *Region Nauk Ścisłych II – edukacja przyszłości*,
 - wszczęto postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest zakup i dostarczenie sprzętu komputerowego stanowiącego wyposażenie pracowni zawodowych dla szkół biorących udział w projekcie *Szkoła Zawodowców*,
 - unieważniono postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego w zakresie Pakietu B na przygotowanie i dostawę edukacyjnych pomocy naukowych oraz innych materiałów promocyjnych wspomagających edukację przyrodniczą z podziałem na części, dokonano wyboru oferty w zakresie Pakietu A i Pakietu C,
 - dokonano wyboru ofert w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego z podziałem na części, którego przedmiotem jest zakup sprzętu i oprogramowania do digitalizacji z przeznaczeniem dla partnerów projektu *Kultura w zasięgu 2.0*,
 - dokonano wyboru ofert w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem jest zakup, dostawa oraz montaż wyposażenia pomieszczeń dydaktycznych dla poszczególnych zawodów, w ramach realizacji projektu pn. *Mistrz zawodu w nowoczesnym warsztacie – modernizacja warsztatów kształcenia zawodowego w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 im. L. Braille’a w Bydgoszczy* oraz sprawdzenie jego działania.
- Dialogu technicznego w celu uzyskania informacji w zakresie niezbędnym do przygotowania opisu przedmiotu zamówienia, specyfikacji istotnych warunków zamówienia i określenia warunków umowy w planowanym postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego:
 - na rozbudowę portalu mapowego zbudowanego w ramach projektu *Infostrada Kujaw i Pomorza – „Infostrada Kujaw i Pomorza – usługi w zakresie e-Administracji i Informacji Przestrzennej*,
 - na zakup i wdrożenie systemu informatycznego typu repozytorium cyfrowe i wirtualne muzeum,

- Realizacji różnych usług/zadań w ramach projektu *Edukacja społeczności zamieszkujących obszary chronione województwa kujawsko-pomorskiego: Lubię tu być... na zielonym!*:
 - usługi cateringowej i zapewnienie obiadów oraz najem sali dla 20 osób podczas 8 jednodniowych szkoleń dla przedsiębiorców, zorganizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
 - usługi świadczenia usług cateringowych podczas trzydniowych wakacyjnych pobytów dla dzieci (mini-kolonii) na terenach dyrekcji parków krajobrazowych województwa kujawsko-pomorskiego pn. *Wakacyjne warsztaty ekologiczne*,
 - przygotowania i przeprowadzenie kampanii promocyjnych: „Paszport turystyczny” (1 edycja) i „Inauguracja sezonu turystycznego” (3 edycje),
 - przygotowania i dostarczenia edukacyjnych pomocy naukowych oraz innych materiałów promocyjnych wspomagających edukację przyrodniczą,
 - usługi transportu autokarowego dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego dotycząca jednodniowych wycieczek edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z placówek oświatowych województwa kujawsko-pomorskiego.
- Wykonania dzieła artystycznego polegającego na budowie pomnika „Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939”.
- Wykonania dzieł artystycznych: „Ścieżki Pamięci” prowadzącej do pomnika „Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939” oraz trzech instalacji rzeźbiarskich, które zostaną usytuowane w otoczeniu pomnika.
- Organizacji cyklu rodzinnych rajdów rowerowych z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości.
- Rozbudowy Geoportalu Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach projektu *Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0*.
- Świadczenia usług serwisu i helpdesku dla 3885 beneficjentów ostatecznych projektu *Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego I i II edycji* na okres do 31 sierpnia 2018 roku
- Świadczenia usług zdrowotnych polegających na konsultacjach i badaniach fizjoterapeutycznych, konsultacjach dietetycznych oraz zabiegach rehabilitacyjnych dla uczestników projektu *Zdrowi i aktywni w pracy* będących pracownikami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.
- Usługi udzielenia długoterminowego kredytu bankowego w 2018 roku dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego.
- Usług polegających na zapewnieniu dostępu do obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego dla pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, na podstawie imiennych kart uczestnika
- Organizacji cyklu rodzinnych rajdów rowerowych z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości.